

Programmabegroting 2022

Inhoudsopgave

1. Algemene beschouwingen	3
2. Het programmaplan	11
Programma 1: Wonen en leven	12
Programma 2: Zorg	30
Programma 3: Werken	42
Programma 4: Bestuur	52
Programma 5: Financiën en grondexploitaties	61
3. De paragrafen	68
3.1 Lokale heffingen	69
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	83
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen	95
3.4 Financiering	108
3.5 Bedrijfsvoering	120
3.6 Verbonden partijen	131
3.7 Grondbeleid	157
4. Het overzicht van baten en lasten	160
4.1 Meerjarig overzicht van baten en lasten	161
4.2 Toelichting op de wijzigingen	162
4.3 Uitgangspunten	166
4.4 Overzicht van incidentele baten en lasten	169
5. De uiteenzetting van de financiële positie	173
5.1 Meerjarige balans	174
5.2 EMU saldo	175
5.3 Investeringen	176
5.4 Reserves	180
5.5 Voorzieningen	183
5.6 Overlopende passiva, voortvloeiende uit rijks- en provinciale bijdragen	186
5.7 Financiering	188
6. Bijlagen	189
6.1 Overzicht van taakvelden per programma	190
6.2 Toelichting weerstandsvermogen en risicobeheersing	193

1. Algemene beschouwingen

Werken aan herstel

Voor u ligt de begroting 2022 ‘Werken aan herstel’ van de gemeente Hilversum. Deze begroting maakt keuzes op basis van de Kadernota van afgelopen voorjaar en biedt inzicht in het financieel perspectief van de gemeente, uitdrukkelijk met de kennis van dit moment. Nieuwe inzichten en ontwikkelingen kunnen er de komende maanden toe leiden dat het in deze begroting geschetste perspectief moet worden bijgesteld.

De Kadernota ‘Samen uit de crisis’ was gericht op het doorstaan van de coronacrisis en moest ervoor zorgen dat mensen aan het werk blijven of komen en iedereen weer mee kan doen. De Kadernota was financieel op orde, maar werd toch gekenmerkt door onzekerheden. Gelukkig gaat deze begroting alweer een stap verder. Hierin staat hoe we zorgen voor een goed herstel van Hilversum en onze plannen voortzetten.

Het begrotingsjaar 2022 zal sterk onder invloed staan van de uitkomst van de gemeenteraadsverkiezingen in maart volgend jaar. Na deze verkiezingen treedt een nieuw college aan. Dat college zal op basis van een nieuw coalitieprogramma accenten gaan leggen. Deze accenten zijn niet allemaal te voorzien op het moment dat de gemeenteraad deze begroting vaststelt. In 2022 benoemt de Kroon naar verwachting ook een nieuwe burgemeester.

In oktober 2021 is de Corona Herstelagenda behandeld in de gemeenteraad. In dit plan zijn zaken vastgelegd die doorwerken tot ver in 2022. De maatregelen in deze agenda zijn gericht op het komende jaar, maar met de intentie om een stevige basis te leggen voor de lange termijn. De economie lijkt zich in het algemeen sneller dan verwacht te herstellen van de coronacrisis. Toch zijn er zorgen over langdurige schade aan onze samenleving. In de gesprekken met onze partners in de stad en regio zien we terug dat diegenen die het voor corona al zwaar hadden, nog verder achterop dreigen te raken. Hierdoor neemt de kansengelijkheid toe. We zetten daarom als college in op:

- Versterken van sociale en onderwijskansen;
- Bevorderen en versterken van gezondheid;
- Inspelen op signalen rondom armoede en schulden;
- Werken aan werkgelegenheid;
- Ondersteunen van de lokale economie;
- Levendige stad op orde;
- Vergroten van weerbaarheid en veerkracht.

Een van de belangrijkste thema's voor de komende jaren is het verder ontwikkelen van diverse locaties in Hilversum. Duurzaamheid, wonen, welzijn en mobiliteit worden niet uit het oog verloren bij het realiseren van woningbouw of de aanpak van de stationsomgeving. De energietransitie is eveneens een belangrijk onderdeel van de locatieontwikkeling in Hilversum.

Financiële duiding

Op basis van de inzichten van nu zal ook in de komende collegeperiode worden gewerkt aan een bereikbare woningvoorraad, een duurzame leefomgeving en voldoende voorzieningen op het gebied van cultuur en sport. Hoe de economie en de arbeidsmarkt zich zullen ontwikkelen, is een onzekere factor. Op het moment van vaststellen van deze begroting is er in veel sectoren een gebrek aan gekwalificeerde werknemers. Tegelijkertijd is er een grote groep Hilversummers die langs de kant staat. Zeker in een gemeente als Hilversum – die een grote dienstensector heeft – is het tekort aan gekwalificeerde arbeidskrachten goed te voelen. De noodzaak is groot om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt te begeleiden naar werk, scholing of zorg, maar ook van werk naar werk.

In de voorjaarsnota 2022 – die dient als aanloop naar de begroting 2023 – komen we hierop terug.

Het vertrekpunt voor de begroting is de Kadernota 2021 die de gemeenteraad voor de zomer heeft vastgesteld. Financieel saldo van de kadernota is een nadelig saldo in 2022 van € 653.000 en positieve saldi in de daarop volgende jaren (2023: € 2.222.000 positief, 2024: € 3.123.000 positief en 2025: € 1.546.000 positief).

De vastgestelde kadernota sloot af met het volgende financiële beeld:

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Oorspronkelijke begroting	1.444.726	-224.476	-581.276	1.363.687
Stadsontwikkeling	-1.003.830	-1.804.272	-1.944.000	-1.200.000
Ruimtelijk onderhoud	348.582	334.582	309.582	321.000
Maatschappelijke opgave	689.468	1.299.000	1.481.000	934.000
Bedrijfsvoering & organisatie	1.085.500	1.204.000	1.006.000	986.000
Financiering & Inkomsten	229.000	-221.000	-744.000	-1.064.000
Indexatie	-2.250.000	-2.250.000	-2.250.000	-2.250.000
Amendementen	110.000	-560.000	-400.000	-637.000
Saldo na kadernota	653.446	-2.222.166	-3.122.694	-1.546.313

Financiële effecten van het bestaande beleid en de ontwikkelingen waar de gemeente geen of zeer weinig invloed op heeft (autonome ontwikkelingen) – en die na de kadernota zijn ontstaan – hebben we bij het uitwerken van de begroting in beeld gebracht. Het uitgangspunt hierbij is dat er sprake is van een reëel begrotingsevenwicht: onze ramingen zijn volledig, realistisch en haalbaar. We gaan immers voor een structureel sluitende begroting in de laatste jaren.

Dit leidt tot het volgende financiële beeld voor de begroting 2022-2025:

Omschrijving	Lasten 2022	Baten 2022	Saldo 2022	Saldo 2023	Saldo 2024	Saldo 2025
Oorspronkelijke begroting 2021 - 2024	267.216	-265.771	1.445	-224	-581	1.364
Kadernota 2021	6.372	-7.164	-791	-1.998	-2.541	-2.910
Saldo na kadernota	273.588	-272.935	653	-2.222	-3.123	-1.546
Autonome ontwikkelingen	3.738	-8.930	-5.193	-684	214	1.030
Actualisatie bestaand beleid	5.990	-2.966	3.024	1.954	2.187	188
Wijziging Begroting 2022 - 2025	9.728	-11.896	-2.168	1.270	2.401	1.218
Totaal begroting 2022 - 2025	283.316	-284.830	-1.515	-953	-721	-328

Bedragen x € 1.000

De programmabegroting en de meerjarenraming zijn structureel financieel positief. De wijzigingen die in deze begroting zijn verwerkt zijn gedetailleerd opgenomen in hoofdstuk 4.2.

De belangrijkste autonome ontwikkelingen zijn de dalende meicirculaire en de extra middelen Jeugd. Met betrekking tot de aanpassingen op het bestaande beleid zijn de grootste effecten te verklaren door de uitwerking van de woonlasten en het extra geld dat wordt ingezet in het sociaal domein.

Extra middelen Jeugd

De Hilversumse situatie sluit aan bij het landelijke beeld van stijgende lasten voor de uitvoering van de Jeugdwet. Afgelopen jaren is hier daarom meerdere keren extra budget voor toegevoegd. Dit is in het verleden gedekt vanuit de algemene middelen (andere beleidsvelden). Daarnaast is in navolging van de diverse signalen en onderzoeken voor de jaren vanaf 2023 een structurele stelpost opgenomen voor de verwachte compensatie van € 3,4 miljoen op de algemene uitkering.

Hilversum ontvangt van het Rijk € 6,1 miljoen extra in 2022. Vooral nog wordt in de begroting verondersteld dat 75% van dit extra geld een structureel karakter heeft. Hierover heeft het Rijk nog geen uitsluitsel gegeven.

Bovenstaande is de reden waarom nu niet het geheel van de extra middelen aan de budgetten Jeugd wordt toegevoegd. Daarom wordt nu incidenteel voor 2022 een stelpost Jeugd van € 500.000 opgenomen. De bezuinigingstaakstelling 2022, 2023, 2024 en 2025 op het domein jeugd zijn verlaagd om zodoende meer realistische financiële taakstellingen op te nemen in de begroting. Tegelijkertijd worden de taakstellingen op het domein WMO in deze begroting in stand gehouden en worden daartoe de voorstellen uit de regio afgewacht.

Stelpost Jeugd

In afwachting van het definitieve besluit rondom de structurele component van de extra rijksmiddelen Jeugd wordt voor 2022 incidenteel een stelpost Jeugd van € 500.000 opgenomen. Deze stelpost Jeugd bedoeld is om knelpunten op te lossen. Indien hier structurele maatregelen uit voortkomen, zal dit onderdeel zijn van de voorjaarsnota 2022. Volgend voorjaar denken we ook meer te weten over de structurele component van de extra rijksmiddelen.

Uitwerking woonlasten

De algemene uitgangspunten voor de woonlasten zijn dat deze maximaal stijgen met de inflatie en volledig kostendekkend zijn. De kosten van afval stijgen vanaf 2022, met name door een hogere bijdrage aan de Grondstoffen en Afvalstoffendienst. Om te blijven voldoen aan de algemene uitgangspunten is de kostendekking voor afval in 2022 gedaald. De komende jaren wordt deze gefaseerd opgebouwd. De meerkosten van ruim € 1 miljoen worden in deze begroting opgevangen, hierdoor komt de stijging van deze kosten niet bij de inwoner te liggen. Gegeven dat in veel gemeentes de woonlasten zullen stijgen zijn wij blij dat wij in Hilversum de woonlasten op gelijk niveau kunnen houden.

Onze maatregelen voor 2022

Werken aan herstel van de coronacrisis is zoals gezegd de belangrijkste rode draad in de begroting 2022. Naast het volgen van deze lijn wordt gewerkt aan zaken die al in de huidige collegeperiode zijn ingezet en naar verwachting doorlopen in de toekomst. Een nieuw college zal in het collegeprogramma voor de periode 2022-2026 nog eigen accenten leggen die meer op de langere termijn zijn gericht.

Hieronder volgen per thema de belangrijkste ambities, maatregelen en speerpunten voor 2022 op basis van de door de gemeenteraad vastgestelde kadernota.

Thema Welzijn, gezondheid en sport

Ook in 2022 willen we het zelfsturend vermogen van bewoners via netwerken versterken. We doen dat aan de hand van de agenda WmoWelzijn. Door – passend bij de wijk – de algemene voorzieningen, sociaal werk, dagbesteding, vrijwilligerswerk en herkenbare ontmoetingscentra te versterken, willen we eenzaamheid voorkomen.

Verder blijven we de komende jaren werken aan een gezondere levensstijl voor inwoners. Nadruk ligt op het gezond opgroeien van de jeugd. We stimuleren inwoners om gezond en vitaal te zijn en te blijven. Het is daarvoor belangrijk dat alle inwoners voldoende toegang tot laagdrempelige sportvoorzieningen hebben. We zetten ons in voor vitale sportverenigingen, buurtsport en beweegprogramma's voor specifieke doelgroepen.

Door onder meer het regionale actieprogramma 'Naar een financieel gezond sociaal domein' verhogen wij de grip op de uitgaven van de WMO en Jeugdhulp. We geven invulling aan de aanbevelingen van de Inspectie Jeugd over de jeugdbescherming in onze regio.

Aan de hand van het nieuwe beleidsplan Bescherming en Opvang ligt de focus voor inwoners met psychische of psychosociale problemen op zelfredzaamheid en deelname aan de samenleving. In het nieuwe beleidsplan is aandacht voor voorzieningen in de wijk die ambulante ondersteuning mogelijk moeten maken.

Het wijk- en buurtbudget is eerder structureel verlaagd met 100k, hetgeen in de begroting van 2021 is verwerkt. Vanwege de Coronapandemie is het echter verstandig om te investeren in de verbinding in de samenleving. Dit kan onder meer door ruimte te geven aan buurtinitiatieven. Daarom wordt nu éénmalig een budget vrijgemaakt ad 50k, ten laste van het begrotingsresultaat.

Specifieke speerpunten voor 2022:

- Op de plek van de Lelie wordt een nieuwe multifunctioneel accommodatie gerealiseerd.
- Het Sportakkoord wordt verbreed naar het Lokaal Preventieakkoord en verder met de betrokken partners uitgevoerd.
- Het nieuwe regionale beleidsplan Bescherming en Opvang wordt in uitvoering gebracht.
- Uitvoeren van het Nationaal Programma Onderwijs met de daarvoor extra beschikbare middelen van het Rijk: Samen de scholen werken aan herstel na corona voor de jeugd.

Thema Gebiedsontwikkeling 'wonen en werk'

We bouwen verder aan een toekomstbestendig Hilversum met gevarieerde woonwijken voor alle Hilversummers. Het Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkelingen 2021 (MPG) geeft een beeld van de ontwikkelingen die in de stad plaatsvinden en wat er nodig is om financieel gezond te blijven. Hiermee kan de raad in ieder afzonderlijk project een afweging maken binnen de context van het MPG.

We willen de raad een Nota Kostenverhaal voorleggen om gemeentelijke kosten bij ruimtelijke ontwikkelingen bij de initiatiefnemer in rekening te kunnen brengen.

We gaan de lobby 'Bereikbare Steden' voortzetten, waarin bestaande Hilversumse plannen (de perspectiefgebieden) worden ingebracht richting het Rijk voor financiering.

Specifieke speerpunten voor 2022:

- Faciliteren van initiatieven van eigenaren, corporaties, of gebruikers die in Hilversum willen ontwikkelen ('facilitaire projecten'): bijvoorbeeld Werf35, Philips-locatie, Heuvellaan 50, Oude Torenstraat en andere private initiatieven.
- We gaan aan de slag met het Stationsgebied en meters maken in de planvorming van het Arenapark en 1221.

Thema Cultuur en cultureel erfgoed

Culturele activiteiten zijn gericht op het vergroten van de levendigheid en het versterken van de economische identiteit van Hilversum als stad van media, muziek en architectuur. De gemeente verbindt cultuur in sterke mate met gebiedsontwikkeling, de Omgevingsvisie, het sociaal domein en het versterken van werklocaties. Culturele instellingen op professioneel en amateurniveau zijn essentieel voor culturele activiteiten. We ondersteunen culturele instellingen, initiatieven en activiteiten en vragen als tegenprestatie een duidelijke bijdrage aan een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat. Deze bijdrage wordt zowel in het centrum als in de wijken zichtbaar. In 2022 wordt verder gewerkt aan nieuw beleid voor de culturele sector.

De gemeente heeft een initiërende en faciliterende rol om media en cultuur in de stad te verbinden, passend bij de identiteit van Hilversum als Mediastad. Het in de toekomst omvormen van de Kerkbrink tot Mediaplein zorgt op de duur voor een levendiger plein in het centrum van de stad. In 2022 wordt dit verder (financieel) uitgewerkt.

Cultureel erfgoed heeft een verbindende werking in Hilversum vanuit ruimtelijk, sociaal en maatschappelijk perspectief. De gemeente heeft een regierol bij het beschermen, behouden en versterken van het cultureel erfgoed. We trekken samen met de eigenaren van monumenten op. Met oog op de toekomst is er ruimte voor transformatie van monumenten.

Specifieke speerpunten voor 2022:

- Het kunst- en cultuurbeleid Metrum vernieuwen.
- Lokale media en de bibliotheek zijn voor de Mediastad van groot belang. De gemeente ondersteunt daarom de bibliotheek en de innovatie van lokale media en journalistiek.

Thema Wonen en mobiliteit

In Nederland is momenteel sprake van een wooncrisis. De woningmarkt staat zowel landelijk als lokaal onder druk. Dit vraagt om een actieve houding van het college. Samen met marktpartijen en woningcorporaties realiseren we de bouwopgaven en de doorstroming op de Hilversumse woningmarkt. De gemeente stimuleert of faciliteert de plannen die bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen. Door een zakelijke opstelling richting de vele private initiatieven blijft de gemeentelijke inzet haalbaar en betaalbaar.

We willen de bereikbaarheid, de verkeersveiligheid en de doorstroming naar en in Hilversum verbeteren. Hiervoor stellen we een uitvoeringsprogramma Mobiliteit op, dat aansluit op de Mobiliteitsvisie. Aandachtspunten zijn het realiseren van een autoluw centrum, het verbeteren van de doorstroming op de buitenring en een onderzoek naar het verminderen van de verkeersintensiteit op de Johannes Geradtsweg. Kleine maatregelen inzake de variant 'Overweg dicht voor autoverkeer' bij de Kleine Spoorbomen voeren we na de besluitvorming uit.

De uitbreiding van het aantal elektrische laadpalen op locaties die veel publiek trekken, vinden we belangrijk. Dit doen we in samenwerking met MRA-Elektrisch. We streven ook naar een effectief gebruik van parkeervoorzieningen om zo de bereikbaarheid en leefbaarheid van het centrum, werklocaties en de buurten te bevorderen.

Specifieke speerpunten voor 2022:

- Uitvoeren van de Woonvisie. Daarnaast het vastleggen van de prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties.
- Toevoegen van 3000 woningen tot 2030, waarvan 33% sociaal en 50% middelduur (waarvan de helft lage middenhuur).
- Ruimte bieden aan nieuwe woon- en verblijfsvormen voor starters, internationale kenniswerkers en ouderen.
- De Mobiliteitsvisie is inmiddels aan de raad voorgelegd. Op basis hiervan stellen we uitvoeringsplannen op. Een nota over parkeren volgt.

Thema Economie, werk en inburgering

We versterken de Hilversumse en regionale economie door het verbeteren van de samenwerking met de (ondernemers)organisaties, bedrijven en kennisinstellingen. We verbinden maatschappelijke vraagstukken zoals mobiliteit, duurzaamheid en een inclusieve arbeidsmarkt aan economische kansen. We zetten in op de versterking van de sectoren media & ICT en gezondheid & ICT. We hebben aandacht voor het midden- en kleinbedrijf en zelfstandigen na de coronacrisis.

In 2022 wordt de nieuwe Agenda Economie & Media 2022-2023 vastgesteld. Op basis hiervan wordt de samenwerking tussen (ondernemers)organisaties en het Stadsfonds via het Platform Economie versterkt. We zetten in op de ontwikkelingen van het platform Gezond Stedelijk Leven, met aandacht voor Monnikenberg, Zonnestraal en het Arenapark.

Aandacht heeft het versterken van de positie van Hilversum in samenwerkingsverbanden die bijdragen aan economische ontwikkeling, waaronder de Economic Board Utrecht, de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij, de Metropoolregio Amsterdam en het stedennetwerk G40.

We leggen de focus op de begeleiding van onze inwoners naar werk. Wanneer werk niet binnen de mogelijkheden ligt, bieden we mensen kansen door het opdoen van werkervaring (zoals vrijwilligerswerk), zodat iedereen kan meedoen in de samenleving. Specifiek is er aandacht voor jongeren en statushouders. Dat laatste vanwege de nieuwe Wet inburgering die 1 januari 2022 ingaat.

We werken in regionaal verband aan de Human Capital Agenda om de uitdagingen post-corona in sectoren met krimp – maar juist ook in tekortsectoren (ICT, techniek, zorg, onderwijs) – het hoofd te bieden. Doel is bij te dragen aan een weerbaardere en wendbaardere beroepsbevolking. We realiseren de ambities uit de samenwerkingsagenda's met het MBO College en de Hogeschool van Amsterdam.

Specifieke speerpunten voor 2022:

- Het is van groot belang dat we wendbaar blijven inspelen op de veranderende arbeidsmarkt.
- De implementatie van de nieuwe Wet inburgering, die op 1 januari 2022 in werking treedt.

Thema Energietransitie, duurzaamheid en afval

Vanaf 2022 gaan we aan de gang met de uitvoering van de Transitievisie Warmte (TVW). De TVW heeft een doorlooptijd van 5 jaar. Nieuwe ontwikkelingen – zowel op technisch gebied als Rijksbeleid – worden nauwlettend in de gaten gehouden omdat ze direct effect hebben op de realisatie van de opgave. Deze nieuwe ontwikkelingen kunnen aanleiding geven tot bijstelling van de uitvoering. In de TVW kiezen we nadrukkelijk voor een individuele benadering in plaats van voor gebiedsprocessen ten behoeve van collectieve warmtenetten. Voor bijna de helft van onze inwoners is een eigen warmtepomp immers nu al even duur of zelfs goedkoper dan een collectieve oplossing zoals een warmtenet. We ontwikkelen nieuwe instrumenten in samenspraak met onze partners (energiecoöperaties, Energiedienstenbedrijf) om onze inwoners individueel te ondersteunen. Ook de mogelijkheden van collectieve warmte-aanpakken worden nader onderzocht. In de loop van 2022 en uiterlijk met de begroting 2023 worden er nadere voorstellen aan de raad aangeboden over de uitvoering van de Hilversumse warmtetransitie.

De gemeente Hilversum zet in het kader van duurzaamheid in op het stimuleren van energiebesparingen, onder meer door het aanbieden van een warmtescan aan huiseigenaren van circa € 35 per woning. Voor dit bedrag kunnen +/- 1.400 woningen een warmtescan krijgen. De coördinatie wordt in handen gelegd van de energiecoöperaties Hilverzon/HET, met de vermelding dat de energiecoöperaties het aantal gecoördineerde warmtescans over 2022 aan de gemeente rapporteren. Voor deze maatregel wordt éénmalig een budget vrijgemaakt voor warmtescans ad €50.000, wat ten laste komt van het begrotingsresultaat.

De gemeente Hilversum gaat geothermie onderzoeken. Dit door middel van het aanjagen van onderzoek naar/uitvoer van geothermie in Hilversum en de directe omgeving. De gemeente gaat actief op zoek naar partijen en neemt proactief contact op met regio, provincie en rijk om 't Gooi op de kaart te krijgen als proeftuin voor geothermie, om onderlinge verbindingen te leggen, subsidies op te zoeken en drempels weg te nemen. De ondernomen acties en vorderingen worden jaarlijks door het college per brief gerapporteerd aan de Raad. De kosten voor deze maatregel (€ 50.000) komen ten laste van het begrotingsresultaat 2022.

Ook blijven we werken aan de realisatie van onze ambitie uit de Regionale Energiestrategie (RES) – vanaf 2030 zonnepanelen op alle geschikte grote daken – en aan de warmtetransitie in de Hilversumse Meent, in het kader van het landelijke Programma Aardgasvrije Wijken. Gedurende 2022 gaan we daar met koplopers aan de slag om concrete verduurzamingsmaatregelen te treffen.

De gemeente Hilversum zet in het kader van duurzaamheid in op het versnellen van de verduurzaming van scholen (maatschappelijk vastgoed), door middel van het versneld realiseren van zonnepanelen op alle geschikte grote daken van schoolgebouwen. De gemeente neemt in samenspraak met de desbetreffende schoolbesturen een voortrekkersrol bij deze verduurzamingsmaatregel. Bij de uitvoering wordt gebruik gemaakt van de expertise van energiecoöperaties. Voor deze maatregel wordt een budget vrijgemaakt voor zonnepanelen ad €100.000,- in 2022, wat ten laste komt van het begrotingsresultaat.

Tenslotte gaan we uitvoering geven aan de regionaal vastgestelde grondstoffenvisie en aan de uitbreiding van producentenverantwoordelijkheid binnen de afvalketen. Dit is een uitvloeisel van de in 2021 bijna algemeen aanvaarde Hilversumse motie op het congres van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

Specifieke speerpunten voor 2022:

- Uitvoeren van de Transitievisie Warmte.
- Uitvoeren Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 voor de realisatie van zonne-energie op daken, parkeerplaatsen en geluidsschermen en andere kansrijke locaties voor zonne-energie, waaronder het vliegveld Hilversum.

Thema Bestuur en veiligheid

Op het gebied van veiligheid zetten we in op de thema's Ondernijning, Jeugd en Veiligheid, aanpak drugsoverlast, aanpak personen met verward gedrag en verkeersveiligheid.

We werken aan een leefbare en veilige stad, onder meer door wijkgericht te werken. We zijn zichtbaar, herkenbaar en aanspreekbaar. Wij zetten in op een verbeterd veiligheidsgevoel door middel van preventie en het aanpakken van problemen. Waar nodig treden we handhavend op. De gemeente werkt hiervoor intensief samen met politie, brandweer, Versa Welzijn, woningcorporaties en vele andere partners. We handelen samenlevingsgericht en participeren in wijkteams, zorgnetwerken en buurtoverleggen. Hiermee vergroten we het bewustzijn en de zelfredzaamheid van inwoners en bedrijven.

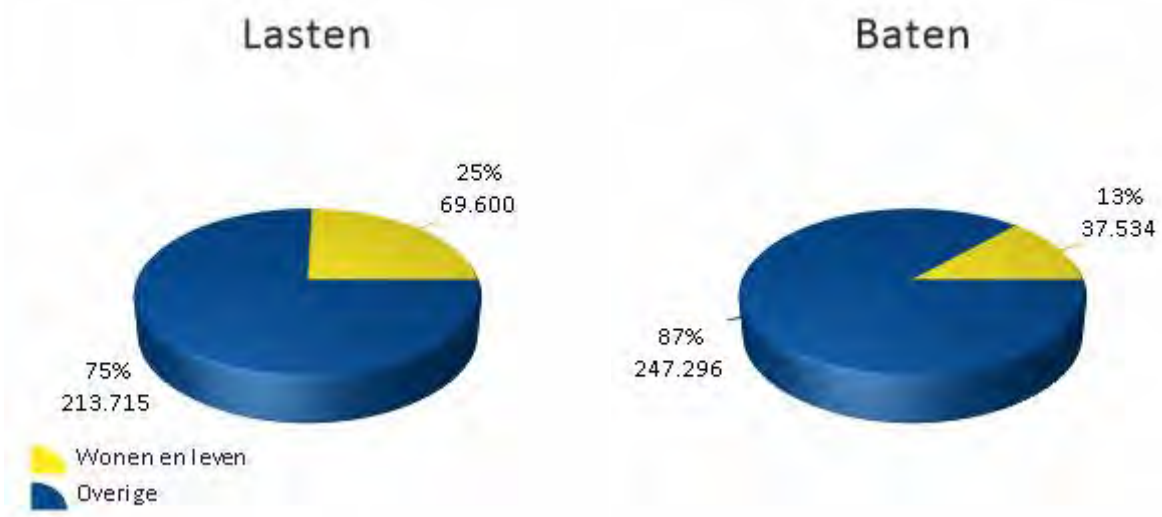
De Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek levert snelle en goede hulpverlening en brandweerbij incidenten, rampen en crises conform de wettelijke taken. We intensiveren de inzet van de wijkbrandweerman in het geven van voorlichting en advies over brandpreventie aan inwoners en bedrijven. Dat doen we in samenwerking met de Veiligheidsregio. Belangrijk speerpunt is het verbeteren van de veiligheid van onder meer portiekflats. Hiervoor werken we samen met woningcorporaties en de brandweer.

Specifieke speerpunten voor 2022:

- Uitvoeren en actualiseren van het Integraal Veiligheidsplan.
- Investeren in de verbinding tussen Zorg en Veiligheid.
- Implementeren van data gedreven werken.
- Uitvoeren van het prostitutiebeleid.
- Implementeren van de aanpak ondernijning.
- Actualiseren van het coffeeshopbeleid.

2. Het programmaplan

Programma 1: Wonen en leven

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.

De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Wonen en leven zijn:

- Regio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij) en omliggende gemeenten
- Grondstoffen- en Afvalstoffen Dienst Gooi en Vechtstreek (verbonden partij)
- Goois Natuur Reservaat (GNR) (verbonden partij)
- Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek (OFGV) (verbonden partij)
- Provincie Noord-Holland
- Erfgoedorganisaties
- Woningcorporaties
- Culturele organisaties
- Sportverenigingen
- Sportservice Noord-Holland
- Stichting Centrum Hilversum
- Uitvaartstichting Hilversum
- (Commerciële) vastgoedpartijen
- Huurdersorganisaties
- Provincie Utrecht
- (Bus)vervoerders (Transdef, Syntus, NS)
- ProRail
- Rijkswaterstaat
- Metropoolregio Amsterdam (MRA)

Kaderstellende nota's

Bodem, water, riolering

- Gemeentelijk Watermanagement Plan 2021-2026 (2020)
- Keur AGV 2011, inclusief bijbehorende en/of later vastgestelde Vrijstellingen en Beleidsregels
- Verordening havengelden 2022 (2021)
- Verordening rioolheffing 2022 (2021)

Milieu en duurzaamheid

- Visie 'Hilversum Klimaatneutraal 2050' (2012)
- Uitvoeringsprogramma: Duurzaam Hilversum 2016-2020 (2016)
- Dierenwelzijnsbeleid Hilversum (2016)
- Regionaal Uitvoeringsplan Huishoudelijk afval 2015-2020 (2016)
- Verordening afvalstoffenheffing 2022 (2021)
- Actieplan Geluid (2013)
- Provinciale Milieuverordening (tranche 10a)
- Regionale Energie Strategie Noord-Holland Zuid (2021)

Bereikbaarheid

- Structuurvisie Hilversum 2030 (2013)
- Parkeerverordening Hilversum (2018)
- Structuurvisie Verkeer en Vervoer 2030 (2016)
- Herziening laadpalenbeleid (2015)
- Verordening parkeerbelastingen 2022 (2021)
- Verordening Mobiliteitsfonds Hilversum (2009)
- Wijziging verordening Mobiliteitsfonds Hilversum 2009 (2019)
- Mobiliteitsvisie Hilversum 2040 (2021)

Groen en begraafplaatsen

- Nota Impuls voor extra groen in Hilversum (2016)
- Groenbeleidsplan 2030 (2013) Wonen
- Structuurvisie Hilversum 2030 (2013)

Wonen

- Lokale Woonvisie Hilversum 2021-2030 (2021)
- Regionale Woonvisie Regio Gooi en Vechtstreek 2030 (2021)
- Regionale Huisvestingsverordening Gooi en Vechtstreek (2019)
- Regionaal Woonakkoord (2021)

Openbare ruimte

- Visie Hilversum Buiten (2004)
- Handboek Beheer Hilversum Buiten (2009)
- Handboek Inrichting Hilversum Buiten (2009)
- Beeldkwaliteitsplan plus 1221 (2020)

Sport

- Nota Sport en Bewegen 2016 t/m 2020

Mooie stad

(Lasten: € 8.379 Baten: € -3.758)

Opgave van de stad

Hilversum is een compacte stad in het groen met een hoog voorzieningenniveau. De uitdaging voor de komende decennia is de stad waar nodig te vernieuwen en te verbeteren en tegelijk de zo gewaardeerde kwaliteiten tot hun recht te laten komen. Vraagstukken voor de toekomst gaan over de groeiende bevolking, de veranderende inwonerssamenstelling, de mate van de economische ontwikkeling, de bereikbaarheid, het tekort aan woningen in bijna alle prijsklassen en de energietransitie- en klimaatopgave. De schaarse ruimte waarin deze opgaven een plek moeten krijgen vragen om een toekomstvisie op Hilversum waarin keuzes worden gemaakt en een zakelijke houding van de gemeente waar het gaat om particuliere initiatieven. De Omgevingsvisie is hiervoor het instrument, als onderdeel van de Omgevingswet.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Aandeel sociale huurwoningen	11.455 (2015)	27% van totale woningvoorraad	Woonmonitor
	Nee	Waardering van het onderhoud van de openbare ruimte	7,2 (2020)	7,2	Hilversum Monitor
	Nee	Aandeel van het per jaar opgeleverde sociale huurwoningen	32,2% (2020)	1/3 van totaal aantal opgeleverde woningen	Woonmonitor
	Nee	Aandeel van het per jaar opgeleverde (koop)woningen in het middensegment	9,2% (2020)	1/2 van totaal aantal opgeleverde (koop)woningen	Woonmonitor
	Nee	Aantal vanaf 2018 opgeleverde en in plannen gevatte (koop)woningen voor 1- en 2-persoonshuishoudens	1.076 (2020)	1000 (2022)	BAG
035	Ja	Gemiddelde WOZ-waarde (maal duizend euro)	337 (2020)	Geen streefwaarde	CBS
036	Ja	Nieuw gebouwde woningen, aantal per 1.000 bestaande woningen	5,7 (2020)	7	Gemeente Hilversum

Ambitie met activiteiten

1.1.1. Ruimtelijke ordening

We bouwen verder aan een toekomstbestendig Hilversum. Met gevarieerde woonmilieus, passend werk en een prettig leefklimaat (groen, duurzaam, veilig, bereikbaar en met goede voorzieningen) voor alle Hilversummers. Hilversum heeft in de afgelopen jaren een aantal grote projecten voorbereid en uitgevoerd. Tegelijkertijd zijn er in Hilversum veel initiatieven om de stad mooier en beter te maken. Het Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkelingen 2021 (MPG) geeft een beeld welke ontwikkelingen er in de stad plaatsvinden en wat er nodig is om dit financieel verantwoord uit te voeren. Hiermee kan de raad in ieder afzonderlijk project een afweging maken binnen de context van het MPG.

Activiteiten

- Opstellen en vaststellen van de Omgevingsvisie samen met inwoners, ondernemers maatschappelijke organisaties en andere experts.
- Voorbereiden van een definitief Omgevingsplan na de invoering van de Omgevingswet, met de Omgevingsvisie als belangrijkste kader.
- Actualiseren van het Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkelingen.
- Vaststellen van een Nota Kostenverhaal om gemeentelijke kosten bij ruimtelijke ontwikkelingen in rekening te kunnen brengen bij de initiatiefnemer.
- Vaststellen van een Nota Bovenwijkse Voorzieningen om gebiedsoverstijgende kosten in rekening te kunnen brengen bij initiatiefnemers van ruimtelijke ontwikkelingen.
- Regisseren van de ontwikkeling van de ‘perspectiefgebieden’: Stationsgebied, Arenapark en 1221 (Bruisend Hart en ontwikkellocaties).
- Faciliteren van initiatieven van eigenaren, corporaties, of gebruikers die in Hilversum willen ontwikkelen (‘facilitaire projecten’): bijvoorbeeld Werf35, Philipslocatie, Heuvellaan 50 en andere private initiatieven.
- Samenwerken met andere gemeenten aan de gebiedsontwikkeling Crailo (‘samenwerkingsproject’).
- Ontwikkelen of verkopen van gronden en objecten in gemeentelijk bezit om een publieke taak uit te voeren, of om de lasten van de perspectiefgebieden deels te kunnen dekken.
- Voortzetten van de lobby ‘Bereikbare Steden’, waarin bestaande Hilversumse plannen (de perspectiefgebieden) worden ingebracht richting het Rijk voor financiering.
- Besluitvorming over de MRA Verstedelijkingsstrategie, bestaande uit het verstedelijkingsconcept, de fasering en de investeringsstrategie.

1.1.2. Wonen en bouwen

Samen met marktpartijen en woningcorporaties realiseren we de bouwopgaven en de doorstroming op de woningmarkt van Hilversum. De gemeente stimuleert of faciliteert de plannen die bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen. Door een zakelijke opstelling richting de vele private initiatieven blijft de gemeentelijke inzet haalbaar en betaalbaar.

Activiteiten

- Uitvoeren van de woonvisie aan de hand van de volgende activiteiten:
  - Toevoegen van 3000 woningen tot 2030, waarvan 33% sociaal en 50% middelduur (waarvan de helft lage middenhuur).
  - Faciliteren van woningbouwmogelijkheden binnen projecten door transformatie en flexwonen, passend bij de kansen in de wijken.
  - Overleggen met woningcorporaties en huurders over de prestatieafspraken.
  - Regie voeren op het woningbouwprogramma, onder andere door de Taskforce betaalbare woningbouw.
  - Inventarisatie maken voor een woonzorgvisie, gericht op hoe zorg die geleverd gaat worden past binnen huidige woonruimtes.
  - Ruimte bieden aan nieuwe woon- en verblijfsvormen voor starters, internationale kenniswerkers, studenten en ouderen.
  - Faciliteren van doorstroming door per wijk/project te kijken welke invulling past in die wijk en de inzet van de senioren-wooncoach.
  - Inzetten van juridische instrumenten, zoals de Regionale Huisvestingsverordening, zodat woningen bij de juiste doelgroepen terechtkomen.
- Onderzoeken en beoordelen van nieuwe initiatieven aan de hand van voorlopige ontwikkelregels.
- Toezicht houden op bouwen en wonen.
- Actueel houden van de basisregistratie adressen en gebouwen (BAG).
- Behandelen van aanvragen omgevingsvergunningen.
- Aanpassen van de werkprocessen rondom omgevingsvergunningen in lijn met de Omgevingswet.
- Aansluiten op het landelijk Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

1.1.3. Begraafplaatsen en crematorium

De verbonden partij Uitvaartstichting Hilversum exploiteert alle gemeentelijke begraafplaatsen en het crematorium in Hilversum. De gemeente stuurt op een hoog kwaliteitsniveau van het begraven en cremeren, het betaalbaar houden van de begraaf- en crematietarieven en het behoud van de monumentale uitstraling van de begraafplaatsen. Sturingsmogelijkheden heeft de gemeente via de Raad van Toezicht en de begroting en jaarrekening van de Uitvaartstichting.

Activiteiten

- Onderhouden van de gebouwen op de begraafplaatsen volgens de meerjarenonderhoudsplanning.
- In gebruik nemen van de aula Bosdrift voor de huisvesting van de Uitvaartstichting.
- Onderzoeken de mogelijkheden voor het toevoegen van de Joodse Begraafplaats aan de Uitvaartstichting.

Levendige stad

(Lasten: € 11.359 Baten: € -1.849)

Opgave van de stad

Een levendig en divers Hilversum maakt de stad aantrekkelijk. Een hoge kwaliteit van de culturele en sportieve voorzieningen, het cultureel erfgoed en de evenementen zorgen voor een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat. Toekomstbestendige lokale media en een moderne bibliotheek sluiten aan bij het profiel Hilversum Mediastad. Op regionaal niveau zetten we ons in om meer dagrecreanten en toeristen naar Hilversum te trekken.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Percentage inwoners dat tevreden is over de sportvoorzieningen en/sportmogelijkheden	67% (2020)	≥ 67%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners dat vindt dat er voldoende mogelijkheden zijn voor sport en recreatie	73% (2020)	≥ 73%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners dat tevreden is over de culturele voorzieningen	49% (2020)	≥ 49%	Hilversum Monitor
	Nee	Bezoekersaantallen van vijf culturele instellingen (Museum, Vorstin, Filmtheater, Bibliotheek en MCO)	Filmtheater 66.00, Museum 30.200, Vorstin 15.800, Bibliotheek 124.000 en MCO 1.556	Totaal 500.000	Jaarverslagen culturele instellingen
	Nee	Percentage inwoners dat tevreden is over het evenementen aanbod	n.v.t	≥ 49%	Hilversum Monitor
	Nee	Bezoekersaantallen evenementen in de openbare ruimte	20.000 (2020)	n.v.t.	Gemeente Hilversum
	Nee	Aantal overtredingen geluidsoverlast	10	5	Gemeente Hilversum
020	Ja	Aandeel niet sporters in de gemeente	48% (2016)	40%	RIVM

Ambitie met activiteiten

1.2.1. Sportbeleid en activering

We stimuleren inwoners om gezond en vitaal te zijn en te blijven. Het is daarvoor belangrijk dat er voor alle inwoners voldoende toegang tot laagdrempelige sportvoorzieningen is. We zetten ons in voor vitale sportverenigingen, buurtsport en beweegprogramma's voor specifieke doelgroepen. Sportevenementen brengen levendigheid, binden bedrijven aan de stad en dragen bij aan een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat.

Activiteiten

- Verder ontwikkelen van het onderdeel sport binnen het profiel 'work, learn, sport' voor het Arenapark.
- Actief ondersteunen van sportverenigingen bij het verbeteren van de organisatiekracht en de openclubgedachte, onder andere via de samenwerking met NOC*NSF en sportbonden.
- Verder ontwikkelen van het sportnetwerk. Bijvoorbeeld door de organisatie van Sportontmoeting Hilversum en het sportoverleg met besturen van grote sportverenigingen.
- Inzetten van buurtsportcoaches om Hilversummers in beweging en vitaal te krijgen en te houden, in samenwerking met verschillende maatschappelijke organisaties.
- Investeren in en het uitvoeren van de vijf pijlers van het Sportakkoord samen met betrokken partners: inclusief sporten en bewegen, duurzame sportinfrastructuur, vitale sportaanbieders, positieve sportcultuur, van jongs af aan vaardig in bewegen.
- Ondersteunen van sportevenementen, zoals de Hilversum City Run.
- Faciliteren van de buurtspelen

1.2.2. Sportaccommodaties

Sportaccommodaties dienen goed onderhouden en in voldoende mate aanwezig te zijn. Bij de sportaccommodaties waarvoor de gemeente verantwoordelijk is stemmen we het beheer en onderhoud af met de sportverenigingen. Waar mogelijk kunnen op verzoek van sportverenigingen bepaalde taken worden overgenomen. Voor niet-gemeentelijke sportaccommodaties kunnen sportverenigingen zich aansluiten bij de Stichting Sportinvesteringsfonds Hilversum. De gemeente staat voor de stichting garant.

Activiteiten

- Voorbereiden van de realisatie van het Evert Kroon-bad op het Arenapark.
- Implementeren van exploitatie en beheer van binnensportaccommodaties (sporthallen, sportzaal en zwembad).
- Onderhouden van sportvelden van de gemeente volgens het vastgestelde meerjarenonderhoudsplan.
- Renoveren van de atletiekbaan van GAC.
- Onderhouden van sportveldjes zoals de Cruyff Courts, en het ondersteunen van nieuwe initiatieven.
- Intensiveren van het gebruik van de huidige sportaccommodaties, waardoor zoveel mogelijk mensen kunnen sporten.

1.2.3. Culturele activiteiten, instellingen en educatie

Culturele activiteiten zijn gericht op het vergroten van de levendigheid en het versterken van de economische identiteit van Hilversum als stad van media, muziek en architectuur. De gemeente verbindt cultuur in sterke mate met gebiedsontwikkeling, de Omgevingsvisie, sociaal domein en het versterken van werklocaties. Culturele instellingen op professioneel en amateurniveau zijn essentieel voor culturele activiteiten. We ondersteunen culturele instellingen, initiatieven en activiteiten en vragen als tegenprestatie een duidelijke bijdrage aan een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat. Deze bijdrage wordt zichtbaar zowel in het centrum als in de wijken.

Activiteiten

- Ondersteunen van amateurverenigingen onder meer door het verstrekken van subsidies.
- Stimuleren van samenwerking tussen gesubsidieerde instellingen, onder andere voor zomerprogrammering, culturele seizoensoening en amateurkunstfestival Iktoon.
- Subsidiëren van de lokale culturele basisinfrastructuur (BIS). Dit betreft een negental basisinstellingen, zoals het Filmtheater en De Vorstin.
- Stimuleren van cultuureducatie en mediawijsheid door samenwerking met scholen en culturele instellingen, mede met behulp van cultuureducatie coördinatiepunt Proloog en cultuurcoaches.
- Deelnemen aan landelijk programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024.
- Continueren van initiatieven zoals de stadsdichter, de kinderdichter en straatpoëzie.

1.2.4. Musea

De gemeente heeft een initiërende en faciliterende rol in het verbinden van media en cultuur in de stad, passend bij de identiteit van Hilversum als Mediastad. Het omvormen van de Kerkbrink tot Mediaplein zorgt voor een levendiger plein in het centrum van de stad. Met het streekarchief en de regionale fusie wordt gebouwd aan een toekomstgerichte organisatie.

Activiteiten

- Ondersteunen van Museum Hilversum ter bevordering van het mediacultuurprofiel en verbinding met andere instellingen, zoals Beeld & Geluid, de bibliotheek en de Zilveren Camera.
- Opbouwen van een toekomstgericht streekarchief, mede door middel van een regionale fusie.

1.2.5. Cultureel erfgoed

Cultureel erfgoed heeft een verbindende werking in Hilversum vanuit ruimtelijk, sociaal en maatschappelijk perspectief. Als één van de identiteitsdragers van de stad draagt het bij aan de kwaliteit van de leefomgeving. De gemeente heeft een regierol bij het beschermen, behouden en versterken van het cultureel erfgoed. We trekken samen met de eigenaren van monumenten op. Toekomstbestendig betekent dat er ruimte is voor transformatie van monumenten. Het doel hierbij is dat cultureel

erfgoed zichtbaar en beleefbaar blijft, een verbindende kracht heeft en actief onderdeel is van een veranderende leefomgeving.

Activiteiten

- Positioneren van de identiteit van Hilversum, mede in samenhang met de Omgevingsvisie en ruimtelijke opgaven.
- Beschermen en behouden van het cultureel erfgoed in Hilversum.
- Het toegankelijk, zichtbaar en beleefbaar maken van het cultureel erfgoed in Hilversum.
- Ondersteunen van eigenaren van monumenten met advies en financiële instrumenten.
- Ondersteunen bij de uitvoering van het convenant Zonnestraal.
- Opstellen routekaart religieus erfgoed.
- Onderhouden van de samenwerking en relatie met erfgoedorganisaties.

1.2.6. Lokale media en bibliotheek

Lokale media en de bibliotheek zijn voor de Mediastad van groot belang. De gemeente ondersteunt daarom de bibliotheek en innovatie van de lokale media en journalistiek.

Activiteiten

- Ondersteunen van de bibliotheek ten behoeve van een aansprekend aanbod voor alle inwoners.
- Uitvoeren van de haalbaarheidsstudie Mediaplein Kerkbrink.
- Subsidiëren van de bibliotheek, die invulling geeft aan de vijf kernfuncties: Kennis en informatie ter beschikking stellen, ontwikkeling en educatie bieden, lezen bevorderen en het laten kennismaken met literatuur, ontmoeting en debat organiseren, kennis laten maken met kunst en cultuur.
- Realiseren van het toekomstplan lokale media & journalistiek.

Bereikbare stad

(Lasten: € 22.012 Baten: € -9.415)

Opgave van de stad

Hilversum is door haar centrale ligging en goede verbindingen met de rest van Nederland een gewilde plaats om in te wonen, werken en verblijven. Daardoor is de mobiliteit in en om de stad relatief groot. De opgave om deze mobiliteit duurzaam te laten zijn is voor de gemeente een prioriteit in de Mobiliteitsvisie 2040. Daarnaast blijft goede bereikbaarheid essentieel om een aantrekkelijke woon-, werk en recreatiegemeente te zijn. De toenemende verkeersdruk brengt dit in gevaar. De aanpak van verschillende knelpunten is nodig om de bereikbaarheid te verbeteren.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Percentage inwoners dat tevreden is over infrastructuur voor fiets	77% (2020)	80%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners dat tevreden is over verplaatsing met auto	28% (2020)	30%	Hilversum Monitor
	Nee	Waardering van de bereikbaarheid van het centrum per auto	5,6 (2020)	6,0	Hilversum Monitor
	Nee	Waardering van de bereikbaarheid van het centrum per fiets	8,3 (2020)	8,5	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners dat wekelijks of vaker gebruik maakt van (elektrische) fiets	54% (2020)	≥ 54%	Hilversum Monitor
	Nee	Aantal elektrische laadpunten en tankpunten voor biobrandstoffen/(groen)gas, per 10.000 inwoners	22 (2020)	22	Rijksdienst voor het Wegverkeer
	Nee	Percentage achterstallig onderhoud op wegen	17% (2020)	≤ 17%	Gemeente Hilversum
	Nee	Aantal geregistreerde verkeersongevallen, per 1.000 inwoners	4,1 (2020)	≤ voorgaand jaar	Water, Verkeer en Leefomgeving
	Nee	Aantal verkeersslachtoffers, per 1.000 inwoners	0,57 (2020)	≤ voorgaand jaar	Water, Verkeer en Leefomgeving

Ambitie met activiteiten

1.3.1. Verkeer en vervoer

We willen de bereikbaarheid, de verkeersveiligheid en de doorstroming naar en in Hilversum verbeteren en de verduurzaming versnellen.

Activiteiten

- Opstellen van het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit volgend op de Mobiliteitsvisie 2040, met als aandachtspunten:
  - Realiseren van een autoluw centrum.
  - Stimuleren van deelmobiliteit.
  - Invoeren van een nul-emissiezone op de Gijsbrecht van Amstelstraat.
  - Onderzoeken van een Noordoosttunnel om de verkeersintensiteit op de Johannes Geradtsweg te verlagen en bereikbaarheid van het Mediapark te verbeteren.
  - Monitoren van verkeersbewegingen door de inzet van technologie.
  - Onderzoeken van de mogelijkheden voor invoering van 'voor Nixx met de bus' in samenwerking met de busmaatschappijen.
  - Ontwikkelen van OV-knooppunten en ketenmobiliteit.
  - Verbeteren van de faciliteiten voor langzaam vervoer, zoals voetgangers en fietsers.
  - Verkleinen van de verkeersbewegingen mede door meer hybride werken in samenwerking met werkgevers.
  - Realiseren van hubs voor onder andere goederenvervoer op strategisch gelegen locaties rond Hilversum.
  - Opstellen van nieuw parkeerbeleid
- Voorbereiden van de uitvoering van het regionale plan Hoogwaardig fietsnetwerk Gooi & Vechtstreek, ondersteund door subsidies van de provincies Noord-Holland en Utrecht.
- Starten met de tweejarige pilot nachttrein Amsterdam-Hilversum-Utrecht in samenwerking met de NS, zodra de coronasituatie dat toelaat.
- Voorbereiden van de uitvoering van extra maatregelen (zoals bushaltes en elektrische laadpunten) ter ondersteuning van de transitie naar volledig elektrisch busvervoer door busmaatschappijen.
- Afronden van de tweede fase van de werkzaamheden die alle bushaltes toegankelijk maken voor mindervaliden en aanleggen van nieuwe bushaltes voor de tweede fase van de OV-concessie Gooi en Vechtstreek 2021-2030.
- Uitvoeren en gedeeltelijk afronden van de grote werkzaamheden inzake HOV in 't Gooi door de provincie Noord-Holland, waaronder de onderdoorgang Oosterengweg, de busbaan en de natuurbrug.
- Stimuleren van de uitbreiding van het aantal elektrische laadpalen, met name op locaties die veel publiek trekken, in samenwerking met MRA-Elektrisch.
- Voorbereiden en deels uitvoeren van kleine maatregelen inzake de variant 'Overweg dicht voor autoverkeer' bij de Kleine Spoorbomen, waarover in 2021 door de gemeenteraad wordt besloten.
- Aanpakken van verkeersonveilige situaties met blijvende aandacht voor fietsers, voetgangers en mindervaliden uit de nieuwe Top 10.
- Voorbereiden en uitvoeren van het opheffen van de niet actief beveiligde spoorwegovergang Maartensdijkseweg en het aanleggen van een onderdoorgang voor fietsers en voetgangers.
- Ontwerpen en vaststellen van verplichte verkeersbesluiten voor bijvoorbeeld de snelheid op wegen, voorrang op kruispunten en de reservering van een gehandicaptenparkeerplaats.
- Beheren van verkeersregelinstallaties (VRI's) en vervangen van bestaande naar intelligente VRI's bij het einde van de levensduur of als een project eerder om vervanging vraagt.
- Onderhouden van de openbare verlichting en deze gefaseerd vervangen door LED-verlichting.
- Gefaseerd vervangen van geluidsreducerend asfalt op de Buitenring.
- Beheren en zo nodig vervangen van objecten ten behoeve van verkeersmaatregelen (verkeersborden, bewegwijzering en straatmeubilair ten behoeve van verkeersregulering).
- Beheren en zo nodig vervangen van wegen.
- Beheren en zo nodig vervangen van de civieltechnische kunstwerken (bruggen en tunnels).

- Uitvoeren van de gladheidsbestrijding.
- Uitvoeren van de straatreiniging.
- Verlenen van vergunningen voor het tijdelijk plaatsen van voorwerpen (zoals bouwketen, of afvalcontainer) op de openbare weg.
- Verlenen van vergunningen ten behoeve van kabels en leidingen.

1.3.2. Parkeren

We streven naar goede verhouding tussen de parkeervraag en het parkeeraanbod en een effectief gebruik van parkeervoorzieningen ter bevordering van de bereikbaarheid en leefbaarheid van het centrum, werklocaties en buurten. Het gebruik van parkeervoorzieningen wordt gereguleerd door het toepassen van parkeertarieven.

Activiteiten

- Onderzoeken van de invulling van parkeernormen, het gebruik van andere parkeervoorzieningen (bijvoorbeeld het verkiezen van parkeergarages boven het parkeren op het maaiveld) en de inzet van innovatieve parkeervoorzieningen, als gevolg van de ambities uit de Mobiliteitsvisie 2040. Dit is de basis voor nieuw parkeerbeleid.
- Inzetten van betaald parkeren op basis van parkeerdrukdata om parkeeroverlast voor inwoners te voorkomen.
- Ontwikkelen naar data-gestuurd parkeertoezicht door verder digitaliseren van de handhaving.
- Uitvoeren van de jaarlijkse stadsbrede parkeertelling.
- Begeleiden en monitoren van het uitbestede werk aan de verbonden partij Parkeerservice voor de handhaving op parkeren.
- Verlenen van parkeervergunningen en ontheffingen.

Duurzame stad

(Lasten: € 26.261 Baten: € -20.959)

Opgave van de stad

Hilversum is een groene gemeente en staat voor de grote uitdaging om in de komende jaren nog groener te worden. In letterlijke zin betekent dat groener door het beschermen en uitbreiden van het groen dat de gemeente rijk is. Dit doen wij door initiatieven van bewoners te stimuleren en ondersteunen. Klimaatadaptatie en biodiversiteit zijn hierbij belangrijke thema's. In figuurlijke zin heeft vergroening betrekking op de duurzaamheidsopgave waar we als gemeente voor staan, met name de energietransitie. Deze grote klus klaart de gemeente niet alleen. Alle inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en instellingen zijn hierbij nodig. De gemeente geeft het goede voorbeeld door de eigen organisatie klimaatneutraal te maken en de rest uitstoot CO₂, die nu nog wordt gecompenseerd, verder te verminderen.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Grondgebruik: bossen en natuurlijk terrein	54,8% (2020)	≥ 54,8%	CBS
	Nee	Percentage inwoners dat vindt dat in zijn/haar buurt voldoende groen is	74% (2020)	≥ 75%	Hilversum Monitor
	Nee	Verminderen CO ₂ -uitstoot van Hilversum	376 kiloton (2019)	373 kiloton	Klimaatmonitor
	Nee	Percentage hernieuwbare energie	5,1% (2019)	10% (2022)	Klimaatmonitor
	Nee	Percentage gescheiden afval t.o.v. de totale hoeveelheid ingezameld afval	68% (2020)	75%	GAD Meter
	Nee	Percentage circulaire aanbestedingen t.o.v. het totaal aantal lopende contracten	30,2% (2020)	35% (2022)	Gemeente Hilversum
	Nee	Percentage woningen (voorlopig) energielabel B of beter	33% (2020)	40% (2022)	Klimaatmonitor
	Nee	Duurzaamheidscore ecologisch kapitaal (0-100)	57,2 (2020)	≥ 58	Telos (Duurzaamheidsbalans)
033	Ja	Aantal kg huishoudelijk restafval per inwoner	143 kg (2019)	100 kg	CBS
034	Ja	Percentage hernieuwbare elektriciteit	3% (2019)	3,5% (2022)	RWS

Ambitie met activiteiten

1.4.1. Duurzaamheid en milieubeheer

We gaan vol inzetten op energie besparen en het isoleren van woningen en gebouwen. We streven ernaar om in 2040 aardgasvrij te zijn. We doen dit samen met inwoners, ondernemers, vastgoed-eigenaren, bouwers, investeerders, maatschappelijke organisaties en medeoverheden. Voor de voorziening van duurzaam opgewekte energie ligt de focus op besparen, isoleren en zonne-energie op daken. De gemeentelijke organisatie wordt klimaatneutraal. Daarvoor is deels compensatie nodig van rest uitstoot CO₂. Met de CO₂ Prestatieladder wordt gericht gewerkt aan het verder verminderen van deze te compenseren rest uitstoot CO₂. Er wordt toegewerkt naar de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie voor luchtkwaliteit in 2030 voor fijnstof en stikstof. Dat draagt bij aan minder ziekte, minder sterfte en een betere kwaliteit van leven.

Activiteiten

- Uitvoeren van het jaarplan Energietransitie Hilversum 2022:
  - Energie besparen en isoleren stimuleren, onder andere door de samenwerking met de Hilversumse energiecoöperaties en het verder ontwikkelen van het regionaal energiedienstenbedrijf.
  - Stimuleren van zonne-energie op daken, parkeerplaatsen en langs infrastructuur.
  - Versterken van de samenwerking met de stad (Hilversum100, Green Deals, Energiecoöperaties).
- Uitwerken van de uitvoeringslijnen uit de Transitievisie Warmte Hilversum.
- Uitvoeren van de wijkaanpak Hilversumse Meent Aardgasvrij:
  - Overschakelen van 624 woningen naar een duurzame warmtevoorziening van 2021 tot en met 2028 in het kader van de Proeftuin Aardgasvrije Wijk, in samenwerking met partners.
  - Opstellen van een buurtenergieplan voor implementatie van het warmtealternatief met bewoners.
- Uitvoeren Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 voor de realisatie van zonne-energie op daken, parkeerplaatsen en geluidsschermen en andere kansrijke locaties voor zonne-energie, waaronder het vliegveld Hilversum.
- Realiseren van een klimaatneutrale gemeentelijke organisatie, onder andere door het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed.
- Doorvoeren van circulaire economie in alle nieuwe aanbestedingen en waar mogelijk het verbeteren van circulariteit binnen lopende contracten.
- Stimuleren van het verduurzamen van bedrijven en organisaties en een beroep doen op hun rol in de energietransitie.
- Meten van de luchtkwaliteit door de gemeente en door inwoners uit het Burgermeetnetwerk met behulp van het dataplatform Open Hilversum.
- Inzetten op het verkrijgen van subsidies ter ondersteuning van duurzaamheidsprojecten.
- Bijhouden van het bodeminformatiesysteem.
- Afronden van de laatste panden van de A-lijst Wet geluidhinder.
- Sturen op de prestaties van de verbonden partij Omgevingsdienst Flevoland Gooi & Vechtstreek, die een aantal milieutaken voor de gemeente uitvoert.
- Informeren van eigenaren van kantoorpanden in Hilversum over de verplichting om vanaf 2023 een energielabel C te hebben.

1.4.2. Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Hilversum is een groene stad, omringd door prachtige natuur- en recreatiegebieden. De gemeente heeft als doel de hoeveelheid binnenstedelijk groen op peil te houden, op plekken te vergroten en waar mogelijk te verbinden met de omringende natuurgebieden. Er ligt ook een sterke nadruk op het vergroten van de biodiversiteit en het klimaatadaptief maken van de stad. Groeninitiatieven uit de buurten worden door de gemeente gestimuleerd en waar nodig begeleid. Het Goois Natuurreservaat (GNR) blijft zorgdragen voor de natuurgebieden.

Activiteiten

- Onderhouden van openbaar groen en daarbij participatie door bewoners in groenbeheer en groenonderhoud in buurten stimuleren en ondersteunen.
- Actualiseren van het programma Groen met betrekking tot biodiversiteit, natuurinclusief bouwen en klimaatadaptatie.
- Actualiseren van de handboeken Hilversum Buiten.
- Starten met het opstellen van een visie Openbare Ruimte.
- Monitoren van de biodiversiteit in de wijken.
- Deelnemen aan het GNR om ook in de toekomst de natuur en recreatiewaarden in natuurgebieden te vergroten en te ontwikkelen.

1.4.3. Riolering

Het beheren en onderhouden van het riool is een omvangrijke gemeentelijke taak. Zeker nu klimaatverandering zorgt voor heftige buien en overstromingen en daarmee voor meer druk op het rioolstelsel. Een optimaal functionerend rioolstelsel met speciale aandacht voor klimaatadaptatie en duurzaamheid is het uitgangspunt. Dit is meegenomen in het gemeentelijk Watermanagement Plan 2021-2026.

Activiteiten

- Uitvoeren van het Gemeentelijk Watermanagement Plan 2021-2026.
  - Onderzoeken van een locatie voor een waterbergingskelder.
  - Afkoppelen en infiltreren van hemelwater in postcodegebied 1221.
- Vervangen van 6,5 kilometer in het rioolstelsel op jaarbasis, als onderdeel van de vervanging van 65 kilometer tussen 2015 en 2026.
- Beheren en onderhouden van het rioolstelsel. Binnen de bestaande mogelijkheden wordt klimaatadaptatie tegelijkertijd gerealiseerd.
- Afronden Infiltratieveld Hilversum-Noord (4 meter diep, 35 meter lang) om het rioolstelsel minder te belasten.
- Monitoren en bestrijden van overlast door grond- en regenwater.

1.4.4. Afval

De Grondstoffen en Afvalstoffendienst (GAD) Gooi & Vechtstreek voert namens de gemeente de afvalinzameling en –verwerking uit bij de huishoudens. De gemeente houdt via de begroting van de GAD toezicht op een effectieve en efficiënte afvalinzameling.

Activiteiten

- Uitvoeren van nieuw, circulair grondstoffenbeleid in regionaal verband door de GAD.
- Sturen op een goede en efficiënte afvalinzameling- en verwerking door de GAD.
- Benutten van lokale kansen voor duurzaamheid en sociale werkgelegenheid bij afvalinzameling- en verwerking.
- Lobbyen voor landelijke uitbreiding van producentenverantwoordelijkheid voor circulaire producten en verpakkingen.

1.4.5. Economische havens en waterwegen

Beheren en onderhouden van de huidige havens, waterwegen en de sluis 't Hemeltje.

Activiteiten

- Uitvoeren van regulier onderhoud van waterkeringen en afwatering, waarbij bij de vervanging van waterkeringen rekening wordt gehouden met natuurvriendelijke oevers.
- Uitvoeren van de jaarlijkse onderhoudswerkzaamheden, met name baggerwerkzaamheden, conform het onderhoudsplan.
- Onderhouden en bereikbaar houden van de binnenhavens en doorgaande waterwegen.
- Beheren en onderhouden van sluis 't Hemeltje.

Middelen

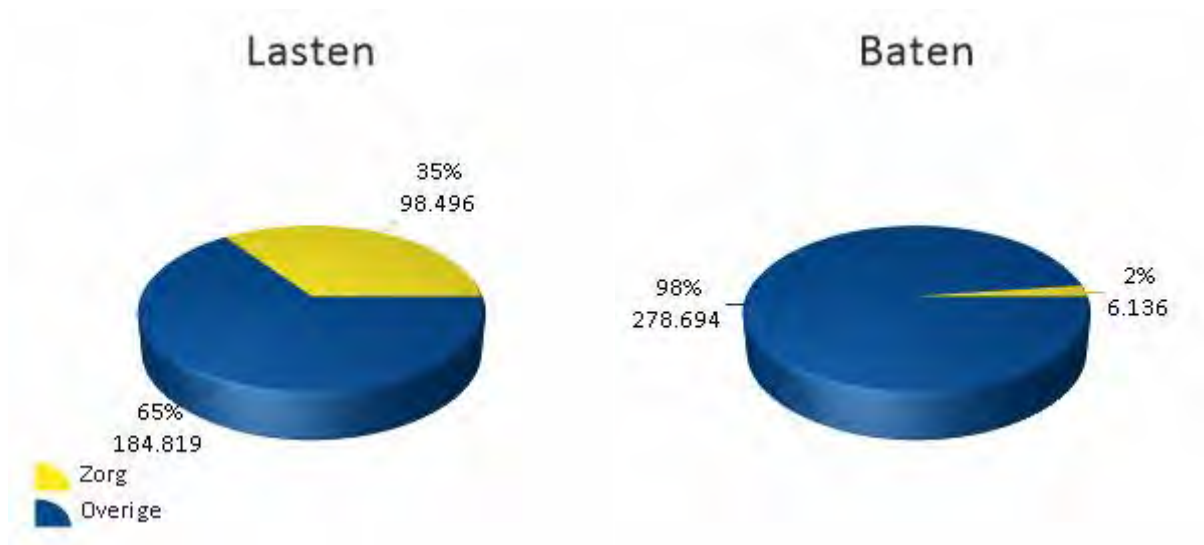
begrotingsprogramma

bedragen x € 1.000

Programma 1. Wonen en leven	2022	2023	2024	2025
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	572	578	582	578
8.1 Ruimtelijke ordening	3.840	2.690	2.679	2.672
8.3 Wonen en bouwen	3.967	3.791	3.777	3.767
Lasten thema Mooie stad	8.379	7.058	7.039	7.017
5.1 Sportbeleid en activering	1.051	1.046	1.048	1.048
5.2 Sportaccommodaties	2.943	2.877	2.831	2.802
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.837	3.829	3.819	3.811
5.4 Musea	1.054	1.052	1.052	1.051
5.5 Cultureel erfgoed	760	714	711	709
5.6 Media	1.713	1.713	1.712	1.712
Lasten thema Levendige stad	11.359	11.230	11.174	11.133
0.63 Parkeerbelasting	0	0	0	0
2.1 Verkeer en vervoer	17.991	15.914	14.790	14.442
2.2 Parkeren	4.021	4.011	4.034	3.878
Lasten thema Bereikbare stad	22.012	19.926	18.824	18.320
2.4 Economische havens en waterwegen	395	441	511	542
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.602	6.540	6.555	6.543
7.2 Riolering	6.136	6.215	6.334	6.369
7.3 Afval	10.042	9.939	9.943	9.835
7.4 Milieubeheer	3.086	2.725	2.733	2.764
Lasten thema Duurzame stad	26.261	25.861	26.076	26.052
Totaal Lasten	68.010	64.075	63.112	62.521
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-513	-513	-513	-505
8.1 Ruimtelijke ordening	-21	-118	-218	-318
8.3 Wonen en bouwen	-3.224	-4.527	-4.875	-4.031
Baten thema Mooie stad	-3.758	-5.157	-5.605	-4.853

5.1 Sportbeleid en activering	-6	-6	-6	-6
5.2 Sportaccommodaties	-989	-988	-895	-892
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-473	-472	-472	-472
5.4 Musea	-335	-335	-335	-335
5.5 Cultureel erfgoed	-45	-2	-2	-2
5.6 Media	-1	-1	-1	-1
Baten thema Levendige stad	-1.849	-1.805	-1.711	-1.708
0.63 Parkeerbelasting	-4.575	-4.575	-4.575	-4.575
2.1 Verkeer en vervoer	-3.519	-1.846	-563	-563
2.2 Parkeren	-1.321	-1.320	-1.320	-1.320
Baten thema Bereikbare stad	-9.415	-7.741	-6.459	-6.459
2.4 Economische havens en waterwegen	-66	-66	-66	-66
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-377	-376	-376	-376
7.2 Riolering	-8.328	-8.460	-8.569	-8.608
7.3 Afval	-12.180	-12.670	-13.211	-13.255
7.4 Milieubeheer	-7	-6	-6	-6
Baten thema Duurzame stad	-20.959	-21.578	-22.228	-22.311
Totaal Baten	-35.981	-36.281	-36.004	-35.331
Saldo van baten en lasten	32.029	27.794	27.108	27.190
Mutatie reserves	287	644	1.308	1.308
Resultaat	32.316	28.438	28.416	28.498

Programma 2: Zorg

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.

De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Zorg zijn:

- Inwoners en ondernemers
- Mantelzorgers en vrijwilligers
- Regio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij) en omliggende gemeenten
- Gecontracteerde zorgaanbieders
- Diverse medische en zorgpartijen zoals huisartsen, ziekenhuis Tergooi en zorgverzekeraar
- Gecertificeerde instellingen
- Raad voor Kinderbescherming
- Onderwijsinstellingen
- Kinderopvangorganisaties (peuterspeelzalen)
- Woningcorporaties
- Netwerken in de stad: zoals kerken, verenigingen voor ontspanning, sport, welzijn en cultuur

Kaderstellende nota's

- Kadernota Sociaal Domein
- Hilversumse Educatieve Agenda 2021-2024 (2021)
- Regionale onderwijsagenda 2020-2022
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2035 (2020)
- Uitvoeringsnotitie buurten 3.0 (2020)
- Beleidsplan bescherming en opvang
- Beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2020-2024 (2019)
- Agenda Wmo-Welzijn in de wijk 2019 - 2021 (2019)
- Visie en Agenda Jeugdhulp 2019-2021 (2019)
- Transformatieplan "Zorg voor de Jeugd" Gooi en Vechtstreek (regionaal; 2019)
- Naar een financieel gezond domein (2021)
- Beleidsplan LHBTI 2019-2022 (2019)
- Agenda Lokale Inclusie (2020)
- Actieplan tegen eenzaamheid "Samen is het leuker" (2020)

Verbindende stad

(Lasten: € 13.324 Baten: € -435)

Opgave van de stad

Hilversum draagt bij aan een gezonde en sociale samenleving voor alle inwoners. Wijkgericht werken richt zich op werken aan sterke sociale buurten samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Mensen voelen zich meer verbonden met hun wijk en leefomgeving. We richten ons op het versterken van verbondenheid, welzijn en preventie, met name voor mensen die het nodig hebben. We werken vanuit het principe van positieve gezondheid.

We organiseren ondersteuning dicht bij de inwoners, we versterken het zelfsturend vermogen en we bestrijden waar mogelijk de eenzaamheid van mensen. Wijkcentra hebben een brede functie, hier kan men terecht voor ondersteuning en er is ook gelegenheid voor ontmoeting. De buurt bepaalt de programmering en daar waar nodig biedt de gemeente ondersteuning. We bieden mantelzorgers ondersteuning en waar nodig verwijzen we naar specialistische hulp. We investeren in voorzieningen in de wijk, waardoor zwaardere ondersteuning en zorg voorkomen wordt.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Percentage inwoners dat zich de afgelopen 12 maanden heeft ingezet met vrijwilligerswerk	26% (2020)	≥ 38%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners ouder dan 19 jaar met overgewicht	42,1% (2020)	38,0%	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen)
	Nee	Percentage jeugd (4 tot 15 jaar) met overgewicht	22,6% (2019)	≤ 10%	GGD
	Nee	Percentage jeugd (4 tot 15 jaar) met ondergewicht	9,6% (2020)	≤ 9%	GGD
	Nee	Percentage jongeren (2e en 4e klas middelbare school) dat minimaal 5 dagen per week voldoende beweegt volgens de NNGB	40% (2019)	≥ 50%	GGD (EMOVO)
	Nee	Percentage volwassenen met hoge emotionele/sociale eenzaamheidsscore	28,9% (2020)	≤ 28%	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen)
	Nee	Percentage inwoners dat zich verbonden voelt met de buurt	86% (2020)	86%	Hilversum Monitor
	Nee	Waardering van de inwoners over de buurt	8,0 (2020)	8,0	Hilversum Monitor
	Nee	Waardering van inwoners over sociaal vangnet; mate waarin buurtgenoten elkaar ondersteunen	55% (2020)	60%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage volwassenen dat mantelzorg geeft	36% (2020)	45%	Hilversum Monitor

	Nee	Percentage inwoners dat zich de afgelopen 12 maanden heeft ingezet met aandacht voor burens in een zorgwekkende situatie	38% (2020)	≥ 40%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners dat (helemaal) mee eens is dat gemeente inwoners en organisaties betreft bij de totstandkoming en uitvoering van beleid	29% (2020)	≥ 35%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners dat zegt bereid te zijn zich te willen inzetten voor de leefbaarheid van de buurt	55% (2020)	≥ 55%	Burgerpeiling waarstaatjegemeente

Ambitie met activiteiten

2.1.1. Samenkracht en burgerparticipatie

Versterken van het zelfsturend vermogen van bewoners via veerkrachtige netwerken, waarin maatschappelijke organisaties, bewoners, vrijwilligers en andere partners in de wijk samenwerken. Door de afstand van de netwerken tot de bewoner te verkleinen kunnen problemen voorkomen worden waardoor er een verschuiving van zwaardere naar lichtere ondersteuning ontstaat.

Activiteiten

- Uitvoeren van de Agenda Wmo Welzijn, door passend bij de wijk de algemene voorzieningen, sociaal werk, dagbesteding, vrijwilligerswerk en herkenbare ontmoetingscentra te versterken en eenzaamheid te voorkomen. De toegang van het Sociaal Plein en de (maatschappelijke) organisaties in de buurt en wijk zijn hier op aangesloten.
- Stimuleren van samenwerkingen in de stad door middel van co-creatie met inwoners, ondernemers en partners van de stad.
- Ondersteunen van de mantelzorger en het versterken van het netwerk door hulp en ondersteuning (zowel individueel als collectief) te bieden.
- Vaststellen van en uitvoering geven aan de prioritaire thema's in de wijken samen met de inwoners, ondernemers en partners in de wijk.
- Signaleren en agenderen van kansen en problemen in de wijk.
- Uitvoeren van de Agenda Lokale Inclusie. Ontwikkelen van een project waarbij aandacht is voor de fysieke toegankelijkheid voor mensen met een beperking.
- Faciliteren van het diversiteitsnetwerk.
- Uitvoeren van het beleidsplan LHBTI.
- Onderhouden van het digitaal platform en uitvoeren van bewonersactiviteiten en -initiatieven. Op het platform de sociale kaart beschikbaar stellen voor inwoners en professionals.
- Intensiveren van maatregelen tegen eenzaamheid.
- Voortzetten van suïcide preventie met maatschappelijke partners en het opstellen van een actieplan Suïcide Nazorg.
- Ontwikkelen van multifunctionele accommodaties, waaronder besluitvorming over De Lelie.

2.1.2. Volksgezondheid

Het beleid rondom volksgezondheid is belegd bij de regio G&V. De gemeente zet in op het bevorderen van gezondheid. Inwoners van onze regio leven gemiddeld gezonder in vergelijking met inwoners in de rest van Nederland. Onze inzet is om deze gezondere levensstijl de komende jaren te handhaven. Nadruk ligt op het gezond opgroeien van de jeugd.

Activiteiten

- Faciliteren van de GGD en andere partijen om hun wettelijke basistaken uit te voeren.
- Het bevorderen van een rookvrije generatie.
- Het inzetten op het voorkomen van alcoholmisbruik onder jongeren.
- Stimuleren van een lokaal preventieakkoord, waarmee wordt gewerkt aan de thema's: een gelukkige en gezonde jeugd en een gezonde leefstijl voor iedereen.
- Het continueren van de Jongeren Op Gezond Gewicht aanpak (JOGG).
- Stimuleren van sport en beweging door de buurtsportcoaches in samenwerking met huisartsen.
- Stimuleren van een gezonde omgeving (voor sport en bewegen) bij de invoering van de Omgevingswet.

Kansrijke stad

(Lasten: € 15.070 Baten: € -4.066)

Opgave van de stad

Hilversum wil bijdragen aan gelijke ontwikkelkansen voor ieder kind. Onderwijs levert een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van een kind. Daar waar de basisvoorzieningen zoals peuterspeelzalen, onderwijs, sport, cultuur en gezondheidszorg niet voldoende bijdragen aan deze kansen, bieden we aanvullende maatregelen. Door het voortzetten en versterken van de samenwerking met partners zoals besturen van scholen, peuterspeelzalen en kinderopvang bieden we ondersteuning en geven wij kinderen en hun ouders een steuntje in de rug. We investeren in het verbeteren en vernieuwen van onderwijshuisvesting om deze verder toekomstbestendig te maken.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
017	Ja	Absoluut verzuim, aantal per 1000 leerlingen	0,5 (2018)	0,5	DUO, Ingrado
018	Ja	Relatief verzuim, aantal per 1000 leerlingen	31 (2019)	29	DUO, Ingrado
019	Ja	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie, percentage deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,9% (2019)	1,5%	DUO, Ingrado
023	Ja	Kinderen in uitkeringsgezin, percentage kinderen tot 18 jaar	5% (2019)	5%	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel

Ambitie met activiteiten

2.2.1. Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Alle kinderen hebben recht op gelijke ontwikkelkansen, ongeacht hun achtergrond of wijk waarin ze opgroeien. Daarom streven we in Hilversum naar een goede start in het onderwijs, een passende plek voor ieder kind en jongere en zetten we ons in om een geslaagde door- en uitstroom van leerlingen te realiseren, zowel naar het vervolgonderwijs als naar de arbeidsmarkt.

Activiteiten

- Uitwerken van de speerpunten van de Hilversumse Educatieve Agenda 2021 – 2024 en periodiek rapporteren over de voortgang.

- Aanvullen van de Hilversumse Educatieve Agenda 2021 – 2024 met rijksmiddelen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs om de gevolgen van de coronacrisis voor leerlingen op te vangen. Dit doen we in samenwerking met de onderwijspartners.
- Ontwikkelen van een gemeentelijke visie op kindvoorzieningen.
- Deelnemen aan en ondersteunen van de Coalitie Kansrijke Start gericht op de eerste 1000 dagen van het leven van kinderen uit met name kwetsbare gezinnen.
- Faciliteren van intensieve buitenschoolse opvang (BSO-i) voor kinderen met een zorgbehoefte.
- Ondersteunen van peuterspeelzalen en kinderopvang bij het uitvoeren van activiteiten voor de voor- en/of vroegschoolse educatie (VVE) om achterstanden te voorkomen.
- Ondersteunen van ouders bij positief ouderschap. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van de programma's Instapje, Voor jou en je kind, Voorleesexpres en preventieve programma's van Jeugd en Gezin.
- Faciliteren van maatwerkplannen voor kinderen in groep 1 en 2 ter voorkoming en bestrijding van achterstanden in samenwerking met onderwijs, kinderopvang en Jeugd en Gezin.
- Faciliteren van een goede overdracht tussen peuterspeelzalen, kinderopvang en het basisonderwijs.
- Blijven versterken van de verbinding tussen passend onderwijs en onderwijs-zorg-combinaties in samenwerking met jeugdhulp.
- Versterken van de aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt, met name gericht op jongeren in een kwetsbare positie, voor wie een startkwalificatie niet haalbaar is.
- Voortzetten en versterken van de samenwerking met de onderwijspartners.
- Uitvoeren van de wettelijke taak met betrekking tot leerlingenvervoer.
- Bieden van extra taalonderwijs voor volwassenen (18+) die niet (voldoende) kunnen lezen en schrijven.
- Uitvoeren van de wettelijke taak ten aanzien van de leerplicht en het voorkomen van schooluitval.

2.2.2. Onderwijshuisvesting

Het bieden van voldoende duurzame en kwalitatief op orde zijnde huisvesting voor leerlingen in het primair, voorgezet, speciaal en internationaal onderwijs.

Activiteiten

- Uitvoeren van het Integraal Huisvestingsplan (IHP), met afspraken over monumentale gebouwen, frisse scholen, duurzaamheid (stimuleren verduurzamen schoolgebouwen), bewegingsonderwijs en afspraken over de onderhoudstoestand, financiering en multifunctioneel gebruik van gymnastieklokalen.
- Uitvoeren van het Onderwijshuisvestingsprogramma 2022.
- Voorbereiden van de uitbreiding van internationaal onderwijs.
- Voortzetten en versterken van de samenwerking met de schoolbesturen.

2.2.3. Openbaar (basis)onderwijs

Uitvoeren van de wettelijke taak door het toezicht houden op het openbaar (basis)onderwijs.

Activiteiten

- Informeren van de gemeenteraad over de werkzaamheden en de financiële stand van zaken van STIP Hilversum.
- Beoordelen van de continuïteit van het openbaar onderwijs in Hilversum door middel van bestuurlijk overleg met STIP Hilversum.
- Informeren van de gemeenteraad over de werkzaamheden van het Gemeentelijk Gymnasium Hilversum en voorbereiding van de goedkeuring van de begroting en jaarrekening.
- Voeren van bestuurlijk overleg met het Gemeentelijk Gymnasium Hilversum.

Ondersteunende stad

(Lasten: € 70.152 Baten: € -1.635)

Opgave van de stad

Hilversum biedt zijn inwoners de ondersteuning die zij nodig hebben. Inwoners hebben zoveel mogelijk zelf de regie in handen, waarbij in alle gevallen persoonlijk contact belangrijk blijft. Hiervoor is de beschikbaarheid van e-diensten op een gebruiksvriendelijke website van groot belang. We informeren de inwoners duidelijk over datgene wat zij van ons mogen verwachten. We versterken de onderlinge betrokkenheid van inwoners in onze stad en we stimuleren de samenwerking tussen vrijwilligers en maatschappelijke organisaties. Daarnaast is het van belang de samenwerking tussen maatschappelijke organisaties, zorgpartners en gemeente verder te verbeteren. De beheersbaarheid van uitgaven in het sociaal domein blijft een belangrijk aandachtspunt, mede door de toename van het aantal inwoners dat gebruik maakt van voorzieningen. We blijven zoeken naar mogelijkheden om kosten te besparen. Dit mag niet ten kosten gaan van de kwaliteit van de zorg. In regioverband werken we hiervoor aan het programma Naar een financieel gezond sociaal domein. Het blijft belangrijk om met het Rijk in gesprek te blijven over meer kostendekkende financiering voor uitvoering van taken in het sociaal domein.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Algehele tevredenheid dienstverlening Sociaal Plein	6,9 (2020)	7,5	Burgerpanel onderzoek
	Nee	Aantal huishoudens met ondersteuningstraject schuldhulpverlening vanuit de gemeente	624 (2020)	n.v.t.	Gemeente Hilversum
	Nee	Clientervaring Wmo, kwaliteit ondersteuning	92% (2020)	92%	GMSD
	Nee	Aantal cliënten met een voorziening, per 1.000 inwoners	97 (2020)	95	CBS
	Nee	Percentage inwoners dat vindt dat er voldoende welzijnsvoorzieningen, zoals maatschappelijk werk en andere hulpverlenende instanties in de buurt zijn	44% (2020)	48%	Hilversum Monitor
022	Ja	Jongeren met een delict voor de rechter, percentage 12 t/m 21- jarigen	1% (2019)	1%	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
029	Ja	Jongeren met jeugdhulp, percentage van de jongeren tot 18 jaar	10,7% (2020)	9%	CBS
030	Ja	Jongeren met jeugdbescherming, percentage van alle jongeren tot 18 jaar	0,9% (2020)	0,7%	CBS
031	Ja	Jongeren met jeugdreclassering, percentage van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,4% (2020)	0,3%	CBS

032	Ja	Cliënten met maatwerkarrangement WMO, aantal per 10.000 inwoners	730 (2020)	650	GMSD, CBS
-----	----	--	------------	-----	-----------

Ambitie met activiteiten

2.3.1. Toegang

Bieden van dienstverlening om ondersteuning zo vroeg en dicht mogelijk bij de inwoners organiseren, in aansluiting op de behoefte van de inwoners.

Activiteiten

- Verbeteren van de dienstverlening, onder andere door onderzoek te doen naar de klantervaringen van verschillende doelgroepen en deze te verwerken in serviceformules. Serviceformules dragen bij aan het klantgericht, efficiënt en herkenbaar maken van gemeentelijke dienstverlening.
- Vraaggericht werken en daarbij de vraag van de inwoner in breed perspectief bekijken. Met behulp van deze brede uitvraag krijgen we zicht op passende oplossingen gericht op de eigen kracht van de inwoner.

2.3.2. Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

Zorgdragen voor maatwerkvoorzieningen met als doel inwoners zo goed en lang als mogelijk zelfstandig laten functioneren in de samenleving.

Activiteiten

- Afhandelen van minimaal 80% van de aanvragen binnen de wettelijke termijn.
- Treffen van individuele voorzieningen (zoals woningaanpassingen, hulpmiddelen en scootmobielen) op basis van een indicatie.
- Uitvoeren van maatregelen als onderdeel van het regionale programma Naar een financieel gezond domein.

2.3.3. Maatwerkdienstverlening volwassenen

Bieden van een vangnet om de zelfredzaamheid van inwoners te stimuleren en daardoor zo lang mogelijk zelfstandig thuis te blijven wonen en deel te nemen aan de samenleving.

Activiteiten

- Bieden van individuele begeleiding en vervoer, huishoudelijke verzorging en tijdelijke vervangende zorg ter ontlasting van mantelzorgers. Bij voorkeur in de vorm van algemene voorzieningen zoals dagbesteding.
- Verstrekken van persoonsgebonden budgetten (pgb's), waarmee inwoners zelf ondersteuning kunnen inkopen.
- Versterken en uitbreiden van de teams 'Begeleiding in de Wijk'.
- Bieden van een passend aanbod voor de schuldhulpverlening (preventie, vroegsignalering, oplossing en nazorg), zowel voor particulieren als zelfstandigen.
- Ondersteunen van gedupeerde ouders toeslagenaffaire, mede door uitvoering van de verzamelwet hersteloperatie toeslagen waarmee publieke schulden worden kwijtgescholden.
- Ontwikkelen van een dashboard Wmo om meer inzicht te geven in het gebruik van WMO en de prognoses.

2.3.4. Geëscaleerde zorg volwassenen

Bieden van een veilige en beschermende woonomgeving. De focus ligt hierbij op de inzet van begeleiding om de zelfredzaamheid en deelname aan de samenleving van inwoners met psychische of psychosociale problemen te stimuleren. In het nieuwe regionale beleidsplan Bescherming en Opvang is aandacht voor voorzieningen in de wijk die ambulante ondersteuning mogelijk moeten maken.

Activiteiten

- Bieden van opvang aan slachtoffers en het terugdringen van huiselijk geweld door Veilig Thuis.
- Bieden van beschermd wonen voor personen met psychische of psychosociale problemen, daar waar mogelijk met de inzet van ambulante ondersteuning.
- Bieden van een inlooptime voor de GGZ-doelgroep.
- Bieden van maatschappelijke opvang en begeleiding aan inwoners met meervoudige problematiek, waaronder inwoners met een verslaving en dak- en thuislozen.
- Bieden van ondersteuning in de wijken aan personen met verward gedrag.
- Bieden van nazorg aan ex-gedetineerden.

2.3.5. Geïndiceerde jeugdzorg, vrijwillig en gedwongen

Zorgen voor een optimale en veilige ontwikkeling van kinderen en jongeren (tot 27 jaar). Signaleren en zo nodig ingrijpen op situaties van onveiligheid voor kinderen.

Activiteiten

- Intensiveren van de samenwerking met de huisartsen met als doel de doorverwijzing naar relatief zware zorg te voorkomen, hierbij mogelijk gebruikmaken van de praktijkondersteuners.
- Versterken van vroegsignalering, advisering en laagdrempelige begeleiding, zoals extra inzet van Jeugd en Gezin en jeugdwerkers.
- Uitvoeren van maatregelen als onderdeel van het regionale programma Naar een financieel gezond domein.
- Verstevigen van zorg rondom onderwijs mede door het transformeren van scholen als plaats waar problematiek wordt gesignaleerd naar plaats van een oplossingsgerichte aanpak.
- Inzetten van betere screening en selectie bij de toegang van het Sociaal Plein en beter gebruik maken van algemene voorzieningen in de wijk zoals jongerenwerk.
- Indiceren en monitoren van jeugdhulp (o.a. begeleiding, dagbesteding, pleegzorg, kortdurend verblijf, jeugdhulp en GGZ-behandeling).
- Regie voeren op casussen waarbij er sprake is van onveiligheid, met behulp van onder andere de landelijke voorgeschreven multidisciplinaire aanpak.
- Terugdringen van overlast gevende jeugd, onder andere door een persoonsgerichte aanpak.

Middelen

begrotingsprogramma

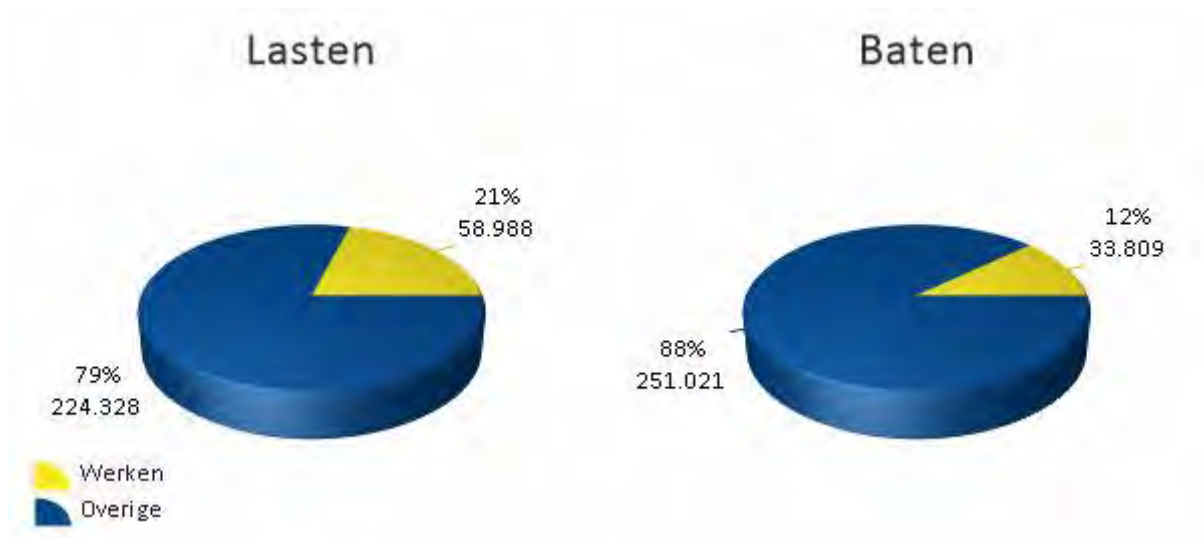
bedragen x € 1.000

Programma 2. Zorg	2022	2023	2024	2025
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	9.838	9.733	9.676	9.671
7.1 Volksgezondheid	3.486	3.437	3.447	3.454
Lasten thema Verbindende stad	13.324	13.170	13.123	13.124
4.2 Onderwijshuisvesting	8.823	9.170	8.772	8.593
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	6.247	6.246	6.246	6.247
Lasten thema Kansrijke stad	15.070	15.416	15.018	14.840
6.2 Toegang	552	602	597	597
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	3.502	3.496	3.491	3.488
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	20.865	20.250	20.238	20.229
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	19.166	18.460	18.456	18.453
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	21.943	22.050	22.059	22.060
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	4.123	4.121	4.119	4.117
Lasten thema Ondersteunende stad	70.152	68.979	68.961	68.944
Totaal Lasten	98.546	97.564	97.103	96.909
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-354	-351	-301	-301
7.1 Volksgezondheid	-81	-81	-81	-81
Baten thema Verbindende stad	-435	-433	-383	-383
4.2 Onderwijshuisvesting	-222	-221	-221	-221
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-3.845	-3.844	-3.844	-3.844
Baten thema Kansrijke stad	-4.066	-4.065	-4.065	-4.065
6.2 Toegang	-3	-2	-2	-2
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-39	-38	-38	-38
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-576	-571	-571	-571
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-11	-9	-9	-9
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-1.002	-1.001	-1.001	-1.001
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-4	-4	-4	-4

Baten thema Ondersteunende stad	-1.635	-1.625	-1.625	-1.625
Totaal Baten	-6.136	-6.123	-6.073	-6.073
Saldo van baten en lasten	92.410	91.441	91.030	90.836
Mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	92.410	91.441	91.030	90.836

Programma 3: Werken

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.

De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Werken zijn:

- Ondernemers(organisaties)
- Media Perspectives en Hilversum Marketing
- Stadsfonds
- Onderwijsinstellingen; vooral MBO, HBO en universiteiten
- Regio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij) en omliggende gemeenten
- Samenwerkingsverbanden als de Metropoolregio Amsterdam (MRA), Amsterdam Economic Board (AEB), de Economic Board Utrecht (EBU) en G40
- Tomin (verbonden partij)

Kaderstellende nota's

Ondernemende stad

- Agenda Economie & Media (2020)
- Winkeltijdenverordening (2018)
- Horecakader (2017)
- Detailhandelskader (2017)
- Evenementenkader (2017)
- Mediavisie (2016)
- Centrumvisie (2015)
- Programma Kerkelanden (2014)
- Programma Havenkwartier (2013)
- Programma Aanpak Leegstand (2012)
- Uitwerkingsnota Zorg, Economische kansen voor de zorg (2009)

- Uitwerkingsnota Arbeidsmarkt en Werkgelegenheid, Handen uit de mouwen (2008)
- Uitwerkingsnota Toerisme en Recreatie, Binnenpret en Buitenkans (2008)
- Kenniscentrum Hilversum, Economische Visie (2007)
- Economisch perspectief 2040 (2021)
- Verordening marktgelden 2022 (2021)

Werkende stad, sociale stad

- Beleidsplan minimabeleid 2020
- Regionaal arbeidsmarktbeleidsplan "Werken aan werk" (2019)
- Focus op werk: 25% meer mensen aan het werk vanuit de Participatiewet (2019)
- Kindpakket (2017)
- Beleidsregels kindregelingen Hilversum (2015)
- Beleidsregels Verhaal en Terugvordering (2015)
- Beleidsregels woonkosten en schoolverlaters (2015)
- Meerjarenbeleidsplan Participatie (2015-2018)
- Verzamelverordening inkomensvoorzieningen Participatiewet (2016)
- Verordening Inburgering (overgangsrecht) (2013)
- Verordening Persoonsgebonden budget begeleid werken WSW gemeenschappelijke regeling Tomingroep (2008)
- Verordening cliëntenparticipatie WSW gemeenschappelijke regeling Tomingroep (2008)
- Beleidsregels re-integratie (2016)
- Beleidsregels boete bij schending inlichtingenplicht (2016)
- Beleidsregels Inkeerregeling (2017)
- Beleidsregels terugvordering WWB, loaw en loaz, (2013)
- Beleidsregels terugvordering levensonderhoud Bbz (2011)
- Beleidsregels Inburgering (2013)
- Beleidsregels Schuldhulpverlening (2012)
- Beleidsnota Schuldhulpverlening aan (ex)-ondernemers (2009)
- Nota bijzondere bijstand, 2004, inclusief beleidsregels op onderwerp
- Beleidsregel Individuele studietoelage (2016)
- Regeling Meedoen Hilversum (2016)
- Beleidsregel vergoeding eigen bijdrage kinderopvang (2013)
- Beleid krediethypotheek en pandrecht bijstand (2008)

Ondernemende stad

(Lasten: € 3.513 Baten: € -547)

Opgave van de stad

Hilversum is een aantrekkelijke stad om in te wonen en te werken. De balans tussen wonen, werken en voorzieningen zorgt voor een goed leef- en vestigingsklimaat. Onze bedrijven en organisaties zorgen voor werkgelegenheid en dragen bij aan de ontwikkeling van talent en innovatie en vraagstukken zoals energietransitie, duurzame mobiliteit en een inclusieve arbeidsmarkt. Hiermee dragen ze bij aan levendigheid, horeca, cultuur en andere voorzieningen. De beschikbaarheid van ruimte voor uitbreiding van bestaande en vestiging van nieuwe bedrijven blijft een belangrijk aandachtspunt. Dit geldt ook voor het opleiden van talent, waarbij een leven lang ontwikkelen centraal staat.

Het aantal banen is het afgelopen jaar gelijk gebleven. Onzeker is hoe zich dat ontwikkelt in de periode na de coronacrisis.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Werkgelegenheidsgroei (index=2017)	2,2% (2019)	≥ voorgaand jaar	CBS, LISA
	Nee	Het aantal deelnemers aan Leven Lang Ontwikkel aanbod van strategische samenwerkingspartners (MBO College Hilversum, Hogeschool van Amsterdam, Media Perspectives).	n.n.b.	2.000	Gemeente Hilversum
	Nee	Leegstand kantoren, percentage van totale verhuurbare kantoorvloeroppervlakte	6% (2020)	5%	Gemeente Hilversum
	Nee	Leegstand winkels, percentage van totale winkelvloeroppervlakte	9% (2020)	6%	Gemeente Hilversum
	Nee	Percentage banen in de creatieve bedrijfstakken t.o.v. totaal aantal banen	26% (2019)	26%	Atlas voor gemeenten, LISA
014	Ja	Percentage functiemenging (verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken)). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen)	53,2% (2019)	53%	LISA
016	Ja	Vestigingen van bedrijven, aantal per 1000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	167,6 (2019)	168	LISA
021	Ja	Banen, aantal per 1000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	833 (2019)	835	LISA

Ambitie met activiteiten

3.1.1. Economische ontwikkelingen

We versterken de Hilversumse en regionale economie door het verbeteren van de samenwerking met de (ondernemers)organisaties, bedrijven en kennisinstellingen. We verbinden maatschappelijke vraagstukken zoals mobiliteit, duurzaamheid en een inclusieve arbeidsmarkt aan economische kansen. We zetten in op de versterking van de sectoren media & ICT, gezondheid & ICT en hebben aandacht voor het midden- en kleinbedrijf en zelfstandigen na de coronacrisis.

Activiteiten

- Vaststellen van de nieuwe Agenda Economie & Media 2022-2023.
- Versterken van de samenwerking tussen (ondernemers)organisaties en het Stadsfonds via het Platform Economie op basis van de Agenda Economie & Media 2022-2023.
- Inzetten op de ontwikkelingen van het platform Gezond Stedelijk Leven, met aandacht voor Monnikenberg, Zonnestraal en het Arenapark.
- Uitwerken van mogelijke ontwikkelingen uit het Economisch perspectief 2040, waarbij aandacht is voor gezondheidszorg als potentieel kansrijke sector.
- Ondersteunen van de mediasector bij het ontwikkelen van innovaties.
- Versterken van de positie van Hilversum in samenwerkingsverbanden die bijdragen aan economische ontwikkeling, waaronder Economic Board Utrecht, Regionale ontwikkelingsmaatschappij, Metropoolregio Amsterdam en stedennetwerk G40.
- Realiseren van de ambities uit de samenwerkingsagenda's met MBO College en Hogeschool van Amsterdam, waaronder het digitaliseringsproject voor mkb SPOT035.

3.1.2. Werklocaties

De ruimte voor bedrijven en bedrijvigheid in Hilversum is schaars. Inzet is het behoud, uitbreiding en ontwikkeling van aantrekkelijke formele en informele werklocaties. Dit geldt voor kantoorlocaties en bedrijventerreinen (o.a. Arenapark, Media Park en bedrijventerreinen ZuidWest) en voor gemengde gebieden. We voegen functies toe op plekken waar dit passend is en bijdraagt aan een levendig en divers gebied. Het centrum, stationsgebied en de Gijsbrecht van Amstelstraat zijn belangrijke informele werklocaties voor de stad.

Activiteiten

- Opstellen en starten met het realiseren van de gebiedsagenda Centrum.
- Faciliteren van de verduurzaming en verlevendiging van het Media Park tot een bruisende mediacampus. Dit mede door het ondersteunen van een collectief van gebruikers en eigenaren.
- Ontwikkelen van het Arenapark inclusief Laapersveld richting een levendige werklocatie aan de hand van het profiel 'work, learn, sport'. Er wordt gestart met het opstellen van het bestemmingsplan.
- Creëren van ruimte voor werken passend bij de plannen voor het stationsgebied en het centrum.
- Besluiten over de plannen voor het Mediaplein Kerkbrink, waaronder verplaatsing van de bibliotheek. Tot definitieve realisatie zetten we de (tijdelijke) activiteiten op en rond het Mediaplein voort.

- Uitgeven van ruimte voor bedrijven op Crailo, dit voor zowel doorgroeiende als nieuwe bedrijven die bij het profiel passen.
- Benutten van kansen voor (her)ontwikkeling van locaties voor kantoren, (flex)werk en ontmoetingsplekken, met name in en rond het centrum, in het stationsgebied en in postcodegebied 1221. Dit betreffen zowel permanente wijzigingen als tijdelijk gebruik, waaronder creatieve broedplaatsen.
- Versterken van professionalisering van ondernemersorganisaties voor de werklocaties en winkelgebieden (Arenapark/Laapersveld, Media Park, ZuidWest, Centrum, de Gijsbrecht van Amstelstraat).
- Ondersteunen van de realisatie van Hub Hilversum, een duurzame logistieke goederenhub, een initiatief gestart door ondernemers in de Gijsbrecht van Amstelstraat en het centrum.

3.1.3. Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

Het ondersteunen van bestaande en nieuwe bedrijven in hun ambities, gericht op groei van de werkgelegenheid en bijdrage aan maatschappelijke opgaven. Inzet is een goede dienstverlening aan alle bedrijven (groot, mkb en zzp) in alle sectoren.

Activiteiten

- Voortzetten van strategisch accountmanagement om ondernemers zo goed mogelijk van dienst te zijn.
- Invoeren van e-dienstverlening voor het optimaliseren van de ondernemersdienstverlening.
- Uitvoeren van de jaarlijkse Monitor Economie Hilversum.
- Uitvoeren van onderzoek onder ondernemers over het vestigingsklimaat in Hilversum.
- Realiseren van een online ondernemersnieuwsbrief.

3.1.4. Economische promotie

We zijn trots op onze stad en positioneren Hilversum als aantrekkelijke plek voor bewoners, bezoekers, bedrijven en (internationaal) talent. Een sterke identiteit versterkt de economische positie en de aantrekkingskracht van Hilversum. We hebben aandacht voor de verschillende profielen van de deelgebieden. Hilversum Marketing en strategisch accountmanagement hebben hierin een sleutelpositie.

Activiteiten

- Ondersteunen van Hilversum Marketing bij het versterken van de positionering van Hilversum voor ondernemers.
- Inzetten van strategisch accountmanagement voor de profilering van onze stad als aantrekkelijke vestigingslocatie.
- Ondersteunen van evenementen passend bij de Mediastad, zoals de Dutch Media Week en de Top2000.
- Samenwerken met belanghebbenden om organisaties te interesseren voor Hilversum als locatie voor zakelijke evenementen.

Werkende stad

(Lasten: € 11.442 Baten: € -20)

Opgave van de stad

Hilversum streeft naar een samenleving waarin zoveel mogelijk inwoners naar eigen vermogen deelnemen aan de arbeidsmarkt. Niet iedereen kan op eigen kracht passende arbeid vinden om in eigen inkomen te voorzien. Daar waar nodig ondersteunen we mensen in hun ontwikkeling en het bemiddelen naar passende arbeid. Daarvoor investeren wij in de samenwerking met werkgevers, de regio en het UWV. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt met een wettelijke indicatie krijgen extra begeleiding. Daarvoor regelt onze verbonden partij Tomin passende arbeidsplaatsen, ook binnen de gemeentelijke organisatie.

De coronacrisis heeft geleid tot meer instroom van inwoners in de Participatiewet. De verdere gevolgen zijn nog onzeker, de meest recente economische prognoses duiden op een snel herstel van veel sectoren op de arbeidsmarkt.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Aantal personen met een bijstandsuitkering dat uitstroomt naar werk	240 (2020)	267	Gemeente Hilversum
024	Ja	Netto arbeidsparticipatie, percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	68,9% (2020)	70%	CBS
026	Ja	Werkloze jongeren, percentage 16 t/m 22 jarigen	1% (2019)	1%	Verweij Jonker Instituut - Kinderen in Tel
028	Ja	Lopende re-integratievoorzieningen, aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	222,8 (2020)	220	CBS

Ambitie met activiteiten

3.2.1. Begeleide participatie

We verbeteren de kansen op werk door begeleiding van inwoners met een wettelijke indicatie naar werk naar eigen vermogen. Ook begeleiden we werkgevers hierbij. We bieden een vangnet zodat iedereen kan meedoen in de samenleving.

Activiteiten

- Uitvoeren van de Wet sociale werkvoorziening door Tomin.
- Uitvoeren van 'nieuw beschut werk' volgens de Participatiewet door Tomin.

3.2.2. Arbeidsparticipatie

We leggen de focus op de begeleiding van onze inwoners naar werk. Wanneer werk niet binnen de mogelijkheden ligt, bieden we mensen kansen door het opdoen van werkervaring (zoals vrijwilligerswerk), zodat iedereen kan meedoen in de samenleving.

Activiteiten

- Begeleiden van inwoners vanuit de uitkering naar betaald werk (voltijd en deeltijd).
- Stimuleren van (deeltijd) ondernemerschap en hiermee uitstroom uit de uitkering te bevorderen.
- Begeleiden van inwoners naar een andere vorm van meedoen aan de Hilversumse samenleving, zoals vrijwilligerswerk, indien betaald werk niet haalbaar blijkt.
- Omscholen, herscholen en bijscholen van inwoners (ook zzp'ers) via het regionale mobiliteitsteam samen met onderwijsinstellingen, UWV, werkgevers- en werknemersorganisaties.
- Adviseren van werkzoekenden, werknemers en werkgevers over opleidingstrajecten en financiering daarvan via het leerwerkloket Gooi en Vechtstreek.
- Bieden van werkgeversdienstverlening samen met het UWV via het Werkgeversservicepunt Gooi & Vechtstreek.
- Uitvoeren van de aanpak voor (kwetsbare) jongeren en statushouders richting deelname aan het arbeidsproces.
- Begeleiden van mensen met een blijvende arbeidsbeperking naar een arbeidsplaats, op basis van de banenafspraken, zowel bij werkgevers als binnen de gemeentelijke organisatie.
- Uitvoeren van de regionale arbeidsmarktwerkingplannen 'Werken aan werk' en 'Perspectief op werk' waarmee extra banen en opleidingstrajecten worden gerealiseerd.
- Uitvoeren van de nieuwe Wet Inburgering 2022, dit betreft onder andere het opstellen van persoonlijk inburgeringsplannen, aanbieden van leerroutes en het monitoren van de voortgang.

Sociale stad

(Lasten: € 44.033 Baten: € -33.007)

Opgave van de stad

Hilversum biedt inwoners die het nodig hebben een (tijdelijk) financieel vangnet. We kijken naar wat inwoners nodig hebben om mee te doen in de samenleving en te voorkomen dat ze erbuiten vallen. Op deze manier streven we ernaar dat kwaliteit van leven verbetert en het beroep op sociale voorzieningen afneemt. De voorzieningen die wij bieden zorgen ervoor dat werk moet lonen.

De coronacrisis heeft mogelijk gevolgen voor de inzet en de betaalbaarheid van het minimabeleid. De precieze gevolgen zijn nog onbekend.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Saldo aantal personen in-en uitstroom in een uitkering	+115 (2020)	-70	Gemeente Hilversum
	Nee	Percentage huishoudens met een laag inkomen	10% (2020)	10%	CBS
	Nee	Aantal personen dat wordt begeleid vanuit uitkering naar werk	553	500	Gemeente Hilversum
027	Ja	Personen met een bijstandsuitkering, aantal per 10.000 inwoners	515,5 (2020)	500	CBS

Ambitie met activiteiten

3.3.1. Inkomensregelingen

Daar waar nodig bieden wij een vangnet, zodat iedereen kan meedoen in de samenleving. We verstrekken een inkomen wanneer men hier recht op heeft en bieden daar waar nodig aanvullende inkomensondersteuning. Samen met de inwoner gaan we op zoek naar oplossingen gericht op de eigen kracht. Alle kinderen die het nodig hebben worden geholpen, zodat Hilversumse kinderen zoveel mogelijk gelijke kansen krijgen.

Activiteiten

- Verhogen van de inkomensgrens voor de minimaregeling verduurzaming huishoudens en activering van 120% tot 130% van het minimumloon, in elk geval voor het jaar 2022.
- Ontwikkelen van een Dashboard minima met daarin actuele informatie over minimahuishoudens en het gebruik en bereik van diverse regelingen voor deze doelgroep.
- Uitvoeren van Minimabeleid op maat, waarbij het aanbod van e-diensten verder wordt ontwikkeld.

- Uitvoeren van landelijke inkomensregelingen vanwege de coronacrisis.
- Bekijken van de vraag van de inwoner in breed perspectief, met behulp van de brede uitvraag.
- Beperken van de instroom in de bijstand door inzet op preventie.
- Verstrekken van uitkeringen in het kader van de Participatiewet voor oudere werklozen en Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz).
- Uitvoeren van landelijke regelingen waaronder de studietoeslag, inkomenstoeslag en bijzondere bijstand.
- Professionaliseren en innoveren van de uitvoering van de Bbz met behulp van digitalisering.

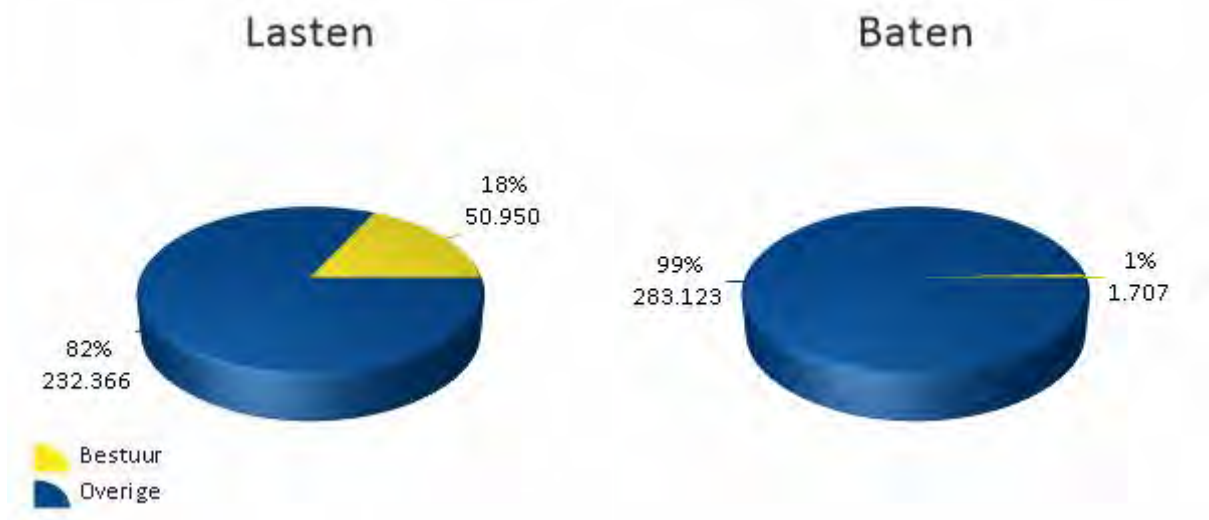
Middelen

begrotingsprogramma

bedragen x € 1.000

Programma 3. Werken	2022	2023	2024	2025
3.1 Economische ontwikkeling	2.518	2.514	2.512	2.510
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	47	46	46	45
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	239	238	237	237
3.4 Economische promotie	709	709	709	709
Lasten thema Ondernemende stad	3.513	3.507	3.504	3.500
6.4 Begeleide participatie	6.534	6.367	6.101	5.976
6.5 Arbeidsparticipatie	4.907	4.711	4.734	4.764
Lasten thema Werkende stad	11.442	11.078	10.835	10.739
6.3 Inkomensregelingen	44.033	43.558	43.523	43.508
Lasten thema Sociale stad	44.033	43.558	43.523	43.508
Totaal Lasten	58.988	58.143	57.862	57.748
3.1 Economische ontwikkeling	-6	-5	-5	-5
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-540	-547	-547	-547
3.4 Economische promotie	-1	0	0	0
Baten thema Ondernemende stad	-547	-552	-552	-552
6.4 Begeleide participatie	-1	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	-19	-16	-16	-16
Baten thema Werkende stad	-20	-16	-16	-16
6.3 Inkomensregelingen	-33.007	-33.001	-33.001	-33.001
Baten thema Sociale stad	-33.007	-33.001	-33.001	-33.001
Totaal Baten	-33.574	-33.569	-33.569	-33.569
Saldo van baten en lasten	25.414	24.574	24.293	24.179
Mutatie reserves	-235	0	0	0
Resultaat	25.179	24.574	24.293	24.179

Programma 4: Bestuur

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.

De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Bestuur zijn:

- Regio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij) en omliggende gemeenten
- Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij)
- Politie en Openbaar Ministerie
- Zorg en Veiligheidshuis
- Metropoolregio Amsterdam (MRA)
- Economic Board Utrecht (EBU)

Kaderstellende nota's

- Integraal veiligheidsplan 2018-2022
- Sluiting drugspanden Hilversum, artikel 13B Opiumwet, Damoclesbeleid
- Programmabegroting 2022 Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek
- Regionaal Beleidsplan 2019 – 2022 van de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek
- Landelijk Programma Digitale Overheid (Digitale Overheid 2017)
- Ontwikkelingsvisie Noordvleugel Utrecht (2015-2030)
- Economische Verkenningen Metropoolregio Amsterdam (2020)
- Regionale Samenwerkingsagenda RSA 2019 - 2022
- Uitvoeringsprogramma 2019-2022 Regionale Samenwerkingsagenda
- Beleidsregel toepassing wet Bibob 2020 gemeente Hilversum
- Plan van aanpak ondermijning (2020)

Veilige stad

(Lasten: € 12.998 Baten: € -163)

Opgave van de stad

We werken aan een leefbare en veilige stad met betrokken inwoners en ondernemers. Een veilig Hilversum is ook een voorwaarde voor een levendig Hilversum. Deze opgave wordt steeds complexer. Dit vraagt een integrale aanpak met betrekking tot openbare orde, criminaliteit, overlast, ondermijning en onveilige situaties. Hiervoor zetten we in op preventie, signalering, interventie en handhaving. We sturen aan op voldoende inzet vanuit de eigen organisatie en op een goede samenwerking met de veiligheidspartners.

De coronacrisis heeft meer inzet gevraagd op gebied van preventie en handhaving, mogelijk is deze ook nodig in 2022.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Percentage inwoners dat zich 's avonds veilig voelt op straat in het centrum tijdens het uitgaan	61% (2020)	70%	Hilversum Monitor
	Nee	Percentage inwoners dat zich veilig voelt in eigen buurt	84% (2020)	≥ 90%	Hilversum Monitor
	Nee	Totaal aantal misdrijven	4.493 (2020)	≤ voorgaand jaar	CCV
006	Ja	Verwijzingen Halt, aantal per 10.000 jongeren	80 (2020)	70	Bureau Halt
008	Ja	Winkeldiefstallen, aantal per 1.000 inwoners	1,9 (2020)	1,9	CBS
009	Ja	Geweldsmisdrijven, aantal per 1.000 inwoners	5,3 (2020)	4,5	CBS
010	Ja	Diefstallen uit woning, aantal per 1.000 inwoners	1,7 (2019)	1,7	CBS
011	Ja	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte), aantal per 1.000 inwoners	8,2 (2020)	5,0	CBS

Ambitie met activiteiten

4.1.1. Openbare orde en veiligheid

We werken aan een leefbare en veilige stad. We zijn zichtbaar, herkenbaar en aanspreekbaar. Wij zetten in op een verbeterd veiligheidsgevoel door middel van preventie en het aanpakken van problemen. Waar nodig treden we handhavend op. De gemeente werkt hiervoor intensief samen met politie, brandweer, Versa, woningcorporaties en vele andere partners. We handelen samenlevingsgericht en participeren in wijkteams, zorgnetwerken en buurtoverleggen.

Activiteiten

- Uitvoeren en actualiseren van het Integraal veiligheidsplan.
- Aansluiten bij en invulling geven aan de prioriteiten van de Regionale Veiligheidsstrategie.
- Intensiveren van de aanpak ondermijning, gericht op drugscriminaliteit, mensenhandel, witwassen, illegale prostitutie en misbruik van vastgoed.
- Intensiveren van de aanpak van jongerenoverlast met focus op preventie en de aanpak van overlast op straat.
- Intensiveren van de aanpak van drugsoverlast in relatie tot ondermijning, jeugd en veiligheid.
- Actualiseren van het coffeeshopbeleid.
- Uitvoeren van een persoonsgerichte aanpak voor personen met verward gedrag in samenwerking met politie, veiligheid en zorg.
- Verbinden van veiligheid met het sociaal domein om preventie, proactie en repressie op een juiste manier in te zetten.
- Aanpakken van zware woonoverlast op grond van de Wet aanpak woonoverlast door middel van het toepassen van bestuursdwang via de Algemene Plaatselijke Verordening en Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg.
- Opstellen van een gezamenlijk handhavingsarrangement tussen en gemeente en politie. Waarbij wordt ingezet op een sterke samenwerking tussen BOA's en politie, het uitwisselen van informatie, afspraken over de gevolgen van uitbreiding van bevoegdheden van BOA's en aandacht voor de persoonlijke veiligheid van BOA's.
- Uitvoeren van het prostitutiebeleid.
- Uitvoeren van het regionaal Actieplan Gooi- en Vecht Cybercrime.
- Vergroten van veiligheid in het centrum door onder andere inzet van cameratoezicht.

4.1.2. Crisisbeheersing en de veiligheidsregio

We zetten in op een afname van incidenten door het vergroten van bewustzijn en de zelfredzaamheid van inwoners en bedrijven. De Veiligheidsregio levert snelle en goede hulpverlening en brandweezorg bij incidenten, rampen en crises conform de wettelijke taken. De gemeente draagt daaraan bij met een professionele organisatie voor gemeentelijke crisisbeheersing.

Activiteiten

- Sturen op de prestaties van de verbonden partij Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek.
- Uitvoeren van de intergemeentelijke samenwerking op het vlak van crisisbeheersing en bijdragen aan de regionale opgave Toekomst bevolkingszorg bij rampen en crises.
- Bijdragen aan de opgaven van de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek voor de gemeenschappelijke meldkamer Midden Nederland, het interregionaal coördinatiecentrum Midden Nederland en de verdere ontwikkeling van de interregionale crisisorganisatie in samenwerking met Veiligheidsregio's Flevoland en Utrecht.
- Verder professionaliseren van de crisisorganisatie en bevolkingszorg voor de eigen gemeente.
- Intensiveren van de inzet van de wijkbrandweerman in het geven van voorlichting en advies over brandpreventie aan inwoners en bedrijven in samenwerking met de Veiligheidsregio.
- Verbeteren van de veiligheid van onder andere portiekflats in samenwerking met woningcorporaties en brandweer.
- Vergroten van de bewustwording van de veiligheidsrisico's onder minder zelfredzame inwoners in samenwerking met de Veiligheidsregio en andere gemeenten.

Dienstverlening aan de stad

(Lasten: € 2.049 Baten: € -1.148)

Opgave van de stad

De dienstverlening is het visitekaartje van de gemeente, daarin stellen wij de inwoners centraal. Wij richten de dienstverlening hierop in, gericht op drie thema's: innovatie, het verder digitaliseren van de dienstverlening en het verbeteren van de efficiëntie. Om dit te realiseren ligt de focus op een drietal aspecten. Ten eerste het gemak voor de gebruiker: wij houden rekening met de digitaliserende samenleving, de gemeentelijke producten zijn vindbaar en toegankelijk en wij zijn voor iedereen bereikbaar. Ten tweede richten wij ons op betrokkenheid: onze medewerkers zijn klantgericht, gaan op zoek naar de vraag achter de vraag en durven af te wijken van de gebaande paden wanneer nodig. Ten derde werken we open en transparant.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Waardering van inwoners over de dienstverlening van de gemeente	7,3 (2020)	7,5	Hilversum Monitor
	Nee	Waardering van inwoners over de digitale dienstverlening van de gemeente	7,2 (2020)	7,5	Hilversum Monitor
	Nee	Waardering van bezoekers over de dienstverlening van het Sociaal Plein	7,0 (2020)	7,0	Hilversum Monitor
	Nee	Aantal vergunningen dat van rechtswege verleend wordt	2 (2020)	0	Hilversum Monitor

Ambitie met activiteiten

4.2.1. Burgerzaken (gemeentelijke dienstverlening)

Naast het uitvoeren van de wettelijk taak op het gebied van burgerzaken, verbeteren wij de dienstverlening van de hele gemeente. We hebben daarbij aandacht voor de wensen en verwachtingen van inwoners en ondernemers.

Activiteiten

- Uitvoeren van het Plan Dienstverlening 2022, met aandacht voor:
  - Continu monitoren en verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening.
  - Lanceren van een vernieuwde gemeentelijke website.
  - Verder aansluiten op MijnOverheid voor zowel inwoners als ondernemers om de dienstverlening te verbeteren.

- Opstellen en monitoren van de strategie om via diverse kanalen (internet, social media, live chat, telefonie, post en het loket) een eenduidige en consequente dienstverlening aan te bieden.
- Waarborgen van de kwaliteit van de Basisregistratie Personen zodat de persoonsgegevens bij het verstrekken van identiteitsdocumenten en uittreksels actueel en correct zijn.
- Verder digitaliseren van onze producten met oog voor inclusieve dienstverlening aan groepen die minder digitaal vaardig zijn.
- Continueren en doorlopend verbeteren van de eerste-lijns-dienstverlening, zoals telefonie, balies en e-formulieren.
- Verstrekken van producten, zoals reisdocumenten, uittreksels en verklaringen omtrent gedrag. Onderdeel hiervan is een voorstel voor het thuisbezorgen van documenten.
- Organiseren van de gemeenteraadsverkiezingen op 16 maart 2022 en het bevorderen van de opkomst, bijvoorbeeld met een verkiezingskrant, een debat en een stemwijzer.

Effectief en efficiënt bestuurde stad

(Lasten: € 35.864 Baten: € -396)

Opgave van de stad

Wij willen als gemeente een volwaardige en betrouwbare partner zijn voor inwoners, organisaties en andere overheden. Om hieraan te voldoen worden zeer omvangrijke en complexe dossiers vastgesteld en uitgevoerd. Hilversum kent veel verschillende samenwerkingsverbanden. Samenwerking is nodig om complexe vraagstukken aan te kunnen pakken, kennis uit te wisselen en taken te laten uitvoeren. Bij samenwerkingsverbanden hoort een duidelijke omschrijving van rollen, taken en democratische verantwoording.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Percentage inwoners dat vertrouwen heeft in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd	32,6% (2020)	35%	Hilversum Monitor
001	Ja	Formatie, aantal fte per 1000 inwoners	7,3 (2020)	7,4	Eigen begroting/jaarrekening
002	Ja	Bezetting, aantal fte per 1000 inwoners	7,1 (2020)	7,3	Eigen begroting/jaarrekening
003	Ja	Apparaatskosten, kosten per inwoner	721(2020)	719	Eigen begroting/jaarrekening
004	Ja	Externe inhuur, kosten als percentage van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	19,4% (2020)	n.v.t.	Eigen begroting/jaarrekening
005	Ja	Overhead, percentage van totale lasten	11% (2020)	11%	Eigen begroting/jaarrekening

Ambitie met activiteiten

4.3.1. Bestuur

We zijn een netwerkende overheid en we passen ons flexibel aan de maatschappelijke vraagstukken die voorliggen aan. Door inzet van laagdrempelige communicatie en participatie op maat krijgt de interactie met de stad beter vorm. We houden bestaande samenwerkingsverbanden regelmatig tegen het licht en zorgen voor democratische verantwoording. In iedere samenwerking handelen we volgens de integriteitscodes voor volksvertegenwoordigers en burgemeester en wethouders.

Activiteiten

- Implementeren van de visie op Samenwerking en Governance.
- Betrekken van inwoners, bedrijven, instellingen en medeoverheden bij het ontwikkelen van verschillende visies en beleidstrajecten met behulp van de Participatieleidraad.
- Voorbereiden op de bestuursperiode 2022-2026: de installatie van een nieuwe raad, een nieuwe burgemeester, een nieuw college van B&W en de overdracht van bestuurlijke dossiers.
- Optimaliseren van de bestuurlijke communicatie via de eigen communicatiekanalen zoals de gemeentelijke pagina's in de Gooi en Eembode (Raadhuis aan Huis) en social media.
- Onderzoeken van de effecten van het Actieplan open overheid.

4.3.2. Ondersteunende afdelingen (overhead)

De ondersteunende afdelingen binnen de organisatie helpen bij het zo effectief mogelijk uitvoeren van de gemeentelijke taken. De coronacrisis heeft ons gedwongen te starten met hybride werken, deels thuis en deels op kantoor. Het gedrag en de digitale voorzieningen die nodig zijn voor het hybride werken ontwikkelen we door in de periode na de coronacrisis. De afgelopen periode heeft ons naast het negatieve ook positieve ontwikkelingen gebracht die verder uitgewerkt worden.

Activiteiten

- Verder invoeren van het hybride werken als onderdeel van het in 2021 vast te stellen beleid.
- Verbeteren van interne werkprocessen en externe dienstverlening aan inwoners en organisaties door digitalisering.
- Verduurzamen van het raadhuis.
- Vaststellen en uitvoeren van de bestuurlijke uitgangspositie voor Data Gedreven Werken.

Overzicht van overhead

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
1. Personeel	22.034	21.940	21.842	21.768
2. Huisvesting & facilitair	4.695	4.982	4.899	4.880
3. ICT	3.063	2.825	2.835	2.783
4. Overig	1.854	1.677	1.476	1.502
Totaal	31.645	31.424	31.051	30.932

Toelichting bij: Overzicht van overhead

De bedragen in het overzicht hierboven zijn het **saldo** van overheadkosten en -opbrengsten, gesplitst naar onderwerp. In het overzicht van taakvelden per programma (financiële begroting) is een uitsplitsing naar opbrengsten en kosten te vinden. Onder de overhead vallen onder meer de kosten van leidinggevenden, planning & control, personeel & organisatie etc.

Hoe de kosten van overhead worden meegenomen in tarieven als afvalstoffenheffing en rioolheffing, wordt toegelicht in de paragraaf lokale heffingen.

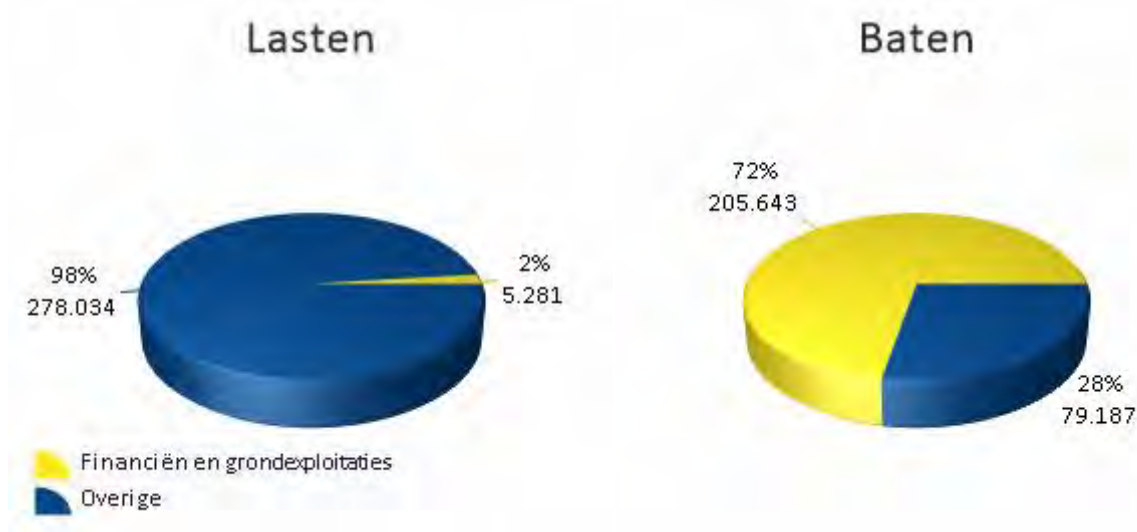
Middelen

begrotingsprogramma

bedragen x € 1.000

Programma 4. Bestuur	2022	2023	2024	2025
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	8.719	8.749	8.749	8.748
1.2 Openbare orde en veiligheid	4.279	4.259	4.244	4.232
Lasten thema Veilige stad	12.998	13.008	12.992	12.981
0.2 Burgerzaken	2.049	1.937	2.238	2.231
Lasten thema Dienstverlening aan de stad	2.049	1.937	2.238	2.231
0.1 Bestuur	3.825	3.753	3.752	3.751
0.4 Overhead	32.039	31.784	31.411	31.292
Lasten thema Effectief en efficiënt bestuurde stad	35.864	35.537	35.163	35.043
Totaal Lasten	50.912	50.481	50.393	50.255
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-14	-13	-13	-13
1.2 Openbare orde en veiligheid	-149	-144	-144	-144
Baten thema Veilige stad	-163	-157	-157	-157
0.2 Burgerzaken	-1.148	-1.011	-1.588	-1.588
Baten thema Dienstverlening aan de stad	-1.148	-1.011	-1.588	-1.588
0.1 Bestuur	-2	-2	-2	-2
0.4 Overhead	-394	-360	-360	-360
Baten thema Effectief en efficiënt bestuurde stad	-396	-362	-362	-362
Totaal Baten	-1.707	-1.530	-2.107	-2.107
Saldo van baten en lasten	49.204	48.951	48.286	48.148
Mutatie reserves	38	38	38	38
Resultaat	49.242	48.989	48.324	48.186

Programma 5: Financiën en grondexploitaties

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.

De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Financiën en grondexploitaties zijn:

- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) (verbonden partij)
- Vitens (verbonden partij)
- GEM Crailo

Kaderstellende nota's

- Financiële verordening gemeente Hilversum 2022 (2021)
- Nota grond- en vastgoedbeleid (2019)
- Uitvoeringsnota grondprijzen (2021)
- Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkelingen (2021)
- Meerjarige onderhoudsplanning 2020-2034 (2020)
- Verordening onroerendezaakbelasting 2022 (2021)
- Verordening precariobelasting 2022 (2021)
- Verordening hondenbelasting 2022 (2021)
- Legesverordening 2022 (2021)

Financieel gezonde stad

(Lasten: € 2.173 Baten: € -201.247)

Opgave van de stad

De komende jaren blijven we werken aan investeringen die Hilversum en haar inwoners ten goede komen. Gezonde gemeentefinanciën blijven het uitgangspunt, want alleen met een gezond financieel beleid kunnen goede en verantwoorde keuzes gemaakt worden voor de toekomst.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
037	Ja	Demografische druk (Verhouding tussen de productieve leeftijdsgroep (20-64) en de niet-productieve leeftijdsgroepen (-20 en 65+))	71,1% (2021)	n.v.t.	CBS
038	Ja	Gemeentelijke woonlasten 1-persoons-huishoudens, in euro's	€ 690 (2021)	€ 665	COELO
039	Ja	Gemeentelijke woonlasten meer-persoons-huishoudens, in euro's	€ 827 (2021)	€ 816	COELO

Ambitie met activiteiten

5.1.1. Financiële huishouding

Wij hebben als uitgangspunt dat inkomsten en uitgaven in evenwicht zijn en dat er een gezonde verhouding is tussen inkomsten, uitgaven, vermogen en schulden. Structurele uitgaven worden niet gedekt met incidentele inkomsten. Om te kunnen blijven investeren in de stad wordt gebruik gemaakt van passende vormen van financiering. Als gemeente willen wij een buffer in stand houden om in slechte tijden op te kunnen terugvallen.

Activiteiten

- Implementeren van de financiële verordening 2022.
- Monitoren van de investeringen in relatie tot de financiële verordening en een beheersbare schuldquote en solvabiliteit.
- Uitvoeren van de houdbaarheidstest gemeentefinanciën.
- Deelnemen aan samenwerkingsverbanden die de financiële kwetsbaarheden helpen beheersen. Daarbij is er blijvende aandacht voor en deelname aan de lobby richting het Rijk.
- Inzetten op het verkrijgen van subsidies vanuit Europa, het Rijk, provincie en overige financieringsvehikels.

- Voorbereiden van het afgeven van het in control statement over de financiële rechtmatigheid in de jaarstukken 2022.
- Behouden van een reëel en structureel evenwicht van inkomsten en uitgaven.
- Inzetten op het behoud van een wendbare en weerbare begroting.

5.1.2. Innen lokale belastingen en heffingen

Vanuit het beginsel 'de gebruiker betaalt' is het uitgangspunt dat gemeentelijke belastingen en heffingen niet meer stijgen dan de inflatie en zoveel als mogelijk kostendekkend zijn.

Activiteiten

- Het gefaseerd aanpassen van de gemeentelijke belastingen en heffingen naar een kostendekkend niveau.
- Invoeren van de WOZ-waardering op basis van gebruikersoppervlakte.
- Invoeren van de eigenarenheffing op de rioolheffing.
- Invorderen van de gemeentelijke belastingen en heffingen.
- Monitoren van de voorziening dubieuze belastingdebiteuren.

Grondexploitatie en vastgoed

(Lasten: € 3.108 Baten: € -4.397)

Opgave van de stad

Ons grond- en vastgoedbezit is een instrument om onze maatschappelijke doelen te realiseren. Wij beheren en verduurzamen het vastgoed in eigendom. Wij toetsen onze vastgoedportefeuille aan het grond- en vastgoedbeleid. Met behulp van het Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkelingen (MPG) wordt inzicht gegeven op het gebied van bestaande en mogelijk toekomstige grondexploitaties.

Indicatoren

Nr.	Wettelijk	Indicator	Referentie waarde	Streef waarde	Bron
	Nee	Positie grondexploitatie (waarde van de grond t.o.v. de totale (geraamde) baten)	2% (2020)	-1%	BZK

Ambitie met activiteiten

5.2.1. Beheer gebouwen en gronden

Eigendom van vastgoed is geen kerntaak van de gemeente. Vastgoed kan echter een belangrijke bijdrage leveren aan het verwezenlijken van de gemeentelijke ambities.

Activiteiten

- Beheren en onderhouden van het gemeentelijk vastgoed.
- Verkopen van vastgoed en gronden wat niet binnen de strategische portefeuille past.
- Uitwerken mogelijkheden voor het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed dat in eigendom blijft.
- Aankopen en beheren van panden in gebieden waarop een voorkeursrecht is gevestigd op basis van de Wet voorkeursrecht gemeenten.
- Aankopen van vastgoed ondersteunend aan het gemeentelijk beleid.

5.2.2. Strategische gronden actief inzetten om de stad te versterken

We zetten strategische gronden actief in om de stad te versterken.

Activiteiten

- Actualiseren en doorontwikkelen van het Meerjarenperspectief gebiedsontwikkelingen als kader voor toekomstige en lopende projecten.

- Anna's Hoeve: Opleveren van de laatste gronden en afgeven van de laatste omgevingsvergunningen voor de bouwprojecten.
- Stationsgebied: Grondexploitatie Stationsplein geopend en voortzetten van het verwerven van panden en gronden aan de Koninginneweg. Uitvoering geven aan de uitvoeringsnota Stationsgebied, waaronder de bouw van de fietsenstalling.
- Postcodegebied 1221: Toetsen van de door ontwikkelaars opgestelde plannen voor de ontwikkellocaties en vaststellen van het nieuwe bestemmingsplan. Verwerven van panden aan de Larenseweg.
- Crailo: GEM Crailo geeft uitvoering aan de eigen grondexploitatie met de overgedragen gronden.
- Arenapark: Vaststellen stedenbouwkundig- en beeldkwaliteitsplan volgend op het masterplan. Afhankelijk van planvorming wordt de grondexploitatie geopend.
- Circusterrein: Uitwerken van de in 2021 gekozen ontwikkelrichting.
- Orchideegebied: Onderzoeken van de mogelijkheden voor herontwikkeling van het gebied en de verkoop van de grond.

Overzicht van algemene dekkingsmiddelen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Dividend	-250	-250	-250	-250
Financieringsfunctie	-174	-388	-178	40
Gemeentefonds	-177.411	-177.404	-179.505	-182.712
Lokale heffingen	-23.202	-23.611	-24.022	-24.785
Totaal	-201.036	-201.653	-203.955	-207.707

Toelichting bij: Overzicht van algemene dekkingsmiddelen

Gemeentefonds

De ramingen van de uitkeringen uit het Gemeentefonds zijn gebaseerd op de meicirculaire 2020. Het gaat om de algemene uitkering, de uitkeringen voor het sociaal domein, en een aantal aparte uitkeringen.

Financieringsfunctie

Niet alle investeringen worden volgens planning uitgevoerd. Dat betekent dat de rente- en afschrijvingslasten meestal ook lager uitvallen. Wij houden hier altijd rekening mee door het opnemen van een stelpost en komen zo tot een reëlere benadering van de werkelijkheid.

Lokale heffingen

De opbrengsten uit Lokale heffingen bestaan uit de onroerende zaakbelasting, de precariobelasting en de hondenbelasting. Dit zijn algemene belastingen die naar vrije keuze van de gemeente kunnen worden ingezet. In de paragraaf Lokale heffingen wordt uitgebreid stilgestaan bij deze inkomstenposten.

Dividend

Het geraamde dividend is afkomstig van een tweetal verbonden partijen: De Bank Nederlandse Gemeenten en het waterleidingbedrijf Vitens. Hilversum is aandeelhouder in beide vennootschappen.

Middelen

begrotingsprogramma

bedragen x € 1.000

Programma 5. Financiën en grondexploitaties	2022	2023	2024	2025
0.5 Treasury	-84	-298	-90	126
0.61 OZB woningen	759	754	751	748
0.62 OZB niet-woningen	571	568	566	565
0.64 Belastingen overig	1.215	1.183	1.180	1.178
0.8 Overige baten en lasten	-887	4.255	7.613	12.047
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	600	34	34	34
Lasten thema Financieel gezonde stad	2.173	6.496	10.054	14.697
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.841	1.667	1.733	1.730
8.2 Grond exploitatie (niet bedrijventerrein)	1.267	1.971	1.130	1.134
Lasten thema Grondexploitatie en vastgoed	3.108	3.638	2.863	2.865
Totaal Lasten	5.281	10.135	12.916	17.562
0.5 Treasury	-340	-340	-338	-336
0.61 OZB woningen	-11.981	-12.185	-12.387	-12.936
0.62 OZB niet-woningen	-10.273	-10.477	-10.687	-10.900
0.64 Belastingen overig	-1.243	-1.241	-1.241	-1.241
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-177.411	-177.404	-179.505	-182.712
Baten thema Financieel gezonde stad	-201.247	-201.648	-204.158	-208.126
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-2.157	-1.335	-1.335	-1.255
8.2 Grond exploitatie (niet bedrijventerrein)	-2.240	-1.346	-7	-7
Baten thema Grondexploitatie en vastgoed	-4.397	-2.682	-1.343	-1.263
Totaal Baten	-205.643	-204.330	-205.501	-209.389
Saldo van baten en lasten	-200.362	-194.195	-192.584	-191.827
Mutatie reserves	0	0	0	0
Resultaat	-200.362	-194.195	-192.584	-191.827

3. De paragrafen

3.1 Lokale heffingen

3.1.1 Inleiding

De paragraaf lokale heffingen gaat zowel over de heffingen waarvan de besteding ongebonden is als over de heffingen waarvan de besteding wel gebonden is.

Ongebonden heffingen (OZB, Hondenbelasting en Precario)

Dit zijn heffingen waar geen specifieke dienst tegenover staat en waarbij de inkomsten ten gunste komen aan de algemene middelen. Er zijn geen (wettelijke) voorschriften waar wij aan moeten voldoen. Wel hanteren wij zelf als uitgangspunt de aanpassing van de honden- en precariobelasting te baseren op de verwachte prijsstijging. Voor 2022 1,8% en de periode 2023-2025: 2%.

Gebonden heffingen (riool- en afvalstoffenheffing, Leges, Haven- en Marktgeld en Parkeerbelastingen)

Dit zijn de heffingen waar een specifieke dienst/levering tegenover staat. Tegenover bijvoorbeeld de rioolheffing staat dat de gemeente de riolering aanlegt en onderhoudt. Bij het bepalen van de gebonden heffingen mogen we niet meer kosten aan de heffing toerekenen dan de kosten die we maken voor de te leveren dienst. In welke mate de heffing de kosten dekt wordt uitgedrukt in kostendekkendheidspercentage. In 2020 is onderzoek gedaan naar de kostendekking van de gebonden heffingen. De uitkomsten zijn verwerkt bij de berekeningen van de tarieven.

Voor de gebonden heffingen hanteren we een aantal uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn niet altijd zonder meer met elkaar te verenigen. Het vinden van de juiste balans is dus steeds de opgave.

- Landelijk gemiddelde tarieven
Dit uitgangspunt vullen wij in door onze tarieven te toetsen aan die van de rest van Nederland. Dit geldt met name voor de tarieven riool- en afvalstoffenheffing, die door Coelo (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden), in samenhang met de OZB, voor alle gemeenten in beeld worden gebracht. Waar relevant toetsen wij aan de tarieven in de regio. Dit doen we bijvoorbeeld bij de marktgeld. We proberen niet teveel af te wijken van de gemiddelde tarieven, waarbij de opmerking past dat niet altijd te achterhalen is wat andere gemeenten wel/niet aan kosten in hun tarieven hebben meegenomen. Het laag houden van de tarieven vraagt ook iets van de mate van efficiency waarmee we onze taken uitvoeren. Periodiek moeten we daarom nagaan of hierin verbeteringen zijn aan te brengen.
- Een eerlijke verdeling van de lasten
Dit betekent dat we de kosten neerleggen bij de gebruikers die profijt hebben van de voorziening. Dit geldt in principe voor alle voorzieningen die wij leveren. Het bekendste voorbeeld is de afvalstoffenheffing. Wat "eerlijk" is, kan aan verandering onderhevig zijn, afhankelijk van de invalshoek die gekozen wordt. Wanneer voor de invalshoek duurzaamheid en milieu gekozen wordt, kan de uitkomst anders zijn, dan wanneer voor een financiële invalshoek wordt gekozen. Voor rioolheffing wordt met ingang van 2022 gekozen voor een eigenarenheffing.
- Volledige kostendekking
Wij vinden het reëel dat de kosten van onze voorzieningen volledig via de tarieven worden gedekt. De belangrijkste voorbeelden hiervan zijn riool- en afvalstoffenheffing.

Macronorm vervangen door benchmark

De gemeenten hebben een eigen beleidsvrijheid voor het bepalen van de hoogte van de tarieven in de OZB. Op landelijk niveau is een plafond vastgesteld voor de hoogte van de opbrengsten van de OZB. Het gaat hier om de zogeheten macronorm. Daarbij kijkt het Rijk naar de stijging van de totale landelijke OZB-opbrengsten. Voor individuele gemeenten geldt geen opbrengstlimiet, maar gemeenten houden bij het bepalen van opbrengst wel rekening met de macronorm.

Per 2021 is deze macronorm vervallen. In de plaats daarvan komt er een benchmark. In de benchmark worden zowel de ozb als de riool-en afvalstoffenheffing vergeleken. Het betreft een vergelijking van de gemeentelijke woonlasten en gemeentelijke tariefontwikkeling binnen een provincie. Ook de landelijke, provinciale en regionale gemiddelden worden vergeleken. De benchmark geeft gemeenten en raadsleden meer inzicht in het eigen beleid ten opzichte van het beleid van andere gemeenten. In paragraaf 3.1.4 is de benchmark vergelijking weergegeven.

In de volgende hoofdstukken wordt ingegaan op:

- De lokale heffingen;
  - De lokale woonlastendruk; OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing
  - De overige ongebonden heffingen; hondenbelasting en precario
  - De overige gebonden heffingen; markt- en havengelden, parkeerbelastingen en leges
- Het kwijtscheldingsbeleid;
- De woonlasten in Hilversum vergeleken met de landelijke, provinciale en regionale woonlasten.

3.1.2 Lokale heffingen

Bepalen overhead uurtarief

Een belangrijk onderdeel van de BBV-regels is dat overheadkosten apart, via een voor alle tarieven te gebruiken verdeelsleutel, aan de kosten van een voorziening moeten worden toegerekend. In Hilversum gebeurt dat door middel van een standaardopslag op het uurtarief van de formatie, die belast is met de gemeentelijke heffingen. Die opslag is berekend door de totale overheadkosten te delen door het totaal aantal productieve uren van de gemeentelijke, personele formatie (fte's).

De opslag overhead per productief uur bedraagt in 2022:

Opslag overhead	2022
Geraamde overhead	€ 32.880.345
Geraamde formatie	452
Productieve uren per persoon	1.332
Totaal productieve uren	602.064
Berekende overhead per uur	€ 54,61

De woonlasten; onroerende zaakbelastingen, rioolheffing en afvalstoffenheffing

In het coalitieakkoord zijn voor de woonlasten als totaal twee (algemene) uitgangspunten opgenomen.

Algemene uitgangspunten:

1. **De woonlasten als totaal stijgen maximaal met de inflatie:** De verwachte inflatie voor 2022 is 1,8% op basis van de laatste bekende Centraal Planbureau (CPB)-publicatie. Bij het hanteren van dit uitgangspunt wordt ook gekeken naar de verschillende categorieën (huurders, eigenaren en 1, 2 of meerpersoonshuishoudens). Voor de periode 2023-2025 houden we het inflatiepercentage van 2% aan.

2. **We streven naar volledige kostendekkendheid:** De kostendekking mag niet hoger liggen dan 100%. Bij opstellen van begroting 2021 was de kostendekkendheid van Afval en Riool 99%. Hilversum kent in 2022 voor Riool een dekking van 99% zodat er (nagenoeg) geen ruimte is tot verhoging van het tarief. Door de invoering van een eigenarenheffing riool blijft het tarief gelijk aan het tarief van 2021.

Voor Afval is de situatie gewijzigd. Voor Afval is in 2022 gekozen voor een lagere kostendekking namelijk 92%. De kosten van afval stijgen fors door met name de verhoogde bijdrage aan de Regio. In verband met evenwichtige spreiding van de woonlasten is gekozen om het afvaltarief in de meerjarenbegroting gefaseerd te laten stijgen om in 2025 uit te komen op een kostendekking van 99%.

Voor de begroting 2022 en verder is de mate van kostendekkendheid één van de keuzes die gemaakt kan worden om te voldoen aan het eerste uitgangspunt.

Voor het bepalen van de tarieven en het zorgen dat aan beide uitgangspunten zoveel mogelijk kan worden voldaan (waarbij uitgangspunt 1 boven 2 gaat) zijn er verschillende keuzes gemaakt:

1. Stijging van OZB
2. Kostendekkendheid Afval en Riool (ieder afzonderlijk)
3. Inzet egalisatiereserve Afval en voorziening Riool (ieder afzonderlijk)

In onderstaande tabel staat de ontwikkeling van de verschillende tarieven. Ook is aangegeven wat het totaal aan woonlasten is per soort huishouden.

Lokale woonlastendruk	B2021	2022	meerjarenraming		
			2023	2024	2025
Onroerendezaakbelasting eigenaren	266,93	255,88	259,34	262,58	273,08
Rioolheffing	182,52	182,52	184,25	185,40	185,03
Afvalstoffenheffing (meerpersoonshuish.)	345,60	375,60	387,69	401,10	399,54
Totaal	795,05	814,00	831,27	849,08	857,65
Procentuele wijziging voor woningeigenaren:					
* Eenpersoonshuishouden		1,08%	1,87%	1,84%	1,33%
* Tweepersoonshuishouden		1,79%	2,00%	2,01%	1,15%
* Meerpersoonshuishouden		2,39%	2,11%	2,14%	1,01%
Gemiddelde stijging woningeigenaren		1,80%	2,00%	2,01%	1,15%
Procentuele wijziging voor huurders van woningen					
* Eenpersoonshuishouden		-42,06%	3,20%	3,46%	-0,39%
* Tweepersoonshuishouden		-34,47%	3,20%	3,46%	-0,39%
* Meerpersoonshuishouden		-28,87%	3,20%	3,46%	-0,39%

De bovengenoemde effecten hebben als resultaat dat de Woonlasten voor 2022 met circa 1,8% stijgen. De tarieven voor huurders dalen ten opzichte van 2021 vanwege de invoering van de eigenarenheffing riool.

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

De tarieven voor de onroerende zaakbelastingen voor woningen dalen met 4,1%. De tarieven voor niet-woningen (gebruikers) en niet-woningen (eigenaren) stijgen met 1,8% inflatie. Voor de periode 2023-2025 houden we het inflatiepercentage van 2% aan.

In de begroting 2022 wordt voor dubieuze debiteuren 1% ten laste van de opbrengst OZB meegenomen: dit betreft circa € 210.000.

Ontwikkeling onroerende zaakbelasting:

Omschrijving	2021	2022	Vershil tov 2020	%
Woningen				
Gemiddelde woningwaarde	323.848	355.100	31.252	9,65%
Onroerendezaakbelasting eigenaren	266,93	255,88	-11,05	-4,1%
Niet - woningen gebruikers				
Gemiddelde waarde	611.815	617.933	6.118	1%
Onroerendezaakbelasting gebruiker	1.147,42	1.168,08	20,66	1,8%
Niet -woningen				
Gemiddelde waarde	611.815	617.933	6.118	1%
Onroerendezaakbelasting eigenaren	1.717,89	1.748,81	30,92	1,8%

Bij het opstellen van de begroting zijn de WOZ-waarden voor het nieuwe jaar nog niet bekend. Bij het berekenen van de tarieven wordt een inschatting gemaakt van de verwachte waardeontwikkeling. Als in februari van het begrotingsjaar de aanslag wordt opgelegd, gebeurt dat op basis van de WOZ-waarde op het moment van de aanslag. Deze kan zowel naar boven als naar beneden afwijken van de waarde waarvan in deze begroting is uitgegaan.

Rioolheffing

Rioolheffing wordt in de huidige situatie in Hilversum geheven van de gebruiker. Bij de Kadernota 2020 is als zoekrichting meegegeven om een eigenarenheffing Riool te onderzoeken. Bij de begrotingsbehandeling 2021 is besloten de eigenarenheffing in 2022 in te voeren. Belangrijkste voordelen hiervan zijn dat ook bij leegstand rioolheffing geheven kan worden en dat er geen kwijtschelding verleend hoeft te worden. De effecten hiervan zijn in de meer jaren berekening verwerkt. Woningcorporaties zijn eind 2020 geïnformeerd en eigenaren met meerdere panden in eigendom zijn begin 2021 schriftelijk geïnformeerd over deze wijziging.

Uitgangspunten bij het berekenen van het tarief rioolheffing:

- De invoering van de eigenarenheffing is verwerkt in de berekening.
- De post kwijtschelding vervalt structureel door invoering van de eigenarenheffing.
- Het tarief blijft ongewijzigd, met een kostendekking van 99%.
- Door de onttrekking ter grootte van € 324.000 uit de egaliseringsreserve, ontstaan in tijden waarin de opbrengsten hoger lagen dan de toe te rekenen kosten, kiezen we voor het terugvloeiën van gelden naar de burger en een gelijkblijvend tarief.
- Elk jaar wordt rekening gehouden met een toename van 300 huishoudens.
- Effecten gemeentelijk waterplan (GWP) (1,6 fte directe personeelskosten) zijn verwerkt.

Kostendekkendheid rioolheffing	2021	2022	2023	2024	2025
- kosten exploitatie	1.337	1.363	1.363	1.363	1.363
- kapitaallasten	1.030	1.041	972	1.026	963
- investering ideaalcomplex	3.029	3.029	3.029	3.029	3.029
- directe personeels- en organisatiekosten	1.032	1.021	1.021	1.021	1.021
Netto kosten taakveld	6.428	6.454	6.385	6.439	6.376
<i>Toe te rekenen kosten via andere taakvelden</i>					
- dubieuze debiteuren	150	150	150	150	150
- kwijtscheldingen	650	-	-	-	-
- heffing en inning	92	103	98	98	98
- straatreiniging	362	362	362	362	362
- waterwegen	257	388	445	443	443
- overhead	921	908	905	893	893
- BTW	382	406	406	406	406
Totale kosten	9.242	8.771	8.751	8.791	8.728
Dekkingspercentage	99%	99%	99%	99%	99%
Toe te rekenen kosten	9.150	8.683	8.663	8.703	8.641
Totale opbrengst	9.150	8.683	8.663	8.703	8.641
Opbrengst mutatie egalisatievoorziening	-1.200	-324	-170	-101	-
Opbrengst heffingen	7.950	8.359	8.493	8.602	8.641
Stand van voorziening 31 december	595	271	101		

Tarief	€ 182,52	€ 182,52	€ 184,25	€ 185,40	€ 185,03
% verandering (t-1)	0,46%	0,00%	1,72%	1,15%	-0,36%

Afvalstoffenheffing:

Het verwijderen van ons afval is uitbesteed aan de Regio Gooi en Vechtstreek (GAD). De begroting van het GAD is bepalend voor de tarieven afvalstoffenheffing. In eerste instantie moet Hilversum via die begroting toezien op een efficiënte en effectieve afvalinzameling, om daarmee de tarieven afvalstoffenheffing voor de burger zo stabiel en laag mogelijk te houden.

Uitgangspunten bij het berekenen van het tarief afvalstoffenheffing:

- De bijdrage van Hilversum voor de GAD stijgt op basis van de oorspronkelijke begroting 2022 van de Regio met € 1.1 mln. naar € 9,9 mln. in 2022: een stijging van 12%. Het algemeen bestuur van de Regio heeft begin juli een aanvullend besluit genomen om een deel van de voorgenomen bezuinigingen op de dienstverlening te verzachten. Dit leidt tot een extra kostenstijging van € 163.000 voor Hilversum t.o.v. de Begroting 2022 van de Regio, die voor zienswijze aan de gemeenten was voorgelegd. Deze extra € 163.000 aan kosten is meegenomen in de kostentoerekening.
- Voor Afval is in 2022 gekozen voor een lagere kostendekking namelijk 92%. De kosten van afval zijn fors gestegen door met name de verhoogde bijdrage aan de Regio. In verband met evenwichtige meerjaarlijkse spreiding van de woonlasten is gekozen om het afvaltarief in de meerjarenbegroting gefaseerd te laten stijgen om in 2025 uit te komen op een kostendekking van 99%.
- Het toepassen van amendement A21/99, aangenomen in de raadsvergadering 6 juli. Het amendement heeft met name als doel de bezuinigingsmaatregelen binnen het GAD uit te

stellen. De met dit uitstel gepaard gaande kosten worden verhaald op de deelnemende gemeenten, die dit in hun begroting 2022 zullen moeten opnemen, maar dit mag voor Hilversum niet leiden tot een verhoging van de totale woonlasten. De extra lasten van (€ 163.000) zijn meegenomen in de kostentoe rekening. Deze extra lasten worden pas met ingang van 2025 meegenomen in het tarief. Dit leidt tot een lagere kostendekking afval in 2022, 2023 en 2024. In 2025 is de kostendekking 99%.

- Op basis van de realisatie van de afgelopen 3 jaar en rekening houdend met de stijging van het tarief wordt de post kwijtschelding verhoogd met € 75.000 naar € 825.000.
- Elk jaar wordt rekening gehouden met een toename van 300 huishoudens.

Berekening heffingspercentage Afval	2021	2022	2023	2024	2024
bedragen x € 1.000					
- bijdrage GAD (Regio G&V)	€ 8.856	€ 10.080	€ 9.977	€ 9.981	€ 9.873
- verwachte teruggave GAD (jaarresultaat)	-€ 250	-€ 50	-€ 50	-€ 50	-€ 50
- dubieuze debiteuren	€ 200	€ 200	€ 200	€ 200	€ 200
Netto kosten taakveld	€ 8.806	€ 10.230	€ 10.127	€ 10.131	€ 10.023
Toe te rekenen kosten via andere taakvelden					
- kwijtscheldingen	€ 750	€ 825	€ 825	€ 825	€ 825
- heffing en inning	€ 144	€ 156	€ 149	€ 149	€ 149
- straatreiniging	€ 362	€ 362	€ 362	€ 362	€ 362
- overhead	€ 87	€ 146	€ 146	€ 146	€ 146
- BTW	€ 1.966	€ 2.189	€ 2.167	€ 2.168	€ 2.145
Totale kosten	€ 12.115	€ 13.908	€ 13.776	€ 13.781	€ 13.650
Dekkingspercentage	99%	92%	93%	97%	99%
Toe te rekenen kosten	€ 11.994	€ 12.739	€ 12.870	€ 13.411	€ 13.455
Totale opbrengst	€ 12.106	€ 12.739	€ 12.870	€ 13.411	€ 13.455
Opbrengst mutatie egalisatievoorziening	-€ 800	-€ 359	€ 0	€ 0	€ 0

Tarief 1 persoons hh	€ 208,20	€ 226,32	€ 233,62	€ 241,71	€ 240,76
Tarief 2 persoons hh	€ 277,20	€ 301,20	€ 310,90	€ 321,66	€ 320,40
Tarief meer persoons hh	€ 345,60	€ 375,60	€ 387,69	€ 401,10	€ 399,54
% verandering (t-1)		8,70%	3,20%	3,46%	-0,39%

Voor 2022 stijgen de tarieven met 8,7%. De stijging is vooral het gevolg van een hogere bijdrage aan het GAD, en meer lasten voor kwijtschelding. Bij Afval kiezen we voor de inzet van de egalisatievoorziening (€ 359.000) om de stijging van het tarief verder te dempen.

Overige ongebonden lokale heffingen

Hondenbelasting

In het tarief van de hondenbelasting is rekening gehouden met een inflatiepercentage van 1,8% voor 2022 (in de periode 2023-2025: 2%). De geraamde opbrengst voor het jaar 2022 bedraagt € 510.000.

Precariobelasting

In het tarief van de precariobelasting is rekening gehouden met een inflatiepercentage van 1,8% voor 2022 (in de periode 2023-2025: 2%). De geraamde opbrengst bedraagt voor het jaar 2022 € 312.000.

Overige gebonden lokale heffingen

Marktgeden

In onderstaande tabel is aangegeven welke kosten wij toerekenen aan de markt, welk bedrag daar bij hoort en voor welk percentage wij deze doorbelasten in het tarief. Onder de tabel treft u een toelichting op een aantal kostensoorten.

Soort	Bedrag		2022	2023	2024	2025
bedragen x € 1.000						
Kapitaallasten herinrichting Marktplein (1)	51	29%	15	15	15	15
Personeels- en organisatiekosten	165	100%	165	165	165	165
Schoonmaak na afloop markt	101	incl. BTW 100%	101	101	101	101
Schoonspuiten Marktplein (2)	21	incl. BTW 29%	6	6	6	6
Divers kleine uitgaven (water, netbeheer etc.)	3	incl. BTW 100%	3	3	3	3
Subtotaal kosten			290	290	290	290
Dekkingspercentage			85%	92%	100%	100%
Subtotaal kosten in tarief			247	267	290	290
Wijziging bouwfaserings (3)	160	50% (verdeeld over 5 jaar)	16	0	0	0
Totaal kosten in tarief			263	267	290	290
Promotie (4)	Apart tarief		17	17	17	17
Energie (5)	O.b.v. verbruik		9	9	9	9

- (1) = Kapitaallasten gebaseerd op herinrichting o.b.v. een doelmatig plein, investering zou dan €1,5 miljoen bedragen. De markt maakt 2 van de 7 dagen per week gebruik van het plein en daarom de kapitaallasten voor 2/7e deel (29%) doorbelast. De omvang van de markt beslaat niet het gehele plein maar wegens doorlooppaden en aanlooproutes, parkeergelegenheid wordt wel het gehele plein gebruikt ten behoeve van de markt.
- (2) = Schoonspuiten gebeurt maandelijks maar is niet specifiek voor de markt, ook andere evenementen vervuilen het marktplein. De markt maakt 2 van de 7 dagen per week gebruik van het plein en daarom de kapitaallasten voor 2/7e deel (29%) doorbelast.
- (3) = Kosten van €160.000 zijn gemaakt n.a.v. vraag van de markt. Met de marktcommissie afgesproken dat deze kosten in 5 jaar worden doorbelast aan de markt. Om de markt tegemoet te komen draagt de gemeente 50% van de kosten en wordt 50% over 5 jaar verdeeld, 2022 is het laatste jaar.
- (4) = Promotiekosten kent een apart tarief van €0,05 per M2 per dag, het bedrag dat hiermee door de gemeente wordt ontvangen wordt niet door de gemeente besteed maar door de markt zelf.
- (5) = Dit betreft een inschatting van de energielasten. De werkelijk gemaakte energielasten wordt doorbelast op basis van verbruik.

TARIEVEN	2022	2023	2024	2025
ZATERDAG				
Basis tarief	0,80	0,87	0,94	0,94
Opslag Wijziging Bouwfaserings	0,05	-	-	-
	0,85	0,87	0,94	0,94
Promotie tarief	0,05	0,05	0,05	0,05
WOENSDAG				
Basis tarief	0,70	0,76	0,82	0,82
Opslag Wijziging Bouwfaserings	0,05	-	-	-
	0,75	0,76	0,82	0,82
Promotie tarief	0,05	0,05	0,05	0,05
<i>Tarieven per m2</i>				

Veel standplaatshouders hebben in verband met Covid-19 in 2020 en 2021 lagere omzetten. De bezettingsgraad op de markt is door Covid-19 gedaald. Voor het belastingjaar 2022 blijven daarom de tarieven hetzelfde als de tarieven 2021 om de standplaatshouders te ontzien en de markt aantrekkelijk te houden voor huur van standplaatsen. De afspraak is dat voor de zomer van 2022 de kosten(dekking), in samenspraak met de marktcommissie, tegen het licht wordt gehouden voor het bepalen van de tarieven 2023 en in hoeverre de huidige kostentoedeling nog aansluit bij de werkelijkheid.

Parkeerbelastingen

Er is sprake van een tweetal parkeertarieven. De tarieven voor straat-parkeren en voor vergunningen. Deze kunnen los van de kosten van de parkeerexploitatie worden bepaald. Daarnaast kennen wij de naheffingsaanslag parkeerbelastingen, die wordt opgelegd als iemand niet of niet genoeg heeft betaald voor straat-parkeren of een vergunning.

De inkomsten uit parkeercontroles worden voor 2022 geraamd op € 1.000.000. De inkomsten uit vergunningen worden geraamd op € 475.000.

Het tarief voor de naheffingsaanslag is wettelijk gemaximeerd (wettelijke maximum tarief 2022 nog niet bekend). De gemeente mag dit bedrag alleen naheffen als de kosten die de gemeente moet maken voor de handhaving hoger zijn dan de opbrengst van de naheffingsaanslagen. De gemeente mag dus geen winst maken op de naheffingsaanslagen. Voorgesteld wordt om voor 2022 net als in het huidige jaar het maximum tarief te hanteren.

TARIEVEN	2022	2023	2024	2025
bedragen x € 1.000				
Kosten taakveld, incl. omslagrente	926	926	926	926
Inkomsten taakveld, excl. heffingen	0	0	0	0
Netto kosten taakveld	926	926	926	926
Toe te rekenen kosten via andere taakvelden				
- overige toe te rekenen kosten	41	41	41	41
- BTW	203	203	203	203
Totale kosten	1.170	1.170	1.170	1.170
Opbrengst heffingen	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Dekkingspercentage	85,5%	85,5%	85,5%	85,5%
Tarief naheffingsaanslag parkeren 2022 volgt				
	nwb	nwb	nwb	nwb

Leges

De legesverordening bevat de tarieven voor een groot aantal gemeentelijke producten en diensten. Het gaat hierbij altijd om diensten waar mensen zelf om gevraagd hebben bij de gemeente. Voor de door de gemeente geleverde diensten kunnen leges in rekening worden gebracht. Bij de legesheffing worden de kosten die de gemeente maakt verhaald op de aanvrager.

De verordening is opgedeeld in drie titels. In elke titel is een bepaalde categorie gemeentelijke producten ondergebracht. De wettelijke eis is dat kostendekking op het niveau van de verordening als geheel niet meer bedraagt dan 100%. De berekening per titel geeft inzicht in de mate van kostendekking per categorie producten en diensten. In enkele gevallen worden tarieven bij wet vastgesteld. Dit beperkt het aantal tarieven dat volledig kostendekkend kan zijn.

Voor de Omgevingsvergunning blijft het huidige tarief van 3,4 % van de bouwsom gehandhaafd. Een deel van de tarieven is wettelijk vastgesteld. De overige tarieven stijgen met 1,8% inflatie. In verband met de grote hoeveelheid verschillende tarieven verwijzen wij hiervoor naar de legesverordening.

Omschrijving	Lasten	Baten	Kostendekkenheid %
Algemene dienstverlening	1.288.138	1.030.492	80,0%
Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/Omgevingsvergunning	2.985.770	3.319.000	111,2%
Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	146.237	60.784	41,6%
Totaal	4.420.144	4.410.276	99,8%

Bij de kostendekking van de legesverordening wordt gekeken naar de verordening als geheel. Kruissubsidiering binnen de afzonderlijke onderdelen is toegestaan. De kostendekking van de gehele verordening komt voor 2022 uit op afgerond 100%.

Hierbij dient rekening te worden gehouden met het volgende:

- Er zijn projecten doorgeschoven van 2021 naar 2022. Een project loopt altijd over meerdere kalenderjaren heen. Het project Lucent is bijvoorbeeld doorgeschoven in de fasering.
- De kostentoe rekening is onder meer gebaseerd op normtijden. Deze normtijden zijn gebaseerd op ambitieuze externe benchmarks. Het streven is om deze normtijden te behalen. De werkelijke tijden kunnen hoger zijn, wat leidt tot een lagere kostendekking.
- Voor de leges omgevingsvergunningen geldt dat de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen grote invloed zullen uitoefenen op de lasten en de baten. Beide wetten worden naar verwachting per 1 juli 2022 van kracht. Bij de dan noodzakelijke aanpassing van de legesverordening worden de tarieven en de bijbehorende raming van baten en lasten zorgvuldig heroverwogen.

Havengelden

De havengelden bestaan uit liggelden van woonboten en kadegelden voor vracht- en recreatievaart. Het overgrote deel is afkomstig van woonschepen. Van recreatievaart is nauwelijks meer sprake en ook het vrachtverkeer neemt af. Kostendekkende tarieven zijn niet haalbaar. De gemeentelijke tarieven zijn nu al vergelijkbaar of hoger dan de commerciële tarieven van de particuliere havens in de omgeving. Daarnaast bieden particuliere havens meer faciliteiten en toezicht. In verband met de grote hoeveelheid verschillende tarieven verwijzen wij hiervoor naar de verordening havengelden.

Kostendekkendheid havengelden	2022	2023	2024	2025
bedragen x € 1.000				
Kosten taakveld, incl omslagrente	385	431	501	532
Inkomsten taakveld, excl. heffingen	-65	-65	-65	-65
Netto kosten taakveld	320	366	436	467
Toe te rekenen kosten via andere taakvelden				
- overige toe te rekenen kosten	1	1	1	1
- overhead	87	87	87	87
- BTW	35	35	35	35
Totale kosten	443	489	559	590
Opbrengst heffingen	19	19	19	19
Dekkingspercentage	4,3%	3,9%	3,4%	3,2%

Inkomsten uit lokale heffingen

Omschrijving	Jaarstukken	Begroting				
		2020	2021	2022	2023	2024
bedragen x € 1.000						
Ongebonden heffingen						
Onroerendezaakbelastingen woningen	11.661	12.532	12.198	12.408	12.614	12.918
Onroerendezaakbelastingen niet woningen	9.648	10.225	10.269	10.474	10.684	10.897
Hondenbelasting	463	510	510	510	510	510
Precariobelasting	76	312	312	312	312	312
Totaal niet gebonden heffingen	21.848	23.579	23.289	23.704	24.119	24.637
Gebonden Heffingen						
Rioolheffing	8.056	7.949	8.359	8.493	8.602	8.641
Afvalstoffenheffing	10.668	11.194	12.380	12.870	13.411	13.282
Marktgelden	212	244	247	254	254	254
Opbrengsten parkeermeters en vergunningen	3.392	3.435	3.505	3.505	3.505	3.505
Opbrengsten fiscale parkeerheffingen	797	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Leges omgevingsvergunningen	1.893	2.631	3.137	4.475	4.823	3.979
Leges burgerlijke stand	214	203	203	203	203	203
Leges rijbewijzen/paspoorten/identiteitskaart	658	892	755	620	1.196	1.196
Leges gemeentelijke basisregistratie	115	145	86	86	86	86
Overige leges en heffingen	145	253	259	259	259	259
Totaal gebonden heffingen	26.150	27.946	29.931	31.764	33.340	32.405
Totaal	47.998	51.525	53.220	55.468	57.459	57.042

3.1.3 Kwijtscheldingsbeleid

De gemeente Hilversum biedt inwoners de gelegenheid kwijtschelding aan te vragen, als zij niet of met grote moeite in staat zijn om de lokale belastingen te betalen. Een inwoner komt niet zomaar in aanmerking voor kwijtschelding. Hiervoor geldt een aantal voorwaarden dat de gemeente toetst bij de behandeling van de aanvraag. De kwijtscheldingsverzoeken worden behandeld aan de hand van normen van de rijksoverheid en de relevante wet- en regelgeving voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. De door kwijtschelding misgelopen opbrengsten zijn verrekend in de tarieven.

De gemeente Hilversum verleent kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing en hondenbelasting. Bij de hondenbelasting geldt dit alleen voor de eerste hond binnen een huishouden. De belasting voor een tweede hond of meer komt nooit in aanmerking voor kwijtschelding. De begrote bedragen voor kwijtscheldingen zijn opnieuw beoordeeld. Voor afvalstoffenheffing is de stijging voor 2022 € 75.000. Per 2022 wordt rioolheffing een eigenarenheffing. Dit heeft erin geresulteerd dat in de begroting 2022 het totaalbedrag aan kwijtschelding is gedaald naar € 859.000 (was in 2021: € 1.434.000).

Hilversum behandelt ook de kwijtscheldingsverzoeken voor de (waterschaps) heffingen van Waternet, wanneer het om inwoners van Hilversum gaat. Waternet vergoedt de kosten die de gemeente Hilversum hiervoor maakt. Ook de kwijtscheldingsverzoeken van Wijdmeren worden door Hilversum behandeld.

Voor administratieve beroepen wordt ingeschat dat 95% daarvan ongegrond is. Dit in de verwachting dat de beoordeling van de kwijtscheldingsverzoeken correct heeft plaatsgevonden en dat het administratief beroep daarom kan worden afgewezen (ongegrond verklaard).

In de fase van administratief beroep kunnen alsnog opgevraagde stukken worden verstrekt waardoor het administratief beroep alsnog wordt toegewezen. Het is dus niet zo dat het kwijtscheldingsverzoek onterecht is afgewezen, maar wel dat het administratief beroep wordt toegekend waardoor het percentage ongegrond verklaarde beroepschriften lager kan uitvallen dan begroot zoals in het onderstaande overzicht is aangegeven bij de jaarstukken 2020.

Omschrijving	JS 2020	B 2021	B2022
Aantal kwijtscheldingsverzoeken	3.688	3.500	3.600
(inclusief Waternet) waarvan:			
Geheel toegekend	2.448	2.650	2.500
Gedeeltelijk toegekend	43	150	100
Afgewezen	980	700	1.000
Per 31 december in behandeling	217	0	0
Verzoeken afgehandeld binnen 6 mnd	80%	100%	100%
Totaalbedrag kwijtschelding	€ 1.261.000	€ 1.434.000	€ 859.000
Aantal beroepschriften	14	100	25
% ongegronde beroepschriften	100%	95%	95%
% afgehandelde beroepschriften binnen wettelijke termijn van 8 weken	78%	100%	100%
Aantal herzieningen	171	175	175
% ongegronde herzieningen	28%	30%	30%
% herzieningen afgehandeld <6 maanden	100%	100%	100%

3.1.4 Landelijke woonlastenvergelijking

Het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) van de Rijksuniversiteit van Groningen vergelijkt periodiek onder andere de diverse lokale lasten met elkaar. Het COELO brengt hierover jaarlijks de 'Atlas van lokale lasten' uit, met daarin informatie over alle gemeenten in Nederland.

In 2021 neemt Hilversum een vergelijkbare positie in ten opzichte van 2020. De gemiddelde woonlasten voor woningeigenaren liggen in veel gemeenten rond het gemiddelde van € 811. In het merendeel van de gemeenten liggen de woonlasten tussen de € 700 en € 900. Voor Hilversum is dit voor 2021 € 827. Het overzicht van de gemeenten (nummer 1 heeft de laagste gemiddelde woonlasten) voor een meerpersoonshuishouden met daarin opgenomen de positie van Hilversum, ziet er als volgt uit.

Overzicht woonlasten voor woningeigenaren meerpersoonshuishouden (eigenaar-bewoner)						
Omschrijving	2019		2020		2021	
	rangorde	bedrag	rangorde	bedrag	rangorde	bedrag
Coelo Atlas overzicht van alle gemeenten						
Gemeente met de laagste lasten	1	511	1	573	1	598
Gemiddelde van alle gemeenten		740		776		811
Gemeente met de hoogste lasten	372	1.446	372	1.440	370	1.517
Gemeente Hilversum	208	767	170	784	183	827

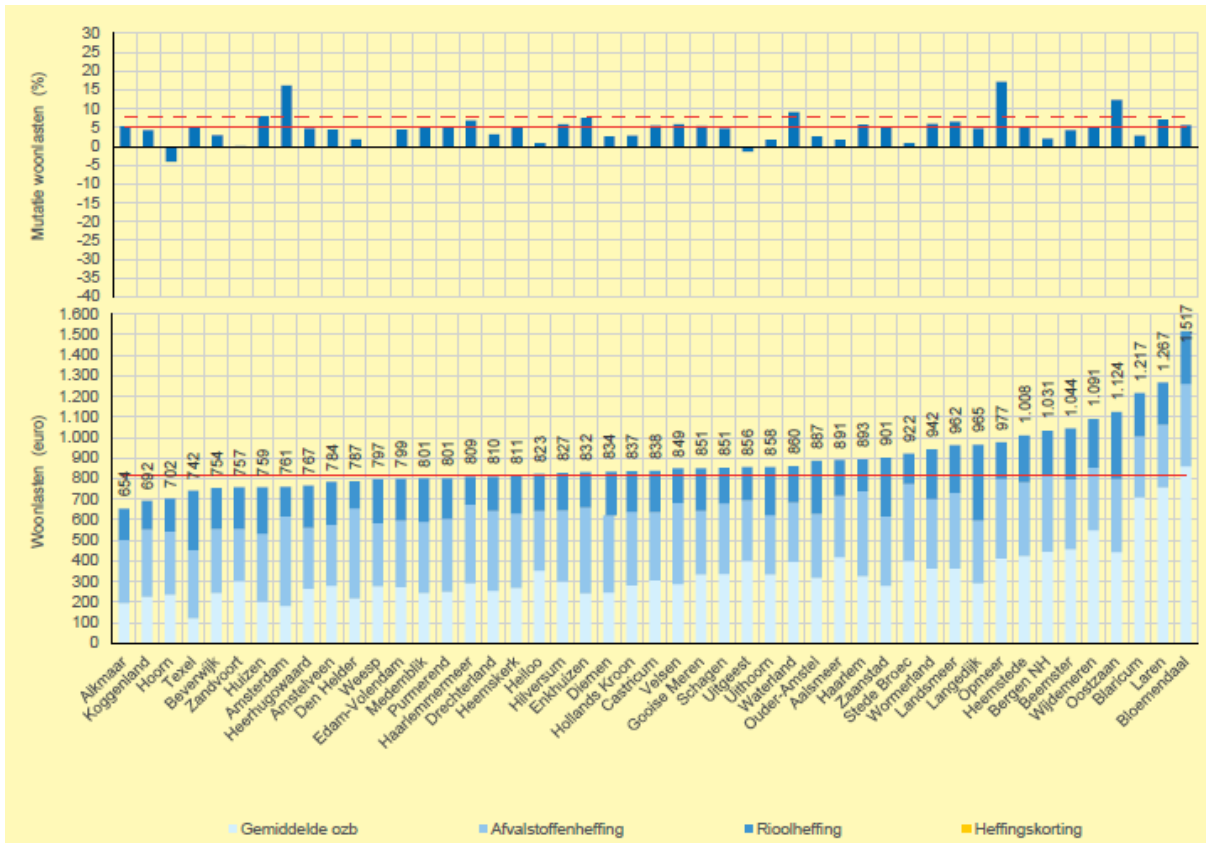
De gemiddelde woonlasten voor huurders (riool- en afvalstoffenheffing) in Nederland bedraagt € 411 in 2021. Onze tarieven voor huurders voor 2021 liggen boven het gemiddelde. Dit komt doordat 38% van de gemeenten rioolheffing alleen van de eigenaar heft en daarmee alleen afvalstoffenheffing als gebruikersheffing heeft. Het overzicht van de gemeenten voor huurders met daarin opgenomen de positie van Hilversum, geeft het volgende beeld.

Overzicht woonlasten voor huurders meerpersoonshuishouden						
Omschrijving	2019		2020		2021	
	rangorde	bedrag	rangorde	bedrag	rangorde	bedrag
Coelo Atlas overzicht van alle gemeenten						
Gemeente met de laagste lasten	1	37	1	36	1	38
Gemiddelde van alle gemeenten		368		389		411
Gemeente met de hoogste lasten	372	644	372	660	370	666
Gemeente Hilversum	328	499	301	506	294	528

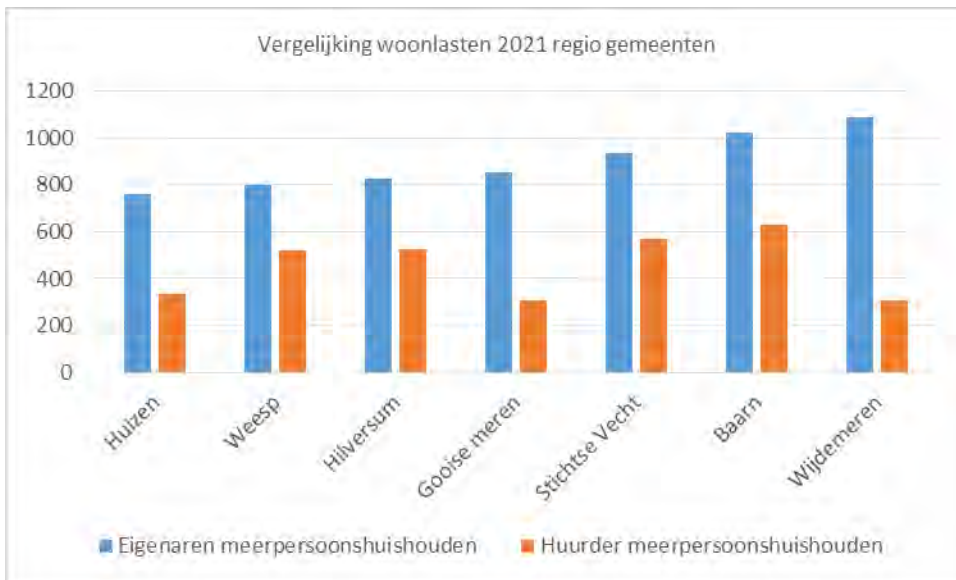
Door de overgang naar rioolheffing van de eigenaar zullen de tarieven voor huurders in 2022 sterk dalen. Huurders betalen dan alleen nog maar afvalstoffenheffing. De tarieven voor huurders in Hilversum zullen daarmee voor 2022 uitkomen onder het landelijk gemiddelde.

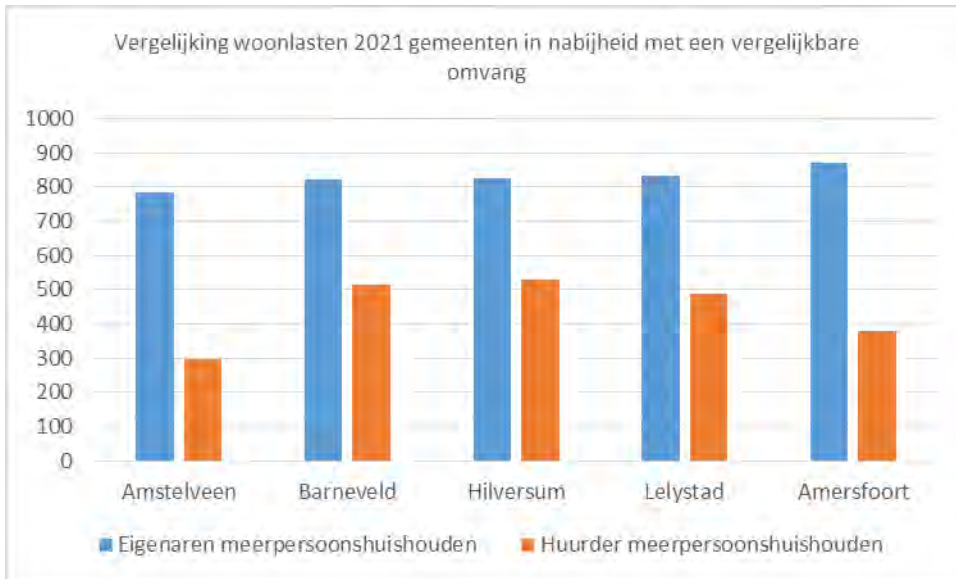
In onderstaande tabellen is een overzicht weergegeven van de woonlasten 2021 binnen de provincie Noord-Holland, van regio gemeenten en gemeenten met een vergelijkbare omvang.

De doorgetrokken rode lijn in bovenstaande kolom geeft in beide onderdelen het landelijk gemiddelde weer, de gestippelde rode lijn het provinciale gemiddelde. Hilversum is terug te vinden rond het gemiddelde.

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

3.2.1 Inleiding

Deze paragraaf beschrijft, naast de wettelijk verplichte financiële kengetallen, de voor de gemeente Hilversum relevante financiële risico's. Door inzicht in de individuele risico's en het risicoprofiel als geheel wordt de gemeente in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen. Zo kan worden geborgd dat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de gemeente.

Om actueel inzicht in de risico's van de gemeente te krijgen, worden er risico-inventarisaties uitgevoerd. Het totaal van geïnventariseerde risico's vormt het risicoprofiel, waarover in deze paragraaf verslag wordt gedaan. Op basis van het risicoprofiel is tevens het weerstandsvermogen berekend: de verhouding tussen de *beschikbare* en de *benodigde* weerstandscapaciteit. In deze paragraaf wordt ook teruggekeken op het meest recent gepresenteerde weerstandsvermogen, in dit geval de jaarstukken 2020, om bijzonderheden met betrekking tot de ontwikkeling van het weerstandsvermogen eruit te lichten.

Doorontwikkeling Risicomanagement

Eind 2019 is de gemeente gestart met het verder professionaliseren van het risicomanagement. Het doel is om risicomanagement als integraal onderdeel in de gemeente in te bedden. Zo wordt het mogelijk om bij besluitvorming eventuele risico's tijdig te signaleren en op een juiste wijze te wegen. Met het toeslaan van de coronacrisis is begin 2020 versneld overgegaan op het inventariseren, simuleren en analyseren van risico's aan de hand van de strategisch risicomanagement software van Naris. Met deze overgang van de voorheen analoge naar digitaal gesimuleerde analyse van de risico's is ook de opzet en inhoud van deze paragraaf vanaf de begroting 2021 gewijzigd. Per paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing worden de eventuele wijzigingen ten opzichte van de vorige paragraaf (in dit geval de jaarstukken 2020) hier specifiek toegelicht. De doorontwikkeling van het risicomanagement en deze paragraaf is een continu proces.

Berekening beschikbare weerstandscapaciteit

In 2020 heeft de coronacrisis geleid tot een versnelde doorontwikkeling van het risicomanagement binnen de gemeente. De nadruk heeft daarin gelegen op het professionaliseren van het proces omtrent de *benodigde* weerstandscapaciteit (het risicoprofiel). De berekening van de *beschikbare* weerstandscapaciteit (hoeveel middelen er beschikbaar zijn om risico's op te kunnen vangen) is de andere helft van het weerstandsvermogen. Op de doorontwikkeling van de berekening van de *beschikbare* weerstandscapaciteit zijn eerste stappen gezet in de paragrafen Weerstandsvermogen en risicobeheersing van de begroting 2021 en de jaarstukken 2020. Deze doorontwikkeling behoeft nog verdere aandacht. In het kader van de richtlijn in het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader Gemeenten (GTK) 2020 heeft de Provincie in haar brief van 2 april 2021 aandacht gevraagd voor de berekenwijze van het weerstandsvermogen. In het licht van deze richtlijn, waarin de algemene reserve sterker als hoofdmoot van de *beschikbare* weerstandscapaciteit naar voren komt, zal met name de behandeling van bestemmingsreserves en de onbenutte belastingcapaciteit kritisch worden overwogen.

In de huidige paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is de berekening van de *beschikbare* weerstandscapaciteit echter nog niet gewijzigd. In het kader van de nieuwe Financiële verordening 2022 wordt in het najaar van 2021 namelijk het nieuwe Financieel uitvoeringsbeleid uitgewerkt. Daarin zal ook het risicomanagement, en de *beschikbare* weerstandscapaciteit als onderdeel daarvan, een plaats krijgen. In afwachting van dit nieuwe Financieel uitvoeringsbeleid wordt in de huidige paragraaf de bestendige lijn, de geldende berekening van de *beschikbare*

weerstandscapaciteit, gevolgd. Uitgaande van een inwerkingtreding van het nieuwe Financieel uitvoeringsbeleid vanaf 1 januari 2022 zullen de uiteindelijke wijzigingen vanaf de volgende paragraaf (in de jaarstukken 2021) ingaan.

Vervallen risico's en technische wijzigingen

In de vorige paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing waren voor het eerst *stijgers* (toegenomen risico's), *nieuwe risico's* en *dalers* (afgenomen risico's) overzichtelijk opgenomen. Deze zijn ondersteunend aan de analyse van de ontwikkelingen in het risicoprofiel en geven compact weer wat de veranderingen zijn ten opzichte van het vorige risicoprofiel. In de huidige paragraaf is ook een overzicht met *vervallen risico's* toegevoegd. Daarnaast is in 6.3 *Toelichting weerstandsvermogen en risicobeheersing* aanvullend op de risicobeschrijvingen een overzicht van *technische wijzigingen* opgenomen. Deze dragen verder bij aan het inzicht in de samenstelling van en wijzigingen in het risicoprofiel.

De technische wijzigingen van dit moment hebben te maken met hoe er wordt omgegaan met geconsolideerde risico's. Een geconsolideerd risico is een overkoepelende risico inschatting over een verzameling losse risico's die inhoudelijk bij elkaar horen. Door deze samen te vatten in een geconsolideerd risico wordt voorkomen dat ze als losse risico's een onevenredig grote invloed uitoefenen op het risicoprofiel. In het huidige risicoprofiel zijn twee voorheen geconsolideerde risico's komen te vervallen omdat de samenvoeging van de betreffende onderliggende risico's niet meer van inhoudelijk toegevoegde waarde is.

Actualiteit

De berekening van het weerstandsvermogen is te allen tijde een momentopname. Zowel de onderliggende *benodigde* weerstandscapaciteit (het risicoprofiel) als de *beschikbare* weerstandscapaciteit zijn namelijk gebaseerd op en afhankelijk van de omstandigheden en feiten zoals bekend op het moment van berekenen. Ook het weerstandsvermogen kan om die reden fluctueren. Om een weerstandsvermogen toets te kunnen doen, moet er een concreet meetmoment worden geprikt. De inhoud van deze paragraaf beslaat de stand van zaken zoals per 28 juli 2021 bekend. De inhoud van de paragraaf zal daarin achterlopen op eventuele nieuwe feiten, zoals afgeronde besluitvorming, die zich tussen 28 juli 2021 en publicatie van de begroting 2022 hebben voorgedaan.

Covid-19

Risico's die betrekking hebben op directe gevolgen van de coronacrisis zijn niet opgenomen in dit 'reguliere' risicoprofiel. De Covid-19 risico's tellen dus niet mee in de hier gepresenteerde *benodigde* weerstandscapaciteit. Vanaf de vorige paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing (jaarstukken 2020) maakt ook de stand van de reserve Covid-19 geen onderdeel meer uit van de *beschikbare* weerstandscapaciteit voor het reguliere risicoprofiel. De Covid-19 risico's en de reserve Covid-19 worden buiten de berekening van het gemeentebrede weerstandsvermogen gehouden. De reserve Covid-19 dekt specifiek de Covid-19 risico's af. Er wordt regelmatig getoetst of de hoogte van deze reserve daar nog toereikend voor is. De weerstandsvermogen toets van de reserve Covid-19 bestaat zodoende naast die van het hier gepresenteerde reguliere risicoprofiel en wordt regelmatig aan de hand van de Financiële impactanalyses Covid-19 beoordeeld.

3.2.2 Weerstandsvermogen en risicomanagement

Risicomanagement is het geheel aan activiteiten en maatregelen gericht op het expliciet en systematisch omgaan met en het beheersen van risico's. Een risico is een onzekere gebeurtenis met mogelijke (positieve of negatieve) gevolgen voor de gemeente. Risicogevolgen kunnen van diverse aard zijn, bijvoorbeeld: beleidsmatig, imago-gerelateerd of financieel. Met betrekking tot het weerstandsvermogen ligt de focus op de financiële gevolgen van risico's. Het weerstandsvermogen is

een indicator voor de mate waarin de gemeente in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering ervan in gevaar komt.

Beleidskader

Het beleidskader bestaat uit de door de Raad vastgestelde Financiële verordening gemeente Hilversum 2022. Het beleidskader is op dit onderwerp ongewijzigd ten opzichte van de Financiële verordening gemeente Hilversum 2018 die tot deze begroting van kracht was. Doel van de gemeente Hilversum op het gebied van risico's is om te voorkomen dat elke tegenvaller invloed heeft op de voortzetting van taken op het geldende niveau. Omdat tegenvallers leiden tot hogere lasten of lagere baten dan waarmee vooraf rekening is gehouden, rust het beleid op twee pijlers:

1. Uitgaven die onvermijdelijk op de gemeente afkomen worden in de begroting opgenomen. In dit kader worden jaarlijks gemeentebreed autonome ontwikkelingen geïnventariseerd en beoordeeld op 'vermijdelijkheid'. Met algemene kostenontwikkelingen zoals loon- en prijsstijgingen wordt – in relatie tot de verwachte ontwikkeling van de algemene uitkering – in de meerjarenraming rekening gehouden via stelposten. Zo wordt voorkomen dat voorspelbare ontwikkelingen leiden tot overschrijdingen van de begroting.
2. Risico's – onzekere gebeurtenissen met gevolgen voor de gemeente – worden in beeld gebracht en gekwantificeerd. Het risicoprofiel wordt opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen & risicobeheersing van de begroting of de jaarrekening.

Financiële tegenvallers kunnen leiden tot rekeningtekorten. Deze worden in eerste instantie opgevangen door de algemene reserve. Door onvermijdelijke ontwikkelingen op te nemen in de begroting in plaats van in het risicoprofiel (pijler 1), wordt het mogelijke beroep op de algemene reserve verkleind.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit twee componenten:

- de *beschikbare* weerstandscapaciteit – hoeveel middelen zijn er *beschikbaar* om risico's op te vangen en
- de *benodigde* weerstandscapaciteit – hoeveel middelen zijn er *nodig* om de geïdentificeerde risico's op te kunnen vangen

Voordat we uitvoeriger ingaan op de *beschikbare* en *benodigde* weerstandscapaciteit presenteren we hieronder het weerstandsvermogen zoals berekend voor de begroting 2022:

bedragen x 1.000					
Weerstandsvermogen is	Beschikbare weerstandscapaciteit	is	84.112	is	21,4
	Benodigde weerstandscapaciteit		3.928		

Hieruit blijkt dat de weerstandsfactor uitkomt op 21,4 en krijgt daarmee de classificatie "uitstekend". In de jaarstukken 2020 kwam de factor uit op 22,2. De lichte afname van het weerstandsvermogen wordt veroorzaakt door de licht gestegen *benodigde* weerstandscapaciteit ten opzichte van het vorige risicoprofiel.

3.2.3 Beschikbare weerstandscapaciteit

De *beschikbare* weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel middelen er beschikbaar zijn om eventuele risico's op te kunnen vangen. De huidige beschikbare weerstandscapaciteit, met de peildatum van de begrote balans van 01-01-2022, inclusief het verloop vanaf begroting 2021 ziet er als volgt uit:

bedragen x 1.000

Beschikbare weerstandscapaciteit	begroting 2021	jaarstukken 2020	begroting 2022
Totaal reserves	69.575	73.228	69.523
Uitgezonderd: reserve Covid-19*		-3.663	-1.200
Onvoorzien	100	100	100
Onbenutte belastingcapaciteit	12.493	12.518	15.689
Totaal	82.168	82.183	84.112

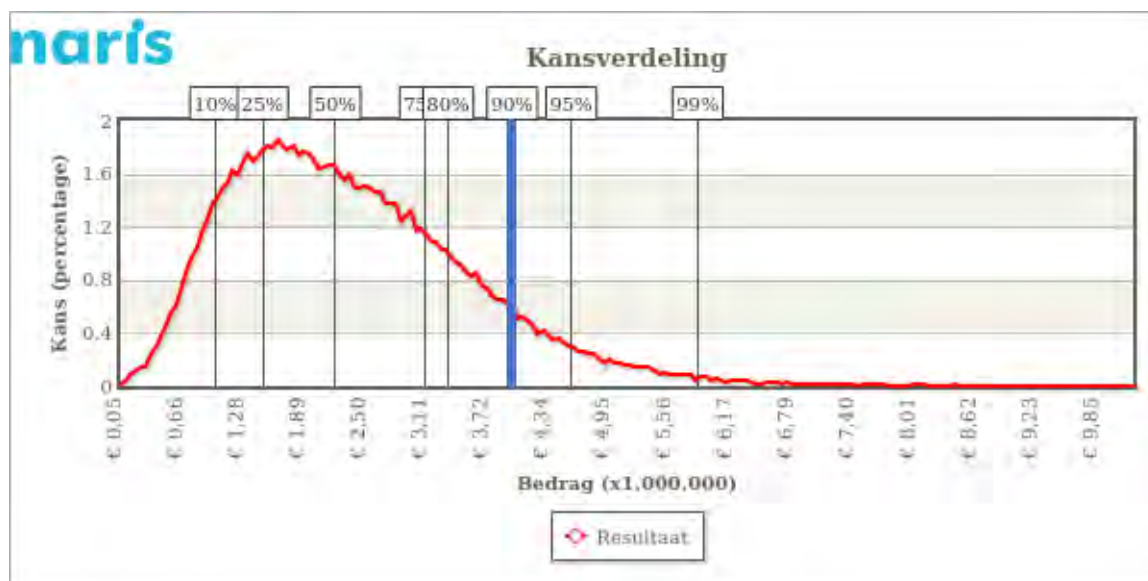
* Vanaf de jaarstukken 2020 wordt in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing de bestemmingsreserve Covid-19 niet meer meegerekend tot de beschikbare weerstandscapaciteit.

Ten opzichte van de jaarstukken 2020 is de totale beschikbare weerstandscapaciteit zo'n € 2 miljoen toegenomen. De voornaamste wijziging is zichtbaar in de onbenutte belastingcapaciteit. Deze is gestegen als gevolg van het verlagen van de OZB-tarieven zoals toegelicht in 3.1 paragraaf lokale heffingen. De daling in de reserves, als gevolg van de resultaatbestemming van de jaarstukken 2020, wordt in de beschikbare weerstandscapaciteit ruim gecompenseerd door die toegenomen onbenutte belastingcapaciteit.

3.2.4 Benodigde weerstandscapaciteit - risicoprofiel

De benodigde weerstandscapaciteit heeft betrekking op het bedrag dat nodig is om de geïdentificeerde risico's financieel af te dekken. Aan de hand van de individuele kwantificering van de risico's die uit de risicogesprekken zijn voortgekomen, zijn de risico's 100.000x gesimuleerd. Om het bedrag voor de benodigde weerstandscapaciteit op basis van het risicoprofiel vast te stellen, houden we de in Nederland gebruikelijke norm aan van het in 90% van de scenario's kunnen afdekken van de risico's. In het huidige risicoprofiel komt dat neer op € 4 miljoen:

Zekerheidspercentage	Bedrag	Statistieken	Waarde
10%	€ 950.357	Minimum	€ 0
25%	€ 1.427.447	Maximum	€ 10.203.379
50%	€ 2.155.502	Gemiddeld	€ 2.331.411
75%	€ 3.051.761	Standaarddeviatie	€ 1.196.509
80%	€ 3.286.664	Absolute maximum	€ 20.798.000
90%	€ 3.927.400	Trekkingen	100.000
95%	€ 4.519.794		
99%	€ 5.787.049		

In de onderstaande tabel wordt het verloop van de benodigde weerstandscapaciteit geschetst. Ten opzichte van het vorige risicoprofiel is de benodigde weerstandscapaciteit met € 221.000 gestegen (zie 3.2.6 Toelichting risicoprofiel).

Benodigde weerstandscapaciteit	bedragen x 1.000		
	begroting 2021	jaarstukken 2020	begroting 2022
Totaal	2.965	3.702	3.928

3.2.5 Top 10 risico's

De afzonderlijke risico's maken ieder een specifiek deel uit van de totaal benodigde weerstandscapaciteit: het ene risico heeft een grotere invloed dan het andere. Het onderstaande overzicht toont de tien grootste risico's van het huidige risicoprofiel met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit (van grootste naar kleinste invloed). Veranderingen in de top 10 ten opzichte van het vorige risicoprofiel kunnen zowel het gevolg zijn van een gewijzigde individuele risico kwantificering, als van de veranderde totaal samenstelling van het risicoprofiel.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risico
1	R100	18,9%	BUIG - Negatief saldo inkomsten-uitgaven bijstand
2	R257	12%	Minder inkomsten lokale belastingen - uitstel betaaltermijnen en faillissementen
3	R99	8,6%	Meer gebruik van voorzieningen WMO
	R184	8,6%	Het niet halen van taakstellende bezuinigingen Welzijn en Zorg (<i>vervangt R204</i>)
5	R103	7,6%	Tegenvallende uitkering gemeentefonds (AU)
6	R206	7,1%	Minder dan begrote ontwikkelingen Grex (<i>geconsolideerd risico</i>)
7	R98	6,5%	Meer gebruik van voorziening Jeugdzorg
8	R106	5,4%	Extra heffingen VPB over reclame-inkomsten (Vennootschapsbelasting)
9	R205	5%	Verbonden partijen (<i>geconsolideerd risico</i>)
10	R259	4,8%	Niet voldoen aan activeringscriteria van SaaS-oplossingen (Software as a Service)
Overige		15,5%	Diverse

3.2.6 Toelichting risicoprofiel

Om het verloop van het risicoprofiel te analyseren, wordt de kwantificering van de huidige risico's ("BG2022") in tabelvorm afgezet tegen die in het vorige risicoprofiel ("JR2020"). Ten opzichte van het vorige risicoprofiel is de *benodigde weerstandscapaciteit* met € 221.000 gestegen. Omdat de reeds bekende risico's niet sterk zijn in kans of omvang zijn toegenomen, wordt die stijging hoofdzakelijk veroorzaakt door de nieuw geïdentificeerde risico's. De individuele risicobeschrijvingen zijn terug te vinden in "6.3 Toelichting weerstandsvermogen en risicobeheersing" van deze begroting.

Stijgers

Risico Nr.	Risicogebeurtenis	Kans JR2020	Financieel JR2020	Kans BG2022	Financieel BG2022	
R100	BUIG - Negatief saldo inkomsten-uitgaven bijstand	40%	€ 2.000.000	40%	€ 2.200.000	
R205	Verbonden partijen (<i>geconsolideerd risico</i>)	60%	€ 500.000	70%	€ 500.000	
R209	Datalekken en informatieveiligheid (analoog en digitaal)	1%	€ 150.000	25%	€ 150.000	

De huidige stijgers hebben geen grote mutaties in de Top 10 risico's tot gevolg. De veranderingen in de onderliggende risico's van R205 Verbonden partijen zijn toegelicht in de risicobeschrijving (zie 6.3 Toelichting Weerstandsvermogen en risicobeheersing). Alles bij elkaar genomen hebben die veranderingen geleid tot een lichte stijging van dit overkoepelende geconsolideerde risico inzake verbonden partijen.

Door voortschrijdend inzicht is de kwantificering van het risico R209 Datalekken en informatieveiligheid gestegen. Cybercriminaliteit is continu in ontwikkeling waardoor de kans op een datalek altijd blijft bestaan, al leidt niet elk datalek tot schade en is er niet altijd externe expertise nodig om een datalek te herstellen. De beschermingsmaatregelen die daar tegenover staan, de beheersmaatregelen van dit risico, zijn echter net zo goed continu in ontwikkeling om voldoende weerstand te kunnen bieden tegen mogelijke digitale aanvallen. Er wordt bijvoorbeeld ingezet op het verhogen van de kennis over informatieveiligheid in de organisatie. Naast technische beveiligingsmogelijkheden wordt daarmee ook de weerbaarheid en alertheid op dit onderwerp binnen de organisatie verder verhoogd. Dit draagt allemaal bij aan de beheersbaarheid van het risico.

Nieuwe risico's

Risico Nr.	Risicogebeurtenis	Kans JR2020	Financieel JR2020	Kans BG2022	Financieel BG2022	
R257	Minder inkomsten lokale belastingen - uitstel betaaltermijnen en faillissementen			70%	€ 600.000	
R259	Niet voldoen aan activeringscriteria van SaaS-oplossingen (Software as a Service)			50%	€ 450.000	
R258	Lokale belastingen - meer bezwaarschriften OZB a.g.v. wettelijke omzetting m3 naar m2			50%	€ 120.000	
R252	Heffen en innen - Niet tijdig klaar zijn met het omzetten van objecten van m3 naar m2, hetgeen een verplichting is vanaf 2022			90%	€ 100.000	
R250	Niet spoedeisende bodemsaneringen via de OFGV			50%	€ 81.000	
R256	Kostenstijging door nieuwe aanbesteding beheer en exploitatie gemeentelijke sporthallen en zwembad per 1 januari 2022			0%	€ 0	

Van de zes nieuwe risico's zijn er twee in de top 10 risico's terecht gekomen: R257 Minder inkomsten lokale belastingen op de derde plek en R259 Niet voldoen aan activeringscriteria van SaaS-oplossingen op de tiende. De overige vier nieuwe risico's hebben een beperkte invloed op het huidige risicoprofiel.

Het risico op minder inkomsten lokale belastingen (R257) is tot de vijfde Financiële impactanalyse als Covid-19 risico opgenomen. De verwachting is echter dat dit risico op zijn vroegst pas vanaf 2022 als een naijgend gevolg van de coronacrisis zal optreden in plaats van als een direct gevolg in 2021. Zolang er steunpakketten zijn vanuit het Rijk zullen bedrijven het inkomstenverlies namelijk langer kunnen rekken. Er wordt jaarlijks een dotatie gedaan aan de voorziening dubieuze debiteuren belastingen die dergelijke nadelen opvangt. Omdat niet duidelijk is of het mogelijke effect van dit risico meerjarig binnen die dotaties zal passen, is het als risico opgenomen. Zowel de ontwikkelingen van betalingsachterstanden van gemeentelijke belastingen als de (begrote dotaties aan de) voorziening dubieuze debiteuren belastingen worden nauw gemonitord.

Risico R259 Niet voldoen aan activeringscriteria van SaaS-oplossingen (Software as a Service) is het gevolg van de BBV notitie materiële vaste activa. In de jaarrekening 2020 zijn ten onrechte SaaS-oplossingen geactiveerd terwijl deze niet voldoen aan de activeringscriteria. Bij een SaaS-oplossing worden namelijk diensten afgenomen in plaats van zaken in-eigendom-genomen en om die reden mogen ze niet geactiveerd worden. Kort samengevat leidt dit tot een hogere last op één moment (alle implementatiekosten op het moment van implementeren) waar tegenover staat dat de begrote

meerjarige kapitaallasten, voor de looptijd van de afschrijvingstermijn, wegvallen. De totale lasten verschuiven dus in de jaren en zijn uiteindelijk kostenneutraal. In het najaar van 2021 wordt de raad hierover middels een raadsinformatiebrief geïnformeerd. Omdat dit ten tijde van het opstellen van de begroting 2022 in onderzoek is, is het nog niet meerjarig verwerkt in deze begroting. Afhankelijk van de nieuwe software aanbestedingen in 2022 zou dit dus mogelijk tot incidentele meerkosten kunnen leiden die een effect kunnen hebben op het weerstandsvermogen. Uiterlijk vanaf de begroting 2023 moeten de gevolgen van de activeringscriteria uit de BBV notitie materiële vaste activa zijn verwerkt. Op dat moment komt dit risico te vervallen.

Er zijn twee nieuwe risico's aan te wijzen als gevolg van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). Uiterlijk in 2022 moeten alle WOZ-taxaties van woningen gebaseerd zijn op de gebruiksoppervlakte, oftewel op vierkante meters. Omdat de WOZ-taxaties op dit moment nog zijn gebaseerd op inhoud, oftewel kubieke meters, vindt momenteel de omzetting van kubieke naar vierkante meters plaats. Om deze omzetting tijdig af te ronden (voor 1 januari 2022) is naar verwachting tijdelijk extra inzet nodig (R252). Daarnaast zou deze omzetting in 2022 mogelijk tot een toename van het aantal bezwaarschriften kunnen leiden (R258).

Ook R250 Niet spoedeisende bodemsaneringen via de OFGV is het gevolg van een wetswijziging. Op dit moment is de provincie Noord-Holland het bevoegd gezag bij niet spoedeisende bodemsaneringen, maar met de invoering van de Omgevingswet komt dat gezag bij de gemeente te liggen. De OFGV blijft ook na deze overgang de uitvoerende partij. Hoe de huidige taken van de provincie precies worden verdeeld tussen de OFGV en de gemeente, en de financiële gevolgen van die verdeling, is echter nog niet duidelijk. Dit zal voor de inwerkingtreding van de omgevingswet (op dit moment gesteld op 1 juli 2022) moeten zijn uitgewerkt en vanaf dat moment worden opgenomen in de begroting.

Het zesde nieuwe risico, R256 Kostenstijging door nieuwe aanbesteding beheer en exploitatie gemeentelijke sporthallen en zwembad per 1 januari 2022, kan op dit moment nog niet worden gekwantificeerd.

Dalers

Risico Nr.	Risicogebeurtenis	Kans JR2020	Financieel JR2020	Kans BG2022	Financieel BG2022	
R99	Meer gebruik van voorzieningen WMO	50%	€ 750.000	40%	€ 750.000	
R98	Meer gebruik van voorziening Jeugdzorg	50%	€ 750.000	40%	€ 750.000	
R106	Extra heffingen VPB over reclame-inkomsten (Vennootschapsbelasting)	50%	€ 302.500	50%	€ 250.000	

De gedaalde risico's ten opzichte van het vorige risicoprofiel zijn op dit moment beperkt. Van de risico's R99 en R98 inzake meer gebruik van voorzieningen WMO en Jeugdzorg zijn de kans percentages naar beneden bijgesteld. Daarnaast is de maximale omvang van R106 extra heffingen VPB over reclame-inkomsten verlaagd. In het vorige risicoprofiel waren de kosten over 2020 nog opgenomen in de kwantificering van dit risico. Vanaf 2020 wordt de fiscale winst van buitenreclame activiteiten echter al in de aangifte VPB opgenomen, waardoor dit risico zich beperkt tot de jaren voor 2020.

Vervallen risico's

Risico Nr.	Risicogebeurtenis	Kans JR2020	Financieel JR2020	Kans BG2022	Financieel BG2022	
R188	Faillissement/ surseance/ financiële tegenvallers bij contractpartijen (leveranciers, afnemers) (fysiek domein)	5%	€ 60.000	0%	€ 0	
R241	Proces Omgevingsvisie i.c.m. uitstel dan wel gefaseerd invoeren omgevingswet	90%	€ 250.000	0%	€ 0	
R212	Facilitaire inrichting kantoorpanden - het "hybride werken" van de nieuwe normaal (2021 e.v.)	0%	€ 0	0%	€ 0	

Van de vervallen risico's zijn er twee uit te lichten. Zoals verwacht is risico R241, welke in het vorige risicoprofiel als nieuw risico op plek 4 in de top 10 binnenkwam, komen te vervallen. In de raadsvergadering van 3 maart 2021 heeft de raad ingestemd met het herzien bestuurlijk plan van aanpak Omgevingsvisie en daarmee met het verlenen van het gevraagde budget. De tijdelijke pauzering van het participatieproces in juni 2021 heeft niet geleid tot een aanvullend risico.

Tot slot is het risico inzake de facilitaire inrichting kantoorpanden (R212) ook komen te vervallen, maar een nuancering is hier op zijn plek. Het risico dat de wensen en behoeften wat betreft de facilitaire inrichting als gevolg van het "hybride werken" het huidige investeringsbudget van € 175.000 overstijgen, is wel degelijk aanwezig. In dat geval zou er mogelijk tot zo'n € 500.000 extra investeringsbudget nodig zijn. Omdat het echter om een investeringsbudget gaat, beperkt de financiële last in de begroting zich enkel tot de bijbehorende kapitaallasten van zo'n € 50.000 per jaar. Daarnaast start de afschrijvingstermijn pas in het jaar na het afsluiten van de kredieten, wat op zijn vroegst in 2023 zou zijn. Omdat we nu nog aan de 'voorkant' van dit financiële risico zitten, kan en moet daar in het opstellen van de begroting 2023 (en verder) rekening mee worden gehouden als inderdaad blijkt dat het huidige investeringsbudget onvoldoende is. Omdat de lasten niet incidenteel gedekt hoeven te worden uit het weerstandsvermogen vervalt het als risico.

Hierbij moet de kanttekening gemaakt worden dat risico's die verbonden zijn aan de grondexploitatie van het Stationsgebied nog niet zijn opgenomen omdat tijdens het opstellen van de begroting de uitwerking nog niet volledig was.

3.2.7 Financiële Kengetallen

Het BBV schrijft sinds 2015 voor dat in de paragraaf Weerstandsvermogen zes kengetallen worden opgenomen. De kengetallen zullen in samenhang worden beoordeeld, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een beeld geven van de financiële positie van de gemeente. De financiële positie is geen doel op zich maar moet altijd worden bekeken in samenhang met de totale maatschappelijke opgave van de stad. Het te bereiken maatschappelijke rendement en de bijdrage aan de inhoudelijke beleidsdoelstellingen zijn hierbij van evident belang. De financiële positie is ondersteunend aan het afwegingsproces en moet het bestuur helpen verantwoorde keuzes te kunnen maken voor de (middel)lange termijn.

Van de Provincie Noord-Holland is een handreiking ontvangen om de kengetallen te kwalificeren aan de hand van signaleringswaarden die afkomstig zijn van de stresstest voor 100.000+ gemeenten. De signaleringswaarden hebben de volgende indeling:

Ref.	Kengetal	Categorieën		
		A	B	C
1	netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
2	netto schuldquote gecorr. voor verstr. leningen	<90%	90-130%	>130%
3	solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
4	grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
5	structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
6	belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Omdat normering in eerste instantie door de gemeente zelf dient plaats te vinden, wordt aan de categorieën door de provincie geen normering gegeven. Wel meldt de provincie dat over het algemeen kan worden gesteld dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Voor de gemeente Hilversum zien de kengetallen er als volgt uit:

Ref	Kengetal	Verloop van de kengetallen					
		JS2020	B2021	B2022	B2023	B2024	B2025
1	netto schuldquote	67%	88%	89%	106%	114%	123%
2	netto schuldquote gecorr. voor verstr. leningen	61%	87%	81%	98%	106%	115%
3	solvabiliteitsratio	23%	20%	19%	17%	16%	16%
4	grondexploitatie	2%	1%	-1%	0%	0%	0%
5	structurele exploitatieruimte	-2,5%	-0,9%	1,3%	1,0%	1,1%	1,0%
6	belastingcapaciteit	101%	102%	100%	103%	105%	106%

1. Netto schuldquote

Betekenis. De netto schuldquote geeft inzicht in de mate waarin de schuldenlast drukt op de exploitatie. De netto schuldquote is het percentage van de netto schuld ten opzichte van de jaarlijkse inkomsten van de gemeente. Het percentage dat hieruit voortkomt, geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Voor dit kengetal geldt: hoe lager, hoe beter.

Beoordeling. Het percentage bedraagt 89% in 2022 en valt daarmee nog in de categorie 'minst risicovol'. In de jaren 2022-2025 is een oplopende reeks te zien waardoor de netto schuldquote vanaf 2023 verschuift naar categorie B. Deze verschuiving is met name het gevolg van een verwachte stijging van het investeringsvolume in de komende jaren. Deze voorspelling loopt vooruit op en is onderhevig aan besluitvorming omtrent de investeringen zoals nu opgenomen in het IP 2022-2024, waaronder de ondergrondse fietsenstalling, de centrumring, Arena- en Mediapark. Met dit netto schuldquote percentage blijven wij binnen de marge voldoende (categorie B), waarbij de bovengrens op 130% ligt. Daarbij moet de kanttekening gemaakt worden dat de investeringen voor het Stationsgebied slechts gedeeltelijk zijn opgenomen omdat tijdens het opstellen van de begroting de uitwerking nog niet volledig was. Anderzijds zijn nu in het meerjaren investeringsplan ambities opgenomen om in een relatief korte tijd veel geld te investeren in de stad. Het is per definitie onzeker of deze ambities op alle fronten kunnen worden gehaald. Wanneer investeringen zich meer spreiden in de tijd, spreidt ook de financieringsbehoefte zich en daalt de piek van de schuldquote. De huidige ontwikkeling van de schuldquote is gebaseerd op een optimistische raming van de snelheid waarmee investeringen kunnen worden gerealiseerd.

2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Betekenis. Dit kengetal verschilt maar op één punt van het vorige: in dit kengetal worden uitgeleende gelden buiten beschouwing gelaten. Die komen immers normaal gesproken weer terug naar de gemeente. Bij een groot bedrag aan uitgeleende gelden zal het percentage lager (lees: gunstiger) uitvallen dan het percentage onder 1 hierboven. Hilversum heeft een bedrag van € 23 miljoen aan leningen uitstaan, waarvan de uitstaande vordering op GEM Crailo B.V. van € 16,1 miljoen de grootste is. Daarnaast heeft de gemeente leningen verstrekt aan onder andere Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (€ 4,1 miljoen voor diverse fondsen), de

ROM Utrecht (€ 2 miljoen) en het restauratiefonds (€ 1 miljoen). Ook voor dit kengetal geldt: hoe lager, hoe beter.

Beoordeling. Dit kengetal valt met 81% logischerwijs lager uit dan het vorige en bevindt zich in dezelfde 'minst risicovol' categorie. De ontwikkeling van dit kengetal laat hetzelfde verloop zien als de netto schuldquote: vanaf 2023 valt het in de categorie B (voldoende).

3. Solvabiliteitsratio

Betekenis. De solvabiliteitsratio geeft aan in welke mate het bezit van de gemeente is gefinancierd met eigen vermogen, of, anders gezegd, in welke mate het bezit is afbetaald. Het kengetal geeft aan of de gemeente, als de nood aan de man komt, met de opbrengst van de bezittingen haar schulden kan aflossen. Voor dit kengetal geldt: hoe hoger, hoe beter.

Solvabiliteit is in de private sector van groter belang dan in de publieke sector. Dit komt omdat het voor de private sector een basis is waarop o.a. de leencapaciteit wordt bepaald. Bij publieke organisaties is dat niet het geval. Wij hechten daarom meer waarde aan het kengetal netto schuldquote. Dat kengetal geeft aan in hoeverre de rentelasten en aflossingen binnen de exploitatie kunnen worden opgevangen. Om die reden beschouwen we de solvabiliteitsratio van minder belang en kijken we vooral naar het kengetal netto schuldquote.

Beoordeling. Het percentage in deze begroting is 19% en het kengetal is daarmee verschoven naar categorie C. Wij blijven aandacht hebben voor de solvabiliteitsratio. Een van de mogelijke maatregelen om deze te verbeteren is door 'te sparen' in de vorm van het verhogen van reserves. Dit is onder andere te zien in de toevoeging aan de reserve stedelijke ontwikkeling. Zo worden de komende bestuursperiode, door middel van het verkopen van onze niet-strategische vastgoedportefeuille in tranches, extra middelen toegevoegd aan deze reserve.

De omvang van de schuld wordt bepaald door de bestaande omvang van de schuldpositie en de toekomstige kasontwikkelingen. De begroting van een gemeente bestaat uit baten en lasten. Dat is niet hetzelfde als kasinkomsten en kasuitgaven. Om schulden af te lossen is een structureel positief kassaldo nodig. Voor de treasury-activiteiten binnen de gemeente wordt een liquiditeitenplanning op hoofdlijnen gehanteerd. Onder andere inzicht in bruto kasstromen van investeringen, grondexploitaties en vastgoedtransacties is hiervoor noodzakelijk. Bij het gebruik van deze maatstaf speelt het probleem van het waarderen van de activa. Het bepalen van de waarde van de bezittingen van gemeenten blijkt zeer lastig te zijn. Vergeleken met de voorschriften die voor ondernemingen gelden, leiden de door de gemeente gepraktiseerde boekhoudmethoden tot een grote kloof tussen het werkelijke eigen vermogen en het boekhoudkundige vermogen. Het vergelijken van gemeenten op basis van solvabiliteit kan daarom een misleidend beeld geven van hun financiële positie. Bij een gelijke vermogensomvang kan de ene gemeente een lage solvabiliteit hebben en de andere een hoge. Bijvoorbeeld wanneer de ene gemeente alle benodigde activa huurt, terwijl de andere gemeente alle activa in eigen bezit heeft.

Het college is van mening dat Hilversum haar balans relatief conservatief gewaardeerd heeft. Een minder conservatieve benadering zorgt ervoor dat het balanstotaal toeneemt. Doordat de schulden nominaal gewaardeerd worden, leidt dit ertoe dat de schuldquote afneemt en de solvabiliteit verder toeneemt. De solvabiliteit, het minder representatieve kengetal voor een gezonde financiële huishouding van gemeenten, wordt daarom in combinatie met de ratio weerstandsvermogen beoordeeld. Het streven is om categorie B als minimale norm te stellen voor beide individuele ratio's maar hierbij vooral te kijken naar de onderliggende verhouding. Als de solvabiliteitsratio bijvoorbeeld onvoldoende is en de ratio weerstandsvermogen matig, dan zal de normering van het kengetal financiële verplichtingen onvoldoende zijn. Als de solvabiliteitsratio onvoldoende is en de ratio weerstandsvermogen ruim voldoende, dan zal de normering van het kengetal financiële

verplichtingen toch voldoende kunnen zijn. Aangezien de weerstandsratio als “uitstekend” te kwalificeren valt, beoordelen wij de uitkomst van beide ratio’s in samenhang nu als goed.

4. Kengetal grondexploitatie

Betekenis. Dit percentage is de uitkomst van de vergelijking van de waarde van onze grondexploitaties met de jaarlijkse inkomsten van de gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico’s met zich mee. Hoe lager dit percentage is, hoe minder risico de gemeente loopt. Een negatief kengetal betekent dat er op dat moment geen boekwaarde is die moet worden terugverdiend door verkoop van grond en dat de gemeente volgens de actuele kaders geen risico loopt op de voorraden grond.

Beoordeling. De hoogte van dit kengetal voor Hilversum bedraagt -1% en ligt ruim onder het percentage van 20%, die in de handreiking van de provincie als meest gunstige wordt beoordeeld. Het kengetal is negatief omdat er eind 2022 naar verwachting meer opbrengsten zijn verantwoord dan kosten. De toekomstig te openen grondexploitatie Stationsgebied zal echter van invloed zijn op het verloop van dit kengetal. De impact hiervan is nog niet bekend.

5. Structurele exploitatieruimte

Betekenis. De structurele exploitatieruimte geeft aan in hoeverre de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van leningen) te dekken. Anders gezegd, een percentage van 0 of hoger geeft aan dat Hilversum geen structurele kosten dekt met incidentele inkomsten.

Beoordeling. Het kengetal schommelt de komende jaren rond de 1%. Het kengetal is goed zolang het niet negatief is. Een negatief getal betekent immers dat structurele lasten ten dele met incidentele baten worden gedekt. Het gevaar daarvan is dat, als die incidentele inkomsten wegvallen, er een gat in de begroting en jaarrekening kan ontstaan.

6. Belastingcapaciteit

Betekenis. Dit kengetal geeft aan hoe de gemiddelde woonlasten in Hilversum zich verhouden tot de landelijk gemiddelde woonlasten. Tot de woonlasten worden gerekend de onroerendezaakbelasting, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Beoordeling. Voor 2022 ligt de uitkomst op 100%. Dat betekent dat de gemiddelde lasten in Hilversum op het landelijk gemiddelde liggen. Aan het verloop in de jaren 2023 tot en met 2025 kan nu nog weinig betekenis ontleend worden. In dit kengetal worden het OZB-tarief, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing vergeleken met het landelijk gemiddelde. Voor het landelijk gemiddelde gebruiken wij voor alle jaren hetzelfde tarief, namelijk het laatste bekende gemiddelde tarief uit 2021. Wij gaan bij de beoordeling uit van het begrotingsjaar 2022 en kwalificeren de uitkomst als goed.

Algeheel oordeel

Het BBV schrijft voor: “een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie”. Volgens de Nota van Toelichting bij het wijzigingsbesluit is het aan het College van B&W om die beoordeling te geven. Geen van de kengetallen wordt beoordeeld als onvoldoende. In combinatie met het weerstandsvermogen, dat als uitstekend wordt beoordeeld, laat dit zien dat de gemeente Hilversum een degelijke financiële positie heeft. De gemeente Hilversum wil haar financiële positie op orde hebben. Hiertoe stelt het college als randvoorwaarden een sluitende begroting, gedegen risicomanagement en een robuuste algemene reserve, waarbij de lasten voor de burger zo min mogelijk stijgen.

De schuldquote en solvabiliteitsratio laten wel zien dat het ambitieniveau om te investeren in de stad gepaard gaan met hogere schulden en zodoende hogere financieringslasten in de begroting en meerjarenraming tot gevolg hebben. Dat de huidige investeringen de schuldpositie sterk doen oplopen, wordt door het college onderkend. In het licht van de grote gebiedsontwikkelingen heeft het college in 2021 de meerjarige prognose gebiedsontwikkeling geïntroduceerd. Middels dit MPG zet het college in op het monitoren van de ontwikkelingen van de kengetallen in samenhang met de ruimtelijk ambities voor de stad. Met het oog op de maatschappelijke opgave van de stad acht het college het verantwoord om deze investeringen te doen. Meer informatie over de langlopende schuld is opgenomen in hoofdstuk 3.4.11.

De huidige beoordeling van de “onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie” is, passend bij de huidige ontwikkelingen, aangepast. Concluderend beoordeelt het college deze nu als *ruim voldoende*, waar voorheen het oordeel *goed* werd gegeven.

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

3.3.1 Inleiding

De paragraaf “Onderhoud kapitaalgoederen” gaat over het onderhoud van kapitaalgoederen door de gemeente. De gemeente Hilversum investeert of onderhoudt kapitaalgoederen zoals wegen, water, openbaar groen, riolering en gebouwen. Deze paragraaf “onderhoud kapitaalgoederen” dient conform het Besluit Begroting en Verantwoording, artikel 12, lid 2 informatie te geven over het actuele beleidskader, het kwaliteitsniveau en de maatregelen waarmee een kapitaalgoed gedurende de levensduur op een bepaald kwaliteitsniveau wordt gehouden. De uitgaven voor onderhoud worden in de begroting opgenomen en/of er wordt voor onderhoud via de begroting een onderhoudsvoorziening opgebouwd. Om te zorgen voor een compleet beeld over de stand van zaken rondom kapitaalgoederen, gaan wij in deze paragraaf ook in op de maatregelen die gaan over het investeren in kapitaalgoederen. Enkele voorbeelden zijn maatregelen voor het vervangen van een kapitaalgoed, het uitbreiden van een kapitaalgoed of de renovatie van een kapitaalgoed.

Met het onderhoud van- en de investeringen in- de kapitaalgoederen is een substantieel bedrag gemoeid. Bepalend voor de omvang van die budgetten is het gekozen kwaliteitsniveau en de vertaling daarvan naar de maatregelen die nodig zijn om dat kwaliteitsniveau te realiseren. Per soort kapitaalgoed legt de gemeente Hilversum het ambitieniveau, de bijbehorende maatregelen en de kosten vast in een meerjarig onderhoudsprogramma (MOP). De mate waarin wij één en ander periodiek actualiseren en inpassen in de begroting, is mede bepalend voor een gezonde en degelijke staat van de kapitaalgoederen. In het begrotingsjaar zelf beoordelen wij of de geplande werkzaamheden uit het MOP ook echt noodzakelijk zijn. Omgekeerd kan het voorkomen dat in een later jaar gepland onderhoud eerder moet plaatsvinden.

In het vervolg van deze paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geven wij de ontwikkelingen in het beleid en de uitvoering weer voor het begrotingsjaar 2022 op de gebieden: wegen, riolering, water, groen, en gebouwen. Per onderdeel zijn de beschikbare uitgavenbudgetten voor het onderhoud en de investeringen in beeld gebracht.

3.3.2 Wegen

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van de wegen behoren de openbare voorzieningen voor wegverharding, trottoirs, civiele kunstwerken (bruggen, viaducten), straatmeubilair (zoals bebording) en openbare verlichting.

In Hilversum zijn de volgende voorzieningen hiervoor aanwezig:

- Wegverharding:
  - Rijweg: 338 km
  - vrij liggend fietspad: 149 km
  - vrij liggend voetpad: 26 km
- Openbare verlichting: 15.600 armaturen
- Kunstwerken: 30 stuks (tunnels, viaducten, bruggen)

In het Handboek Beheer Hilversum Buiten (vastgesteld in 2009), is het beleid voor het beheer en onderhoud van de wegen en de openbare verlichting binnen de gemeente Hilversum vastgelegd.

In 2010 is in het kader van bezuinigingen het kwaliteitsniveau van de plus-gebieden in het handboek “Beheer Hilversum Buiten” teruggebracht naar het basisniveau. In 2022 zal het Handboek Beheer Hilversum Buiten worden geactualiseerd.

Sinds 2015 werkt de gemeente Hilversum met een nieuw vervangingsprogramma voor de openbare verlichting in de vorm van duurzame LED-verlichting voor de armaturen. Het ambitieniveau van het programma onderhoud wegen van Hilversum is gebaseerd op een landelijk gehanteerd normenstelsel voor rationeel wegonderhoud. Voor de investeringen in wegen in 2022 houden wij rekening met een goede balans tussen het investeringsniveau en het kwaliteitsbeheer van de openbare ruimte. Het is van belang dat in het kader van veiligheid en leefbaarheid de kwaliteit van de openbare ruimte voor de korte en lange termijn gewaarborgd blijft.

Daarnaast zijn er in 2019 meerjarenprogramma’s opgesteld voor civiele kunstwerken, oevers, wegverharding, speelvoorzieningen en muren/plantenbakken/hekwerken. Deze programma’s zijn de leidraad voor de investeringen in het onderhoud. De gemeten kwaliteit van de objecten bepaalt of het programma wordt gevolgd of dat daar gemotiveerd van wordt afwijken.

Uitvoering onderhoud

De achterstand in onderhoud bij het onderdeel Wegen is aanleiding geweest om beheerplannen op te stellen voor alle onderdelen van de openbare ruimte. De beheerplannen krijgen hun beslag in Q4 2021. In dit traject wordt voor elk onderdeel in beeld gebracht wat de kenmerken zijn van het areaal, hoe dat ervoor staat en of er aandachtspunten zijn voor de komende periode. Voor het onderdeel Wegen zal met name de achterstand in onderhoud nader beschouwd worden o.b.v. de wegeninspectie die uitgevoerd is in 2021 en hoe deze achterstand op een aanvaardbaar niveau in stand gehouden kan worden.

De meldingen van klachten over het actuele onderhoudsniveau van wegen binnen de gemeente Hilversum lopen via de Meldingen Openbare Ruimte.

Voor 2022 hebben wij (naast het lopende klein onderhoud) op de volgende locaties groot onderhoud gepland:

Het aanbrengen van een nieuwe asfaltdeklaag:

- Buitenring 4e fase
- Eemnesserweg
- Gnoelaan
- Joelaan
- Leen Timp rotonde
- Bosdrift
- Emmastraat

Het herstellen van klinker- en tegelverharding rijbanen en voetpaden o.a.:

- Dassenlaan
- Beverlaan
- Van Ghentlaan

Uitvoering investeringen

In 2022 gaan wij op diverse locaties in Hilversum de wegen vernieuwen. Hierbij is zoveel mogelijk gekozen voor een integrale aanpak, door verhardingswerkzaamheden te combineren met rioleringswerken en investeringen in openbaar groen.

De volgende wegen worden in 2022 vernieuwd:

- Boomburg fase 5

- Trompenberg Noord
- Staatslieden fase 2
- Noord Fase 6
- Kastanje buurt fase 1
- Riebeeck fase 1
- Zeehelden fase 1
- Eikbosserweg

Van de volgende gebieden wordt de openbare verlichting vernieuwd, waarbij wij LED-verlichting installeren:

- Amersfoortsestraatweg
- Sint Vitus buurt (ten noorden van Schapenkamp)
- Sportpark Crailo
- Havenstraat buurt
- Schoolstraat
- Johannes Geradtsweg buurt
- Van Riebeekweg
- Kleine Drift buurt

bedragen x € 1.000

prgr	Wegen	jaarrekening 2020	begroting 2021	begroting 2022
1	Onderhoudslasten	3.559	3.724	3.737
1	Investerings wegen	2.840	3.776	3.776
1	Investerings verlichting	623	464	464
	Totaal	8.045	7.964	7.977

Relevante beleidsnota's

1. Visie Hilversum Buiten, (2004)
2. Hilversum Buiten handboek Beheer (2009)
3. Duurzaam Hilversum 2016-2020 (2016)

Ondersteunende documenten

1. Meerjarenprogramma onderhoud Civiele Kunstwerken (2019)
2. Meerjarenprogramma onderhoud Wegen (2019)

3.3.3 Riolering

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van de riolering behoren alle openbare voorzieningen die aanwezig zijn voor de gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Het gaat om riolen, rioolgemalen, bufferbassins en bijkomende voorzieningen.

In Hilversum zijn de volgende voorzieningen hiervoor aanwezig:

- 488 km rioolleiding, waaronder:
  - 205 km vuilwater (incl. klein deel verbeterd gescheiden)
  - 204 km regenwater (incl. klein deel verbeterd gescheiden)
  - 6 km infiltratieriool
  - 62 km gemengd riool
  - 11 km persleiding en daarnaast drainageleidingen (bij de Loswal)
- 13.410 inspectieputten

- 91 uitlaten van (verbeterd) gescheiden hemelwaterstelsels
- 60 gemalen voor vuilwater, hemelwater, sportparken, tunnels, randvoorzieningen en opvoergemalen
- en 1 externe overstort van gemengd rioolstelsel.

De leeftijdsopbouw van de riolering is vrij gelijkmatig over de decennia verdeeld. Een tiende deel van het totale areaal is ouder dan 1950, een vijfde deel stamt uit de jaren 70. Vanwege de goede grondslag in Hilversum hebben de rioolbuizen een gemiddelde levensduur van 75 jaar of langer. De totale vervangingswaarde van alle riolen in Hilversum wordt geraamd op circa € 300 mln.

Het gemeentelijk watermanagementplan (GWP), als opvolger van het gemeentelijk rioleringsplan (GRP), bevat de beleidsuitgangspunten voor de exploitatie van het riool en de financiële consequenties daarvan en beslaat steeds een periode van vijf jaar. Het GWP is geactualiseerd en in september 2020 door de raad vastgesteld. Het GWP heeft betrekking op de periode 2021-2026. Hiermee hebben we een realistisch en actueel beeld van de lasten voor het onderhoud gegeven. Het opstellen van een watermanagementplan berust op een wettelijke verplichting die is neergelegd in de Wet Milieubeheer.

Uitvoering onderhoud

Het onderhoud van het gemeentelijke rioolstelsel omvat onder meer het reinigen, ontstoppen en repareren van riolen en kolken, dagelijks beheer van rioolgemalen en het vegen van straten. Per jaar reinigen wij ongeveer 15% van het totale areaal aan riolen. De kolken worden twee keer per jaar geleegd. Daarnaast behoort ook het opsporen en zo mogelijk saneren van foutieve aansluitingen op het riool en het opsporen van onjuiste interne koppelingen tot het takenpakket van de gemeente

Uitvoering investeringen

Conform het beleid van het Gemeentelijk watermanagementplan 2021-2026 wordt jaarlijks 6,5 km oude riolering vervangen. Weg en riool worden zoveel mogelijk integraal vervangen, omdat dit het meest kosteneffectief is. In een aantal situaties is het kosteneffectiever of technisch beter om het riool te relinen. Het riool wordt dan niet vervangen maar wordt van binnenuit opnieuw bekleed waarna het dezelfde levensduur heeft als een nieuw riool.

De afgelopen jaren is het riool in de Boomburg en Noord vervangen, nu vindt verschuiving plaats naar Zuid: Staatslieden en Zeehelden en wegen rond de Kastanjevijver.

In 2022 staat het vervangen van grote riolen in de Oude Loosdrechtseweg op de investering. Voor de vervanging van deze grote riolen is een extra investering nodig. De reservering hiervoor is gemaakt in het Watermanagementplan.

Jaarlijks vindt vervanging plaats van afgeschreven gemalen. De vervanging verloopt volgens planning.

In het in 2020 vastgestelde watermanagementplan zijn extra investeringen opgenomen voor klimaatadaptatie en duurzaamheid. De uitvoering van deze maatregelen vindt plaats in een periode van 10 jaar (2021-2031). Het betreft de volgende maatregelen:

1. het optimaliseren van de hemelwaterafvoer bij vervanging van het riool: Deze optimalisatie betreft het lokaal infiltreren van hemelwater en/of het verruimen van de capaciteit.
2. het splitsen van hemelwater van het vuilwater bij vervangingswerkzaamheden: hemelwater van particulier terrein wordt nu nog vaak afgevoerd naar het vuilwaterriool, dit wordt aangesloten op het hemelwaterriool of lokaal geïnfiltreerd in de bodem.
3. het afkoppelen en infiltreren van hemelwater afkomstig van grote dakoppervlakken in postcodegebied 1221: Om in deze wijk de hemelwateroverlast te verminderen wordt de hemelwaterafvoer van grote daken afgekoppeld van riool.

Bij de vervanging van het riool in de Oude Loosdrechtseweg wordt de afvoer van hemelwater verder gescheiden en de capaciteit voor de afvoer van hemelwater vergroot. Dit is een voorbeeld van uitvoering van de hierboven genoemde eerste maatregel. Het riool wordt niet één op één vervangen maar aangepast aan de eisen voor klimaatadaptatie en duurzaamheid.

In 2022 zijn in de volgende wegen renovatieprojecten voor de riolering gepland:

- Staatslieden fase 2
- Noord Fase 6
- Kastanjebuurt fase 1
- Riebeeck fase 1
- Zeehelden fase 1
- Eikbosserweg

Relinen:

- Kolhornseweg
- Boomberg
- Vuilwaterriool Kerkelanden

Gemalen:

- Riebeeck
- Beatrixtunnel West
- Kerkelanden 1
- Sportpark Loosdrecht
- Kastanjevijver
- Amaliatunnel

bedragen x € 1.000

progr	Riolering	jaarrekening 2020	begroting 2021	begroting 2022
1	Onderhoudslasten	1.284	1.043	1.071
1	Investeringen GWP	-545	2.914	2.914
1	Splitsen hemelwater van vuilwater fase 1		870	
1	Optimalisatie hemelwaterafvoer openbare ruimte fase 1		660	
1	Afkoppelen en infiltreren grote daken postcode 1221 fase 1		660	
1	2x Hemelwaterriool Oude Loosdrechtseweg			500
1	Toevoeging voorziening onderhoud sluizen	9		
1	Toevoeging voorziening onderhoud gemalen	247		
1	Toevoeging spaarvoorziening riolering (afboeken investeringen)	2.804	3.029	3.029
	Totaal	3.799	9.176	7.514

Relevante beleidsnota's

1. Gemeentelijk Watermanagementplan 2021-2026

3.3.4 Water

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van water behoren de waterbodems en oeverbeschermingen van alle openbare oppervlaktewateren en vijvers in de stad. Daarnaast is de gemeente Hilversum eigenaar van het Hilversums Kanaal.

Baggeren is nodig om vaarwegen op diepte te houden voor de scheepvaart en voor overige waterpartijen. Via het baggeren waarborgt de gemeente Hilversum dat het water van de vaarwegen voldoende doorstroomt en verbetert de gemeente de waterkwaliteit.

Onderhoud waterbodems en beschoeiingen

Het accent voor het onderhoud ligt op het opheffen van calamiteiten. De omvang hiervan is niet op voorhand te kwantificeren.

Het beheer van de overige stadswateren is op orde. Voor het beschermen van de oevers zijn rond en/of langs de meeste waterpartijen houten of stalen beschoeiingen aanwezig. Er zijn beperkte mogelijkheden tot preventief of curatief onderhoud van beschoeiingen. Er zijn beperkte bedragen beschikbaar voor klein onderhoud. In 2021 is bestuurlijk het gesprek gestart met het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht om afspraken omtrent verantwoordelijkheden met betrekking tot beheer en onderhoud vast te leggen.

Uitvoering investeringen (beschoeiingen en sluzen)

Het vervangen van beschoeiingen en onderhoud van sluzen verloopt via het investeringsprogramma. Voor 2022 is de investering voor vervanging van de beschoeiing Hilversumse Meent en de Stadsvijvers fase 2 aangevraagd.

bedragen x € 1.000

progr	Water	jaarrekening 2020	begroting 2021	begroting 2022
1	Onderhoudslasten	90	108	108
1	Investeringsen sluzen		185	
1	Investeringsen vervangen beschoeiing	209	320	334
	Totaal	299	631	442

Ondersteunende documenten

1. Meerjarenprogramma onderhoud beschoeiingen/oevers (2019)

3.3.5 Groen

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van groen behoren de plantsoenen, bomen, muren, hekken en banken in de openbare ruimte.

In Hilversum zijn de volgende voorzieningen hiervoor aanwezig:

- Groen in beheer 1,89 km²
- 34.011 bomen in beheer
- 959 prullenbakken in beheer
- 648 bankjes in beheer
- 167 speelplekken in beheer

In het Handboek Beheer Hilversum Buiten (vastgesteld in 2009) en in het Groenbeleidsplan 2030 (vastgesteld in 2013) is het beleid voor het beheer en onderhoud van het openbaar groen en de bomen vastgesteld. In 2010 is als bezuiniging het kwaliteitsniveau van de zogenaamde "plus-gebieden" uit het handboek Beheer Hilversum Buiten teruggebracht naar het basisniveau, met uitzondering van het groen rondom het Raadhuis. De programma's omvatten zowel het beleid over het onderhoud als de investeringen voor (het inrichten) van het openbaar groen. De gemeente zoekt aansluiting bij de zoning-niveaus van het Handboek Beheer Hilversum Buiten.

Het beleid met betrekking tot bomen is vastgelegd in het Groenbeleidsplan en in het Handboek Beheer Hilversum Buiten. De ambitie van de gemeente Hilversum is een structureel gezond, divers bomenbestand. Om dit te bereiken voert de gemeente jaarlijks een VTA (visual tree assessment) inspectie uit. De resultaten neemt zij mee in het programma boomverzorging. Op dit moment zijn de budgetten voor bomen voldoende voor het onderhoud en de noodzakelijke renovatie. In 2022 zal het Handboek Beheer Hilversum Buiten worden geactualiseerd.

Uitvoering onderhoud

Tot juli 2023 voert SBS, net zoals in de voorgaande jaren vanaf 2007, de onderhoudswerkzaamheden aan groen en bomen uit conform het onderhoudsbestek groen. Voor sommige werkzaamheden is een bepaalde frequentie voor het onderhoud vastgesteld. Andere werkzaamheden worden getoetst op een vooraf overeengekomen beeldkwaliteit.

Uitvoering investeringen

Bij het uitvoeren van investeringen wordt zoveel mogelijk gekozen voor een integrale benadering. Waar mogelijk stemt de gemeente de werkzaamheden aan het groen af met gelijktijdige werkzaamheden aan infrastructurele werken zoals het vervangen afgeschreven wegen, rioleringswerkzaamheden en andere projecten. Het kan ook voorkomen dat grotere renovatiewerkzaamheden aan groen apart worden uitgevoerd, omdat de levensduur van het groen niet altijd dezelfde is als die van riolen en andere infrastructurele voorzieningen.

Met de opgenomen kredieten voor 2022 worden de volgende locaties in het openbaar groen gerenoveerd:

- Schuttersweg ventweg
- Voetpad Varenmeent Klavermeent
- Nimrodpark fase I
- Kamerlingh Onnesweg ventweg 258-262
- Kloosterlaan rond speeltuin
- Jansenushof 36-62
- Erasmuslaan garageboxen G31-G40

Speelvoorzieningen:

In de gemeente Hilversum staan 743 speeltoestellen op 167 verschillende locaties. De gemeente kiest voor goede en veilige speeltoestellen volgens het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen en zorgt dat de speelvoorzieningen voldoen aan de Europese normen. De speelvoorzieningen worden periodiek gekeurd en gerepareerd zodat op geen enkele wijze risico's worden genomen met de veiligheid van de gebruikers van de speelvoorzieningen.

bedragen x € 1.000

progr	Groen	jaarrekening 2020	begroting 2021	begroting 2022
1	Onderhoudslasten	4.274	4.281	4.096
1	Investeringen speelvoorzieningen	298	150	164
1	Investeringen groenvoorzieningen	318	188	188
1	Instandhouding bomen			171
1	Vervanging kastanjabomen			72
	Totaal	4.890	4.619	4.691

Relevante beleidsnota's

1. Visie Hilversum Buiten (2004)
2. Hilversum Buiten handboek Beheer (2009)
3. Groenbeleidsplan 2030 (2013)
4. Duurzaam Hilversum 2016-2020 (2016)

3.3.6 Kantoorgebouwen

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van de kantoorgebouwen behoren de panden voor de huisvesting van de gemeente zelf. Het betreft de kantoorgebouwen: Raadhuis, Stadskantoor Oude Enghweg, villa Oude Enghweg en de gemeentewerf op de 1^e Loswal. Het pand voor het Sociaal plein aan de Wilhelminastraat wordt gehuurd.

Voor het Raadhuis, het Stadskantoor, de 1^e Loswal en de kantoorvilla zijn door externe bureaus meerjarige onderhoudsplannen opgesteld (de zogenoemde MOP's). De gemeente actualiseert de MOP's ten minste eens in de vier jaar. Jaarlijks wordt voor de MOP's een vast bedrag gereserveerd waaruit wij alle toekomstige onderhoudslasten kunnen betalen. De MOP's zijn onderverdeeld in een eigenaars- en een gebruikersdeel.

In het najaar van 2020 heeft de raad de meerjarige onderhoudsplannen (en onderhoudsvorzieningen) vastgesteld. De financiële effecten daarvan zijn verwerkt in de begroting 2021 en verder. Hiermee geven we een realistisch en actueel beeld van de lasten voor het onderhoud.

Het verduurzamen van het eigen vastgoed waar de kantoorgebouwen deel van uitmaken, is een belangrijke opgave in ons duurzaamheidsbeleid. De maatregelen zijn uitgewerkt in de uitvoeringsprogramma's 2012-2015 en 2016-2020 en voeren wij momenteel uit. Verder heeft de raad begin 2020 besloten om het Raadhuis en de Gemeentewerf te gaan verduurzamen (CO₂ neutraal maken en het binnenklimaat verbeteren van het gemeentelijk vastgoed voor eigen gebruik). In 2022 wordt aan dit raadsbesluit verdere invulling gegeven.

Uitvoering eigenaarsonderhoud/gebruikersonderhoud (dagelijks onderhoud)

Gebbruikersonderhoud:

Uit het exploitatiebudget van het gebruikersonderhoud wordt het volgende dagelijkse onderhoud voor de kantoorgebouwen betaald: preventief- en correctief onderhoud aan de elektrotechnische (lichtinstallatie, gebouwbeheersysteem, elektrische installaties etc.) en de werktuigkundige installaties (verwarmingsinstallaties, luchtbehandeling- en ventilatie, koelinstallaties, sanitaire installaties, hemelwaterafvoer, riolering, waterinstallaties en sanitair). Daarnaast wordt onderhoud uitgevoerd aan de lift-, de beveiligings- en de brandmeldinstallaties van de gebouwen. Aan de Villa en het Raadhuis wordt er monumentaal onderhoud uitgevoerd.

Voor het dagelijkse-/gebruikersonderhoud is voor de kantoorgebouwen een budget in de exploitatie beschikbaar van € 438.000 en voor de locaties 1^e Loswal en Wilhelminastraat is resp. € 49.000 en € 27.000 opgenomen voor het gebruikersonderhoud.

Eigenaarsonderhoud:

Het eigenaarsonderhoud wordt bekostigd uit de voorziening onderhoud ambtenarenhuisvesting. In 2022 wordt daarvoor € 310.000 aan de voorziening voor het onderhoud aan de kantoorgebouwen toegevoegd. Op basis van het in 2020 geactualiseerde MOP bedraagt het geplande eigenaarsonderhoud voor 2022 € 217.000.

Raadhuis Dudokpark 1

In het voorjaar van 2020 is het MOP Raadhuis geactualiseerd. Het geactualiseerde MOP heeft een looptijd van veertig jaar (periode 2020-2059). Het MOP is een dynamisch document. Jaarlijks wordt aan de hand van een schouw bepaald wat wij dat jaar gaan uitvoeren en wat wij eventueel door kunnen schuiven naar latere jaren. Ook het naar voren halen van later geplande werkzaamheden komt voor, bijvoorbeeld vanuit het oogpunt van efficiëntie. Het geplande eigenaarsonderhoud voor 2022 bestaat voornamelijk uit onderhoud aan dakranden en stalen kozijnen, het vervangen van buitenplavuizen en het aanpassen van de brandmeldinstallatie.

Stadskantoor Oude Enghweg 23

Het stadskantoor is in 2009 opgeleverd. Op basis van het in 2020 geactualiseerde MOP is het geplande eigenaarsonderhoud voor 2022 nagenoeg nihil. Alleen standaard onderhoudswerkzaamheden.

Kantoorvilla Oude Oude Enghweg 21

Op basis van het in 2020 geactualiseerde MOP bestaat het geplande eigenaarsonderhoud voor 2022 nagenoeg nihil. Alleen standaard onderhoudswerkzaamheden, geen groot onderhoud.

Huisvesting 1^e Loswal

Op basis van het in 2020 geactualiseerde MOP is het geplande eigenaarsonderhoud voor 2022 nagenoeg nihil. Alleen standaard onderhoudswerkzaamheden.

Huisvesting afdeling Werk, Inkomen en Zorg

Voor de huisvesting van de afdeling Sociaal Plein wordt een pand gehuurd aan de Wilhelminastraat. Het geplande dagelijkse onderhoud bestaat uit diverse kleine onderhoudswerkzaamheden en wordt gedekt uit het beschikbare budget voor de huisvestingslasten (incl. huur) van € 357.000.

Uitvoering investeringen

Het komende jaar zijn er verschillende investeringen begroot. Een aantal heeft relatie met de Covid-19 uitbraak. Voor de 2e tranche aanpassing kantoorvilla naar een vergadercentrum is € 110.000 opgenomen. Voor de aanpassing van de pantry's en de (digitale) signing/bewegwijzering van alle kantoorpanden plus buitenterrein is € 80.000 opgenomen. Tot slot is voor de vervanging van het tapijt in het stadskantoor € 170.000 opgenomen.

bedragen x € 1.000

progr	Kantoorgebouwen	jaarrekening 2020	begroting 2021	begroting 2022
4	Onderhoudslasten (raadhuis, stadskantoor, kantoorvilla)	479	508	438
4	Onderhoudslasten (locatie Loswal, Wilhelminastraat)	23	76	76
4	Investeringen	-	360	360
4	Investeringen duurzaamheid	229	-	-
4	Toevoeging voorziening onderhoud	310	310	310
	Totaal	1.041	1.254	1.184

Relevante beleidsnota's

1. Meerjarenonderhoudsplan 2020-2029 kantoorpanden
2. Uitvoeringsprogramma duurzaam Hilversum 2012-2015
3. Duurzaam Hilversum 2016-2020
4. CO₂ neutraal maken en het binnenklimaat verbeteren van het gemeentelijk vastgoed voor eigen gebruik

3.3.7 Onderwijshuisvesting

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van de onderwijshuisvesting behoren de schoolgebouwen en gymzalen. Het onderhoud van de schoolgebouwen valt niet onder de gemeente, maar onder de schoolbesturen. De gemeente geeft opdracht voor het groot onderhoud van 29 gymnastieklokalen.

De zorgplicht voor onderwijshuisvesting is een wettelijke taak voor de gemeente. Voor (ver)nieuwbouw en het uitbreiden van de onderwijshuisvesting stelt de gemeente investeringsbudgetten beschikbaar.

Via het investeringsprogramma legt de gemeente vast welke investeringsbudgetten er in de komende vier jaar voor onderwijshuisvesting beschikbaar zijn. In mei 2020 heeft de gemeenteraad ingestemd met het Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor onderwijshuisvesting. Daarin zijn de investeringen gepland voor de onderwijshuisvesting voor de komende 16 jaar. Alle plannen in deze periode voor (ver)nieuwbouw en uitbreiding van reguliere schoolgebouwen en gymzalen en renovatie van monumentale schoolgebouwen zijn daarin opgenomen. Het plan is tot stand gekomen in samenwerking met alle Hilversumse schoolbesturen. De raad zal jaarlijks worden geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van de plannen in het lopende jaar en over de plannen, planning en kosten van het volgende jaar. De eventueel hieruit voortvloeiende financiële afwijkingen worden bij de kadernota opgenomen. Uiterlijk in december worden de kredieten voor het onderwijshuisvestingsprogramma voor 2022 door het college vrijgegeven.

Het dagelijkse onderhoud en het levensduur verlengend onderhoud van de scholen zijn taken van de schoolbesturen. In het IHP is afgesproken dat de schoolbesturen een duurzaam meerjaren Onderhoudsplan (DMOP) voor hun schoolgebouwen zullen opstellen. De schoolbesturen hebben de mogelijkheid om te investeren in het verduurzamen van de schoolgebouwen mits de terugverdientijd redelijk is. De kosten voor het verduurzamen van de schoolgebouwen zijn voor het schoolbestuur. Incidenteel kan daarvoor aanspraak worden gedaan op rijks- en provinciale subsidies.

Voor het onderhoud van de gymlokalen in het primair onderwijs (gemeentelijke taak) is een onderhoudsvoorziening ingesteld om de kosten van het geplande levensduur verlengende onderhoud gelijkmatig over tien jaren te spreiden. Aan deze voorziening wordt jaarlijks een bedrag toegevoegd om de gymzalen op het vereiste niveau te houden/krijgen. In 2022 is dat een bedrag van € 141.000. Het beschikbare budget voor onderhoud is gebaseerd op een meerjaren onderhoudsplan dat wij elke vier jaar actualiseren.

In het najaar van 2020 heeft de raad de meerjarige onderhoudsplannen (en onderhoudsvoorzieningen) vastgesteld. De financiële effecten daarvan zijn verwerkt in de begroting 2021 en verder. Hiermee geven we een realistisch en actueel beeld van de lasten voor het onderhoud.

Uitvoering onderhoud

In het meerjaren onderhoudsplan zijn in 2022 voor de volgende gymzalen werkzaamheden gepland:

- Hoflaan 10: vervangen deuren en kozijnen.
- Jan Blankenlaan 8: dakafwerking en schilderen kozijnen.
- Fabritiuslaan 52: het rieten dak van de school en de gymzaal wordt vervangen.

Uitvoering investeringen

In het IHP staan voor 2022 onderstaande o.a. investeringen geraamd:

- Vernieuwbouw Gymzaal Klimopschool

- Uitbreiding Goudenregenschool, Goudenregenstraat, kosten afhankelijk van te kiezen variant
- Uitbreiding capaciteit bewegingsonderwijs Aloysiuscollege, kosten afhankelijk van te kiezen variant
- Vele plannen zijn vanaf 2020 in de fase van voorbereiding van de (ver)bouwplannen via het opstellen van een businesscase, o.a. Montessorischool Centrum, uitbreiding De Wilge, uitbreiding Alberdingk Thijm College Laapersveld, nieuwbouw Internationale School (STIP), basisscholen Kerkelanden. Na besluitvorming over de te kiezen richting zullen aanvullende voorbereidingen nodig zijn.

Vele plannen zijn vanaf 2022 in de fase van bouwvoorbereiding waarvoor kredieten ter beschikking worden gesteld.

bedragen x € 1.000

progr	Onderwijshuisvesting	jaarrekening 2020	begroting 2021	begroting 2022
2	Investeringen	1.345	3.053	15.937
2	Toevoeging voorziening onderhoud	141	141	141
	Totaal	1.486	3.194	16.078

Relevante beleidsnota's

1. Integraal Huisvestings Plan (IHP) 2020-2035
2. Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Hilversum 2016 (vermoedelijke vaststelling nieuwe verordening in december 2022)
3. Onderwijs huisvestingsprogramma 2022
4. Meerjaren onderhoudsplan gymlokalen t.b.v. primair onderwijs (2020-2034)

3.3.8 Overig maatschappelijk vastgoed

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van het maatschappelijk vastgoed behoren de buitensportaccommodaties en panden voor sociale, culturele en welzijnsdoeleinden, sporthallen (incl. zwembad), kinderopvang, begraafplaatsen, parkeergarages en overige panden.

Aantal objecten/gebouwdelen met voorzieningen groot onderhoud:

- parkeergarages 5
- begraafplaatsen 7
- maatschappelijk vastgoed 74
- sportvelden 37
- overig vastgoed 13

Daarnaast hebben wij nog 30 objecten die genomineerd zijn voor de verkoop (hiervoor wordt het onderhoud uit een exploitatiebudget bekostigd).

Het bezit van maatschappelijk vastgoed is een kerntaak van de gemeente. Op basis van strategische, juridische en financiële overwegingen wordt jaarlijks door het College van B&W bepaald welke objecten de gemeente de komende jaren af kan stoten.

Het verduurzamen van het eigen vastgoed is een belangrijke opgave in het duurzaamheidsbeleid. De maatregelen zijn uitgewerkt in de twee uitvoeringsprogramma's 2012-2015 en 2016-2020. Deze plannen worden momenteel door de gemeente uitgevoerd.

Het noodzakelijk onderhoud wordt beschreven in een meerjarenonderhoudsplan (MOP) voor de periode 2020-2034 (gebouw) en voor periode van 2020-2029 (sportvelden). Met dit plan richt de

gemeente zich op het sober en doelmatig in stand houden van het maatschappelijk vastgoed. Om de onderhoudslasten gelijkmatig over de jaren te verdelen zijn onderhoudsvoorzieningen ingesteld. Hieraan voegen we in 2022 bedragen van resp. € 1.060.000 voor maatschappelijk vastgoed, € 312.000 voor parkeergarages en € 13.000 voor begraafplaatsen toe.

Op 7 oktober 2020 zijn de meerjarige onderhoudsplannen (en daarmee de hoogte van de onderhoudsvoorzieningen) door de raad vastgesteld.

Uitvoering onderhoud

In het meerjarige onderhoudsplan zijn in 2022 onder andere voor de volgende panden werkzaamheden gepland.

Panden Sociaal Cultureel Werk/kinderopvang:
Onderhoud betreft voornamelijk schilderwerk

Sporthallen:

- Franciscusweg 6a, Sporthal Kerkelanden, vervangen gebruiksbeheersysteem en vervangen armaturen.
- Jan van der Heijdenstraat/Sporthal de Lieberg, vervangen lichtkoepels, vervangen frequentieregelaars waterhuishouding, vervangen pompen en kleppen, reparatie tegels.
- Arena 303, vervangen armaturen en dakventilatoren
- Arena 101, Dudoktribune, schilderwerk
- De Meent 6, vervanging scheidingswand

Panden begraafplaatsen/crematorium:

- Laan 1940-1945 (Noorderbegraafplaats), schilderwerk en voegwerkherstel.

Met ingang van 1-8-2016 is de exploitatie en het beheer van de begraafplaatsen/crematorium overgedragen aan de Stichting Begraafplaatsen en Crematorium Hilversum. De gemeente blijft echter eigenaar van de panden en daarmee verantwoordelijk voor het eigenaarsonderhoud. De panden worden verhuurd aan de stichting.

Parkeergarages:

- Gooiland, schilderwerk.
- Huygenstraat 43, vervangen verlichting

Overige panden:

- Noorderweg 96A,B,C,. Luchtbehandelingskasten worden vervangen
- Hoge Naarderweg 205

Uitvoering investeringen

Met ingang van 2014 zijn de investeringen voor buitensportaccommodaties in het investeringsprogramma opgenomen.

bedragen x € 1.000

progr	Overig maatschappelijk vastgoed	jaarrekening 2020	begroting 2021	begroting 2022
1	Investerings ov maatschappelijk vastgoed (sport)	-	591	-
1	Investerings duurzaamheid gemeentelijke gebouwen	-	-	-
1	Investering aanpassing begraafplaats/crematorium Zuiderhof	205	-	-
1	Investering interne verbouwing Bosdrift	23	-	-
1	Toevoeging voorziening onderhoud maatschappelijk vastgoed	-	1.060	1.060
1	Toevoeging groot onderhoud parkeergarages	312	312	-
1	Toevoeging voorziening onderhoud Dierenweide	67	-	-
1	Toevoeging onderhoud kinderdagopvang/wijkcentra (jeugd)	359	-	-
1	Toevoeging voorziening onderhoud sportaccommodaties	2.158	-	-
1	Toevoeging voorziening onderhoud cultureel vastgoed	247	-	-
1	Toevoeging voorziening onderhoud overig vastgoed	296	-	312
1	Toevoeging voorziening groot onderhoud begraafplaatsen	13	13	13
	Totaal	3.680	1.976	1.385

Relevante beleidsnota's:

1. Meerjarenonderhoudsplan maatschappelijk gemeentelijke gebouwen 2020-2034 panden sociaal, cultureel, welzijn, sporthallen (incl. zwembad), kinderopvang, begraafplaatsen, parkeergarages en panden van de voormalige afdeling grondzaken
2. Meerjarenonderhoudsplan 2020-2029 buitensportaccommodaties

3.4 Financiering

3.4.1 Inleiding

Naast het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) stelt ook de wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) een financieringsparagraaf verplicht. Tevens is in artikel 212 van de gemeentewet voorgeschreven dat de raad een financiële verordening vaststelt. In de "Financiële verordening gemeente Hilversum" zijn regels opgenomen inzake de doelstellingen en de te hanteren richtlijnen en limieten van de financieringsfunctie.

De hoofduitgangspunten daarbij zijn dat de risico's worden geminimaliseerd en dat de kosten zo laag mogelijk gehouden worden. In de financieringsparagraaf in begroting en jaarrekening wordt ingegaan op de actuele situatie rond de dekking van de financieringsbehoefte in het betreffende jaar.

3.4.2 Beleid

De gemeente hanteert het systeem van totaal financiering. Dit houdt in dat voor de gemeentelijke organisatie als geheel de financieringsbehoefte c.q. het financieringstekort bepaald wordt.

Er wordt dus niet voor iedere investering of grondexploitatie apart geleend.

Alle rentebaten en -lasten worden verzameld in het taakveld Treasury en daarna toegerekend aan de gemeentelijke producten op basis van de zogenoemde omslagrente.

De omslagrente wordt berekend door de berekende rentelasten voor 2022 te delen door de geprognoseerde boekwaarde van alle activa op 1 januari 2022.

De uitkomst van deze berekening komt uit op een percentage van 1,2%.

Omdat een afronding binnen 0,5% is toegestaan is er gezien vanuit een bestendige gedragslijn voor gekozen om het rente omslagpercentage voor 2022 op 1,4 % te houden (2021: 1,4%).

3.4.3 Dekking financieringstekort

De financieringsbehoefte wordt bepaald door het verloop van verschillende kasstromen: de kasstromen vanuit de exploitatie, het investeringsplan, de grondexploitaties en de kasstromen m.b.t. de financiering. Deze kasstromen lopen niet altijd synchroon. Daarom is het nodig om de ontwikkeling van de liquiditeit in de gaten te houden, en wanneer nodig, geld te lenen.

Op basis van de reguliere begroting 2022, het investeringsprogramma voor 2022, de uitgaven ten behoeve van openstaande kredieten (kredieten die in het verleden zijn verleend maar nog niet volledig zijn besteed), de uitvoering van de grondexploitaties in 2022 (op basis van de actualisatie 2021), en de aflossingen op langlopende leningen in 2022 is de financieringsbehoefte voor 2022 berekend op € 36 miljoen.

Met een beginstand per 1 januari 2022 van € 185,2 miljoen, aflossingen van € 11,2 miljoen in 2022 en een bedrag van nieuw aan te trekken leningen ad € 36 miljoen komt daarmee de stand van de langlopende leningen eind 2022 uit op afgerond € 210 miljoen.

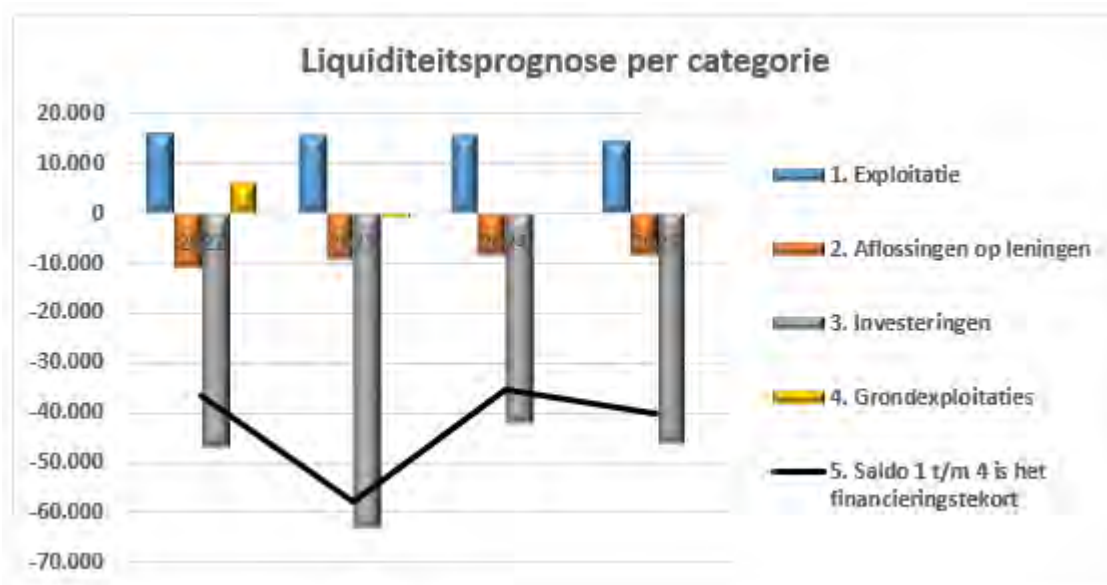
(zie ook de bijlage: Staat van langlopende geldleningen zoals opgenomen in de uiteenzetting van de financiële positie § 5.7).

De financieringsbehoefte voor de komende 4 jaar is weergegeven in figuur 1 hieronder.

Een onderscheid wordt gemaakt in;

1. Het saldo van inkomsten en uitgaven van de reguliere exploitatie
2. De uitgaven ten behoeve van de aflossingen op langlopende leningen

3. De uitgaven ten behoeve van de investeringen, inclusief de uitgaven t.b.v. openstaande kredieten
4. Het saldo van uitgaven en ontvangsten van de grondexploitaties
5. Het saldo van alle kasstromen (inkomsten en uitgaven) samen geeft de prognose weer van het financieringstekort; het bedrag waarvoor langlopende leningen zullen worden aangetrokken.

Figuur 3.1. Financieringsbehoefte 2022-2025. Bedragen maal € 1.000

Uit de figuur valt af te leiden dat;

- De reguliere exploitatie meer inkomsten heeft dan uitgaven.
- De aflossingen (uitgaven) op langlopende leningen verminderen van € 11,2 miljoen in 2022 tot € 8,5 miljoen in 2025.
- De investeringen verantwoordelijk zijn voor het financieringstekort.
- De grondexploitatie Anna's Hoeve na 2022 niet meer bijdraagt aan de financiering. Dit wordt veroorzaakt doordat er geen grondverkoop meer plaatsvinden na 2022.
- Het saldo van de categorieën is weergegeven met de zwarte lijn en vormt het financieringstekort. Voor dit tekort worden langlopende leningen aangetrokken.

Het totaal van de voorgenomen investeringen voor de komende jaren zijn opgenomen in hoofdstuk 5.3, Investerings.

Dit betreffen onder andere:

- Centrumring (€ 8 miljoen)
- De gevestigde voorkeursrechten voor toekomstige gebiedsontwikkelingen (€ 25 miljoen)
- Ondergrondse fietsenstalling (€ 16 miljoen)
- Het integraal huisvestingsplan onderwijshuisvesting (€ 63 miljoen)
- Arenapark (€ 4,5 miljoen)
- Mediapark (€ 1 miljoen)
- Zwembad (€ 18 miljoen)

Voor een aantal van de opgenomen investeringen zal expliciete besluitvorming nodig zijn.

Over de ramingen van de investeringsbedragen voor de komende jaren wordt het volgende opgemerkt:

1. De realisatie van investeringen blijft de afgelopen jaren achter bij de in de begroting genoemde bedragen.
2. De bedragen genoemd in de jaarschijven van het IP worden niet altijd in het genoemde jaar uitgegeven als gevolg van fasering in de uitgaven.

Voor wat betreft de raming van de financieringsbehoefte ten behoeve van de investeringen houden we rekening met de gemaakte opmerkingen. De voorgenomen investeringen bestaan daarbij uit: de openstaande kredieten van de jaarrekening 2020, de jaarschijf 2021 van het IP van de begroting 2021 en het meerjarig IP van de begroting 2022.

De planning en het beheer van investeringen wordt verder ontwikkeld en geautomatiseerd. Als gevolg hiervan worden ook de meerjarige effecten op de liquiditeitsprognose nauwkeuriger te voorspellen. Deze effecten worden in de komende P&C documenten verder uitgewerkt.

De gemeentelijke liquiditeitsprognose wordt constant gevolgd en bijgesteld op basis van de actualiteiten en voortschrijdend inzicht. Op deze manier wordt de liquiditeitsprognose gebruikt om op het juiste moment de benodigde financiering te bepalen en aan te trekken.

Financiering kan in de vorm van een langlopende lening maar ook in de vorm van een kasgeldlening. Indien uit de liquiditeitsprognose blijkt dat de kasgeldlimiet voor langere tijd (> 3 kwartalen) overschreden zal worden zal een langlopende lening worden aangetrokken.

Indien uit de liquiditeitsprognose blijkt dat de kasgeldlimiet voor kortere tijd (< 3 kwartalen) overschreden zal worden zal een kasgeldlening worden aangetrokken.

Op basis van de meerjarenraming is tevens een prognose van de langlopende schuldpositie opgesteld, zie § 3.4.11.

3.4.4 Renterisico's, kasgeldlimiet en renterisiconorm

Bij het risicobeheer op de gemeentelijke financiering wordt onderscheid gemaakt in kortlopende financiering en langlopende financiering. Kortlopende financiering (ook wel vlottende schuld genoemd) heeft betrekking op leningen met een looptijd korter dan één jaar.

Leningen met een looptijd langer dan één jaar vallen onder de langlopende financiering.

Renterisico's op korte financiering (kasgeldlimiet)

Om het renterisico te beperken is de omvang van de korte schuld wettelijk, conform de Wet Fido, gelimiteerd tot 8,5% van het begrotingstotaal van een gemeente (= kasgeldlimiet). Deze grens is gesteld om te voorkomen dat een te groot gedeelte van het financieringstekort met kortlopende schulden wordt gedekt. Kortlopende financiering kent een relatief groot renterisico. Bij korte looptijden moeten bestaande leningen vaker worden vervangen met steeds opnieuw de onzekerheid over het actuele rentepeil op het moment van aantrekken van de nieuwe lening. Voor het jaar 2022 bedraagt de kasgeldlimiet € 24,0 miljoen (=8,5% x € 283,3 miljoen).

Zolang het rentetarief voor kortlopende financiering lager is dan het actuele, of zich naar verwachting ontwikkelende, rentetarief voor langlopende financiering wordt de kasgeldlimiet optimaal benut.

In de loop van het jaar toont de stand van de korte schuldpositie een wisselend beeld. Dit beeld wordt vooral veroorzaakt door de ontvangsten van de woonlasten die voornamelijk in de maanden maart t/m juni zijn geconcentreerd. Begin juli wordt aan alle gemeenten de bij het BTW compensatiefonds gedeclareerde BTW over het jaar 2021, uitgekeerd. Voor Hilversum is dat een bedrag van ongeveer € 13 miljoen.

De grootste uitgaven vinden plaats in de maanden januari en december.

De kredietlimiet bij de BNG Bank is contractueel overeengekomen tot € 20 miljoen met een mogelijkheid tot overschrijding met € 5 miljoen tot een totaal van € 25 miljoen.

Renterisico's op langlopende financiering (renterisiconorm)

Langlopende financiering wordt aangetrokken als het wettelijk maximum voor de kortlopende schuld (kasgeldlimiet) is bereikt.

De maximale omvang van aan te trekken langlopende leningen is gekoppeld aan de renterisiconorm. Deze norm geeft het maximaal te lenen bedrag aan dat per jaar onderhevig mag zijn aan rentewijzigingen. De renterisiconorm bevordert de spreiding van de aflossingen van de langlopende leningen en daarmee de renterisico's over de jaren.

De renterisiconorm is 20% van het begrotingstotaal.

Voor het jaar 2022 bedraagt de renterisiconorm € 56,5 miljoen (=20% maal € 283,3 miljoen).

Bij het aantrekken van langlopende financieringsmiddelen wordt de looptijd en het aflossingsritme zodanig gekozen, dat het toekomstige renterisico onder de daarvoor voorgeschreven norm blijft.

Naast de renterisiconorm wordt er gekeken naar de meerjarige financieringsbehoefte. De looptijd van nieuwe leningen wordt hierop afgestemd.

	Renterisiconorm en renterisico's van de langlopende schuld per 1 januari 2022 t/m 2025, op basis van de leningenportefeuille per 1 januari 2022.	2022	2023	2024	2025
1	Begrotingstotaal	283.316	283.316	283.316	283.316
2	vastgesteld percentage (Wet Fido)	20%	20%	20%	20%
3	Renterisiconorm (1 x 2)	56.663	56.663	56.663	56.663
4	Risico vaste schuld herfinanciering (aflossingen)	11.170	9.303	8.503	8.503
5	Ruimte onder risiconorm (3-4)	45.493	47.360	48.160	48.160
6	Risico als percentage 4/1	3,9%	3,3%	3,0%	3,0%

Tabel 3.1 (bedragen maal € 1.000)

De bedragen genoemd onder 4 zijn de bedragen die in de jaren 2022 t/m 2025 moeten worden afgelost op de lening portefeuille zoals die bestaat per 1 januari 2022. (zie ook tabel 4.2)

In figuur 3.2 is tabel 3.1 grafisch in beeld gebracht.

Figuur 3.2 (bedragen x € 1.000)

Uit bovenstaande tabel 3.1 en figuur 3.3 blijkt dat de risiconorm in 2022 niet overschreden gaat worden.

Tevens blijkt dat ook de komende jaren geen overschrijding van de renterisiconorm wordt verwacht. Het huidige renterisico, 3,9% in 2022, is aan te merken als laag ten opzichte van de wettelijke norm van 20%.

3.4.5 Profiel huidige leningenportefeuille

Het totaalbedrag aan langlopende leningen per 1 januari 2022 is geraamd op € 185,2 miljoen, verdeeld over 28 leningen. De rentepercentages variëren tussen de -/- 0,3% en 4,715%.

In de vorige paragraaf is uitgelegd dat Hilversum ruim binnen de rente risiconorm blijft.

Dit komt omdat het aflossingspatroon van de bestaande leningenportefeuille voldoende gespreid is over de jaren.

In onderstaande figuren wordt de samenstelling van onze leningenportefeuille samengevat voor wat betreft oorspronkelijke looptijden en rentepercentages per 1 januari 2022.

Figuren 3.3 & 3.4 Bedragen maal € 1.000.

Uit figuur 3.3 blijkt dat het grootste deel van de lening schuld per 1 januari 2022 (110 mln.) gebaseerd is op een oorspronkelijke looptijd 25 jaar.

Uit figuur 3.4 blijkt dat het grootste deel van de lening schuld per 1 januari 2022 (69 mln.) gefinancierd is tegen een rentepercentage tussen de 0% en 1%.

Een lening met een restant hoofdsom ad € 1 miljoen heeft in 2021 een renteherziening ondergaan, de nieuw overeengekomen rente is -/- 0,204%, deze was eerst 3,44%.

Het gewogen gemiddelde rentepercentage van de lening schuld per 1 januari 2022 is 1,84%.

Deze is als volgt berekend; te betalen rente in 2022 gedeeld door de lening schuld per 1 januari 2022.

Gevoeligheidsanalyse

Tabel 3.2 geeft onder meer informatie over de aflossingen op onze bestaande leningen in de jaren 2022 t/m 2025. De tabel hieronder geeft aan wat, uitgaande van herfinanciering van deze aflossingen (met andere woorden: de schuld neemt niet toe of af), de financiële gevolgen zijn als het rentepercentage waartegen herfinanciering plaatsvindt 1% hoger wordt dan het geraamde percentage voor het betreffende jaar zoals vermeld in paragraaf 3.4.8. (Deze bedragen verdubbelen bij een 2% hoger rentepercentage dan geraamd en worden ze drie keer zo hoog bij een 3% hoger rentepercentage dan geraamd.)

Aflossingen op huidige portefeuille per 1 januari 2022	aflossings- bedrag	hogere rentelasten per 1% rentestijging			
		2022	2023	2024	2025
Herfinanciering aflossingen 2022 tegen 1% hoger dan geraamd	11.170	112	112	112	112
Herfinanciering aflossingen 2023 tegen 1% hoger dan geraamd	9.303		93	93	93
Herfinanciering aflossingen 2024 tegen 1% hoger dan geraamd	8.503			85	85
Herfinanciering aflossingen 2025 tegen 1% hoger dan geraamd	8.503				85
Totale extra rentelasten (indicatief) bij een rentestijging van 1% ten opzichte van het geraamde rentepercentage 2021.		112	205	290	375

Tabel 3.2 Extra rentelasten bij herfinanciering (bedragen x € 1.000)

3.4.6 Rente

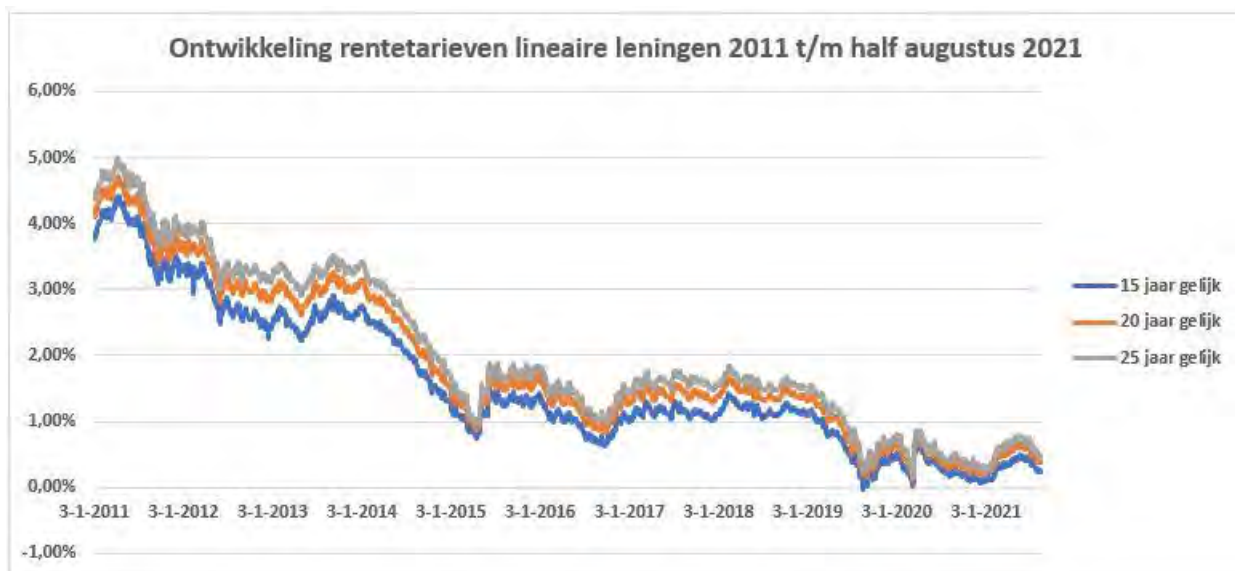
De rentelasten worden zowel bepaald door de omvang van de schuld als door de rentetarieven. Het doen van betrouwbare voorspellingen over de renteontwikkeling is niet eenvoudig. Een groot aantal factoren is hierop van invloed, zoals bijvoorbeeld de ontwikkeling van de economische groei. Zowel de korte rente als de rente voor langlopende leningen zijn op dit moment relatief laag.

3.4.7 Renteontwikkeling

Het jaar 2021 kenmerkt zich door lage rentetarieven van zowel korte als lange financiering. Gedurende het jaar 2021 zien we dat de tarieven voor langlopende leningen zijn gestegen. De rentestijgingen passen echter wel binnen onze ramingen van de rente.

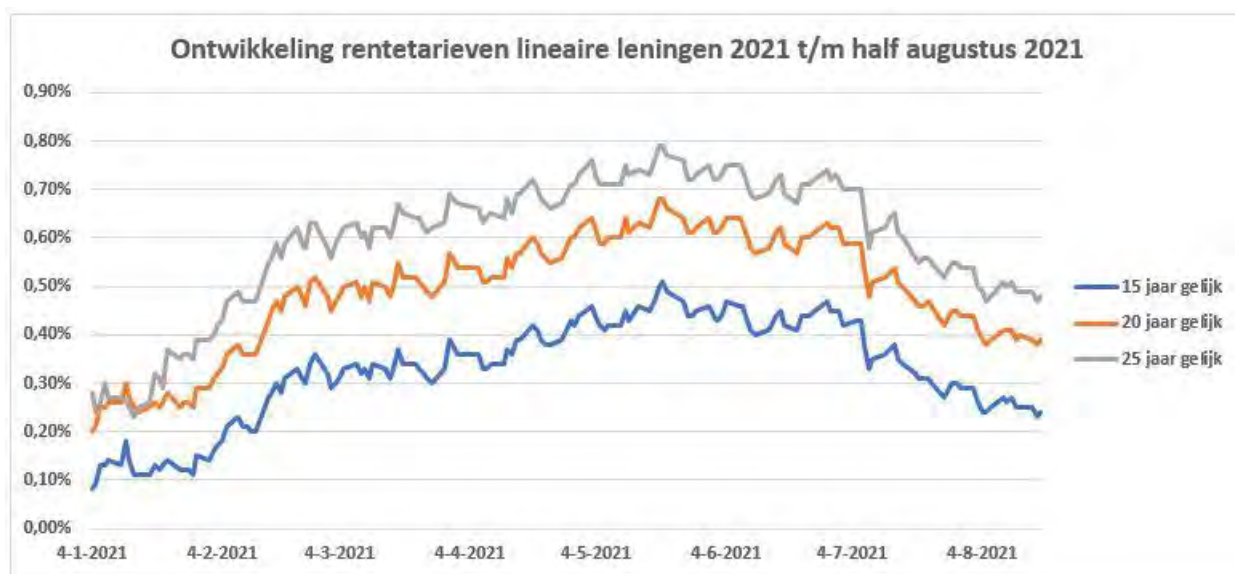
De BNG Bank geeft dagelijks een indicatie van rentetarieven voor langlopende leningen met verschillende looptijden. De indicaties van de BNG Bank zijn voor lineaire leningen als volgt in beeld gebracht.

De grafieken zijn gebaseerd op de dagelijkse publicatie van rentetarieven van de BNG Bank t/m 18 augustus 2021.

Figuur 3.5 Historische Renteontwikkeling 2011-2021.

In vergelijking met het verleden zijn de rentetarieven nog altijd op een laag niveau.

Figuur 3.6 Historische renteontwikkeling gedurende 2021.

Uit figuur 3.6 is af te lezen dat de tarieven ten opzichte van het begin van het jaar 2021 zijn gestegen.

De BNG Bank, onze huisbankier, en andere financiële instellingen voorzien dat:

De ECB blijft vooralsnog een ruim monetair beleid voeren. De leningen in het kader van de derde targeted longer-term refinancing operations (TLTRO III) aan banken lopen door tot juni 2022.

TLTRO III is een van de belangrijkste instrumenten om schade aan de economie door de coronacrisis tegen te gaan. De banken kunnen geld van de ECB lenen tegen een gunstige rente van wel -1%.

Banken worden met deze lage rente beloond als ze geld blijven lenen aan huishoudens en bedrijven. De banken kunnen van 24 juni 2020 tot en met 23 juni 2022 gebruikmaken van deze aantrekkelijke voorwaarden.

Daarnaast blijft de centrale bank tot maart 2022 effecten aankopen onder het pandemic emergency purchase programme (PEPP).

Het idee achter de PEPP is dat overheden hun stijgende uitgaven kunnen financieren door obligaties uit te geven en dat deze obligaties uiteindelijk door de ECB worden gekocht.

Op deze manier kunnen overheden hun extra uitgaven doen zonder dat ze er voor worden gestraft op de financiële markten. Meer vraag naar geld betekent normaal gesproken een hogere prijs (rente) en dat zou het voor de verschillende landen duurder maken om geld te lenen waarmee zij de extra uitgaven kunnen financieren.

De BNG Bank verwacht dat de lange rentetarieven in de komende twaalf maanden wat zullen oplopen.

Op basis van de hierboven geschetste ontwikkeling wordt ingeschat dat langlopende financiering in 2022 kan worden aangetrokken tegen een rentetarief van 1,0 % bij een looptijd van 25 jaar en aflossing ineens.

Een lening waarbij de hoofdsom aan het einde van de looptijd in één keer wordt terugbetaald noemen we een Fixe lening. Een lening waarbij de hoofdsom in jaarlijks gelijke delen wordt terugbetaald noemen we een lineaire lening.

3.4.8 Rentelasten

Voor 2022 gaan we ervan uit dat de gemeente lang geld zal kunnen aantrekken tegen een tarief van 1,0% (begroting 2021; 0,75%) uitgaande van een looptijd van 25 jaar en aflossing ineens.

Voor 2022 gaan we ervan uit dat de gemeente kort geld met een looptijd < 1 jaar zal kunnen aantrekken tegen een tarief van -/- 0,35% (begroting 2021: -0,2%). (onder kort geld valt de rekening courant positie bij de BNG.) Het tarief van de Rekening Courant Faciliteit bij de BNG bank is gebaseerd op de 1 maands Euribor rente (dit is het rente tarief waartegen de banken elkaar leningen in Euro's verstrekken met een looptijd van 1 maand) met een opslag van 15 basispunten (0,15%). In 2021 beweegt het 1 maands Euribor rentetarief zich rond de -/- 0,5%. Dit maakt dat het tarief voor de Rekening Courant Faciliteit bij de BNG Bank uitkomt op ongeveer -/- 0,35%. (-/- 0,5% + 0,15%)

Onderstaand staatje geeft een overzicht van de te verwachten rentelasten.

In 2022 bedragen deze € 3,6 miljoen. De rentelasten worden via een rente omslagpercentage verdeeld over de programma's. Het rente omslagpercentage komt voor 2022 uit op 1,4% (2021: 1,4%).

Rentelasten	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Rente gespecificeerd naar:			
- Rente van bestaande langlopende leningen	3.749	3.533	3.231
- Rente van nieuw aan te trekken leningen	151	150	360
- Rente van kortlopende financieringsmiddelen	-13	-20	-10
Totaal	3.887	3.663	3.581

Tabel 3.3 Lasten financieringsfunctie (bedragen x € 1.000)

De rentelasten van de langlopende leningen blijven ongeveer gelijk aan de rentelasten van 2021. Relatief dure leningen worden afgelost en nieuwe financiering vindt momenteel plaats tegen lagere rentetarieven (prognose 1,0%) dan het gewogen gemiddelde rentepercentage van de huidige leningen, 1,84%. Het financieren tegen lagere rentetarieven doet de rentelasten dalen.

Door het toenemende investeringsvolume neemt de lening schuld toe. (zie ook § 3.4.11)
Een toenemende schuldpotentieel maakt dat de toekomstige rentelasten zullen gaan stijgen.

Bij de meerjarige raming van de toekomstige rentelasten gaan we voorzichtigheidshalve uit van stijgende tarieven conform onderstaande tabel.

	2022	2023	2024	2025
Rentetarief lang geld > 1 jaar	1,00%	1,25%	1,50%	1,50%
Rentetarief kort geld < 1 jaar	-0,35%	-0,30%	-0,25%	-0,20%

Tabel 3.4 Prognose meerjarige rentetarieven

3.4.9 Rentebaten

De gemeente Hilversum heeft ook middelen uitgezet. Het betreft voornamelijk middelen die via SVN (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland) ter beschikking zijn gesteld ten behoeve van; starters op de woningmarkt, particuliere woningverbetering en duurzaamheid. Ook zijn er middelen via het

Restauratiefonds t.b.v. de financiering van het restaureren van monumenten uitgezet. Een deel van deze uitgezette middelen levert rente baten op.

Voor de Borgstelling aan Stichting Tergooi wordt een borgstellingsvergoeding ontvangen van € 60.000 per jaar. (0,6% maal € 10 miljoen)

Voor 2022 zijn de totale rentebaten begroot op € 90.000.

Het saldo van rentelasten en rentebaten wordt via een omslagpercentage doorberekend naar de programma's. De verdeelsleutel is het totaal aan activa dat dienstbaar is aan de betreffende programma's.

Rentetoerekening 2022		
a	Externe rentelasten over korte en lange financiering	3.581
b	Externe rentebaten	-90
c = a + b	Totaal door te rekenen externe rente	3.491
d1	Rente die toegerekend moet worden aan grondexploitaties	-36
d2	Rente projectfinanciering die aan betreffend taakveld moet worden toegerekend	0
e = c + d1 + d2	Saldo, door te rekenen externe rente	3.455
f1	Rente eigen vermogen	0
f2	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0
g = e + f1 + f2	De aan taakvelden (programma's inclusief overhead) toe te rekenen rente	3.455
h	De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-3.996
i = g + h	Renteresultaat op het taakveld treasury	-541

Tabel 3.5 Doorbelasting rente aan taakvelden (bedragen x € 1.000)

De gemeente kiest er voor, conform de aanbevelingen van het BBV, geen rente over het eigen vermogen te berekenen. Het rentepercentage van de aan de taakvelden toe te rekenen rente is naar boven afgerond op 1,4%.

De omslagrente wordt berekend door de berekende rentelasten voor 2022 te delen door de geprognosticeerde boekwaarde van alle activa op 1 januari 2022.

De uitkomst van deze berekening komt uit op een percentage van 1,2%.

Omdat een afronding binnen 0,5% is toegestaan is er gezien vanuit een bestendige gedragslijn voor gekozen om het rente omslagpercentage voor 2022 op 1,4 % te houden (2021: 1,4%).

Omdat het omslagpercentage hoger is dan het berekende omslagpercentage wordt er meer rente toegerekend aan de taakvelden dan de werkelijke externe rentelasten. Hierdoor ontstaat er op het taakveld Treasury een voordelig renteresultaat voor 2022 van € 541.000 zoals genoemd op regel i van tabel 3.5.

Rente grondexploitaties en disconteringsvoet

De commissie BBV stelt dat de rente die toegerekend mag worden aan de grondexploitaties moet worden gebaseerd op de daadwerkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen.

De doorberekening aan de grondexploitaties geschiedt dan in de verhouding tussen het vreemde vermogen en het totale vermogen. Deze berekening op basis van de door de commissie BBV voorgeschreven formule leidt tot een afgerond rentepercentage van 1,5%.

De disconteringsvoet die moet worden gehanteerd in de berekening van de contante waarde wordt voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de eurozone. Op dit moment bedraagt dit percentage 2%.

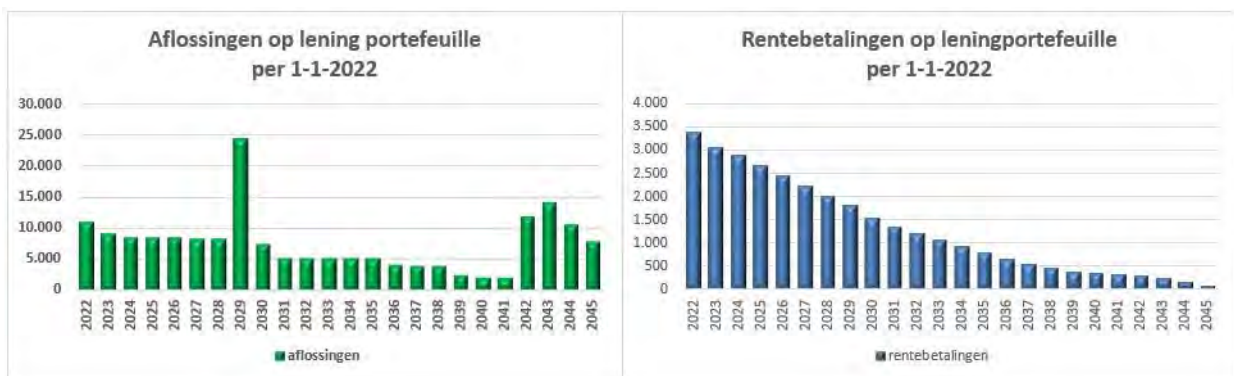
3.4.10 Dividend

De gemeente Hilversum is aandeelhouder van de BNG Bank N.V. en Vitens N.V. Als aandeelhouder ontvangt de gemeente jaarlijks dividend. In de begroting 2022 is een totaal te ontvangen bedrag aan dividend opgenomen van € 250.000. Dit bedrag is het te verwachten dividend van de BNG Bank.

Vitens heeft aangegeven voorlopig geen dividend uit te keren. Dit heeft te maken met de hoge omvang van de investeringen voor de komende jaren. Conform de continuïteitsdoelstelling zoals opgenomen in het Financieel beleid van Vitens laat dit geen ruimte om dividend uit te keren.

3.4.11 Prognose langlopende schuld

In figuur 3.8 worden de rente en aflossingsverplichtingen voor de komende jaren weergegeven op basis van de huidige lening portefeuille per 1 januari 2022.

Figuur 3.7 Rente en aflossingen (bedragen x € 1.000)

Uit de grafiek blijkt dat de aflossingsverplichting in 2022 € 11,2 miljoen is. Na 2022 dalen de aflossingsverplichting naar € 8,5 miljoen in 2024. In 2029 is er een aflossingsverplichting van € 24,3 miljoen.

Deze wordt voornamelijk veroorzaakt door de aflossing van de lening aan de provincie Noord-Holland ad € 16 miljoen. Het betreft de uitgestelde betaling van de koopsom Crailo aan de Provincie Noord-Holland.

In 2042, 2043, 2044 en 2045 zijn de aflossingsverplichtingen hoger dan die van 2022.

Dit wordt veroorzaakt door fixe leningen die in 2020 en 2021 zijn afgesloten die in de jaren 2042, 2043, 2044 en in 2045 in één keer worden afgelost.

Vanzelfsprekend zullen er ook in, en na, 2022 nieuwe leningen worden aangetrokken. Deze leningen leiden vanzelfsprekend tot nieuwe rente- en aflossingsverplichtingen, deze zijn in de bovenstaande grafieken **niet** opgenomen.

De prognose van de langlopende schuld is opgesteld op basis van de meerjarenraming van de begroting 2022, de openstaande investeringskredieten, het Investeringsprogramma 2022-2025, de prognose van het verloop van de grondexploitaties in de jaren 2022-2025 (conform actualisatie grondexploitaties 2021) en de kasstromen met betrekking tot de mutaties in de lening portefeuille.

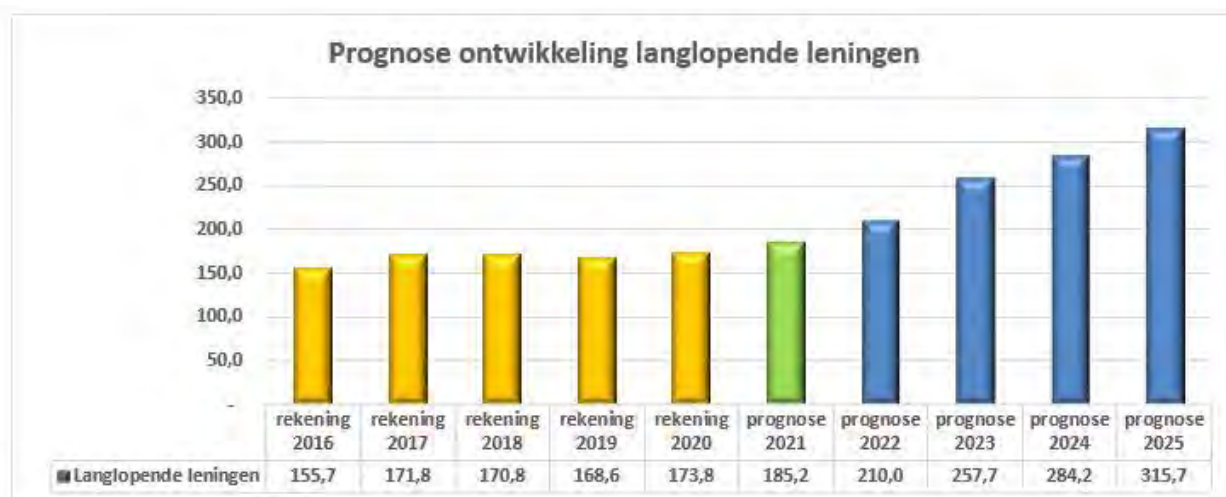
Het verloop van de langlopende schuld is daarbij als volgt weergegeven;

Prognose langlopende schulden	2022	2023	2024	2025
Schuld per 1 januari van het jaar	185.167	209.997	257.694	284.191
Aflossingen gedurende het jaar	11.170	9.303	8.503	8.503
Nieuwe leningen in het jaar	36.000	57.000	35.000	40.000
Schuld per 31 december van het jaar	209.997	257.694	284.191	315.687

Tabel 3.6. Bedragen maal € 1 miljoen.

Deze tabel sluit aan bij figuur 3.1 in § 3.4.3 en de meerjarige balans zoals opgenomen in § 5.1 bij de uiteenzetting van de financiële positie.

In de meerjarige balans is het opgenomen bedrag € 0,3 miljoen hoger. Dit wordt veroorzaakt door de balanspost waarborgsommen die ook aangemerkt wordt als een vaste schuld met een rente typische looptijd > 1 jaar.

Figuur 3.8 Prognose langlopende schuld (bedragen x € 1 miljoen)

De oranje gekleurde balken geven de werkelijke standen conform de jaarrekeningen 2016 t/m 2020 weer.

De groene balk geeft de prognose van de eindstand van het jaar 2021 weer en de blauwe balken geven de prognose weer van de eindstanden van de jaren 2022 t/m 2025.

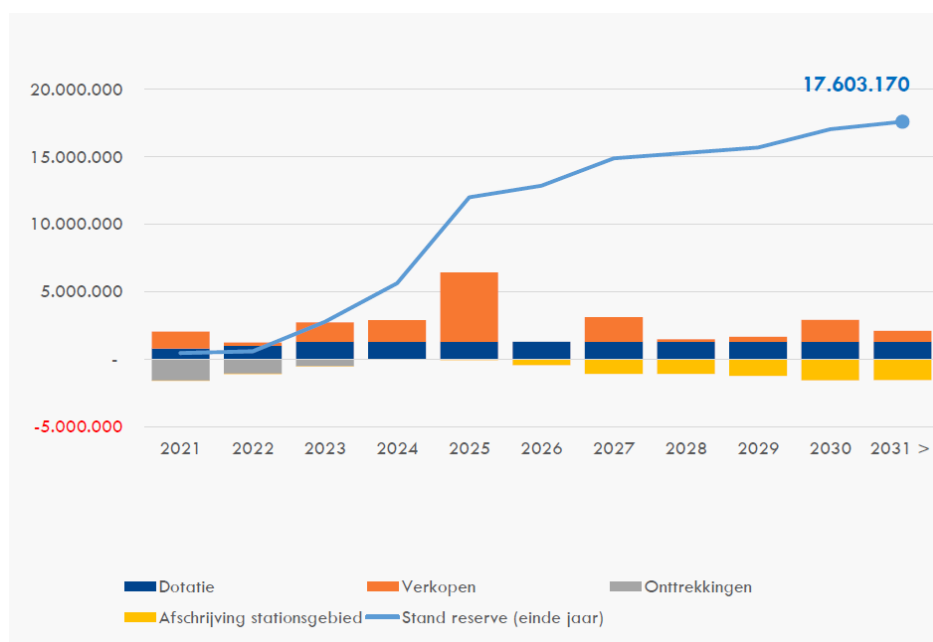
De prognose van de langlopende schulden laat een stijgende lijn zien.

Deze stijging is het gevolg van een stijging van het investeringsvolume in de jaren 2022 t/m 2025.

Deze investeringen worden gefinancierd met langlopende leningen.

Een deel van de investeringen van de gebiedsontwikkeling rondom het Stationsgebied is reeds opgenomen in het investeringsprogramma. Het verlenen van aanvullende kredieten voor investeringen en het vaststellen van grondexploitaties die deel uit maken van de gebiedsontwikkeling Stationsgebied zullen een schulden verhogend effect hebben.

Tegelijk ontstaan door de verkoop/ontwikkeling van vaste activa baten, die de reserve Stedelijke Ontwikkeling zullen voeden. Ook voeden we de reserve vanaf 2023 vanuit de exploitatie. De reserve loopt op tot een saldo van zo'n 17,6 mln in 2030. Dat maakt het mogelijk ter dekking van financieringslasten onttrekkingen te doen.

Het streven vanuit het verleden om de vaste schuld omlaag te brengen staat op gespannen voet met de grote financieringsbehoefte voor onderwijshuisvesting en ambities binnen de gebiedsontwikkeling van de gemeente Hilversum de komende jaren. In mei 2020 heeft de Raad ter illustratie het IHP vastgesteld, waarbij is afgesproken dat we de komende 16 jaar 128 miljoen (prijspeil 2019) in de scholen investeren. Dat is alleen al 8 miljoen per jaar. Het investeringsniveau lag daarvoor gemiddeld op 3.8 miljoen per jaar.

De hoogte van de schuld van een gemeente op zich is echter moeilijk te interpreteren. Een hoge schuld hoeft niet te betekenen dat een gemeente er slecht voor staat. Dit hangt af van de reden waardoor de schuld is ontstaan. Een belangrijke voorwaarde hierbij is dat langlopende leningen alleen worden aangetrokken voor investeringen en dat kortlopende uitgaven uit de exploitatie moeten worden gedekt, wat ook geborgd wordt.

Door de toename van onze schulden zijn de financiële kengetallen, netto schuldquote en de solvabiliteit en verslechterd. Voor een nadere duiding wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen.

3.5 Bedrijfsvoering

3.5.1 Inleiding

Bedrijfsvoering maakt het mogelijk dat de doelstellingen van de gemeente Hilversum kunnen worden behaald. Essentieel hierbij is een goede borging in processen en adviezen in afstemming met vele disciplines en het goed equiperen van al onze medewerkers.

Sinds maart 2020 is de context waarbinnen de organisatie werkt totaal veranderd. Door de maatregelen die zijn getroffen om het corona-virus te beheersen, werkte een groot deel van de medewerkers thuis. Een ander deel was meer dan ooit nodig in de frontlinie. Binnen en buiten de organisatie is extra en ander werk verricht om op de effecten van het coronavirus te reageren. De organisatie is ingericht passend bij de anderhalvemetersamenleving. Nu komt de fase waarin het leereffect van het thuiswerken meegenomen kan worden in een nieuwe manier van werken, het hybride werken waarbij online werken een vast onderdeel wordt van het reguliere werk.

Daarnaast veranderen de maatschappelijke opgaven. Verduurzamen, klimaat-adaptatie, versnellen van woningbouw, vormgeven van de transformatie sociaal domein, bestrijden van ondermijnende criminaliteit, de digitalisering van de samenleving, het oplossen van bereikbaarheidsvraagstukken en het behouden van werkgelegenheid, het zijn de thema's die spelen. Dat vraagt een organisatie die enerzijds de stabiele processen goed en eenvoudig kan inrichten en anderzijds een organisatie die zich kan aanpassen aan de veranderingen in de samenleving en daarover adequaat en integraal kan adviseren.

We komen voor steeds meer complexe opgaven te staan. Versterken van de samenwerking binnen de organisatie maar ook het verstevigen van de samenwerking met onze ketenpartners en het opzetten van nieuwe samenwerkingsverbanden zijn nodig om de opgaven verder te brengen. Dat gebeurt op verschillende niveaus: lokaal, regionaal en landelijk. En op verschillende manieren; van gastheerschap tot kennisuitwisseling en gezamenlijk optrekken in het realiseren van draagvlak en positionering. Met al deze partners wordt geïnvesteerd in een structurele dialoog.

Het is de verwachting dat het lastig blijft om specialistische functies te werven. Dit vraagt specifieke aandacht van recruitment en van het management. Als werkgever hebben we graag een voorbeeldrol met betrekking tot het plaatsen van mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Deze voorbeeldrol geldt ook voor duurzaamheid en circulariteit. De gemeente Hilversum wil deze voorbeeldfunctie naar burgers, bedrijven en instellingen in 2022 verder uitbouwen. Verderop in deze paragraaf wordt deze voorbeeldfunctie van de gemeente Hilversum in haar bedrijfsvoering nader toegelicht.

We hebben de paragraaf onderverdeeld in 5 inhoudelijke thema's, t.w. 3.5.2 tot en met 3.5.6.

- (3.5.2) Netwerken
- (3.5.3) Voorbeeldfunctie
- (3.5.4) Aantrekkelijke werkgever
- (3.5.5) Digitale vaardigheid
- (3.5.6) Borgen

Uiteraard is ook de financiële kant vertegenwoordigd in deze paragraaf. Die wordt zichtbaar in:

- (3.5.7) Formatie
- (3.5.8) Personeelskosten
- (3.5.9) Kosten ingehuurd personeel
- (3.5.10) Kosten van huisvesting en ICT
- (3.5.11) Budgetten ten behoeve van de raad en de ondersteuning van de raad

3.5.2 Netwerken

Samenwerken in netwerken en met externe partners

G40

Het G40-stedennetwerk is het netwerk van 40 (middel)grote steden in ons land, die elkaar vinden in de stedelijke vraagstukken waar de leden van het netwerk voor staan. Het belangrijkste doel van het G40-stedennetwerk is het behartigen van de gezamenlijke belangen van de G40-steden op diverse beleidsterreinen richting kabinet, Eerste en Tweede Kamer en ministeries.

De verschillende beleidsterreinen zijn binnen het netwerk ondergebracht in drie pijlers; de Sociale Pijler, de Pijler Economie en Werk en de Fysieke Pijler. Iedere pijler heeft een werkprogramma met diverse themagroepen. Zowel collegeleden als ambtenaren participeren in de verschillende pijlers en een aantal themagroepen die aansluiten op hun portefeuille.

Daarnaast heeft het G40-stedennetwerk ook een belangrijke rol waar het gaat om kennisuitwisseling als belangenbehartiging met andere partijen, zoals de VNG, de G4, het IPO en Platform31.

Metropoolregio Amsterdam (MRA)

De MRA is een samenwerkingsverband van 32 gemeenten, 2 provincies en 1 vervoerregio. De gemeente Hilversum neemt samen met de andere gemeenten van de regio Gooi en Vechtstreek deel aan een van de zeven deelregio's van de MRA. De MRA is van meerwaarde voor de regio Gooi en Vechtstreek vanwege haar ligging tussen Amsterdam, Utrecht, Almere en Amersfoort. En de regio Gooi en Vechtstreek is van waarde voor de MRA vanwege de hoge landschappelijke kwaliteit, de doorsnijdende infrastructuur (wegen, spoor en water) en als woonwerkregio. Voor de regio Gooi en Vechtstreek is de MRA een logische schaal van samenwerking op ruimtelijk-economische opgaven en biedt het de mogelijkheid direct of indirect te kunnen lobbyen voor een sterke regio.

Voor het Rijk is de MRA een belangrijke gesprekspartner als het gaat om de invulling van de gebiedsprogramma's als vertaling van de Nationale Omgevingsvisie. De belangen van het gebied en de verschillende deelregio's worden op die manier via de Verstedelijkingsstrategie bij het Rijk ingebracht in het MIRT-overleg en het Bestuurlijk overleg Leefomgeving (BOL).

Tenslotte draagt de MRA-samenwerking bij aan het vrijmaken van rijks investeringen in de regio Gooi en Vechtstreek. Dit heeft geresulteerd in €7,5 miljoen aan OV-SAAL budget om het gebied rondom het spoor van Hilversum en Gooise Meren aan te pakken, alsmede een bijdrage bouwimpuls van € 6 miljoen voor het Stationsgebied in Hilversum.

De participanten in de MRA werken ook samen aan de uitdieping van het economisch profiel van de metropoolregio met aandacht voor onderscheidende economische thema's in de deelregio's. Voor onze deelregio zijn de onderscheidende economische thema's media/IT, recreatiekansen evenals het thema 'healthy urban living'. Er wordt ook gekeken naar de mogelijkheden om passend hoger onderwijs te realiseren.

Samenwerking binnen de regio Utrecht.

De samenwerking met de regio Utrecht wordt verder versterkt. Dit omdat diverse bovenregionale vraagstukken op het vlak van economie, arbeidsmarkt en mobiliteit ook bovenregionale oplossingen vragen. De verbondenheid met de Utrechtse economie en het schaalniveau en vraagstukken van steden als Amersfoort en (in mindere mate) Utrecht bieden goede mogelijkheden om kennis en ervaring te delen. Deze samenwerking komt onder meer tot uitdrukking in het mede oprichten en aandeelhouder zijn van de medio 2020 opgerichte Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht. Deze organisatie heeft drie kerntaken: ondersteunen van bedrijven op het vlak van business development, trade & invest en kent een investeringsfonds. De gemeente Hilversum is volwaardig lid van de Economic Board Utrecht, bestuurlijk betrokken bij de Human Capital Agenda Regio Utrecht en partner van de Data en Kennishub Gezond Stedelijk Leven, een samenwerkingsverband met o.a. het RIVM, de Universiteit van Utrecht, gemeente Amersfoort en de provincie Utrecht. In de inzet van Hilversum wordt ook de regio Gooi en Vechtstreek betrokken. Hilversum positioneert zich op deze wijze als het scharnier tussen de regio Amsterdam en de regio Utrecht.

Vereniging Nederlandse gemeenten (VNG)

De VNG is de koepelorganisaties van de gemeenten in Nederland. De VNG ondersteunt de gemeenten bij de uitvoering van hun beleid. De vereniging informeert gemeenten over actuele ontwikkelingen. Ook beantwoordt de VNG via het Informatiecentrum vragen van leden en geeft hen advies. Vrijwel alle gemeenten, waaronder Hilversum, zijn lid. De VNG maakt ten behoeve van gemeenten concept verordeningen zoals de APV. Ook kunnen gemeenten via de VNG deelnemen aan gemeenschappelijke inkooptrajecten.

De VNG is met name ook een lobby organisatie richting het Rijk. De afgelopen jaren is via de VNG door het college van Hilversum vooral ingezet – en met succes – op het tekort aan middelen voor Jeugdzorg. Recentelijk is vanuit Hilversum ingezet op de lobby over de compensatie voor de kosten die gemeenten moeten maken voor de transitie naar een circulaire economie.

Samenwerking en gastheerschap in de bedrijfsvoering

De gemeente Hilversum werkt op een aantal onderwerpen samen met de regiogemeenten vanwege schaalvoordelen en kennisdeling. Verder wordt een aantal ondersteunende diensten verricht voor buurgemeenten Gooise Meren en Wijdemeren. Deze kostendekkende gastheerschappen op eerstelijns ICT-beheer, financiële-en salarisadministratie, belastingen en geo-informatie werken naar tevredenheid van de partners.

Bezwaarschriften en klachten

Als inwoners het niet eens zijn met het college of zich onheus bejegend voelen, kunnen zij een bezwaar of een klacht indienen. Het secretariaat voor de commissie bezwaarschriften zet in op oplossingsgericht werken. De doelstelling is om in minimaal de helft van het aantal bezwaarschriften een passende oplossing te vinden, zodat een formele, tijdrovende en langdurige procedure kan worden voorkomen. Dit vergt een manier van denken die oplossingsgericht, creatief en gericht op contact is. De secretarissen van de commissie en de klachtencoördinator zijn opgeleid tot mediator. Komend jaar wordt ingezet op het verder ontwikkelen van mediation (vaardigheden) binnen de organisatie.

3.5.3 Voorbeeldfunctie

Organisatieontwikkeling

Twee-benigheid, het hart van de organisatievisie, is het richtsnoer voor ons handelen. “Open en nieuwsgierig aan de ene kant, robuust en betrouwbaar aan de andere kant. We kiezen bewust voor de juiste rol in elke situatie en zijn realistisch in de afspraken die we maken. We verbinden ons met elkaar, met ons bestuur en met de wereld om ons heen.”

De focus ligt naast het groeien in twee-benigheid op het opgavegericht organiseren. Het organisatieprincipe scheiding van beleid en uitvoering werkt op sommige plekken in de organisatie niet effectief. Daar veranderen we dat, in lijn met de eerdere doorontwikkeling binnen de bedrijfsvoering. Samenwerking wordt zo versterkt, met een nieuwe clustering van teams en afdelingen als dat nodig is.

Inclusieve organisatie en social return on investment

Vanuit de Agenda Lokale Inclusie 2021-2023 werkt Hilversum verder aan een samenleving waaraan iedereen optimaal kan deelnemen, ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, talent en beperking. Dit geldt vanzelfsprekend ook voor Hilversum als inclusieve werkgever, waar de samenwerking loopt met Diversiteit in Bedrijf, kenniscentrum van de Stichting van de Arbeid. Op dit moment werken 10 medewerkers (10,53 fte) vanuit de banenafpraak in Hilversum. Dat is een toename ten opzichte van voorgaande jaren, het streven is om de norm van 12,8 fte te halen. Ondanks de extra uitdaging door de impact van het coronavirus wordt steeds meer ervaring opgebouwd in het aantrekken en begeleiden van deze collega's.

Veranderingen volgend op het wetsvoorstel “Wet toezicht gelijke kansen bij werving en selectie” worden gevolgd.

Duurzaamheid en Circulair inkopen

In het coalitieakkoord 2018-2022 is vastgelegd dat de gemeente in 2022 een CO2-neutrale bedrijfsvoering heeft volgens de CO2 Prestatieladder (niveau 3). De gemeentelijke organisatie gebruikt voor de eigen huisvesting vijf gebouwen, waarvan er vier in eigendom zijn en één gebouw gehuurd wordt.

Het uitgangspunt is dat de gebouwen minimaal voldoen aan de normen en wetgeving voor Arbo, gezonde kantoren klasse C (binnenklimaat), energiereductie en het energielabel voor 2023 (label C) en 2030 (label A) uitgezonderd de gebouwen met een monumenten status.

Zo wordt in 2022 aan dit streven gewerkt door onder andere:

- Invulling te geven aan het raadsbesluit van januari 2020 voor het Raadhuis voor 2022 en Gemeentewerf.
- Energiebesparing door onder andere het toepassen van isolatie en energiezuinige verlichting.
- De resterende benodigde energie duurzaam in te kopen.
- Waar elektrificatie van het wagenpark niet kan, het onderzoeken van andere mogelijkheden op de Loswal.
- Circulaire inkoop van Warme en koude drankenvoorziening en Safety en Security diensten en Cateringdienstverlening.
- Leveranciers te betrekken bij de duurzame bedrijfsvoering door actieve samenwerking en het stellen van duurzaamheidseisen bij aanbestedingen.

Circulair inkopen is een vorm van duurzaam inkopen waarbij wordt gekeken naar de hele keten en verspilling van grondstoffen wordt tegengegaan. Bij circulair inkopen wordt de herbruikbaarheid van producten en materialen gemaximaliseerd en waarde vernietiging geminimaliseerd. In het verlengde van de ambities uit het coalitieakkoord 2018-2022 heeft de gemeente Hilversum zich geconformeerd aan de Roadmap Circulair Inkopen en Opdrachtgeverschap van de Metropoolregio Amsterdam (MRA), een methodiek die helpt ambities op het gebied van circulaire inkoop te realiseren. De verwachting is op dit moment dat de doelstellingen in het coalitieakkoord en de programmabegroting voor 2022 gerealiseerd kunnen worden.

Vastgoed

Eind 2019 heeft uw raad de Nota Grond- en Vastgoedbeleid 2020 – 2023 vastgesteld. Aan de hand van de beslisboom is in 2020 besloten over het af te stoten vastgoed. In 2022 en verder worden de verkopen voortgezet. Het afstoten van vastgoed heeft een (positief) financieel effect, omdat de kosten van het onderhoud van de te verkopen objecten dan niet meer ten laste van het beschikbaar gestelde exploitatiebudget komt. Eind 2020 is aan uw raad het geactualiseerde Meerjarig Onderhouds Plan Vastgoed (MOP) aangeboden. Vanaf 2021 en verder wordt het gemeentelijk vastgoed onderhouden overeenkomstig dit MOP.

3.5.4 Aantrekkelijke werkgever

Aantrekkelijk werkgeverschap en arbeidsmarkt

Ook voor Hilversum zijn de effecten van een krappere wordende arbeidsmarkt zichtbaar. Het aantal vacatures op jaarbasis ligt tussen de 100 en 120. Dat vraagt inspanning van recruitment en van het management. Over de hele linie lukt het redelijk de vacatures te vervullen, voor specifieke segmenten (o.a. ruimtelijke ordening en milieu, ICT, financiën en welzijn/jeugd) wordt meer creativiteit gevraagd en moeten er soms concessies aan de eisen worden gedaan. Voor de moeilijk vervulbare functies wordt noodzakelijkerwijs een beroep gedaan op tijdelijke inhuur om de continuïteit te waarborgen. Focus in de arbeidsmarktcommunicatie zal liggen op de aantrekkelijkheid

van de gemeente Hilversum als middelgrote gemeente waar veel interessante opgaven voorliggen op onder andere het gebied van stadsontwikkeling, mobiliteit en data-gestuurd werken.

Tijd en plaats onafhankelijk werken

De ontwikkeling naar hybride werken zal worden voortgezet. Van grotendeels gedwongen thuiswerken- vanwege de coronapandemie - voor de werkzaamheden waarbij dat kon, wordt de slag gemaakt naar deels thuiswerken als vast onderdeel van het reguliere werk. Uiteraard op vrijwillige basis en voor die functiegroepen waarbij dat kan. Sommige werkzaamheden vinden buiten plaats, in fysiek contact met inwoners of in samenwerking met collega's op locatie.

Dit heeft gevolgen voor de apparatuur die nodig is voor de medewerkers, deze moet veilig en passend zijn bij werken vanuit huis en kantoor. In 2022 zal de 2^e tranche laptops worden uitgerold. Iedereen beschikt inmiddels over een mobiele telefoon van de werkgever.

Op cao-niveau vinden onderhandelingen plaats over thuiswerkvergoedingen. Op dit moment is het nog onduidelijk wat de hoogte hiervan wordt, wel is duidelijk dat Hilversum als werkgever hier een bijdrage aan moet leveren.

Investeren in de ontwikkeling van medewerkers en management is van groot belang. Individuele opleidingen, concernbrede opleidingen en managementontwikkeling dragen hieraan bij. Net als het leren van de ervaring in de praktijk en het reflecteren hierop. Via de Hilversum Academie wordt een flink aanbod gedaan aan medewerkers, met verplichte onderdelen daar waar het gaat om het inwerken als nieuwe collega en omgaan met privacy voor iedereen.

Naast de professionele ontwikkeling, op individueel en teamniveau, blijft Hilversum ook investeren in de vitaliteit van medewerkers. Medewerkers worden hoe dan ook geïnspireerd om meer te bewegen en aan hun gezondheid te werken. Roken is inmiddels niet meer toegestaan in en om de kantoren. Met behulp van de aanpak voor strategische personeelsplanning wordt binnen de afdelingen vooruit gekeken naar welke ontwikkelingen er nodig zijn om het werk en de opgaven die voor liggen op de beste wijze te kunnen doen.

Inhuur

In de Personeelsmonitor 2020 van A&O fonds Gemeenten is zichtbaar dat gemeenten rond de 18% van de loonsom aan externe inhuur besteden. Dat betreft alle inhuur: inhuur op het formatiebudget en inhuur op de taakvelden. Deze uitkomsten zijn de afgelopen jaren redelijk stabiel gebleven. De sturing vindt plaats door elke keer een bewuste afweging te maken of de inhuur noodzakelijk is en niet anders kan worden opgelost. Bij onderdeel 3.5.9 wordt een uitgebreidere toelichting m.b.t. de inhuur gegeven.

3.5.5 Digitale vaardigheid

I-visie

De I-visie is in 2020 vastgesteld om richting te geven aan de informatiehuishouding van de gemeente en de bijbehorende ICT-oplossingen. De gemeente conformeert zich zoveel mogelijk aan de landelijke ontwikkelingen vanuit de VNG, waaronder Samen Organiseren en *Common Ground*.

Met de I-visie is het doel dat:

- De dienstverlening aan de inwoners, bedrijven en bezoekers van Hilversum centraal staat in de informatievoorziening.
- Ontwikkelingen in de markt op gebied van digitale serviceverlening worden gevolgd en een inspiratiebron zijn.
- Digitale dienstverlening (e-Diensten en portals) de producten en diensten ondersteunt die de gemeente levert.
- De informatievoorziening de organisatie faciliteert en ondersteunt in haar informatiebehoefte.

- De informatievoorziening modern, wendbaar en solide is, gebaseerd op architectuur en standaardisatie.

Vanuit de I-visie zijn in het projectportfolio voor 2022 investeringen in deze begroting opgenomen.

Vervanging kernapplicaties

De afgelopen jaren zijn veel aanbestedingen gedaan en nieuwe kernapplicaties geïmplementeerd. De burgerzaken applicatie is volledig geïmplementeerd. De personeelsmanagement applicatie is grotendeels afgerond en het zaaksysteem wordt in 2021 afgerond. Daar waar mogelijk wordt vereenvoudiging en verbetering doorgevoerd. Dit jaar volgt nog een aantal aanbestedingen. Van de aanbestedingen die in 2021 gestart zijn, lopen de implementaties door in 2022. Denk hierbij aan specifieke applicaties binnen het Sociaal Domein en de financiële applicatie.

In de softwaremarkt worden steeds meer applicaties als SaaS (Software as a Service) aangeboden, waarbij de applicatie draait bij de leverancier en de kosten in een abonnementsvorm worden afgerekend. We investeren daarom niet meer in software en dit heeft vanaf 2023 gevolgen voor de manier waarop deze kosten in de begroting worden opgenomen. De situatie waarbij de software niet meer bij de gemeente draait zorgt voor een andere vorm van aansturing van de leveranciers, waarbij het voeren van regie steeds belangrijker wordt. We vragen hierdoor andere vaardigheden van ons personeel en in de huidige arbeidsmarkt blijft het uitdagend om goed geschoold personeel te vinden.

Bedrijfsmiddelen

In 2021 zijn de mobiele telefoons uitgeleverd. Komend jaar worden er laptops uitgeleverd voor de medewerkers om hybride werken beter mogelijk te maken. Dit is door de pandemie in een stroomversnelling gekomen.

Data gestuurd werken

Een data gedreven organisatie vraagt van onze organisatie wendbaarheid, inzicht in onze processen en standaardisatie (centrale datastrategie). Data gestuurd werken vraagt om oefenen en om stapsgewijs te bouwen aan de basis zoals werkwijzen, architectuur en toegang. Er worden inspiratiesessies georganiseerd om bruikbare ideeën op te doen en er wordt geëxperimenteerd met dashboards. Vanuit de Smart City-ontwikkeling wordt informatie steeds meer bij elkaar gebracht op één platform. De open databeweging krijgt meer vorm en inhoud. Hierop kunnen innovatieve oplossingen aansluiten. Waarborgen op het gebied van privacy en informatiebeveiliging zijn hierbij essentieel.

3.5.6 Borgen

Privacy en informatiebeveiliging

Informatie is één van de belangrijkste bedrijfsmiddelen van de gemeente Hilversum voor het realiseren van de bedrijfsdoelstellingen. De beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatiesystemen en vertrouwen in informatie (privacy en controleerbaarheid) zijn van groot belang. Inwoners, bedrijven, ketenpartners en medewerkers van onze organisatie verwachten betrouwbare informatie. Informatiebeheer, informatiebeveiliging en privacy staan centraal. In 2020 is het hernieuwd Privacy beleid vastgesteld. Tevens is het Strategisch Informatiebeveiligingsbeleid 2020 -2024 vastgesteld. De kern is het borgen van de verantwoordelijkheid van de organisatie. In 2020 is gestart met een traject voor bewustwording over de risico's en oplossingen voor informatiebeveiliging en privacybescherming. Dit betreft een meerjarig leertraject dat doorloopt in 2021 en 2022. Extra aandacht is in 2021 ten aanzien van de invulling van specialistische juridische ondersteuning op het gebied van de AVG.

Informatie is ook onderdeel van de samenwerking met de buitenwereld. Data en applicaties van de gemeente staan steeds vaker in de Cloud. De informatiebeveiliging conform de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) vormt hierin de basis. Het netwerk van de gemeente is hierin vaak de verbindende schakel met andere partijen. Hierbij investeren we in de samenwerking met het 'common ground'-programma van de VNG. Dit programma richt zich op het ontwikkelen van een eenduidige ICT-infrastructuur voor gemeenten die voldoet aan de vereisten uit AVG en BIO. Hilversum is reeds enkele jaren bezig met het verbeteren en compliant worden op het gebied van informatiebeveiliging en AVG. Vanuit de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) is er tweeënehalf jaar geleden 1 FTE privacy officer aangenomen. Voor de informatiebeveiliging is er een ½ FTE CISO (Chief Security Officer) aangesteld die voornamelijk beleidsmatig bezig is. De operationele zaken rond informatiebeveiliging zijn (nog) niet afdoende geborgd. Met name operationele taken rond verwerken en tijdig voorkomen van data lekken, informatie beveiligingsincidenten, IBD-Alerts (Informatie Beveiligingsdienst van de rijksoverheid) en de Ensia Audit. Ook loopt er inmiddels een BIO-Control cyclus voor het compliant maken van het concern met de BIO 2020 (Baseline Informatie beveiliging overheid).

Het rekenkamer onderzoek naar AVG en informatiebeveiliging heeft aangetoond dat we voldoende in control zijn en de komende jaren verder de processen rondom IB en AVG kunnen versterken.

Informatiebeheer

Vanuit de Archiefwet is de taak om de gemeentelijke informatie goed en toegankelijk op orde te hebben, en dat blijft mensenwerk. Om hieraan te voldoen wordt ingezet op de organisatorische borging van informatie. Informatiebeheer wordt nadrukkelijk onderdeel van 'basis op orde', waarbij inzicht in registratie en kwaliteitscontrole achteraf geborgd worden.

Ook vanuit de ambitie om data gedreven te werken, is de betrouwbaarheid van data een randvoorwaarde. Over het informatiebeheer wordt jaarlijks gerapporteerd door de archiefinspecteur. De resultaten gaven afgelopen jaren aanleiding tot het verbeteren van het controleproces voor informatie kwaliteit. Via interbestuurlijk toezicht ziet de provincie toe op de uitwerking en uitvoering hiervan. Begeleid door de projectorganisatie en met aanzienlijke inspanning van alle teams is in het oude zaakstelsel een opschoningslag gemaakt in het afronden en archiveren van oude informatie. Alle oude informatie blijft hierdoor terugvindbaar, maar alleen actuele zaken zijn meegegaan naar het nieuwe zaakstelsel om daar verder behandeld te worden.

Interne beheersing

Het proces van interne beheersing begint met inzicht om met elkaar te komen tot continue verbeteringen. Naast de toenemende regeldruk zijn ook andere thema's op het toneel verschenen zoals privacybescherming en informatiebeveiliging. Deze zijn ook essentieel voor de mate van interne beheersing. Deze ontwikkelingen kunnen ertoe leiden dat risicomanagement en compliance op zichzelf staande doelen zijn geworden in plaats van activiteiten die gerelateerd zijn aan primaire doelstellingen.

In 2020 is het fundament gelegd voor een duidelijke rolverdeling tussen de lijn-, de control- en audit organisatie. Deze verdeling heet ook wel de three lines of defence (3LOD). De eerste verdedigingslijn is nadrukkelijk ingebed in de operationele bedrijfsprocessen en de leidinggevenden zijn hiervoor als eigenaar verantwoordelijk. De tweede verdedigingslijn is voornamelijk een staffunctie ten dienste van de eerste lijn, heeft een adviserende en monitorende rol op de risicoprofielen van bedrijfsprocessen en vervult hiermee de rol van poortwachter. De derde verdedigingslijn heeft een controlerende functie gericht op het toetsen van de effectiviteit van de eerste en tweede verdedigingslijn. Een effectief beheersingsmodel gebaseerd op 3LOD vereist visie, ambitie en onderlinge afstemming. Een eerste stap hiervoor is het opstellen van een visiedocument integrale interne beheersing uitmondend in beleid. De scope van dit beleid behelst alle thema's die de gemeente wenst te beheersen zoals privacybescherming, informatiebeveiliging en rechtmatigheid.

Met instrumenten als het Algemeen Controle Plan, de visiedocumenten en strategie ontwikkeling ligt de verantwoordelijkheid voor beleid en bedrijfsvoering nadrukkelijker bij het management met duidelijke verantwoordingslijnen naar concerndirectie en college. De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording vanaf 2022 is de eerste stap in de ontwikkeling naar een control statement over beleid en bedrijfsvoering. Dit is een jaar later dan de beoogde invoering van 2021. Ter voorbereiding op de verplichte expliciete rechtmatigheidsverantwoording is er in 2020 een plan uitgewerkt om over 2020 en 2021 te komen tot een in control statement over de financiële rechtmatigheid. De komende jaren breiden we de reikwijdte van het in control statement uit tot sprake is van een integrale verantwoording van het college over kwaliteit van sturing en beheersing.

Het borgen van de kwaliteit van sturing en beheersing in de organisatie vraagt ook om (door)ontwikkeling van de control- en auditfunctie tot een volwaardige professionele functie die voldoet aan de geldende standaarden. Met deze (door)ontwikkeling én de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording / het in control statement neemt de afhankelijkheid van de externe accountant verder af. De auditfunctie beoordeelt jaarlijks, op basis van een door het college vast te stellen auditplan, de kwaliteit van sturing en beheersing binnen de organisatie en rapporteert de bevindingen met een interne management letter aan directie en college.

In 2022:

- Het college geeft een in control statement af over de financiële rechtmatigheid. Deze komt in de jaarrekening 2022;
- De accountant beoordeelt dit in control statement en rapporteert hierover aan de gemeenteraad in het jaarlijkse accountantsverslag;
- Daarnaast verstrekt de accountant een controleverklaring over 2022. Dit gaat over de getrouwheid met hantering van de toleranties zoals vastgelegd in het controleprotocol van de raad.

De accountant maakt bij de controlewerkzaamheden over 2022 zoveel mogelijk gebruik van de interne financial audits op de belangrijkste financiële processen. En voert de controlewerkzaamheden uit volgens het door de gemeenteraad vastgestelde normenkader

3.5.7 Formatie

Organisatieonderdeel	Toegestane formatie in fte Begroting 2021	Verschil in fte 2022 t.o.v. 2021	Toegestane formatie in fte Begroting 2022	Salarissen en sociale lasten huidig personeel	Ref.
Organisatie o.l.v. gemeentesecretaris	659	17	676	57.268	1
College	7	0	7	886	2
Raad	37	0	37	762	
Griffie en Rekenkamer	6	0	6	576	
Totaal gemeente	709	17	726	59.492	

Afgerond op hele fte's. Bedragen in duizendtallen.

Toelichting

Ref. 1: De toename van 10 fte komt voort uit extra formatiebudget dat in de begroting 2021 was toegekend maar nog niet vertaald in formatie van de paragraaf bedrijfsvoering van de begroting 2021. Tevens vindt er bij de begroting 2022 een formatie-uitbreiding plaats van 7 fte.

Ref. 2: Het college heeft een toegestane formatie van 6,6 fte vanaf de begroting 2021.

3.5.8 Personeelskosten

Organisatieonderdeel	Salarissen en sociale lasten huidig personeel	Bijkomende kosten huidig personeel	Salarissen en sociale lasten voormalig personeel	Kosten inhuur	Totale lasten	Baten (opbrengsten detacheringen en dienstverlening)	Saldo lasten en baten	Ref
Organisatie o.l.v. gemeentesecretaris	57.158	881	562	248	58.849	-474	58.375	1
College	886	57	306		1.249		1.249	2
Raad	762	48			810		810	
Griffie en Rekenkamer	576	14			590		590	
Totaal gemeente	59.382	1.000	868	248	61.498	-474	61.024	

Bedragen in duizenden euro's.

Toelichting

Ref. 1: De regel 'Organisatie o.l.v. gemeentesecretaris' geeft een samenvatting van de zogeheten 'hulpkostenplaats' voor de kosten van het ambtelijk apparaat, ook wel 'formatiebudget' genoemd. Hier worden de kosten en opbrengsten van het vaste ambtelijke personeel gebudgetteerd en geboekt. Het BBV vereist dat alle lasten en baten, dus ook die van het personeel, worden begroot en verantwoord op de taakvelden. Alle hier weergegeven begrote kosten zijn dus ook meegenomen in de taakvelden. De begrote kosten van het ambtelijk apparaat worden middels een verdeelsleutel over de taakvelden verdeeld. Ook de werkelijk gemaakte kosten worden over de taakvelden verdeeld. Als gevolg hiervan kan de verklaring van het jaarrekeningresultaat van de gemeente deels liggen in het (door geboekte) overschot of tekort van de hulpkostenplaats. Ten behoeve van de financiële sturing door de raad behandelen wij de hulpkostenplaats als één budget. We melden dus afwijkingen over het totale formatiebudget, niet over afzonderlijke team- of afdelingsbudgetten.

De inhuurkosten (€ 208.000) betreffen alleen de inhuurkosten die zijn begroot op de hulpkostenplaats. Er is ook inhuur direct op de taakvelden begroot. Zie bij 3.5.9, 'Kosten ingehuurd personeel'.

De baten (€ 418.000) zijn inkomsten die we verwachten uit detachering (tijdelijke uitleen van medewerkers aan andere organisaties) en dienstverleningsovereenkomsten (ICT-dienstverlening aan Gooise Meren, gastheerschappen voor Wijdemeren, uitvoering BBZ voor regiogemeenten).

Ref. 2: Het bedrag van € 306.000 (4e kolom) betreft kosten t.b.v. voormalige wethouders o.a. wachtgeld en t.b.v. de pensioenvoorziening.

3.5.9 Kosten ingehuurd personeel

categorie inhuur	bedrag	t.o.v. loonsom (%)	ref
op formatiebudget	248	0,4	1
op taakvelden	1.063	1,8	2
totaal	1.311	2,2	

Bedragen in duizenden. Loonsom = € 58.444

Algemene toelichting

In deze tabel ziet de u de kosten van het inhuren van personeel, *voor zover daar bij het maken van de begroting al aparte budgetten voor zijn aangemaakt*. We vermelden deze cijfers omdat we gedurende het begrotingsjaar 2022 en in de jaarstukken 2022 verantwoording afleggen over de werkelijk gemaakte inhuurkosten, en het BBV voorschrijft: 'rekening volgt begroting'. Op begrotingsbasis zeggen de cijfers echter weinig; ze zijn geen goede voorspeller van de werkelijk te verwachten kosten van inhuur. We kunnen er van uitgaan dat de inhuurkosten in de realisatie veel hoger zullen zijn dan de hierboven aangegeven cijfers. Dit impliceert niet dat de inhuur ook tot overschrijdingen zal leiden. Het uitgangspunt is en blijft dat er alleen wordt ingehuurd als er voldoende budget is – zij het inhuurbudget, salarisbudget of materieel budget.

Toelichting bij de referenties

Ref. 1. Bovenop de salarislasten is in het formatiebudget voor € 248.000 aan inhuurkosten geraamd. De werkelijke inhuurkosten op het formatiebudget zullen niet alleen uit deze vooraf begrote inhuurkosten bestaan, maar ook uit de kosten van het tijdelijk met inhuur bezetten van moeilijk vervulbare vacatures, het inhuren van medewerkers in het kader van een proefperiode in aanloop naar een vast contract, en inhuur om langdurig zieke medewerkers te vervangen.

Ref. 2. In de begroting is direct op de taakvelden voor € 1,0 miljoen aan inhuurkosten geraamd. In de loop van het begrotingsjaar zullen hier inhuurkosten bijkomen die worden bekostigd uit budgetten die nu nog als 'materieel budget' gelabeld staan. Deze zijn nog niet als 'inhuur' gelabeld, omdat nu nog niet vaststaat welk deel zal worden besteed aan inhuur, welk deel aan advieskosten, en welk deel aan ander uitbesteed werk.

3.5.10 Kosten van huisvesting en ICT

categorie lasten / baten	Begroting 2021			Begroting 2022			Ref.
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	
Huisvesting	2.683	121	2.562	2.874	121	2.753	1
ICT	7.741	236	7.505	8.581	305	8.276	2

Bedragen in duizenden euro's

Toelichting referenties:

Ref. 1. De huisvestingskosten betreffen de kosten van de panden die de gemeente gebruikt voor de eigen bedrijfsvoering: Raadhuis, Stadskantoor, kantoorvilla Oude Enghweg 21, Gemeentewerf en Wilhelminastraat. De kosten bestaan voor ongeveer de helft uit kapitaallasten (afschrijving en rente). De andere helft bestaat uit de huur van het pand aan de Wilhelminastraat, onderhouds- en energiekosten, belastingen (OZB, rioolheffing e.d.) en verzekeringen. De stijging ten opzichte van 2021 wordt veroorzaakt door het ramen van lasten voor verduurzaming (afkoop CO2 en inkoop biogas) en de jaarlijkse fluctuaties van de kapitaallasten.

Ref 2. De ICT-lasten bestaan uit personeelskosten, kapitaallasten (afschrijving en rente) en materiële lasten (hardwarekosten die niet geactiveerd worden, licentie- en onderhoudskosten).

3.5.11 Budgetten ten behoeve van de raad en de ondersteuning van de raad

soort budget	geraamde lasten
vaste vergoedingen raadsleden en commissieleden	810
budget fractievergoedingen	16
griffie	535
rekenkamer	148
budget accountantskosten	125
overige kosten raad en raadsondersteuning	165
totaal	1.799

Bedragen in duizenden euro's.

In dit overzicht ziet u de kosten van de raad en de ondersteuning van de raad. De kosten van de griffie betreffen zowel de personeelslasten van de griffie als het materiële budget van de griffie. De kosten van de rekenkamer betreffen zowel de personeelslasten als het onderzoeksbudget. De post overige kosten raad en raadsondersteuning ad. € 165.000 is inclusief incidenteel voor 2022 t.b.v. mobile devices ad. € 45.000 en promotie verkiezingen 2022 ad. € 25.000

3.6 Verbonden partijen

3.6.1 Inleiding

In de regelgeving wordt met een verbonden partij bedoeld: een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft.

Deze paragraaf verbonden partijen bevat de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen alsmede een lijst van de verbonden partijen. Deze lijst is als volgt onderverdeeld:

1. gemeenschappelijke regelingen;
2. vennootschappen en coöperaties;
3. stichtingen en verenigingen;
4. overige verbonden partijen.

Per verbonden partij wordt ten minste de volgende informatie opgenomen:

- de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee gediend wordt;
- het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
- de eventuele risico's van de verbonden partij voor de financiële positie van de gemeente.

De prestaties van de verbonden partijen zijn *niet* in deze paragraaf beschreven, maar in de programma's. In de *programma's* is de informatie opgenomen over de doelstellingen, de beoogde maatschappelijke effecten, de wijze waarop gestreefd wordt deze effecten te bereiken, en de betrokkenheid hierbij van de verbonden partijen.

3.6.2 Visie op verbonden partijen

Het beleid van de gemeente Hilversum inzake verbonden partijen is vastgelegd in twee nota's: de *P&C-nota Verbonden partijen* en *Sturen op verbonden partijen*.

In de *P&C-nota Verbonden partijen* (2008) is onder andere geregeld welke vragen beantwoord moeten worden voordat besloten wordt om aan een verbonden partij te gaan deelnemen:

1. Wordt door deelname een publiek belang gediend? Welk belang is dat?
2. Kan dit publieke belang ook zelfstandig door de gemeente worden verwezenlijkt? Zo ja, wat zijn de voordelen en nadelen van verwezenlijking via een verbonden partij?
3. Kan aangetoond worden dat de voordelen van deelname groter zijn dan het standaardbezwaar van verlies aan bestuurlijke grip?
4. Wat zijn de financiële risico's, en hoe wegen die op tegen de voordelen van deelname?
5. Is er keuze mogelijk met betrekking tot de rechtsvorm van de verbonden partij, en zo ja welke vorm verdient de voorkeur?

De nota *Sturing op verbonden partijen* (2013) heeft als doel 'de sturingsmogelijkheden van raad en college van B en W op de huidige verbonden partijen te verbeteren.' Hiervoor zijn tien verbeterpunten geformuleerd, waaronder:

- ‘sturen en controleren op financiën én prestaties (is geleverd conform afgesproken prestaties?)’;
- ‘waar dit nu nog onvoldoende inzichtelijk wordt gemaakt, in gesprek te gaan met de verbonden partij over de opname van duidelijk geformuleerde doelen, prestaties en prestatie-indicatoren in de begroting en de jaarrekening’;
- ‘tijdens de begrotingsbehandeling te bepalen op welke onderwerpen college van B&W en/of de raad de komende tijd wil (mee)praten’.

3.6.3 Beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

Er is gestart met het ontwikkelen van een visie op samenwerking en de verschillende rollen van gemeente en organisaties in samenwerkingen, waarbij wordt aangegeven welke vormen van governance mogelijk en gebruikelijk zijn en welke risico's daarbij horen. In september 2020 heeft hierover een beeldvormende sessie met de raad plaatsgevonden. In 2021 is mede door de Corona pandemie de oorspronkelijke planning niet behaald. Gezien de bestuurlijke prioriteiten en de veelheid van onderwerpen worden de visie op samenwerking en een afwegingskader samenwerking (waaronder Verbonden Partijen) in het 4e kwartaal van 2021 uitgewerkt en ter besluitvorming aan de Raad aangeboden.

De beleidsvoornemens van de gemeente Hilversum voor de individuele verbonden partijen zijn vervat in de doelen die hieronder en bij de programma's beschreven zijn. Daarnaast hebben wij, zowel voor onze eigen organisatie als de verbonden partijen, aandacht voor een doelmatige en doeltreffende besteding van financiële middelen. Praktisch vertaald moeten de begrotingsbudgetten goed zijn onderbouwd en moet die onderbouwing actueel zijn. Niet goed onderbouwde budgetten (zogenaamde beukennoten) moeten vrijvallen of beschikbaar komen voor andere ambities. Dit heeft onze continue aandacht in de contacten met diverse verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regeling

Regio Gooi en Vechtstreek

Bestuurlijke deelname van de gemeente	In 2020 behandelden de gemeenteraden een geactualiseerde gemeenschappelijke regeling (Hilversum 1 juli 2020). Deze is per 1 januari 2021 in werking getreden. Op basis van die regeling heeft ieder lid een gelijke stem. Dit betekent dat Hilversum dan 14% van de stemmen heeft. Een andere bepaling in de gemeenschappelijke regeling is de positie van de voorzitter. Aan het algemeen bestuur wordt een onafhankelijk voorzitter toegevoegd: de burgemeester van de grootste gemeente. Dat betekent dat Pieter Broertjes voorzitter is. Als lid namens Hilversum zal Wethouder Voorink een wethouder plaatsnemen in het algemeen bestuur. Verder wordt het algemeen bestuur uitgebreid met een lid namens de gemeente Eemnes wanneer het onderwerpen betreft die ook hen aangaan. Ook zij hebben een gelijke stem, wat het aandeel van Hilversum op 13% brengt.
Partners	Gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Huizen, Laren, Weesp, Wijdemeren en op specifieke taken ook gemeente Eemnes.
Doel en openbaar belang	In de gemeenschappelijke regeling is het doel als volgt: Doel is de wenselijk geachte samenwerking tussen de gemeenten in Gooi en Vechtstreek en Eemnes zodanig vorm te geven dat de aan de Regio opgedragen taken doelmatig en doeltreffend worden uitgevoerd met behoud van de regie van de gemeenten onder waarborging van de betrokkenheid van gemeenteraden bij de regionale samenwerking.

	2021	2022
Financiële belang van de gemeente	€ 39,8 mln	€ 40,2 mln
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 934.000 nadeel vóór mutatie bestemmingsreserves	€ 858.000 nadeel vóór mutatie bestemmingsreserves
Toelichting	Cijfers 2021 respectievelijk 2022 zijn gebaseerd op begroting 2021 respectievelijk begroting 2022. De bijdrage 2021 bestaat uit een bedrag van € 15,8 mln (2022: € 18,9 mln) aan gemeentelijke bijdrage en het doorbetalen van € 24,0 mln (2022: € 21,3 mln) aan middelen, die Hilversum als centrumgemeente ontvangt. Van de € 15,8 mln gemeentelijke bijdrage 2021 (2022: € 18,9 mln) is € 8,9 mln (2022: € 9,9 mln) voor de GAD. De begroting 2021 van de Regio GV bedraagt circa € 87,7 mln (2022: € 92,8 mln) vóór begrotingswijzigingen.	
	Stand per 31-12-2021	Stand per 31-12-2022
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 8.927.000	€ 8.069.000
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 67.657.000	€ 72.290.000
Toelichting	Cijfers eigen en vreemd vermogen zijn gebaseerd op begroting 2022.	

Relevante beleidsinformatie	<p>De gemeenschappelijke regeling heeft een openbaar lichaam ingesteld als bedoeld in artikel 8 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De opheffing van de regeling en de ontbinding van het openbaar lichaam is geregeld in artikel 41 van de Gemeenschappelijke Regeling Regio Gooi en Vechtstreek. Hierin is bepaald dat bij opheffing een liquidatieplan vastgesteld wordt door het algemeen bestuur waarbij afspraken worden gemaakt over de vereffening van het vermogen. De verdeelsleutel van deze vereffening is gelijk aan de verdeelsleutel die is bepaald bij het aangaan van de diverse verplichtingen. In beginsel is dat op basis van het inwonersaantal. Deze zelfde verdeling van financiële verantwoordelijkheid geldt ook bij een nadelig jaarresultaat, dat niet opgevangen kan worden met de eigen reserves. Dat betekent dat in geval van schulden bij opheffing of tekorten bij de jaarrekening de gemeente Hilversum hiervoor voor ongeveer 35 % aansprakelijk is.</p> <p>Als gevolg van de herindeling met Amsterdam is de gemeente Weesp na 48 jaar geen eigenaar meer van de gemeenschappelijke regeling Regio Gooi en Vechtstreek. De Regio sluit in 2021 met Amsterdam dienstverleningsovereenkomsten voor de inzameling van huishoudelijk afval, jeugdgezondheidszorg en leerplicht. Met deze overeenkomsten beogen Amsterdam en de Regio Gooi en Vechtstreek langdurig continuïteit van dienstverlening te realiseren voor inwoners uit Weesp. De overige taken en diensten van de Regio worden per 1 januari 2022 of per 1 januari 2023 overgedragen aan de gemeente Amsterdam.</p>
Risico's	<p>De Regio Gooi en Vechtstreek geeft in de begroting 2022 de volgende risico's. Tegenover het risicoprofiel van ruim € 1,6 mln staat een weerstandscapaciteit van ruim € 1,2 mln. De daaruit voortvloeiende ratio bedraagt met 0,75 (1=voldoende). Als grootste risico's benoemt de Regio GV de ontwikkeling van de loonkosten en de arbeidsgerelateerde kosten samen ruim € 521.000, en diverse risico's bij de GAD € 370.000.</p>
Programma	<p>4. Bestuur</p>
Website	<p>http://www.regiogv.nl</p>

Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek

Bestuurlijke deelname van de gemeente Statutaire vestigingsplaats is Hilversum. Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten. De burgemeester van Hilversum maakt deel uit van en is voorzitter van het dagelijks en het algemeen bestuur. Het bestuur beslist bij meerderheid van stemmen. Hilversum heeft 1 van de 7 stemmen in het algemeen bestuur.

Partners De gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Huizen, Laren, Weesp en Wijdemeren.

Doel en openbaar belang De taken en verantwoordelijkheden van de veiligheidsregio zijn vastgelegd in de Wet veiligheidsregio's (Wvr). In hoofdlijnen is dat conform artikel 10 Wvr:

- a. het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises;
- b. het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald;
- c. het adviseren van het college van burgemeester en wethouders over de taak, bedoeld in artikel 3, eerste lid;
- d. het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing. Deze taken worden gezamenlijk uitgevoerd door de brandweer, politie, GHOR en Bevolkingszorg;
- e. het instellen en in stand houden van een brandweer;
- f. het instellen en in stand houden van een Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR). De GHOR coördineert de inzet van geneeskundige diensten tijdens rampen en grote ongevallen;
- g. het voorzien in de meldkamerfunctie;
- h. het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel;
- i. het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de onder d, e, f, en g genoemde taken.

	2021	2022
Financiële belang van de gemeente	€ 8.565.915	€ 8.620.057
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 20.000 nadeel voor mutatie reserves	€ 0 (geen mutaties reserves)
Toelichting	<p>Het totaal van de exploitatie 2021 bedraagt € 27.930.339 (2022: € 26.119.572)</p> <p>Van de totale gemeentelijke bijdragen aan de Veiligheidsregio draagt gemeente Hilversum circa 39% (2022: 42%) van de kosten. Voor 2021 bestaat dit uit de volgende bedragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Algemene bijdrage € 8.055.635 (2022: € 8.110.127). -Bijdrage Bevolkingszorg € 130.823 (2022: € 136.921). -Bijdrage Huisvesting € 379.457 (2022: € 373.009). 	
	Stand per 31-12-2021	Stand per 31-12-2022

Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 2.290.094	€ 2.477.594
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 13.987.253	€ 15.272.999
Toelichting	Cijfers 2021 en 2022 zijn gebaseerd op de Programmabegroting 2022 in de Veiligheidsregio.	
Relevante beleidsinformatie	<p>Taakdifferentiatie: Het huidige brandweerstelsel is gebaseerd op een mix van vrijwilligheid en beroepsbrandweer. Door Europese en internationale regelgeving en jurisprudentie blijkt dat de huidige situatie niet ongewijzigd in stand kan blijven. Besluitvorming hierover dient te resulteren in nieuwe wet- en regelgeving en daardoor in een herziening van de huidige brandweerorganisatie die daarna voldoet aan die nieuwe wet- en regelgeving. Na landelijke besluitvorming over de toekomstige vorm van de brandweerorganisatie en de bijbehorende financiële consequenties, kunnen vervolgens de regionale organisatorische, personele en financiële consequenties afgewogen worden en bestuurlijk afgehecht worden. De verwachting is dat deze besluitvorming in 2021 plaatsvindt. Vanaf 2022 kan dan begonnen worden met het doorvoeren van wijzigingen in onze eigen organisatie.</p> <p>Evaluatie Wet op de Veiligheidsregio's: De Wet veiligheidsregio's (Wvr) is nu tien jaar van kracht. In opdracht van de Minister van Justitie en Veiligheid (J&V) zijn doeltreffendheid en effecten van de Wvr geëvalueerd. Dit heeft eind 2020 geresulteerd in een rapport met adviezen. De besluitvorming naar aanleiding van deze adviezen moet nog plaats vinden. Wat de feitelijke impact is van de in het rapport gegeven adviezen is nog onduidelijk. Het proces zit op dit moment nog in de evaluatie- en adviesfase. Als veiligheidsregio is onze invloed op dit onderwerp beperkt en is er een grote afhankelijkheid van de besluitvorming door de overheid.</p> <p>Werkgeversvereniging landelijke brandweer: Het is belangrijk dat de veiligheidsregio's en vakbonden ook in de toekomst collectieve arbeidsvoorwaarden voor het personeel van de veiligheidsregio's kunnen vaststellen, waardoor alle veiligheidsregio's niet afzonderlijk over de arbeidsvoorwaarden van hun personeel hoeven te overleggen in de lokale GO's. Hiervoor dient de gemeenschappelijke regeling (GR) van VRGV gewijzigd te worden. Besluitvorming in het college heeft in april 2021 plaatsgevonden en op 30 juni heeft het Algemeen Bestuur ingestemd om deel te nemen aan de werkgeversvereniging (verslag AB VRGV 30 juni).</p>	
Risico's	De verdeelsleutel van de gemeentelijke bijdragen is geregeld in artikel 32 van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek 2016. Vervolgens bepaalt artikel 35 van deze regeling dat bij (gedeeltelijke) opheffing het algemeen bestuur een verdeling opstelt. Als verdeelsleutel voor de gemeentelijke bijdragen wordt dezelfde verhouding toegepast als bij de algemene uitkering uit het gemeentefonds aan de individuele gemeenten voor openbare orde en veiligheid voor brandweer en rampenbestrijding opgenomen bedragen. Dezelfde verdeling van financiële verantwoordelijkheid geldt ook bij	

een nadelig jaarresultaat, dat niet opgevangen kan worden met de eigen reserves. De deelnemende gemeenten dragen in een eventueel tekort bij op basis van het aantal inwoners. In geval van tekorten bij de jaarrekening is de gemeente Hilversum voor zo'n 42% aansprakelijk. Opheffing van dit wettelijk verplichte openbaar lichaam kan alleen door de rijkswetgever geïnitieerd worden, maar de kans op een negatief rekeningresultaat is mogelijk.

In de programmabegroting 2022 noemt de Veiligheidsregio als grootste 2 risico's:

Taakdifferentiatie brandweerpersoneel: € 900.000

In december 2019 is een voorlopig besluit genomen in het Veiligheidsberaad om taakdifferentiatie tussen beroeps en vrijwilligers nader uit te werken. Daarbij gaat het er om dat er objectief vastgesteld kan worden dat er verschil is tussen een vrijwilliger en beroeps. Te denken valt aan differentiatie in zwaarte van de opleiding, het uitvoeren van specialismen, belasting in tijd en beschikbaarheid, etc. In december 2020 stond de taakdifferentiatie wederom op de agenda van het Veiligheidsberaad en de minister van V&J. Hierin is wederom besloten om een aantal zaken nader uit te werken, zodat er in 2021 besluitvorming kan plaatsvinden. Als VRGV hebben we geen invloed op het vervolgtraject dat gelopen wordt met de betrokken partijen (werkgevers, werknemers en het ministerie van V&J). We gaan er vanuit dat het rijk een financiële compensatie voor de kosten van de taakdifferentiatie op zich neemt. De verdeling van de rijksmiddelen is op dit moment echter ongewis. Er is een financieel risico voor alle veiligheidsregio's, maar met name voor die veiligheidsregio's die voor een groot deel drijven op vrijwilligheid. De hoogte van de financiële impact zal in 2021 duidelijk moeten worden na analyse van de effecten van taakdifferentiatie. Gelet op de eerste aannames blijkt dat er minimaal een risico is van € 1.5 mln per jaar. Rekening houdend met het feit dat er vanaf 2023 invulling aan wordt gegeven en dat 30% van de kosten door de VRGV en de gemeenten financieel opgelost moet worden, is het financieel risico € 900.000.

Uittreding gemeente Weesp: € 240.000

De gemeente Weesp zal in 2022 uittreden uit de gemeenschappelijke regeling VRGV en zal intreden bij Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland. Door deze uittreding moeten er (financiële) afspraken worden gemaakt over de projectkosten, de desintegratiekosten en frictiekosten. Daarnaast zal er i.s.m. met de VRF moeten worden gekeken naar de huidige verdeelsleutel van de gezamenlijke kosten tussen de partijen. Deze verdeelsleutel zal ten gunste van de VRGV veranderen als gevolg van de uittreding van de gemeente Weesp. Er zullen met de gemeente Weesp vanuit de stuurgroep uittreding gemeente Weesp zo goed als mogelijk financiële afspraken worden gemaakt over een financieel arrangement, waarbij de VRGV de tijd krijgt om de niet direct wegvallende kosten gelijkmatig over een bepaalde periode te kunnen afbouwen. In samenwerking met de VRF zal worden gekeken wat de financiële impact is van de nieuwe verdeelsleutel en naar gelang zullen hier ook bestuurlijke afspraken

moeten worden gemaakt over de herverdeling. Vooralsnog wordt er gerekend met een financieel risico voor de VRGV van € 800.000 structureel per jaar, waarbij het financieel arrangement de komende jaren wordt afgeboekt. Het financieel risico is nu vooralsnog bepaald op 10%, zijnde € 240.000 vanaf 2022.

Programma

4. Bestuur

Website

www.vrgooienvechtstreek.nl

Werkvoorzieningsschap Tomingroep

Bestuurlijke deelname van de gemeente Namens Hilversum zit portefeuillehouder Wolthers in het Algemeen Bestuur (AB). Op grond van de eind 2017 gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling Tomingroep 2017 worden op basis van het voortschrijdend tienjaars-gemiddelde aandeel van de deelnemende gemeenten in het aantal SW-medewerkers bij Tomingroep de onderstaande zaken bepaald:

- het aandeel in het eigen vermogen;
- eventuele dividenduitkering of verliescompensatie;
- de stemverhouding in bestuursvergaderingen van het Schap.

Voor Hilversum is het voor 10 jaar vastgestelde aandeel 31,10 % (vastgesteld door AB Tomin 25 juni 2020).

Partners De gemeenten Almere, Blaricum, Gooise Meren, Eemnes, Huizen, Laren, Weesp en Wijdmeren.

Doel en openbaar belang Het Werkvoorzieningsschap voert namens de deelnemende gemeenten taken uit in het kader van de 'oude' Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) die gericht zijn op het aanbieden van aangepast werk aan mensen met een arbeidsbeperking.

	2021	2022
Financiële belang van de gemeente	€ 6.712.615	€ 6.475.597
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 781.000 verlies	€ 132.000 verlies
Toelichting	<p>Het financieel belang is de jaarlijkse rijksbijdrage Wsw die Hilversum via de algemene uitkering ontvangt en doorsluisst naar het werkvoorzieningsschap. De genoemde bedragen 2022 en 2021 zijn gebaseerd op de meicirculaire 2021.</p> <p>Het Schap heeft een 100% deelneming in Tomingroep BV. Het Schap en de BV hebben een meerjarige samenwerkings-overeenkomst afgesloten. In deze overeenkomst garandeert de BV aan het Schap een nulresultaat, en verklaart het Schap dat de SW-medewerkers bij de BV worden gedetacheerd. Het nulresultaat houdt in dat een negatief resultaat bij het Schap wordt gecompenseerd door een garantietoekenning door de BV. Het uiteindelijke resultaat van het Schap is daarmee in elk boekjaar minimaal € 0. In 2021 bedraagt het negatief resultaat Schap € 781.000 (2022: € 132.000) , en de garantietoekenning BV € 781.000 (2022: € 132.000).</p> <p>De totale begroting 2021 Tomin Schap bedraagt € 26,2 mln (2022: € 24,6 mln).</p> <p>Cijfers 2022 en 2021 financieel resultaat zijn o.b.v. begroting 2022 Tomin Schap.</p> <p>Voor de jaren 2022 en 2021 wordt geen dividend verwacht.</p>	
	Stand per 31-12-2021	Stand per 31-12-2022

Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 1.906.000	€ 1.906.000
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 9.094.000	€ 8.530.000
Toelichting	Cijfers 2022 en 2021 zijn o.b.v. begroting 2022 Tomin Schap.	
Relevante beleidsinformatie	<p>De primaire taak van het Werkvoorzieningsschap is om zo goed mogelijk uitvoering te geven aan de sociale werkvoorziening (SW).</p> <p>In 2015 (invoering Participatiewet) werd de toegang tot de Wsw afgesloten. Sindsdien neemt het zittend Wsw-bestand en dus ook de rijkssubsidie Wsw jaarlijks af. Uitvoering van de Wsw voor het zittend bestand is sindsdien duurder (door het ontbreken van schaalvoordelen) en inefficiënter (door verlies expertise in afbouwende SW-bedrijven). In 2015 besloten de gemeenten in het Werkvoorzieningsschap daarom om Tomingroep ook in te zetten als arbeidsontwikkelinstrument, naast haar primaire taak als uitvoerder van de SW. Dit bleek door uiteenlopend beleid van de deelnemende gemeenten niet eenvoudig en is daarom sinds 2017 teruggedraaid naar vrijwillige inkoop.</p> <p>In juni 2019 werd besloten om eventueel dividend niet meer uit te keren aan de deelnemende gemeenten maar in te zetten voor nieuwe werkgelegenheidsprojecten (het Werkvoorzieningsschap is daar volgens de statuten toe bevoegd). Over boekjaar 2018 zou het in 2019 aan Hilversum uit te keren dividend afgerond € 76.000 hebben bedragen. Vanaf 2019 is er geen dividend gerealiseerd.</p> <p>In de loop van de zomer van 2019 bleek dat Tomingroep BV (100% dochter van het Werkvoorzieningsschap) voor het eerst in tenminste 25 jaar het jaar zou gaan afsluiten met een tekort van rond de € 2,3 mln. De oorzaak lag in een combinatie van incidentele en meer structurele zaken zoals vervanging van langdurig zieken, tegenvallers in de omzet en veel extra inhuur van uitzendkrachten.</p> <p>Het geformuleerde beleid in de strategienota (gebaseerd op groei leidde tot het aannemen van extra werk waarvoor op dat moment nog onvoldoende medewerkers beschikbaar waren. Daardoor moesten duurdere inhuurkrachten ingezet worden. Daarnaast werd ook duidelijk dat het werken met mensen uit de Participatiewet meer kosten met zich meebrengt dan het werken met SW-medewerkers, zonder dat daar een passende vergoeding tegenover stond.</p> <p>In 2020 is het Algemeen Bestuur van het Werkvoorzieningsschap Tomin een verkenning gestart naar mogelijkheden om Tomin door te ontwikkelen tot arbeidsontwikkelbedrijf dat toegerust is op de toekomst en waarbij de huidige bestuursopdracht (waarbij verliezen BV worden gecompenseerd door plaatsing P-wetters) wordt herzien. Medio 2021 zijn de uitkomsten van de verkenning met de raad gedeeld. Daarin staat dat de koersbepaling Tomin in de periode 2022-2025 een doorontwikkeling tot een werkleerbedrijf wordt. De volgende fase bestaat uit het opstellen van een bedrijfsplan voor de periode 2022-2025.</p>	

Risico's	De gemeenten sluiten de in de Algemene Uitkering ontvangen Wsw-bijdrage (rijkssubsidie Wsw) door naar het Schap. Doordat het Wsw-bestand afneemt, stijgen de kosten relatief door het ontbreken van schaalvoordelen. De huidige strategienota gaat uit van plaatsing P-wetters en groei van de onderneming. Dit is niet rendabel gebleken omdat P-wetters relatief duur zijn (zonder marktconforme begeleidingsvergoeding) en omdat voor het extra werk relatief dure inhuur ingezet moest worden. Groot voordeel is dat de Tominggroep (in relatie tot andere SW-bedrijven in het land) een uitzonderlijk grote buffer heeft, namelijk het gezamenlijk eigen vermogen van het schap en de BV bedraagt ruim € 20 mln. De gemeente is 100% risicodrager voor haar aandeel (= het aantal werkdagen van de in de gemeente Hilversum wonende werknemers).
Programma	3. Werken
Website	www.tominggroep.nl

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	De wethouder met vergunningverlening en handhaving in portefeuille, heeft zitting in het algemeen bestuur. De verdeling van de stemmen geschiedt naar rato van de omvang van de ingebrachte taken en derhalve naar rato van de financiële bijdrage. Het stempercentage in 2022 is 5,17% (2021: 4,51%).	
Partners	De provincies Flevoland en Noord-Holland, en de gemeenten Almere, Blaricum, Dronten, Gooise Meren, Huizen, Laren, Lelystad, Noordoostpolder, Urk, Wijdemeren, Zeewolde.	
Doel en openbaar belang	De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) verricht een aantal door het rijk verplichte activiteiten en niet verplichte activiteiten voor de gemeente, waaronder het verlenen van omgevingsvergunningen milieu, afhandelen van meldingen en klachten, het toezicht houden en het handhaven allemaal op het gebied van milieu. Verder kan de OFGV adviserende, ondersteunende en uitvoerende werkzaamheden verrichten op het gebied van de fysieke leefomgeving. Tot slot verzorgt de OFGV de uitvoering van programma's en projecten voor de deelnemers, waaronder het leveren van milieutechnische kennis en het uitvoeren van onderzoek en metingen.	
	2021	2022
Financiële belang van de gemeente	€ 607.646	€ 605.447
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 0	€ 0
Toelichting	De bovenstaande cijfers 2021 en 2022 zijn gebaseerd op de eerste begrotingswijziging 2021 en de Begroting 2022 van de OFGV. Op basis van de kostprijsystematiek nemen we in 2022 deel voor 5,17% (2021: 4,51%). In het kader van de nieuwe GR is afgesproken dat de bijdrage als gevolg van meerwerkopdrachten na vaststelling van de GR meetelt in het stemrecht binnen de OFGV. Vooralsnog zijn geen meerwerkopdrachten aan de OFGV verstrekt. De totale begroting van de OFGV in 2022 bedraagt € 13,9 mln na 1e begrotingswijziging (2021: € 14,3 mln).	
	Stand per 31-12-2021	Stand per 31-12-2022
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 919.000	€ 919.000
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 4.940.119	€ 4.940.119
Toelichting	De bovenstaande cijfers 2021 en 2022 zijn gebaseerd op de begroting 2022 van de OFGV.	
Relevante beleidsinformatie	De OFGV moet voldoen aan de kwaliteitscriteria en dat ook verantwoord. Deze criteria zijn vastgelegd door alle deelnemers in hun Verordening VTH van 2016 en bedoeld om de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (de VTH-taken) te professionaliseren en de kwaliteit in de organisatie te borgen. De kwaliteitscriteria hebben onder andere betrekking op de robuustheid van de organisatie, de professionaliteit van de	

	<p>medewerkers en de kwaliteit van de uit te voeren taken. Uitvoering hiervan blijft onder de aandacht van Hilversum en de andere deelnemers. De OFGV heeft een instrument ontwikkeld om dit te monitoren.</p>
Risico's	<p>In de begroting 2022 noemt de OFGV o.a. de volgende risico's: invoering van de Omgevingswet (invoering digitale stelsel, omscholing, taakverandering), wegvallende overige opbrengsten, implementatie van de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, eisen aan de taakuitvoering en ziekteverzuim.</p>
Programma	<p>1. Wonen en leven</p>
Website	<p>www.ofgv.nl</p>

Vennootschap of Coöperatie

GEM Crailo BV		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	GEM Crailo BV is opgericht op 1 mei 2018. De aandeelhouders zijn de gemeenten Hilversum (45%), Gooise Meren (45%) en Laren (10%). De wethouders Financiën vertegenwoordigen hun gemeente in de Algemene Vergadering (van aandeelhouders). De wethouders Ruimtelijke Ordening (in Hilversum de projectwethouder Crailo) vertegenwoordigen hun gemeente in het Bestuurlijk Overleg.	
Partners	Gemeenten Gooise Meren en Laren.	
Doel en openbaar belang	De Vennootschap heeft ten doel het ontwikkelen, realiseren en exploiteren van plangebied Crailo voor woningbouw en bedrijvigheid en het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.	
	2021	2022
Financiële belang van de gemeente	Zie toelichting	Zie toelichting
Financieel resultaat van de verbonden partij	Zie toelichting	Zie toelichting
Toelichting	<p>Op 17 maart 2021 heeft de Algemene Vergadering (van aandeelhouders) van GEM Crailo BV de geactualiseerde intergemeentelijke grondexploitatie als onderdeel van het jaarverslag 2020 en het jaarplan 2021 van GEM Crailo BV vastgesteld. De omvang van de Intergemeentelijke grondexploitatie bedraagt € 83 miljoen waarbij de geprognoseerde winst van de grondexploitatie op eindwaarde per 31 december 2020 € 2,9 miljoen bedraagt (contante waarde per 1 januari 2021: € 2,4 miljoen).</p> <p>Het financieel resultaat van de verbonden partij vloeit voort uit de intergemeentelijke grondexploitatie, die jaarlijks geactualiseerd wordt. Begin 2021 is een financieel verslag over de periode 1 januari 2020 tot en met 31 december 2020 beschikbaar gekomen: het resultaat voor en na belastingen bedraagt € 0.</p>	
	Stand per 31-12-2021	Stand per 31-12-2022
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 1.000	€ 1.000
Vreemd vermogen van de verbonden partij	Zie toelichting	Zie toelichting
Toelichting	<p>Het volgestorte aandeelekapitaal van Gem Crailo BV bedraagt (oprichting 1 mei 2018) € 1.000. Het aandeel van Hilversum daarin is 45% (€ 450). GEM Crailo BV heeft een kredietfaciliteit bij de BNG Bank van € 20 miljoen, waarvan de maximale opnamelimit tot 1 juli 2020 is vastgesteld op € 10 mln. De gemeente Hilversum staat voor 45% borg (gemeente Gooise Meren voor 45% en gemeente Laren voor 10%).</p> <p>Begin 2021 is een financieel verslag over de periode 1 januari 2020 tot en met 31 december 2020 beschikbaar gekomen. De geactiveerde</p>	

	<p>kosten van de grondexploitatie per 31-1-2020 bedragen € 42 miljoen. De toename van de geactiveerde kosten is het resultaat van de activering van de kosten van de aankoop van de gronden. GEM Crailo B.V. heeft einde december 2020 de gronden van de gemeente Hilversum, de gemeente Laren en de gemeente Gooise Meren overgenomen tegen een totaalbedrag van € 33.200.000. De koopsom is voldaan door middel van een uitgestelde betaling. Deze uitgestelde betaling dient uiterlijk op 31 december 2029 plaats te vinden.</p>
<p>Relevante beleidsinformatie</p>	<p>In 2021 gaat de planfase geleidelijk over naar de uitvoeringsfase. De inzet voor de planvoorbereiding zal dan ook afnemen en verschuiven tot werkzaamheden die gericht zijn op de uitvoering. In juli 2021 is het bestemmingsplan vastgesteld door de drie gemeenteraden. Er kan nog een eventuele verlenging van de procedure met een gang naar de Raad van State volgen. Parallel aan deze procedure is gestart met de voorbereiding van het bouwrijp maken van de gronden. De eerste gesprekken over gronduitgifte verwacht de GEM Crailo eind 2021 te kunnen voeren. In 2022 zullen veel activiteiten worden opgepakt omtrent sloop en sanering. Ook zal worden gestart met de voorbereiding en uitvoering bouwrijp maken fase 1 kazernekwartier. Verder zal GEM Crailo actief participeren in de ontwikkeling van de mobiliteitsvisie van de verkeersknoop A1. Vooral de verbetering van de bereikbaarheid van het OV-knooppunt van voetgangers en fietsers is een belangrijk onderwerp. Over de financiële effecten en/of de omvang daarvan voor GEM Crailo bestaat op dit moment nog geen inzicht.</p>
<p>Risico's</p>	<p>Op 17 maart 2021 heeft de Algemene Vergadering (van aandeelhouders) van GEM Crailo BV de geactualiseerde intergemeentelijke grondexploitatie als onderdeel van het jaarverslag 2020 en jaarplan 2021 van GEM Crailo BV vastgesteld inclusief een risico- en gevoeligheidsanalyse. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing worden de risico's beschreven</p>
<p>Programma</p>	<p>5. Financiën en grondexploitaties</p>
<p>Website</p>	

BNG Bank N.V.		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	De gemeente Hilversum heeft 120.939 van de 55.690.720 aandelen en daarmee 0,2% van het stemrecht op de AVA (Algemene Vergadering van Aandeelhouders). De gemeente wordt op de AVA vertegenwoordigd door de wethouder Financiën.	
Partners	De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.	
Doel en openbaar belang	De BNG bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger en is het voor de gemeente mogelijk om op eenvoudige wijze toegang te krijgen tot de geldmarkt. Toelichting: het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.	
	2021	2022
Financiële belang van de gemeente	€ 218.900	€ 250.000
Financieel resultaat van de verbonden partij	niet bekend	niet bekend
Toelichting	Hilversum bezit 120.939 aandelen, op de balans gewaardeerd tegen € 274.000. Het dividend uit jaar T wordt in jaar T+1 begroot en verwerkt. Het in 2021 uitgekeerde dividend bedraagt € 218.900 (primaire raming € 300.000) en betreft de dividenduitkering van de BNG over 2020. Voor 2022 is een te ontvangen dividend over 2021 van € 250.000 begroot. Een prognose van de financiële resultaten over 2021 en 2022 geeft de bank niet vrij. De BNG Bank emitteert leningen die beursgenoteerd zijn. Om die reden is de BNG Bank gehouden aan regels die de Autoriteit Financiële Markten (AFM) stelt aan het verstrekken van mogelijk koersgevoelige informatie. Het verstrekken van cijfers en verwachtingen over eigen vermogen en netto resultaat valt daar uitdrukkelijk onder. De BNG Bank gaat pas tot publicatie van de gerealiseerde resultaten over na behandeling van de door de externe accountant goedgekeurde jaarrekening en het voorstel tot winstuitkering door de Raad van Commissarissen (RvC). Het laatst bekende resultaat is de nettowinst na belastingen over 2020; deze was € 221 miljoen.	
	Stand per 31-12-2021	Stand per 31-12-2022
Eigen vermogen van de verbonden partij	niet bekend	niet bekend

Vreemd vermogen van de verbonden partij	niet bekend	niet bekend
Toelichting	De verwachte eindstanden 2021 en 2022 van het eigen en vreemd vermogen geeft de BNG niet vrij om dezelfde redenen als de prognose van de financiële resultaten niet wordt vrij gegeven. De laatst bekende stand van het eigen dan wel vreemd vermogen is de stand per 31-12-2020 en bedroeg € 5,1 mld respectievelijk € 155,2 mld.	
Relevante beleidsinformatie	Gezien de onvoorspelbare bewegingen op de financiële markten vindt de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2021. De lage langlopende rente zal een drukkend effect hebben op de ontwikkeling van het renteresultaat.	
Risico's	Gering. De ratings van de BNG zijn respectievelijk Aaa bij Moody's, AAA bij Fitch en AA+ bij Standards & Poor's en zijn daarmee gelijk aan de ratings van de Nederlandse Staat.	
Programma	5. Financiën en grondexploitatie	
Website	www.bngbank.nl	

Vitens N.V.		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	Als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA). De gemeente Hilversum heeft 89.569 van de 5.777.247 aandelen en daarmee 1,55 % van het stemrecht in de AVA.	
Partners	De aandelen van de N.V. zijn in handen van provinciale en gemeentelijke overheden.	
Doel en openbaar belang	Het statutaire doel van Vitens is de uitoefening van een publiek (drink)waterbedrijf, waaronder de winning, de productie, het transport, de verkoop en de distributie van water (statuten art 3 lid 1). Het doel van de deelname van Hilversum is het beïnvloeden van het beleid van Vitens, teneinde de prijs van water voor de Hilversumse burgers en bedrijven zo laag mogelijk te houden.	
	2021	2022
Financiële belang van de gemeente	€ 0	€ 0
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 25,0 mln	€ 12,4 mln
Toelichting	Hilversum bezit 89.569 aandelen Vitens, op de balans gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van € 89.569 (€ 1,-/aandeel). De te verwachten resultaten over 2021 en 2022 zijn gebaseerd op de financiële projectie 2021-2023 van Vitens zoals die is geagendeerd in de AVA van november 2020. Het te verwachten dividend over 2021 (uit te betalen in 2022) bedraagt € 0 per aandeel.	
	Stand per 31-12-2021	Stand per 31-12-2022
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 579,8 mln	€ 592,3 mln
Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 1.437,5 mln	€ 1.555,5 mln
Toelichting	Bovenstaande prognose van het eigen en vreemd vermogen per 31-12-2021 en 31-12-2022 zijn gebaseerd op de financiële projectie van Vitens zoals die is geagendeerd in de AVA van november 2020.	
Relevante beleidsinformatie	Door de toenemende vraag naar drinkwater staat Vitens voor een 'enorme investeringsopgave'. Vitens zal daarom de komende jaren geen dividend uit aan aandeelhouders.	
Risico's	Geringe risico's. Het betreft een bedrijf met een monopolie op het gebied van drinkwater.	
Programma	5. Financiën en grondexploitaties	
Website	www.vitens.nl	

Coöperatie Parkeerservice U.A.		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	Hilversum is 1 van de 14 leden in de Algemene Leden Vergadering (ALV) en heeft daar 1 stem. Portefeuillehouder Bereikbaarheid en Parkeren neemt deel aan de ALV.	
Partners	Gemeenten Alphen aan den Rijn, Amersfoort, Barneveld, Bergen (NH), Gouda, Hoogeveen, Lelystad, Nieuwegein, Nijkerk, Woerden, Zandvoort en Zeist, en Parkeren Amersfoort B.V.	
Doel en openbaar belang	<ol style="list-style-type: none"> 1. De Coöperatie heeft ten doel het bewerkstelligen van samenwerking tussen de Coöperatie en haar Leden op het werkgebied van de Coöperatie en het voorzien in de stoffelijke behoeften van de Leden van de Coöperatie door het sluiten van overeenkomsten van opdracht met de Leden ter zake van het bedrijf dat door de Coöperatie wordt uitgeoefend ten behoeve van de Leden op het gebied van het adviseren en leveren van diensten ter zake van garagebeheer, straatparkeerbeheer en straatparkeerhandhaving in het geografisch werkgebied van de Leden. 2. Als nevendoeel kan de Coöperatie andere belangen op het gebied van parkeren van haar Leden behartigen. 	
	2021	2022
Financiële belang van de gemeente	€ 1.320.495	€ 1.349.381
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 0	€ 0
Toelichting	<p>De jaarlijkse bijdrage is op basis van afgenomen producten. De bijdrage van Hilversum is gebaseerd op de jaarlijkse begroting van Parkeerservice. De begroting 2022 is vastgesteld in de Algemene ledenvergadering van 30 juni 2021.</p> <p>Voor 2021 en 2022 wordt een resultaat van € 0 verwacht. De totale exploitatie van de Coöperatie is voor 2022 begroot op € 9,6 mln. Dit is fors lager dan in 2021 door het wegvallen van de participanten Alkmaar en IJsselstein.</p>	
	Stand per 31-12-2021	Stand per 31-12-2022
Eigen vermogen van de verbonden partij	Niet bekend	Niet bekend
Vreemd vermogen van de verbonden partij	Niet bekend	Niet bekend
Toelichting	<p>De Coöperatie neemt in de begroting geen balansstanden op. De laatst bekende standen komen uit de jaarrekening 2020. Het eigen vermogen per 31-12-2020 bedroeg € 2 mln (na de winst van 2020 € 139.000). De stand van het vreemd vermogen was per 31-12-2020 € 2 mln.</p> <p>Vanaf 2022 wordt een sluitende exploitatie verwacht door de toetreding van nieuwe leden (gesprekken met potentiële leden zijn gaande) en door een grotere afname van producten door bestaande leden.</p>	
Relevante beleidsinformatie		

Risico's	Door de gekozen rechtsvorm van Coöperatie met Uitgesloten Aansprakelijkheid is er geen verhaalsrecht op de leden voor de schulden en tekorten van de coöperatie. Hilversum betaalt de jaarlijkse bijdrage in 4 termijnen, dus bij een eventueel faillissement is Hilversum maximaal een kwart van de jaarlijkse bijdrage kwijt. De Coöperatie werkt aan de financiële continuïteit. Mede door de in 2018 ingezette transitie zijn risico's beter afgedekt en worden kosten beter doorbelast aan de leden. Het financiële risico is daardoor beperkt.
Programma	3. Werken
Website	www.parkeerservice.nl

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht BV

Bestuurlijke deelname van de gemeente De gemeente heeft als aandeelhouder, in de persoon van de wethouder Economie, in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AVA), de mogelijkheid om richting te geven aan de werking van de ROM. De bevoegdheden van de AVA zijn onder andere het benoemen van de Raad van Commissarissen, het benoemen van directie en investeringscomité op voordracht van de RvC, het vaststellen van het investeringsreglement en het besluiten over statuten, uitgifte van aandelen en tussentijdse uitkeringen. De governance is zo ingericht dat er geen belangenverstrengeling kan ontstaan. De sturingsmogelijkheid van de Raad is dan ook op afstand.

Partners De gemeenten Utrecht en Amersfoort, de provincie Utrecht, de Universiteit van Utrecht en het Universitair Medisch Centrum Utrecht en het Ministerie van EZK.

Doel en openbaar belang De ROM Regio Utrecht BV versterkt de economische structuur van de Regio Utrecht en richt zich hierbij op de thema's uit de Regionaal Economische Agenda; toekomstbestendige leefomgeving, gezonde mensen en digitalisering. Door ondersteuning van het bedrijfsleven en het ecosysteem wordt het innovatieve vermogen van de regio versterkt en via deze weg de welvaart en het welzijn blijvend vergroot. Zij sluit aan op de activiteiten van de Economic Board Utrecht waar bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden elkaar vinden in het aanpakken van maatschappelijke vraagstukken. De ROM Regio Utrecht BV is het antwoord op een aantal uitdagingen;

1. Het creëren van een aanspreekpunt in de regio om cofinanciering te krijgen vanuit Invest-NL in het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Oplossingen die vaak een slecht, moeilijk financieerbare top kennen.
2. De Regio Utrecht beschikt over een zeer bescheiden omvang aan stimuleringsinstrumenten voor het MKB. Er is weinig effectieve business development capaciteit om innovatie bij het bedrijfsleven en daarmee steun bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken tot stand te brengen. De ROM beschikt over business development capaciteit waardoor bedrijven sneller in staat zijn om hun product door te ontwikkelen en op te schalen.
3. De ROM gaat via haar Participatiefonds voorzien in een op dit moment niet in te vullen behoefte naar kapitaal bij het innovatieve bedrijfsleven
4. De versterking van de inzet op internationalisering van het bedrijfsleven door bundeling van capaciteit binnen de tak trade en invest.
5. Het zorgen voor een helder en eenduidig aanspreekpunt in de regio voor bedrijven met een business development en of investeringsvraag. Het bestaande Healthier Urban Living POC (Proof of concept) fonds dat haar funding kent via EFRO middelen en werkt met achtergestelde leningen is in beheer van de ROM BV. Hierdoor wordt versnippering van capaciteit voorkomen.

	2021	2022
Financiële belang van de gemeente	€ 1.000.000 kapitaaloverdracht	€ 2.000.000 kapitaaloverdracht
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 0	n.n.b.
Toelichting	Na een wensen en bedenkingen procedure bij de raad heeft het college op 22 juni 2021 besloten tot een extra kapitaaloverdracht van € 1 mln in de ROM Regio Utrecht. Na besluit van het Ministerie zal dat worden geeffectueerd.	
	Stand per 31-12-2021	Stand per 31-12-2022
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 21.680.000	€ 53.680.000
Vreemd vermogen van de verbonden partij	n.n.b.	n.n.b.
Toelichting	Het totaal beschikbare vermogen in het Participatiefonds en het POC fonds zal eind 2022 na groen licht van het Ministerie liggen op maximaal € 53.680.000. De verwachting is dat dit lager zal uitvallen omdat dit vermogen wordt ingezet in participaties in bedrijven.	
Relevante beleidsinformatie	Bijna alle partners hebben besloten tot een aanvullende storting. De gemeente stort € 1 mln. De besluitvorming van de aanvullende storting van het Ministerie van EZK wordt snel na de zomer 2021 verwacht.	
Risico's	In lijn met gelijksoortige risico's wordt de maximum bandbreedte ingeschat op de totale hoogte van de deelneming: € 2 mln. De kans van optreden van dit risico wordt met 1% zeer klein ingeschat. Dit individuele ROM risico wordt opgenomen in het overkoepelende risico dat het portfolio van onze gemeentelijke borgstellingen, garanties, rechtstreekse geldleningen en deelnemingen beslaat.	
Programma	3. Werken	
Website		

Stichtingen of verenigingen

Stichting Gooisch Natuurreservaat

Bestuurlijke deelname van de gemeente Het bestuur wordt gevormd door een afvaardiging van de participanten van het GNR plus een onafhankelijk voorzitter en twee onafhankelijke deskundigen. Samen hebben zij 20 stemmen te verdelen, waarvan Hilversum er 4 heeft. Hilversum wordt vertegenwoordigd door de wethouder Natuur & Groen.

Partners De participanten van het GNR zijn de gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Huizen, Laren, en de provincie Noord-Holland.

Doel en openbaar belang

1. De instandhouding van het natuurschoon in het Gooi door de verkrijging van de aldaar gelegen terreinen, ten einde deze ten eeuwigden dage ongeschonden als natuurreservaat te behouden, en
2. aan het publiek, door vrije toegang tot die terreinen onder eventueel te stellen bepalingen, het genot van dat natuurschoon te verzekeren.

	2021	2022
Financiële belang van de gemeente	€ 848.660	€ 805.550
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 62.338 verlies vóór mutaties reserves	€ 13.765 verlies vóór mutatie reserves
Toelichting	<p>De netto bijdrage (gedefinieerd als bruto bijdrage +/- verlaging vanwege inzet afkoopsom Amsterdam +/- BTW teruggave o.b.v. de transparantieregeling) bedraagt in 2021 € 848.660 (2022: € 808.550). De bruto bijdrage van Hilversum bedraagt in 2021 € 917.260 (2022: € 992.540). Deze bruto bijdrage is opgebouwd uit een participantenbijdrage van € 887.530 (2022: € 963.870) en rijwielpaden € 29.730 (2022: € 28.670). Nieuw vanaf 2022 is een verlaging van de bijdrage omdat de afkoopsom van Amsterdam wordt ingezet voor ruim € 300.000 (waarvan voordeel Hilversum € 96.130). Het GNR betaalt jaarlijks op basis van de transparantieregeling BTW terug aan de deelnemers. Hilversum ontvangt over 2021 € 68.600 (2022: € 90.860) uit exploitatie en projecten.</p> <p>De begroting 2021 van het GNR bedraagt circa € 7,5 mln (2022: € 6,1 mln). In de begroting 2022 is rekening gehouden met een loonstijging van 1,3% en een prijsstijging van 1,5%. Bovenstaande bedragen voor 2022 en 2021 zijn op basis van de begroting 2022 en 2021.</p> <p>De netto bijdrage (gedefinieerd al bruto bijdrage +/- BTW teruggave o.b.v. de transparantieregeling) bedraagt in 2019 € 708.370 (2020: € 786.690). De bruto bijdrage van Hilversum bedraagt in 2019: € 850.970 (2020: € 895.230). Deze bruto bijdrage is opgebouwd uit een bedrag van € 822.380 (2020: € 866.130) rijwielpaden € 28.590 (2020: € 29.100). Het GNR betaalt jaarlijks op basis van de transparantieregeling BTW terug aan de deelnemers. Hilversum ontvangt over 2019 € 142.600 (2020: € 108.540) uit exploitatie en projecten.</p>	
	Stand per 31-12-2021	Stand per 31-12-2022
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 1.452.500	€ 1.438.700

Vreemd vermogen van de verbonden partij	€ 882.400	€ 777.900
Toelichting	De bedragen voor het eigen en vreemd vermogen zijn op basis van de begroting 2022.	
Relevante beleidsinformatie	Een relevante ontwikkeling is de lopende verkenning om tot een nieuwe wijze van samenwerking te komen tussen de huidige participanten in het GNR na het vertrek van de gemeente Amsterdam in 2021 en de gewenste uittreding van de provincie Noord-Holland. De verkenning betreft een nieuwe samenwerkingsvorm, die bestaat uit een Gooise natuuragenda en een uittredingsovereenkomst inclusief afkoopregeling.	
Risico's	<p>In de begroting 2022 noemt de Stichting GNR de volgende risico's:</p> <p>Personeel De stichting is eigen-ricodrager ' voor WW-uitkeringslasten en (langdurig) ziekteverzuim. Bij een aantal (langdurige) ziektegevallen tegelijk bestaat het risico dat werkzaamheden niet meer uitgevoerd worden of, moeten worden uitbesteed.</p> <p>Projecten De projectuitvoering kent een aantal risico's, te weten: 1. Stel dat de Nationale Postcode Loterij in de toekomst besluit om het Goois Natuurreservaat niet meer als beneficiant aan te merken, dan zullen de ambities voor het realiseren van projecten in overeenstemming met de dan beschikbare middelen moeten worden bijgesteld. 2. Eventuele overschrijdingen van kostenramingen bij projectuitvoering komen voor risico en rekening van de stichting. Voor de afdekking van dit risico houdt GNR een bestemmingsreserve aan.</p> <p>Subsidie Natuur- en Landschapsbeheer Tijdens de subsidieperiode 2017-2022 ontvangt de stichting GNR jaarlijks subsidie; vanaf 2020 jaarlijks circa € 0,7 mln en legt hierover verantwoording af. Wanneer de stichting onvoldoende voldoet aan de subsidieverplichtingen SNL, kan de subsidieverstrekker een deel van de subsidie terugvorderen.</p> <p>BTW Compensatiefonds De participanten mogen de door de stichting GNR betaalde omzetbelasting verrekenen, maar of dat ook lange tijd zo blijft is niet zeker. Dit is een mogelijk risico voor de participanten en daarmee indirect ook voor de stichting.</p> <p>Uittreding gemeente Amsterdam en provincie Noord-Holland Met het uittreden van gemeente Amsterdam als participant en het waarschijnlijke uittreden van de provincie Noord-Holland, zullen het GNR en participanten samen moeten gaan na denken over wat in de toekomst de strategie van financiering wordt.</p>	
Programma	1. Wonen en leven	
Website	www.gnr.nl	

Uitvaartstichting Hilversum		
Bestuurlijke deelname van de gemeente	De verantwoordelijke portefeuillehouder (beheer, vastgoed, grondexploitaties) is voorzitter van de Raad van Toezicht. Dit lid heeft een vetorecht ten aanzien van alle besluiten die in de Raad van Toezicht worden genomen.	
Partners	Geen	
Doel en openbaar belang	De gemeente heeft op grond van de Wet op de Lijkbezorging de plicht een gemeentelijke begraafplaats te hebben. De stichting heeft tot doel om de begraafplaatsen én het crematorium van de gemeente Hilversum op een professionele, efficiënte en effectieve wijze te exploiteren.	
	2021	2022
Financiële belang van de gemeente	niet beschikbaar	niet beschikbaar
Financieel resultaat van de verbonden partij	€ 92.977 winst	€ 92.087 winst
Toelichting	De geprognoseerde cijfers 2021 en 2022 komen uit de Meerjarenbegroting 2021-2025. In 2020 heeft de USH in tegenstelling tot eerdere verwachtingen 2020 afgesloten met een ruim positief resultaat. De verwachting op basis van de Jaarrekening 2020 is dat dit positieve resultaat ook in 2021 zich voortzet. Ondanks een daling in uitvaarten als gevolg van corona blijven het aantal uitvaarten in 2021 voor alsnog gelijk aan die van 2020.	
	Stand per 31-12-2021	Stand per 31-12-2022
Eigen vermogen van de verbonden partij	€ 381.266 negatief	€ 289.179 negatief
Vreemd vermogen van de verbonden partij	niet beschikbaar	niet beschikbaar
Toelichting	De stand per 31-12 2021 en 2022 betreffen prognoses op basis van de Meerjarenbegroting 2021-2025 en Jaarrekening 2020. Het vreemd vermogen per 31-12-2020 (€ 2,4 mln) bestond uit de onderhoudsvoorziening (€ 2,1 mln) en kortlopende schulden (€ 0,3 mln); er waren geen langlopende schulden.	
Relevante beleidsinformatie	Er bestaan enkele privaatrechtelijke afspraken tussen gemeente en USH, vastgelegd in overeenkomsten die betrekking hebben op het onderhoud aan en vervanging van gemeentelijke eigendommen. De USH benut deze eigendommen om invulling te geven aan de wettelijke taken die de gemeente op gebied van begraven en cremieren heeft. De stichting is volledig verantwoordelijk voor de exploitatie van de gemeentelijke begraafplaatsen en het crematorium en voert dit uit voor eigen rekening en risico.	
	In 2020 is de asbestsanering op de Bosdrift afgerond. In november 2021 wordt tevens de afronding van de renovatiewerkzaamheden aan de Bosdrift verwacht en zal de USH het pand officieel in gebruik nemen.	

Risico's	Het risico voor de gemeente betreft primair het versterken van het eigen vermogen en of de liquiditeitspositie van de stichting. Gezien de resultaten van het afgelopen jaar en de huidige liquiditeitspositie is dit risico overigens beperkt.
Programma	1. Wonen en leven
Website	www.uitvaartstichtinghilversum.nl

3.7 Grondbeleid

3.7.1 Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten om in de begroting en jaarrekening een paragraaf over het grondbeleid op te nemen. De paragraaf grondbeleid in de jaarrekening en begroting is in samenhang met de nota Grondbeleid, een belangrijk instrument voor het sturen, beheersen en controleren van het grondbeleid. In artikel 16 van het BBV is bepaald waaruit de verplichte paragraaf grondbeleid ten minste dient te bestaan. Kort gezegd geeft de gemeenteraad in de paragraaf grondbeleid van de programmabegroting aan, wat het te voeren grondbeleid het komende jaar is om de ruimtelijke doelstellingen/opgaven van de gemeente Hilversum te realiseren. In de paragraaf grondbeleid van de eerstvolgende jaarrekening wordt vervolgens gerapporteerd wat er is gerealiseerd en hoe dit zich verhoudt tot de aanvankelijke voornemens uit de begroting.

3.7.2 Grondbeleid in Hilversum

De raad heeft op 12 december 2019 de nota Grond- en Vastgoedbeleid vastgesteld. Vastgoed- en grondtransacties zijn belangrijke instrumenten om de gemeentelijke doelstellingen te helpen realiseren. Gekozen is voor situationeel grond- en vastgoedbeleid: per situatie wordt voor de best passende strategie gekozen. Daarbij kan de rol van de gemeente variëren in een actieve, een regisserende of een faciliterende rol. De verbeteringen in de stad en voor de bewoners vormen het maatschappelijke rendement dat we nastreven. Op basis van dat uitgangspunt worden zorgvuldige afwegingen gemaakt voor financieel rendement en risicobeheersing.

Via deze nota maakt de gemeente Hilversum transparant op welke manier zij gebruikmaakt van het grondbeleid en de bijbehorende instrumenten.

Daarbij is aangegeven welke afwegingen de gemeente maakt bij haar rol in gebiedsontwikkeling. Er is een beslisboom opgenomen aan de hand waarvan de gemeente besluit om vastgoed te behouden, af te stoten of te verwerven.

Vastgoed

De gemeente Hilversum wil tot een vastgoedportefeuille komen die weliswaar kleiner van omvang zal zijn, maar maatschappelijk van grote betekenis kan zijn omdat bewust is gekozen voor het behouden of verwerven van objecten.

Op basis van onderstaande stellingen wordt bepaald welke objecten behoren tot de voorraad kernvastgoed en ondersteunend vastgoed:

- Panden en grond die niet bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen worden afgestoten.
- Panden en grond met maatschappelijk nut worden behouden en daarbij wordt gekozen voor een actieve aanpak.
- Panden en grond die een strategische positie innemen voor het realiseren van gemeentelijke doelstellingen worden verworven (koop of huur).

3.7.3 Uitvoering grondbeleid 2022

Rapportages

De gemeente Hilversum actualiseert jaarlijks de grondprijzen in overeenstemming met het geldende grondbeleid. De uitvoeringsnota grondprijzen wordt u in september 2021 aangeboden. De jaarlijkse actualisatie grondexploitaties verwachten wij u, zoals gebruikelijk, voor het zomerreces aan te bieden.

Grondexploitaties

Per 1 januari 2021 is er één lopende grondexploitatie, Anna's Hoeve Bouwplan. Op basis van de actualisatie van de grondexploitaties 2021 (Raadsbesluit 21 april 2021), is de verwachting dat de grondexploitatie Anna's Hoeve Bouwplan wordt afgesloten in 2023 met een positief resultaat van € 5.212.000. In 2020 is bij de jaarstukken op grond van de verordening in het BBV een tussentijdse winst genomen van € 2.493.000.

De fiscale winst voor het begrotingsjaar 2022 wordt ingeschat op € 2.520.000, de bijbehorende verschuldigde vennootschapsbelasting ad € 590.000 is verwerkt in de programmabegroting 2022.

In 2021 is de grondexploitatie Stationsplein geopend. Deze grondexploitatie is onderdeel van het grotere project Stationsgebied, welke de realisatie van een nieuw busstation, een ondergrondse fietsenstalling bij het station, een verbeterde interwijk tunnel en intensivering van wonen en werken omvat. De grondexploitatie zal in 2027 worden afgesloten met een positief saldo van € 1.045.000.

De gemeenteraden van Hilversum, Laren en Gooise Meren hebben op 18 december 2017 de Intergemeentelijke grondexploitatie Crailo vastgesteld.

Voor de samenwerking is op 1 mei 2018 een gezamenlijke privaatrechtelijke entiteit ingericht, GEM Crailo BV. De kapitaals-/risicodeelname voor de gemeente Hilversum, Gooise Meren, Laren bedraagt respectievelijk 45%, 45% en 10%.

Ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen spelen in 2022:

- Actualiseren van het Meerjarig perspectief gebiedsontwikkeling.
- Anna's Hoeve: Opleveren van de laatste gronden en afgeven van de laatste omgevingsvergunningen voor de bouwprojecten.
- Stationsgebied: Grondexploitatie Stationsplein geopend en voortzetten van het verwerven van panden en gronden aan de Koninginneweg.
- Postcodegebied 1221: Vaststelling structuurvisie, voorbereiding stedenbouwkundig plan en bestemmingsplan Bruisend Hart. Voortzetten van het verwerven van panden aan de Larenseweg.
- Crailo: GEM Crailo B.V. (Gemeenschappelijke exploitatiemaatschappij) geeft uitvoering aan de eigen grondexploitatie met de overgedragen gronden.
- Arenapark: Vaststellen stedenbouwkundig- en beeldkwaliteitsplan volgend op het masterplan waarna de grondexploitatie geopend wordt.
- Circusterrein: Uitwerken van de in 2021 gekozen ontwikkelrichting.
- Orchideegebied: Onderzoeken van de mogelijkheden voor herontwikkeling van het gebied en de verkoop van de grond.
- Verder ontwikkelen van instrumenten voor de financiële beheersbaarheid van projecten, zoals portfolio- en projectmanagement.

Gronduitgifte: verkoop/ erfpacht

Wij verwachten in 2022 grond in Anna's Hoeve te verkopen. Deze verwachting komt voort uit de actualisatie grondexploitaties 2021. Wij verwachten in 2022 geen grond in erfpacht uit te geven.

Exploitatieplannen / anterieure overeenkomsten

De gemeente is in beginsel verplicht om bij het vaststellen van een bestemmingsplan een exploitatieplan vast te stellen. Hiervan kan een gemeente afzien als zij de door haar te maken kosten op een andere manier kan verhalen. Bij alle betreffende bestemmingswijzigingen zijn of worden afspraken gemaakt met de betrokkenen over dit kostenverhaal. In 2022 zal meer gebruik gemaakt

gaan worden van het instrument anterieure overeenkomst bij ruimtelijke ontwikkelingen dan voorheen.

Verkoop niet-strategisch bezit

De verkoop van niet-strategisch bezit geschiedt in twee tranches. In 2021 is de eerste tranche op de markt aangeboden met een geschatte netto opbrengst van € 1,5 miljoen. Hiervan is netto € 820.000 in de exploitatie 2022 verwerkt en gedoteerd aan de reserve Stedelijke Ontwikkeling.

4. Het overzicht van baten en lasten

4.1. Meerjarig overzicht van baten en lasten

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			2023	2024	2025
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Programma's												
1. Wonen en leven	66.381	-32.251	34.130	60.770	-30.404	30.366	68.010	-35.981	32.029	27.794	27.108	27.190
2. Zorg	98.138	-5.815	92.323	95.696	-6.111	89.586	98.546	-6.136	92.410	91.441	91.030	90.836
3. Werken	74.787	-50.262	24.525	57.804	-29.373	28.431	58.988	-33.574	25.414	24.574	24.293	24.179
4. Bestuur	18.364	-1.298	17.066	18.534	-1.441	17.093	18.873	-1.313	17.559	17.527	17.235	17.216
Overhead	31.628	-513	31.115	33.296	-462	32.834	32.039	-394	31.645	31.424	31.051	30.932
5. Financiën en grondexploitaties	24.161	-26.393	-2.232	5.596	-4.656	939	4.665	-4.691	-26	7.324	11.237	15.747
Algemene dekkingsmiddelen	-238	-194.071	-194.309	-136	-191.585	-191.722	-84	-200.953	-201.036	-201.653	-203.955	-207.707
Onvoorzien	0	0	0	100	0	100	100	0	100	100	100	100
Vennootschapsbelasting	82	0	82	62	0	62	600	0	600	34	34	34
Resultaat voor mutatie reserves	313.304	-310.605	2.699	271.722	-264.032	7.690	281.738	-283.042	-1.305	-1.435	-1.867	-1.474
Reserves												
1. Wonen en leven	2.370	-3.781	-1.411	800	-2.560	-1.760	1.840	-1.553	287	644	1.308	1.308
2. Zorg	0	-107	-107	0	-179	-179	0	0	0	0	0	0
3. Werken	0	-913	-913	0	-235	-235	0	-235	-235	0	0	0
4. Bestuur	38	-50	-12	38	-50	-12	38	0	38	38	38	38
5. Financiën en grondexploitaties	6.045	-10.530	-4.485	2.369	-4.776	-2.407	0	0	0	0	0	0
Mutatie reserves	8.453	-15.381	-6.928	3.207	-7.800	-4.593	1.878	-1.788	90	682	1.346	1.346
Resultaat na mutatie reserves	321.757	-325.986	-4.229	274.929	-271.831	3.097	283.616	-284.830	-1.215	-753	-521	-128

4.2 Toelichting op de wijzigingen

Begrotingsontwikkeling

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Lasten 2022	Baten 2022	Saldo 2022	Saldo 2023	Saldo 2024	Saldo 2025
Oorspronkelijke begroting 2021 - 2024	267.216	-265.771	1.445	-224	-581	1.364
Kadernota 2021	6.372	-7.164	-791	-1.998	-2.541	-2.910
Saldo na kadernota	273.588	-272.935	653	-2.222	-3.123	-1.546
Autonome ontwikkelingen	3.738	-8.930	-5.193	-684	214	1.030
Actualisatie bestaand beleid	5.990	-2.966	3.024	1.954	2.187	188
Amendementen	300	0	300	200	200	200
Wijziging begroting 2022 - 2025	10.028	-11.896	-1.868	1.470	2.601	1.418
Totaal begroting 2022 - 2025	283.616	-284.830	-1.215	-753	-521	-128

Toelichting kadernota

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Lasten 2022	Baten 2022	Saldo 2022	Saldo 2023	Saldo 2024	Saldo 2025
1. Stadsontwikkeling	238	-1.242	-1.004	-1.804	-1.944	-1.200
2. Ruimtelijk onderhoud	366	-17	349	335	310	321
3. Maatschappelijke opgave	5.345	-4.656	689	1.299	1.481	934
4. Bedrijfsvoering & organisatie	1.156	-70	1.086	1.204	1.006	986
5. Financiering & inkomsten	1.407	-1.178	229	-221	-744	-1.064
6. Indexatie	-2.250	0	-2.250	-2.250	-2.250	-2.250
7. Amendementen	110	0	110	-560	-400	-637
Totaal Kadernota	6.372	-7.164	-791	-1.998	-2.541	-2.910

Toelichting op begrotingswijzigingen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Lasten 2022	Baten 2022	Saldo 2022	Saldo 2023	Saldo 2024	Saldo 2025
Autonome ontwikkelingen						
1. Meicirculaire 2021	2.225	-3.140	-915	-108	676	1.120
Via de meicirculaire worden de gemeenten geïnformeerd over de ontwikkelingen van de algemene uitkering en de decentralisatie en integratie uitkeringen. In lijn met de Raadsinformatiebrief 2021-57 worden de mutaties verwerkt in de begroting.						
2. Extra inkomsten Commissie van Wijzen Jeugd	0	-6.092	-6.092	-1.612	-1.313	-941
Hilversum ontvangt van het rijk € 6,1 miljoen extra in 2022. Vooralsnog wordt in de begroting verondersteld dat 75% van het extra geld een structureel karakter heeft. Hierover is nog geen uitsluitel gegeven vanuit het Rijk.						

3. Tarieven WMO-hulpmiddelen	300	0	300	300	300	300
Na een tussentijdse verhoging van de tarieven in 2020 (12,5%), is de verwachting dat de tarieven WMO-hulpmiddelen na de nieuwe aanbesteding wederom sterk zullen stijgen (additioneel 12,5%). De tariefsverhoging is het gevolg van toenemende complexiteit van de voorzieningen. Deze complexiteit leidt tot meer en duurdere aanpassingen. De tariefstijging heeft voor de begroting 2022 een structureel effect van € 300.000.						
4. Tarieven Jeugdwet verblijf	250	0	250	250	250	250
Op grond van de Jeugdwet moeten gemeenten een goede verhouding tussen de prijs en de kwaliteit van jeugdhulp bepalen (reële tarieven). Diverse onderzoeken wijzen inmiddels uit dat de huidige tarieven voor Jeugd verblijf te laag zijn en naar boven dienen te worden aangepast. Het nieuwe tarief dient nog te worden vastgesteld. Vooruitlopend op de tariefsaanpassing gaan wij uit van een stijging van 11%, hetgeen overeenkomt met € 250.000.						
5. Vennootschapsbelasting	600	0	600	34	34	34
Uit de geactualiseerde grondexploitatie bouwplan Anna's Hoeve blijkt dat de nog te ontwikkelen bouwvelden die naar verwachting in 2021 en 2022 zullen worden verkocht tegen aanzienlijk hogere verkoopprijzen dan de getaxeerde waarden. Daarnaast is rekening gehouden met het fiscale resultaat van de buitenreclame. Het gevolg hiervan is dat de verwachte last voor de vennootschapsbelasting hoger zal zijn.						
6. Schuldhulpverlening	150	0	150	50	50	50
Gemeenten hebben met de gewijzigde Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening (Wgs) extra taken gekregen op het gebied van vroegsignalering. Het uitvoeren van de wettelijke taken vraagt om een extra investering van ons als gemeente. De extra investering bedraagt een structureel budget van € 50.000. Vanwege Corona en het thuiswerken gaat een deel van de aanmeldingen nog steeds naar Plangroep, terwijl in de huidige meerjarenraming uitgegaan wordt van zelf doen. Dit betekent dat er voor 2022 incidenteel € 100.000 extra budget nodig is.						
7. Renteontwikkeling	150	0	150	0	0	0
De jaarlijkse ramingen van de rente kosten en rente opbrengsten zijn geactualiseerd bij de begrotingsopstelling.						
8. Woonvisie	185	0	185	185	0	0
De nieuwe woonvisie is vastgesteld in de vergadering van 7 juli jl. Hierin zijn de ambities voor het woonbeleid voor de periode 2021 - 2030 opgenomen. Met het aannemen van de woonvisie wordt uitvoering gegeven aan de deelprojecten met als resultaat een antwoord op de uitvoeringsvraagstukken en de daadwerkelijke uitvoering. Vrijwel elke actie vergt extra capaciteit die niet past binnen de huidige bezetting en heeft dus financiële consequenties. Om uitvoering te geven aan de woonvisie is vanaf 2022 voor de duur van 2 jaar 2 fte nodig. Met de vaststelling van de woonvisie is besloten om 2 fte te verwerken.						
9. Bijdrage GAD 2022 op basis van AB besluit 8-7-2021	163	0	163	163	163	163
Het algemeen bestuur van de Regio GV heeft op 8-7-2021 de begroting 2022 vastgesteld conform voorstel. Bij die behandeling is aangegeven dat op basis van de ingekomen zienswijzen met betrekking tot de verwerkte maatregelen bij de GAD in het najaar 2021 een begrotingswijziging 2022 zal volgen. Daarin zullen de GAD-bijdragen van de regiogemeenten hoger zijn omdat de regiogemeenten bezwaren hebben geuit tegen de voorgestelde maatregelen. De begrotingswijziging 2022 zal als basis hebben het bij het AB 8-7-2021 gevoegde stuk "Reactie op zienswijzen P&C stukken Regio Gooi en Vechtstreek". De hierin geschetste eindsituatie per 2025 zal de Regio GV nog vertalen naar eerdere jaren en definitieve gemeentelijke bijdragen. Het nu gepresenteerde nadeel is een eigen inschatting omringd met diverse onzekerheden.						
Totaal Autonome ontwikkelingen	4.023	-9.232	-5.209	-738	160	976

Actualisatie bestaand beleid						
10. Uitwerking woonlasten	-446	2.026	1.580	1.592	1.172	312
De woonlasten als totaal stijgen maximaal met de inflatie: De verwachte inflatie voor 2022 is 1,8% op basis van de laatste bekende Centraal Planbureau (CPB)-publicatie. Bij het hanteren van dit uitgangspunt wordt ook gekeken naar de verschillende categorieën (huurders, eigenaren en 1, 2 of meerpersoonshuishoudens). We streven naar volledige kostendekkendheid: De kostendekking mag niet hoger liggen dan 100%. Bij opstellen van begroting 2021 was de kostendekkendheid van Afval en Riool 99%. Voor Afval is de situatie gewijzigd, hier is in 2022 gekozen voor een lagere kostendekking namelijk 92%. De kosten van afval stijgen fors door met name de verhoogde bijdrage aan de Regio. In verband met evenwichtige spreiding van de woonlasten is gekozen om het afvaltarief in de meerjarenbegroting gefaseerd te laten stijgen om in 2025 uit te komen op een kostendekking van 99%.						

11. Taakstelling financieel gezond sociaal domein	600	0	600	0	0	0
Om de taakstelling 'financieel gezond sociaal domein' in te vullen is door de raad bij diverse maatregelen een zienswijze gegeven (raadsvergadering 31 maart). Naar aanleiding van deze zienswijze hebben verdere verkenningen plaatsgevonden en zou de raad na de zomer verder meegenomen worden in de besluitvorming rondom de maatregelen. De huidige stand van zaken is dat deze taakstelling nog onvoldoende ingevuld kan worden in de begroting 2022. Voor de begroting 2022 betekent dit dat de taakstelling voor het jaar 2022 met € 600.000 wordt verlaagd. Parallel aan het begrotingsproces is de raad inmiddels weer betrokken bij het actieprogramma 'financieel gezond sociaal domein'.						
12. Stelpost jeugd	500	0	500	0	0	0
In afwachting van het definitieve besluit rondom de structurele component van de extra rijksmiddelen jeugd wordt voor 2022 incidenteel een stelpost jeugd opgenomen van € 500.000. Deze stelpost jeugd is om knelpunten Jeugd op te lossen. Indien hier structurele maatregelen uit voort komen zal dit onderdeel zijn van de voorjaarsnota 2022. Op dat moment denken we ook meer te weten over de structurele component van de extra rijksmiddelen.						
13. Kapitaallasten 2022- 2025	-310	0	-310	-145	392	-760
Dit betreffen de kapitaallasten van activa en openstaande kredieten. De effecten voor de jaren 2022, 2023 en 2024 zijn het gevolg van herfasering van investeringen. Hierdoor verschuiven de kapitaallasten over je jaren. Het effect voor het jaar 2025 wordt veroorzaakt door het doorrekenen van de kapitaallasten die in voorgaande begroting buiten het begrotingsbeeld vielen.						
14. Specifieke uitkering stimulering sport 2022	0	187	187	187	286	286
Op basis van de verwachte uitgaven en investeringen voor sportaccommodaties is de teruggaaf SPUK (specifieke uitkering stimulering sport) voor het jaar 2022 berekend. Omdat nog onduidelijk is wat de vergoeding zal zijn voor 2023, is in 2023 vooralsnog hetzelfde bedrag aangehouden. In de begroting zijn ook uitkeringen begroot vanaf 2024. Dit is niet correct. De regeling stopt na 2023.						
15. Formatie Beleid	150	0	150	150	150	150
Na reorganisatie en de daaruit voortvloeiende uiteindelijke totstandkoming van de nieuwe afdelingen per 2018 is gebleken dat er door de voorafgaande verschuivingen van (samenstelling van) teams en daarmee samenhangende mutaties een overbezetting ontstaan. Ondanks herhaalde pogingen om te reconstrueren wat daarvan de oorzaak was en waar de formatie in kwestie is gebleven, is dat niet gelukt en blijft er een overbezetting drukken op de toegestane formatie van dit team. De feitelijke bezetting is niet toereikend om voor de beleidsterreinen van het team de opdrachten en de doelen te behalen. Voorgesteld wordt per 2022 de formele overbezetting te corrigeren.						
16. Formatie energietransitie	93	0	93	93	93	93
De komende jaren moet de Transitie Visie Warmte en de RES worden uitgevoerd, beide wettelijke taken. Dit betekent o.a. plannen en Participatietrajecten soms zelfs op buurtniveau. Bij het opstellen van de Transitie Visie Warmte is er al een trainee bijgetrokken om full-time te kunnen ondersteunen bij het participatietraject. Het gaat hier om activiteiten waarvoor bij de afdeling communicatie beperkt capaciteit aanwezig is en derhalve binnen het programma is opgevangen. Ondanks deze interne personele inzet is het nodig gebleken om een extern bureau ter ondersteuning bij de participatie in te zetten en zal ook vormgeving extern worden belegd, omdat er binnen de ambtelijke organisatie geen capaciteit en expertise voor is. Daarnaast is er nu een projectorganisatie en project plan opgesteld voor de Uitvoering van de Proeftuin aardgasvrije wijken in de Hilversum Meent. Voor de uitrol en uitvoering is er voor een bepaalde tijd van 10 maanden een externe kwartiermaker aangetrokken. Dit traject zal de komende jaren doorlopen en heeft een nauwe relatie met de uitvoering van de transitievisie Warmte en met het klimaatakkoord waaraan ook gemeenten zich commiteren. Omwille van de politiek bestuurlijke prioriteit, de continuïteit en opbouw van kennis en ervaring binnen de gemeente is er de wens en behoefte om dit intern meer structureel te beleggen. Dat wordt nu ad hoc en binnen het programma opgelost, maar dit is nadrukkelijk een overbruggingsmaatregel.						
17. Verkopen vastgoed	794	-712	82	82	82	82
De Nota Grond- en Vastgoedbeleid 2020-2023 "Inspelen op de situatie" is eind 2019 vastgesteld. In deze nota zijn de uitgangspunten benoemd voor de Hilversumse vastgoedportefeuille en wordt de opdracht gegeven voor het opstellen van een uitwerkingsnota Vastgoed. Hilversum wil tot een vastgoedportefeuille komen die weliswaar kleiner van omvang zal zijn, maar maatschappelijk van grote betekenis kan zijn omdat bewust is gekozen voor het behouden of verwerven van deze objecten. Dit heeft geresulteerd in een lijst van objecten. Deze objecten worden in twee tranches verkocht. Planning is dat in de eerste tranche (2021-2022) 13 objecten worden verkocht. Per object wordt een verkoopstrategie bepaald waarbij rekening wordt gehouden met het contract, de huidige gebruiker, marktwaarde, boekwaarde, opbrengsten en kosten. De verkoopopbrengsten voor 2022 zijn getaxeerd voor € 820.000 en deze opbrengst wordt toegevoegd aan de Reserve stedelijke ontwikkeling. De voor deze objecten begrote opbrengsten (huren) en kosten (onderhoud) komen hierbij te vervallen.						

18. Begroting Regio Gooi en Vechtstreek 2022-2025	1.152	-1.173	-21	-43	-26	-13
Op basis van de kaderbrief van de Regio is in de kadernota een besparingsstelpost van € 125.000 opgenomen. Op 8 juli is in het Algemeen Bestuur van de Regio Gooi en Vechtstreek de Regiobegroting vastgesteld. De stelpost uit de Kadernota is nu uitgewerkt naar de werkelijk te verwachten lasten 2022 en verder. Daarbij is ook aangesloten op de verdeling over de taakvelden van de Regio.						
19. Reserve mobiliteitsfonds	0	-12	-12	-12	-12	-12
Bij de kredietverlening voor aanbrengen van parkeerverbeteringen in het Rode Dorp is besloten de hiermee samenhangende kapitaallasten uit het mobiliteitsfonds te dekken						
20. HOV contracten	2.845	-2.845	0	0	0	0
Dit betreft een aangepaste schatting van de kosten van de uitvoering van HOV contracten. Deze contracten worden in opdracht en voor rekening van de provincie Noord Holland uitgevoerd door de gemeente Hilversum.						
21. Herplantfonds	128	-128	0	0	0	0
Indien een kapvergunning wordt aangevraagd voor een boom met een minimale diameter, is herplant verplicht. Als herplant niet tot de mogelijkheden behoort, kan de bewoner dit afkopen. De gemeente ontvangt een bedrag waarvoor nieuwe bomen geplant moeten worden. De jaarlijks te verwachten baten en de daarmee corresponderende storting in de reserve worden nu als raming opgenomen, Daarnaast zal in 2022 een bedrag van € 108.000 uit de reserve onttrokken worden voor de aanplant van 36 bomen in de Bonnikestraat en omgeving.						
Totaal Actualisatie bestaand beleid	5.506	-2.657	2.849	1.904	2.137	138
Overige verschillen	198	-7	191	104	104	104
Totaal Begroting 2022 - 2025	9.728	-11.896	-2.168	1.270	2.401	1.218

4.3 Uitgangspunten

In dit hoofdstuk zijn de uitgangspunten waarlangs de begroting 2022-2025 is uitgewerkt weergegeven. We streven naar een begroting na die aan de volgende uitgangspunten voldoet:

1. Concreet
2. Financieel gezond (positief begrotingsaldo)
3. Uitvoerbaar
4. Leesbaar voor burgers
5. Passend binnen wettelijke kaders

Omschrijving	Uitgangspunt
Lonen en pensioenpremie	1,9% voor 2022 ev. (t.o.v. begroting 2021)
Prijnsindexering (materiele budgetten) en subsidies)	0% (t.o.v. begroting 2021)
Subsidie indexatie	1,7% (t.o.v. begroting 2021)
Afvalstoffenheffing	8,7%
Rioolheffing	0,0%
Marktgeden	Woensdag: 0% Zaterdag: 0%
Overige lokale leges, rechten en heffingen	1,8% (of conform het wettelijk vastgestelde tarief)
Rekenrentes	Investeringen 1,40% Grondexploitaties 1,50% Voorziening grondexploitaties 2,00%
Algemene uitkering	Meicirculaire 2021
(Financiële) regels	BBV, Financiële verordening gemeente Hilversum 2022, Coalitieakkoord 2018-2022

Ontwikkelingen	Begroting 2021 (1 januari)	Begroting 2022 (1 januari)
Aantal inwoners*	<u>91.022</u>	<u>91.371</u>
<i>Waarvan 0 t/m 14 jaar</i>	15.382	15.442
<i>Waarvan 15 t/m 64 jaar</i>	58.436	58.569
<i>Waarvan 65 jaar en ouder</i>	17.203	17.360
Aantal uitkeringsgerechtigden (WWB -incl. WIJ-, BBZ, IOAW, IOAZ, Adreslozen)	1.990	2.110
Aantal woonruimten	42.676	42.979

*per 1 juli 2021

Lonen

De huidige cao liep tot 1 januari 2021. Er is nog geen indicatie te geven over de wijzigingen in de cao per 2021. Op dit moment wordt minimaal uitgegaan van de in het Centraal Economisch Plan 2021 (CEP 2021) opgenomen ramingen. Het indexatiepercentage voor prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers is 1,2%. Ter dekking van deze verhoging is de stelpost nominale ontwikkeling beschikbaar. Hiervoor is in de kadernota € 1 mln gereserveerd.

Prijsindexering

Het Centraal Planbureau berekent doorlopend de Nationale Consumentenprijsindex (cpi). Met deze indexering wordt een inschatting gemaakt van de verwachte prijsstijging van producten en diensten. De cpi voor 2022 is geraamd op 1,8% (augustus 2021). We stellen voor om de budgetten voor 2022 niet automatisch te verhogen met de cpi. Daar waar knelpunten ontstaan wordt een indexatie op deze specifieke budgetten voorgesteld.

Subsidie indexatie

Bij de kadernota is een bedrag van € 250.000 beschikbaar gesteld voor de indexatie van subsidiebudgetten. Dit staat gelijk aan 1,7% indexatie op de subsidiebudgetten.

Afvalstoffenheffing, rioolheffing en marktgelden

Uitgangspunt voor de afvalstoffen- en rioolheffing en marktgelden is, het kostendekkender maken van het tarief. De afvalstoffenheffing wordt voor 92% en rioolheffing voor 99% kostendekkend. De afvalstoffenheffing stijgt met 8,7% en de rioolheffing met 0,0%. Voor de marktgelden komt de kostendekking op 85%. Het tarief stijgt in 2022 niet.

Overige lokale leges, rechten en heffingen

Conform bestendig beleid stijgen de overige lokale leges, rechten en heffingen met het inflatiepercentage van 1,8% of conform het wettelijk vastgestelde tarief (bijvoorbeeld: rijbewijs, paspoort). In overeenstemming met de financiële verordening worden de tarieven jaarlijks door de raad vastgesteld (art 15).

Kostentoerekening

Ten behoeve van het bepalen van de kostendekkendheid van leges, rechten en heffingen wordt van de betreffende producten de kostprijs berekend. Volgens de nieuwe financiële verordening worden hierbij betrokken: (1) overheadkosten; (2) rente van ingezet vreemd vermogen; (3) bijdragen en onttrekkingen aan voorzieningen; (4) afschrijvingskosten van in gebruik zijnde activa.

Investerings

De kapitaallasten van voorgenomen investeringen zijn opgenomen in het investeringsprogramma 2021-2024. De rentelasten zijn berekend tegen een renteomslag van 1,4%.

De in de begroting opgenomen investeringen worden bij het vaststellen van de begroting door de raad automatisch geautoriseerd, tenzij de raad aangeeft dat hij voor bepaalde investeringen een apart raadsvoorstel wil (art 4 lid 6 Financiële verordening 2022).

Grondexploitaties

De rente die conform het gewijzigde Besluit Begroting en Verantwoording toegerekend wordt aan grondexploitaties is het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente, naar verhouding vreemd vermogen/ totaal vermogen. Voor 2021 is dit rentepercentage 1,5%.

Toekomstige verliezen op negatieve grondexploitaties zijn gedekt middels de voorziening negatieve grondexploitaties. Er wordt gewerkt met een rentetoerekening van 2,0%, conform het gewijzigde Besluit Begroting en Verantwoording.

Algemene uitkering

Bij de beoordeling of er sprake is van een materieel sluitende (meerjaren)begroting wordt, voor wat betreft de algemene uitkering uit het gemeentefonds, uitgegaan van de meicirculaire 2021 en de daarin opgenomen uitkeringsfactoren en de laatste fase van de herijking van het gemeentefonds.

(Financiële) regels

Bij het opstellen van de begroting wordt uitgegaan van de financiële verordening gemeente Hilversum 2022 (vastgesteld 22 april 2021), het BBV en het coalitieakkoord 2018-2022.

Structureel en reëel begroten

De begroting en meerjarenraming zijn structureel en reëel in evenwicht. Structurele lasten moeten gedekt worden door structurele baten, waarbij er onder de streep geen sprake mag zijn van een tekort. Incidentele intensiveringen worden gedekt uit incidentele middelen. Indien er geen incidentele dekking is, dan moet er dekking gevonden worden in een onttrekking uit een bestemmingsreserve of de algemene reserve.

De ramingen zijn zo realistisch mogelijk. Zoals gebruikelijk is de gemeente sterk afhankelijk van externe factoren, zoals de uitkomsten van financiële verdeelmodellen, besluitvorming vanuit de rijksoverheid, en de ontwikkeling van de economie. Dat betekent op onderdelen – met name in het sociaal domein met veel autonome ontwikkelingen – een best mogelijke schatting.

4.4 Overzicht van incidentele baten en lasten

Nr	Omschrijving	Begroting 2022		saldo	saldo	saldo
		lasten	baten	2023	2024	2025
1	Nachttrein			237	237	
	Reserve mobiliteitsfonds		-12	-172	-12	-12
2	Mobiliteitsplan: Bereikbaarheid Mediapark	150				
3	HOV contracten	4.150	-4.150			
4	Energietransitie	115				
5	Beeldende kunst	4		4		
	Reserve Beeldende kunst		-4	-4		
6	Parkeren	125			50	
7	Vergoeding SPUK		-93	-93		
8	Zwembad	50				
9	Reserve Stedelijke ontwikkeling		-1.070	-500		
	Spoorzone, projectportfolio en formatie ecologie	690				
	Invoering omgevingswet	380				
	Verplaatsing De Kwekerij	150				
10	Stedelijke ontwikkeling	1.820		1.300	1.300	1.300
11	Herplantfonds	128	-108			
12	Egalisatiereserve afvalstoffenheffing		-359			
	Afvalstoffenheffing niet dekkend	359				
13	Nieuwe omgevingsvisie	270				
14	Tijdelijk extra fte budget WABO	54		54		
Totaal programma 1		8.445	-5.796	826	1.575	1.288
15	Onderwijshuisvesting	896		1.244	844	782
16	Diversiteitsraad	25				
17	Stelpost Jeugd	500				
Totaal programma 2		1.421	-	1.244	844	782
18	Reserve middelen HHT		-235			
	Extra middelen uitvoeringsplan 'Focus op werk'	235				
Totaal programma 3:		235	-235	-	-	-
19	Datagedreven werken	250				
20	Applicatiekosten (migratie systemen)	73		25		
21	Roadmap	300		100		
22	Promotie verkiezingen	25				
23	Mobiele devices raads- en commissieleden	45				
24	Reserve decentrale loonruimte	38		38	38	38
Totaal programma 4:		731	-	163	38	38
25	Resultaat grexen		-2.129	-482		
26	Vastgoed	150	-900	70	35	
27	Algemeen voorbereidingsbudget orchideegebied	60				
28	Afdracht vennootschapsbelasting	590		31	28	356
Totaal programma 5:		800	-3.029	-381	63	356

Totaal <u>incidentele</u> lasten en baten begroting 2022-2025	11.632	-9.060	1.852	2.520	2.464
Totaal lasten en baten begroting 2021	283.315	-284.830	-953	-721	-328
Totaal <u>structurele</u> lasten en baten begroting 2022-2025	271.683	-275.770	-2.805	-3.241	-2.792

1. Met de Nederlandse Spoorwegen is in 2020 een overeenkomst gesloten om in het weekend een nachttrein op het traject Utrecht-Hilversum-Amsterdam te laten rijden. De Pilot die in januari 2021 zou starten is door corona uitgesteld. Daardoor rijdt de nachttrein niet eerder dan in 2023. (Gedeeltelijke) dekking in 2023 door onttrekking aan het mobiliteitsfonds van € 160.000. De overige onttrekkingen dienen ter dekking van de kapitaallasten van investering in het Rode Dorp.
2. Als in 2021 het pakket maatregelen rond de Johannes Geradtsweg wordt vastgesteld is er in 2022 een voorbereidingsbudget nodig om de doorstroming Buitenring Noord te verbeteren (technische onderzoeken, uitwerken maatregelen tot niveau DO en verdere engineering/ programma van eisen/contractstrategie etc.)
3. Onderdeel van de HOV overeenkomst met de provincie van januari 2014 zijn de uitvoering van deelprojecten 6 (de verlegde weg over Anna's Hoeve) en 9 in opdracht van de provincie Noord Holland. Na afronding van de werkzaamheden worden de kosten verrekend met de ontvangen voorschotten.
4. In programma duurzaamheid is het onderdeel energietransitie een college prioriteit. De opgenomen middelen zijn bedoeld om hieraan uitvoering te geven.
5. Er zijn extra budgetten opgenomen voor de burgemeestersgalerij en het creëren van plekken voor poëzie in de openbare ruimte. Dit wordt jaarlijks gedekt door een onttrekking aan de reserve beeldende kunst.
6. In 2022 is eenmalig budget opgenomen voor de inhuur van een programmamanager "parkeren". Het parkeerbeleid zal o.a. geactualiseerd worden waarbij ook gekeken wordt naar het optimaliseren van kosten en opbrengsten. Met het 'product parkeren' wordt de volledige parkeerketen en -dienstverlening bedoeld. Daarnaast wordt in 2024 weer een parkeertelling uitgevoerd.
7. Op basis van de verwachte investeringen en exploitatie sportaccommodaties begroting 2021 en verder, is de verwachte teruggaaf SPUK (specifieke uitkering stimulering sport) berekend voor 2022. Omdat nog onduidelijk is wat de vergoeding zal zijn voor 2023, is in 2023 vooralsnog hetzelfde bedrag aangehouden.
8. Incidenteel budget voor onderzoek en advies nieuwbouw zwembad Arenapark.
9. Stedelijke ontwikkeling. Voor de voorbereiding van de ontwikkeling van de Spoorzone (gebiedsagenda 1221) is zowel in 2021 als in 2022 een budget van € 100.000 geraamd. Daarnaast zijn er voorbereidingskredieten opgenomen voor het Stationsgebied (verplaatsing kwekerij). Ook de invoeringskosten van de Omgevingswet lopen nog door in 2022. Dekking vindt plaats uit de reserve Stedelijke ontwikkeling.
10. Aan de reserve stedelijke ontwikkeling worden in de komende jaren toevoegingen gedaan uit de algemene middelen, maar ook met incidentele opbrengsten uit vastgoed verkopen. De intentie is om de toevoegingen uit de algemene middelen structureel te verwerken. Echter vanuit het oogpunt van de wetgever worden deze toevoegingen incidenteel aangemerkt.
11. Het herplantfonds wordt gevoed door vergoedingen die aanvragers van een kapvergunning moeten betalen indien de niet (kunnen) voldoen aan de herplantplicht. Met deze vergoeding plant de gemeente dan extra bomen aan zodat uiteindelijk wel aan deze plicht wordt voldaan. Voor 2022 wordt een plan uitgewerkt om voor in totaal € 108.000 nieuwe bomen aan te planten, te dekken uit het herplantfonds.

12. De tarieven voor de afvalstoffenheffing zijn nog niet volledig kostendekkend. Het ontstane nadeel wordt in de begroting en meerjarenraming gedekt door een onttrekking uit de reserve afvalstoffenheffing.
13. In 2022 is een budget opgenomen van € 270.000 ter dekking van de lasten die samenhangen met de uitvoering van de nieuwe Omgevingsvisie (fase 3 en 4) zoals opgenomen in de Kadernota 2021).
14. Voor 2022 en 2023 is er tijdelijk extra 0,8 fte benodigd om een junior medewerkers op te leiden en te coachen in complexe zaken inzake de WABO.
15. Voor onderwijshuisvesting is een Integraal Huisvestingplan (IHP) voor de komende 16 jaar opgesteld en door de Raad vastgesteld in mei 2020. Voor 2022 en 2023 zijn incidentele lasten opgenomen voor tijdelijke huisvesting en afwaardering van schoolgebouwen die worden gesloopt voor nieuwbouw. Voor 2022 wordt er € 280.000 extra uitgetrokken voor huurvergoedingen tot er nieuwbouw is gepleegd.
16. Voor de periode 2021 en 2022 is als pilot een diversiteitsraad ingesteld. Na afloop van deze periode volgt een evaluatie.
17. In afwachting van het definitieve besluit rondom de structurele component van de extra rijksmiddelen jeugd wordt voor 2022 incidenteel een stelpost jeugd opgenomen van € 500.000. Deze stelpost jeugd is om knelpunten Jeugd op te lossen. Indien hier structurele maatregelen uit voort komen zal dit onderdeel zijn van de voorjaarsnota 2022. Op dat moment denken we ook meer te weten over de structurele component van de extra rijksmiddelen.
18. De Raad heeft op 26 juni 2019 het uitvoeringsplan 'Focus op werk' vastgesteld. Er wordt naar gestreefd om 25% meer mensen aan het werk te krijgen. Vanaf 2019 helpen we jaarlijks meer mensen aan werk. De daartoe benodigde extra middelen worden uit de hiervoor bestemde reserve gedekt.
19. Via data-gedreven werken wordt waardevolle beleids- en sturing informatie verkregen waarmee de opgaven kunnen worden gedefinieerd, gemonitord en bijgestuurd. Voor 2022 is incidenteel budget opgenomen voor Business intelligence (analisten en ontwikkelaars); intake regisseurs; projectvoering en –ondersteuning; beheertools; dataplatform 'Open Hilversum'; licenties en hosting BI-tooling; inhuur dashboard ontwikkelaar en inhuur overige specialisten.
20. De vervanging van systemen leidt tot gedeeltelijk dubbel kosten (bijv. licenties) voor een periode in het jaar van de implementatie. Extra lasten worden begroot vanwege de vervanging van het Financiële systeem en de Suites voor het Sociaal Domein. Daarnaast wordt in 2022 een aanvullende module Key2Belastingen aangeschaft van € 18.000.
21. In 2022 en 2023 is er nog extra incidenteel budget beschikbaar voor de Roadmap. Vanaf 2024 is jaarlijks nog structureel € 75.000 beschikbaar. Het budget wordt ingezet om invulling te kunnen geven aan de doelen van vastgestelde I-visie en ondersteunt digitale concernprojecten als Smart City, vervanging zaaksysteem en digitaal vergaderen raad. Ook wordt ingezet op de naleving van wet- en regelgeving van het rijk AGV (Algemene verordening gegevensbescherming) de BIO (Baseline informatiebeveiliging Overheid).
22. Om burgers te stimuleren te gaan stemmen zijn middelen beschikbaar voor de promotie van de verkiezingen. Hiervoor worden o.a. debatavonden georganiseerd.
23. Bij het aantreden van een nieuwe raad worden gsm's en iPads of laptops beschikbaar gesteld aan de raads- en commissieleden.
24. Om te voldoen aan de afspraken met het Georganiseerd Overleg wordt jaarlijks 0,1% van de loonsom gestort in de reserve Decentrale loonruimte. Aanwending van dit budget (voor concernbrede activiteiten) vindt plaats in het overleg met het Georganiseerd Overleg.

25. De resultaten uit de grondexploitaties zijn opgenomen conform de actualisatie grondexploitaties 2021 (raad 21 april 2021).
26. Om de verkoop van panden in de periode 2022 t/m 2024 te realiseren, wordt de formatie tijdelijk uitgebreid (besluitvorming kadernota). Deze extra lasten worden gedekt door de verkoopopbrengsten van niet-strategisch vastgoed. Daarnaast is het laten vervallen van de functie van teammanager Vastgoed te prematuur gebleken. Aangezien de verwerving en het afstoten van vastgoed geen eenvoudig uitvoerende taak betreft, is er vanaf 2021 nog voorzien in een (parttime)teammanager voor de duur van drie jaar. Wanneer de Wet Voorkeursrecht Gemeenten (WVG) is afgerond en het niet-strategisch vastgoed is afgestoten, resteert uitsluitend de beherende- en onderhoudstaak binnen Vastgoed.
27. Voor ruimtelijke onderzoeken in het Orchideegebied is in 2022 een voorbereidingsbudget geraamd van € 60.000.
28. Het fiscale resultaat 2022 bedraagt € 2,5 miljoen. Verreweg het belangrijkste aandeel hierin is de GREX Anna's Hoeve. De grond- en verkoopprijzen zijn daar met € 5 miljoen bijgesteld t.o.v. de oorspronkelijke raming. Daarnaast zorgen ook de buitenreclame en grondexploitatie Stationsgebied voor deze fiscale afdracht.

5. De uiteenzetting van de financiële positie

5.1 Meerjarige balans

Meerjarenbalans (Bedragen X € 1.000)	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose
	Beginbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans	Eindbalans
ACTIVA	2022	2022	2023	2024	2025
Immateriële vaste activa	2.679	2.580	2.481	2.382	2.283
Materiële vaste activa	283.909	306.504	352.973	379.476	408.336
Financiële vaste activa	23.159	23.059	22.959	22.859	22.759
TOTAAL VASTE ACTIVA	309.747	332.143	378.413	404.716	433.378
Voorraden	2.435	-1.407	38	38	38
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < één jaar	29.000	29.000	29.000	29.000	29.000
Liquide middelen (kas- en banksaldi)	6	6	6	6	6
Overlopende activa	4.400	4.400	4.400	4.400	4.400
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	35.841	31.999	33.444	33.444	33.444
TOTAAL	345.588	364.142	411.857	438.160	466.822

PASSIVA	2022	2022	2023	2024	2025
Eigen vermogen	69.432	66.425	68.622	70.921	72.988
Saldo Begroting	-3.097	1.515	953	721	328
Voorzieningen	10.938	10.833	10.668	9.597	9.027
Vaste schulden met rentetypische looptijd > één jaar	185.487	210.317	258.014	284.511	316.007
TOTAAL VASTE PASSIVA	262.761	289.091	338.257	365.750	398.351
Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < één jaar	38.438	35.662	37.211	39.021	38.082
Overlopende passiva	44.389	39.389	36.389	33.389	30.389
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	82.827	75.051	73.600	72.410	68.471
TOTAAL	345.588	364.142	411.857	438.160	466.822

Toelichting bij: Meerjarige balans

Met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo wordt in het BBV voorgeschreven dat bij de uiteenzetting van de financiële positie een geprognosticeerde balans moet worden opgenomen. Deze balans moet meerjarig zijn en geeft inzicht in de ontwikkeling van onder andere de investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte.

De presentatie moet aansluiten bij de balans in de jaarrekening maar behoeft niet dezelfde mate van detail te kennen. In de prognose zitten een aantal aannames omdat de toekomstige mutaties ongewis zijn.

Bij de prognose van de eindbalansen van de jaren 2022 t/m 2025 is rekening gehouden met de mutaties voortvloeiende uit;

- Het investeringsprogramma 2022-2025
- Openstaande kredieten uit voorgaande jaren
- De actualisatie grondexploitaties 2021
- De mutaties in de reserves en voorzieningen
- De reguliere begroting 2022 inclusief meerjarenraming
- De financieringsbehoefte voor de jaren 2022 t/m 2025

5.2 EMU saldo

	2021	2022	2023	2024	2025
Omschrijving	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-
	Volgens realisatie tot en met sept. 2021, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2022	Volgens begroting 2023	Volgens begroting 2024	Volgens begroting 2025
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-7.690	1.605	1.635	2.067	1.674
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	18.799	22.496	46.370	26.404	28.761
3. Mutatie voorzieningen	-2.091	-105	-165	-1.071	-570
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-4.546	-3.842	1.445	0	0
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-24.034	-17.154	-46.345	-25.408	-27.657

Toelichting bij: EMU saldo

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMI-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Van dit maximale tekort van 3% van Nederland is 2,6% voor de rijksoverheid en 0,4% voor de decentrale overheden. De EMU-systematiek werkt evenwel op een andere manier dan het baten- en lastenstelsel dat decentrale overheden hanteren. Investerings- en uitgaven die worden gedekt uit reserves tellen bijvoorbeeld niet mee in de uitkomsten van het baten- en lastenstelsel, maar tellen wel door in het EMU saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Een negatief saldo betekent dat de uitgaven groter zijn dan de inkomsten. Voor de gemeente Hilversum is dit in alle jaren het geval.

De referentiewaarde voor Hilversum is een tekort van € 9,7 miljoen.

De individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. Aangezien het EMU-saldo van Hilversum boven de referentiewaarde uitstijgt, is de bijdrage van Hilversum aan het landelijke EMU-saldo een aandachtspunt. Een of meer andere overheden zullen onder hun referentiewaarde moeten blijven, om ervoor te zorgen dat de Nederlandse overheid als geheel onder de EMU-norm van 3% blijft.

5.3 Investerings

taak veld	IP	*	Investerings				afsch in jaren
			2022	2023	2024	2025	
	1. PROGRAMMA WONEN EN LEVEN		5.698	43.717	26.044	9.033	
2.1	ver. openbare verlichting; armaturen 2022	ip 2022	464				15
2.1	ver. openbare verlichting; armaturen 2023	ip 2023		464			15
2.1	ver. openbare verlichting; armaturen 2024	ip 2024			464		15
2.1	ver. openbare verlichting; armaturen 2025	ip 2025				464	15
2.1	vervanging afgeschreven wegen 2022	ip 2022	2.828				50
2.1	vervanging afgeschreven wegen 2023	ip 2023		2.828			50
2.1	vervanging afgeschreven wegen 2024	ip 2024			2.828		50
2.1	vervanging afgeschreven wegen 2025	ip 2025				2.828	50
2.1	centrumring	ip 2023		8.200			50
2.1	ondergrondse fietsenstalling	ip 2023		38.150			50
2.1	bijdrage derden ondergrondse fietsenstalling	ip 2023		-21.750			50
2.1	deklagen geluidsreducerend asfalt	ip 2022	392				7
2.1	deklagen gesloten asfalt	ip 2022	250				15
2.1	deklagen gesloten asfalt	ip 2023		250			15
2.1	deklagen gesloten asfalt	ip 2024			250		15
2.1	deklagen gesloten asfalt	ip 2025				250	15
2.1	vervanging deklaag 2e fietsbrug hilversums kanaal 2025	ip 2025				85	50
2.1	wegwerkzaamheden bij rioleringen 2022	ip 2022	306				50
2.1	wegwerkzaamheden bij rioleringen 2023	ip 2023		306			50
2.1	wegwerkzaamheden bij rioleringen 2024	ip 2024			306		50
2.1	wegwerkzaamheden bij rioleringen 2025	ip 2025				306	50
2.1	divers (w.o. auto te gast, fietspaden)	ip 2023		4.500			50
2.1	arenapark	ip 2023		4.500			50
2.1	mediapark	ip 2023		1.000			50
2.1	aanhanger met noodstroomaggregaat	ip 2022	100				10
2.1	verkeersregelinstallaties	ip 2023		700			15
2.1	verkeersregelinstallaties	ip 2024			550		15
2.1	verkeersregelinstallaties	ip 2025				454	15
2.1	calamiteitenpomp	ip 2023		70			15
2.1	vervangen brugdek 2e kanaalbrug Kortenhoefsebrug	ip 2025				315	50
2.1	vervangen Volkswagen transporter vri's	ip 2025				55	8
2.1	Vervangen Nissan Navara calamiteitenvoertuig	ip 2025				70	8
2.1	Vervangen camera's installaties binnenstad	ip 2025				55	8
2.1	verbetering toegankelijkheid bushaltes	ip 2022	351				50
2.1	subsidie verbetering toegankelijkheid bushaltes	ip 2022	-351				50
2.2	uitbreiding parkeerapparatuur	ip 2022	100				10
2.2	uitbreiding parkeerapparatuur	ip 2023		100			10
2.2	uitbreiding parkeerapparatuur	ip 2024			100		10
2.2	uitbreiding parkeerapparatuur	ip 2025				100	10
2.2	vervanging parkeerapparatuur	ip 2025				230	10
2.2	Fietspadverharding Oscar Romerolaan	ip 2022	189				50
2.4	vervanging beschoeiing Hilversumse Meent	ip 2022	334				20

2.4	vervanging beschoeiing Hilversumse Meent, groengordel	ip 2023		250			20
2.4	vervanging beschoeiing Sportpark Loosdrecht	ip 2024			250		20
2.4	vervanging beschoeiing Hilversumse Meent, groengordel	ip 2025				350	20
2.4	vervanging meerstoelen en remmingpalen schutsluis 't Hemeltje	ip 2024		185			50
5.2	zwembad Arenapark	ip 2024	*		18.000		50
5.3	Bes klok beiaard raadhuis	ip 2022		140			75
5.7	speelvoorziening	ip 2022		164			10
5.7	speelvoorziening	ip 2023		290			10
5.7	speelvoorziening	ip 2024			162		10
5.7	speelvoorziening	ip 2024			350		10
5.7	speelvoorziening	ip 2025				552	10
5.7	renovatie groenvoorzieningen 2022	ip 2022		188			10
5.7	renovatie groenvoorzieningen 2023	ip 2023		188			10
5.7	renovatie groenvoorzieningen 2024	ip 2024			188		10
5.7	renovatie groenvoorzieningen 2025	ip 2025				188	10
5.7	in stand houden bomenbestand 2022	ip 2022		171			50
5.7	in stand houden bomenbestand 2022	ip 2022		72			50
5.7	in stand houden bomenbestand 2023	ip 2023		171			50
5.7	in stand houden bomenbestand 2024	ip 2024			171		50
5.7	in stand houden bomenbestand 2025	ip 2025				171	50
7.2	GWP 2021-2025	ip 2022		2.914			
7.2	GWP 2021-2025	ip 2023		2.914			
7.2	vervanging hemelwaterriolen Oud Loosdrechtseweg	ip 2023		500	250		
7.2	GWP 2021-2025	ip 2024			2.914		
7.2	GWP 2021-2025	ip 2025				2.914	
7.2	spaarvoorziening riolering ip 2021 tm 2024			-3.414	-3.164	-2.914	-2.914
7.2	verv. VW Transporter wachtdienst gemalen	ip 2024				50	8
7.2	vervangen riool inspectiecamera	ip 2025				60	10
7.2	splitsen hemelwater van vuilwater fase 2	ip 2024			870		75
7.2	optimalisatie hemelwaterafvoer openbare ruimte fase 2	ip 2024			660		75
7.2	afkoppelen en infiltreren grote daken postcode 1221 fase 2	ip 2024			660		75
7.2	grondaankoop waterbergingskelder en vijver Centrum/Oost	ip 2023		3.500			0
7.4	geluidssanering centrumring	ip 2025	*			2.500	10
2. PROGRAMMA ZORG				19.919	24.455	9.585	13.419
4.2	Integraal Huisvestings Plan Onderwijshuisvesting	ip 2021		15.937	24.455	9.585	13.419
6.1	Multifunctionele accommodatie De Lelie	ip 2022	*	3.982			40
3. PROGRAMMA WERKEN				-	-	-	-
4. PROGRAMMA BESTUUR				1.833	1.015	1.760	-
0.4	duurzaamheid en circulariteit	ip 2022		120			10
0.4	duurzaamheid en circulariteit	ip 2023			120		10
0.4	duurzaamheid en circulariteit	ip 2024				120	10
0.4	vervangingsinvesteringen (huisvestingsgebonden)	ip 2022		50			10
0.4	vervangingsinvesteringen (huisvestingsgebonden)	ip 2023			50		10
0.4	verv. vloerbedekking Wilhelminastraat	ip 2022		80			10
0.4	verv. vloerbedekking Raadhuis	ip 2023			240		10
0.4	herinrichting kantoren agv versneld hybride werken	ip 2022		175			10

0.4	Verv.vergaderschermen en digitale whiteboards DDP1 en OE21	ip 2022	108			10
0.4	verv. Zonwering DDP1, OE21 en WS	ip 2022	50			10
0.4	verv. Zonwering DDP1, OE21 en WS	ip 2023		90		10
0.4	verv. Zonwering DDP1, OE21 en WS	ip 2024			50	10
0.4	vervanging paspomaat	ip 2022	150			10
0.4	Wet modernisering electronisch bestuurlijk verkeer	ip 2022	100			5
0.4	belasting applicatie	ip 2022	200			5
0.4	technische infrastructuur	ip 2024			300	5
0.4	doorontwikkelen zaakgericht werken en systeem	ip 2022	100			5
0.4	doorontwikkelen zaakgericht werken en systeem	ip 2023		100		5
0.4	investerings agile werken	ip 2022	75			5
0.4	investerings agile werken	ip 2023		90		5
0.4	investerings agile werken	ip 2024			90	5
0.4	datagestuurd werken	ip 2022	100			5
0.4	datagestuurd werken	ip 2023		100		5
0.4	datagestuurd werken	ip 2024			100	5
0.4	RPA (robotisering)	ip 2022	50			5
0.4	RPA (robotisering)	ip 2023		50		5
0.4	RPA (robotisering)	ip 2024			50	5
0.4	bring your own device	ip 2021	375			3
0.4	bring your own device	ip 2024			300	3
0.4	software defined infrastructure	ip 2022	100			5
0.4	software defined infrastructure	ip 2023		175		5
0.4	software defined infrastructure	ip 2024			750	5
	5. PROGRAMMA FINANCIËN EN GRONDEXPLOITATIES		16.000	4.600	5.100	-
1.1	Wet Voorkeursrecht Gemeenten Koninginneweg	ip 2021	14.900			
1.1	Wet Voorkeursrecht Gemeenten Larenseweg	ip 2020	1.100	4.600	5.100	
	TOTAALINVESTERINGEN 2021-2024		43.450	73.787	42.489	22.452

Toelichting bij: Investerings

Het investeringsprogramma 2022-2025 bevat als basis de jaarschijven 2022 tot en met 2024 uit het IP 2021-2024 in de begroting 2021. Vervolgens zijn deze jaarschijven geactualiseerd naar aanleiding van nadien genomen besluiten en nieuwe aanmeldingen. Bovendien zijn verschuivingen tussen de jaarschijven verwerkt en nieuwe aanmeldingen in de jaarschijf 2025 verwerkt.

De aanmeldingen voor de nieuwe jaarschijf 2025 bestaan in hoofdzaak uit de bekende bedragen die nodig zijn voor de uitvoering van bestaande meerjarige onderhoudsprogramma's voor onderwijs-huisvesting en openbare ruimte (wegen, riolering, groen, verlichting etc.). Ook zijn de gebruikelijke investeringen voor informatievoorziening en automatisering opgenomen.

Bij deze begroting wordt voorgesteld de kredieten in de jaarschijf 2022 vrij te geven, met uitzondering van de met sterretjes gemarkeerde posten.

Personeels- en organisatiekosten

In de BBV-notitie Materiële Vaste Activa (januari 2020) is voorgeschreven dat salariskosten die direct aan een actief zijn toe te rekenen moeten worden geactiveerd. De financiële verordening van de gemeente Hilversum is (onder andere) op dit onderdeel in 2021 aangepast. In afwachting van nader onderzoek naar de hoogte van de directe personeels- en organisatiekosten zijn de bedragen van de verschillende investeringen uit het investeringsprogramma 2022-2025 exclusief de toerekening van personeelskosten.

Spaarvoorziening riolering

Sinds het begrotingsjaar 2021 wordt op de investeringskredieten die betrekking hebben op de riolering, ieder jaar een bedrag uit de spaarvoorziening riolering in mindering gebracht. Dit heeft als effect dat de kapitaallasten van deze investeringen nihil zijn.

Ondergrondse fietsenstalling

In 2023 zal worden gestart met de aanleg van de ondergrondse fietsenstalling. In de Uitvoeringsnota Stationsgebied is aangegeven dat het de voorkeur heeft om het eigendom van de ondergrondse fietsenstalling bij ProRail te houden. Dat betekent dat deze investering een bijdrage aan activa in eigendom van derden betreft. Deze categorie investeringen is in de financiële verordening van de gemeente Hilversum expliciet uitgesloten van activering. Gelet op de hoogte van het bedrag én de mogelijkheid binnen het BBV om deze categorie wél te activeren, zal bij het raadsvoorstel in een apart beslispunt worden gevraagd in afwijking van de financiële verordening activering toe te staan.

Autorisatie investeringskredieten

Investeringskredieten worden gemaakt via de kapitaallasten (rente en afschrijving) deel uit van de exploitatiebegroting. Bij de vaststelling van de begroting/meerjarenraming wordt tegelijkertijd de investeringskolom voor het komende jaar (2022) door de raad geaccordeerd. De financiële ruimte voor de investeringen is dan gereserveerd voor het komende jaar. Dit geldt niet voor alle investeringen. Bij het vaststellen van de begroting wordt ook bepaald voor welke investeringsvoorstellen het college op een later tijdstip naar de raad zal gaan voor de autorisatie van het krediet. Deze investeringen zijn in het investeringsprogramma met een sterretje gemarkeerd.

Als regel geldt dat (1) het bestedingsdoel (wat willen we bereiken), (2) de planning (deze is de basis voor de bestedingstermijn van het budget), (3) de onderbouwde financiële raming (de basis voor het begrote bedrag) en (4) het uitvoeringsplan (welke activiteiten zijn nodig) van investeringen helder moeten zijn. Voor investeringen op het gebied van het beheer (van bijvoorbeeld de openbare ruimte) is dit in de regel zo, omdat daar door de raad vastgestelde onderhoudsplannen onder liggen die voorzien zijn van een uitvoeringsplanning. Investeringskredieten die niet aan deze voorwaarden voldoen worden geschrapt. Dit is een uitvloeisel van de zogenaamde beukennoten-wet.

SaaS-oplossingen

Conform BBV voorschriften dienen de ICT kosten voor software in de vorm van SaaS-oplossingen (Software as a Service) met ingang van 2020 op een andere wijze administratief verwerkt te worden. Als gevolg hiervan moeten deze kosten voortaan in de exploitatie verwerkt worden in plaats van als investering. Omdat de SaaS kosten een grillig uitgavepatroon kennen over de jaren verspreid, er nog aanbestedingen lopen is er nog geen volledige duidelijkheid is over de impact. Daardoor is dit nog als zodanig verwerkt in het investeringsprogramma.

5.4 Reserves

- = onttrekking en += toevoeging

bedragen x 1.000

Re f	omschrijving reserve	2022			2023			2024			2025			
		saldo begin	toe- voeging	ont- trekking	saldo einde	toe- voeging	ont- trekking	saldo einde	toe- voeging	ont- trekking	saldo einde	toe- voeging	ont- trekking	saldo einde
1	Afvalstoffenheffing (egalisereserve)	359	0	-359	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Beeldende kunst	37	0	-4	33	0	-4	29	0	0	29	0	0	29
3	Stedelijke ontwikkeling	470	1.820	-1.070	1.220	1.300	-500	2.020	1.300	0	3.320	1.300	0	4.620
4	Mobiliteitsfonds	1.059	0	-12	1.047	0	-172	875	0	-12	863	0	-12	851
5	Herplantfonds	229	20	-108	141	20	0	161	20	0	181	20	0	201
	Totaal programma 1	2.154	1.840	-1.553	2.441	1.320	-676	3.085	1.320	-12	4.393	1.320	-12	5.701
6	Inzet HHT middelen	241	0	-235	6	0	0	6	0	0	6	0	0	6
7	Regionaal mediacentrum	116	0	0	116	0	0	116	0	0	116	0	0	116
8	TOZO	2.620	0	0	2.620	0	0	2.620	0	0	2.620	0	0	2.620
	Totaal programma 3	2.977	0	-235	2.742	0	0	2.742	0	0	2.742	0	0	2.742
9	Decentrale loonruimte	308	38	0	346	38	0	384	38	0	422	38	0	460
	Totaal programma 4	308	38	0	346	38	0	384	38	0	422	38	0	460
10	Algemene reserve	62.794	0	0	62.794	0	0	62.794	0	0	62.794	0	0	62.794
11	Covid-19	1.200	0	0	1.200	0	0	1.200	0	0	1.200	0	0	1.200
	Totaal programma 5	63.994	0	0	63.994	0	0	63.994	0	0	63.994	0	0	63.994
	Totaal alle programma's	69.433	1.878	-1.788	69.523	1.358	-676	70.205	1.358	-12	71.551	1.358	-12	72.897

1. Afvalstoffenheffing (egalisereserve)

Het doel van deze reserve is het beschikbaar houden van niet bestede financiële middelen voor de egalisering van de tarieven afvalstoffenheffing in de komende jaren. De reserve is in het verleden vooral gevormd door meevallers in de uitgaven van de Gewestelijke Afvalstoffendienst.

De onttrekking aan de reserve ad € 359.000 wordt gebruikt om de tariefstijging afvalstoffenheffing stabiel te houden.

2. Beeldende kunst

Het doel van deze reserve is het hebben van extra financiële middelen voor de uitvoering van projecten beeldende kunst, indien het structurele budget van € 22.000 in de exploitatiebegroting niet toereikend is.

In 2022 en 2023 wordt van nog twee burgemeesters de aanwezige foto vervangen door een schilderij. Voor deze schilderijen wordt een opdracht uitgezet bij verschillende lokale kunstenaars. De lasten hiervan worden gedekt uit de reserve.

3. Stedelijke ontwikkeling

Het doel van deze reserve is het beschikbaar hebben van middelen voor projecten in de stad. Naast de toevoegingen uit de algemene middelen kunnen ook incidentele opbrengsten, bijvoorbeeld meeropbrengsten uit vastgoed verkopen of anterieure overeenkomsten, aan deze reserve toegevoegd worden.

In 2022 wordt conform kadernota 2019 € 1.000.000 aan deze reserve toegevoegd. Als gevolg van in deze begroting opgenomen opbrengsten als gevolg van verkopen vastgoed, wordt 820.000 aan deze reserve toegevoegd. Daarnaast wordt conform kadernota 2019 en de begroting 2020 in 2022 € 880.000 onttrokken ter dekking voor de projectportfolio en de omgevingswet. In de begroting 2022 zijn daarnaast onttrekkingen opgenomen voor de uitgaven voor de Groene loper spoorzone (€ 100.000) en de tijdelijke extra inzet op ecologie & landschap (€ 90.000).

4. Mobiliteitsfonds

Aan deze reserve worden de van derden verkregen middelen voor het niet kunnen voldoen aan een bestaande parkeernorm toegevoegd. Deze reserve zal worden ingezet voor het in brede zin accommoderen van de parkeersituatie en het vergroten van de bereikbaarheid van de gemeente Hilversum. In 2020 zijn parkeerverbeteringen in het Rode Dorp aangebracht. Ter compensatie van de kapitaallasten van deze investering is een onttrekking van € 12.000 geraamd. Daarnaast wordt in 2023, conform amendement A21-78, de lasten voor de nachttrein uit deze reserve gedekt.

6. Inzet HHT middelen

De resterende zgn. HHT (huishoudelijke hulp toelage) gelden zijn in een reserve gestort. Besloten is deze middelen in te zetten voor dekking van het regionaal arbeidsmarktbeveiligingsplan 'Werken aan Werk' en het uitvoeringsplan 'Focus op werk'. In het uitvoeringsplan 'Focus op werk' wordt naar gestreefd om 25% meer mensen aan het werk te krijgen. Vanaf 2019 helpen we jaarlijks 267 mensen aan werk. Dat zijn er 53 per jaar meer dan tot nu toe. De daartoe benodigde extra middelen (€ 235.000) worden uit deze reserve gedekt.

7. Regionaal mediacentrum

Het doel van deze reserve is om de subsidie-afbouw te dekken en hervormingen van de lokale omroep tot een regionaal mediacentrum mogelijk te maken. Naar aanleiding van motie 18-109 is voorgesteld deze reserve aan te wenden voor een subsidieregeling innovatieve lokale journalistiek. Er zijn geen onttrekking dan wel toevoegingen geraamd.

8. TOZO

Het doel van deze reserve is middelen beschikbaar te houden voor de afrekening met de regiogemeenten en voor nog te maken TOZO-lasten (na 2020). Alleen werkelijke lasten zullen

worden onttrokken vanuit de reserve, tot maximaal de begrote onttrekking.

9. Decentrale loonruimte

Het doel van deze bestemmingsreserve is het voldoen aan de afspraken met het Lokaal Overleg dat de niet in enig jaar bestede middelen voor de decentrale arbeidsvoorwaarden worden gereserveerd voor toekomstige uitgaven op dit terrein. In de begroting is een structureel bedrag van 0,1 % van de loonsom (= € 38.000) opgenomen voor het decentrale arbeidsvoorwaardenoverleg. Aanwending van dit budget voor concernbrede activiteiten vindt plaats in ruggespraak met het Lokaal Overleg.

10. Algemene reserve

Een algemene reserve is bedoeld als buffer (weerstandscapaciteit) voor het opvangen van financiële tegenvallers.

11. Reserve Covid-19

Doel van de reserve is om dekking te geven aan lokale uitgaven die veroorzaakt worden door de coronacrisis, waarvoor geen compensatie van de Rijksoverheid beschikbaar is en essentiële en/of maatschappelijke dienstverlening betreffen voor de Hilversumse samenleving.

5.5 Voorzieningen

- = onttrekking/vrijval en + = toevoeging

bedragen x € 1.000

	omschrijving reserve	2022				2023			2024			2025		
		saldo begin	toevoeging	vrijval en onttrekking	saldo einde	toevoeging	vrijval en onttrekking	saldo einde	toevoeging	vrijval en onttrekking	saldo einde	toevoeging	vrijval en onttrekking	saldo einde
1	Spaarvoorziening rioleringen	0	3.029	-3.029	0	3.029	-3.029	0	3.029	-3.029	0	3.029	-3.029	0
2	Egalisatievoorziening rioleringen	595		-324	271		-170	101		-101	0		0	0
3	Onderhoud parkeergarages	14	312	-184	142	312	-210	244	312	-256	300	312	-452	160
4	Onderhoud begraafplaatsen	304	13	-50	267	13	-26	254	13	-63	204	13	-29	188
5	Onderhoud culturele huisvesting	372	247	-122	497	247	-226	518	247	-322	443	247	-90	600
6	Onderhoud sportaccommodaties	1.251	521	-583	1.189	521	-569	1.141	521	-1.298	364	521	-718	167
7	Onderhoud sluizen, gemalen en recreatie	243	45	-30	258	45	-32	271	45	-38	278	45	-42	281
8	Inkomsten Nike	86	12	-50	48	12	-12	48	12	-12	48	12	-12	48
	Totaal programma 1	2.865	4.179	-4.372	2.672	4.179	-4.274	2.577	4.179	-5.119	1.637	4.179	-4.372	1.444
9	Onderhoud gymlokale schoolgebouwen	554	141	-119	576	141	-75	642	141	-161	622	141	-254	509
10	Onderhoud voorzieningen jeugd	178	154	-144	188	154	-228	114	154	-239	29	154	-183	0
	Totaal programma 2	732	295	-263	764	295	-303	756	295	-400	651	295	-437	509
11	Ziggo deal	369	0		369	0		369	0		369	0		369
	Totaal programma 3	369	0	0	369	0	0	369	0	0	369	0	0	369
12	Pensioenen wethouders	5.513	100	-206	5.407	100	-206	5.301	100	-206	5.195	100	-206	5.089
13	Onderhoud ambtenarenhuisvesting	1.215	310	-207	1.318	310	-320	1.308	310	-322	1.296	310	-331	1.275
	Totaal programma 4	6.728	410	-413	6.725	410	-526	6.609	410	-528	6.491	410	-537	6.364
14	Onderhoud overige gebouwen	244	126	-67	303	126	-72	357	126	-34	449	126	-234	341
15	Planexploitaties	0	0		0	0		0	0		0	0		0
	Totaal programma 5	244	126	-67	303	126	-72	357	126	-34	449	126	-234	341
	Totaal alle programma's	10.938	5.010	-5.115	10.833	5.010	-5.175	10.668	5.010	-6.081	9.597	5.010	-5.580	9.027

1. Spaarvoorziening riolering

Het doel van deze voorziening is om de lasten van de jaarlijkse investeringen in de riolering te kunnen dekken, zodat deze niet meer geactiveerd hoeven te worden (ideaalcomplex).

Voor het begrotingsjaar 2022 is een toevoeging geraamd van ca. € 3,0 mln. Deze begrote toevoeging wordt in hetzelfde jaar aan de voorziening onttrokken om de in het begrotingsjaar gemaakte investeringen te dekken.

2. Egalisatievoorziening riolering

Het doel van deze voorziening is om de jaarlijkse resultaten van de exploitatie riolering te verrekenen. Bij jaarlijks te bepalen tarieven kunnen middelen uit deze voorziening vrij worden gemaakt, waarmee (gedeeltelijke) tariefsverhoging kan worden voorkomen.

3. Onderhoud parkeergarages

Het doel van deze voorziening is om in de toekomst te kunnen voorzien in het adequaat onderhoud van de gemeentelijke parkeergarages en om de schommelingen in deze uitgaven op te vangen. Toevoegingen en onttrekkingen zijn conform het MOP 2020-2029.

4. Onderhoud begraafplaatsen

Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud aan de begraafplaatsen te kunnen plegen en om schommelingen in deze uitgaven op te vangen. Toevoegingen en onttrekkingen zijn conform het MOP 2020-2029.

5. Onderhoud culturele huisvesting

Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud te kunnen plegen aan de gebouwen voor culturele huisvesting en het museum. Daarmee vangen we schommelingen in de hoogte van de uitgaven op. Toevoegingen en onttrekkingen zijn conform het MOP 2020-2029.

6. Onderhoud sportaccommodaties

Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud aan het zwembad, de sporthallen en de sportvelden te kunnen plegen en om schommelingen in deze uitgaven op te vangen. Toevoegingen en onttrekkingen zijn conform het MOP 2020-2029.

7. Onderhoud sluizen, gemalen en openbare recreatie

Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud te kunnen plegen aan de gebouwen. Daarmee vangen we schommelingen in de hoogte van de uitgaven op. Toevoegingen en onttrekkingen zijn conform het MOP 2020-2029.

8. Inkomsten Nike

Het doel van deze voorziening is om de huurinkomsten, die verkregen zijn uit de onderverhuur van de atletiekbaan op het Arenapark te besteden conform de met Nike afgesproken voorwaarden. De toevoeging aan de voorziening betreft de verwachte inkomsten uit onderverhuur. De onttrekking in 2022 is bestemd voor de renovatie van de atletiekbaan Arenapark (€ 30.000) en de aanleg van een trampolinepark en stuitergras (€ 20.000).

9. Onderhoud gymlokalen schoolgebouwen

Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud aan de gymnastieklokalen bij onderwijsgebouwen te kunnen plegen en om schommelingen in deze uitgaven op te vangen. Toevoegingen en onttrekkingen zijn conform het MOP 2020-2029.

10. Onderhoud voorzieningen jeugd

Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud te kunnen plegen aan de gebouwen, die gebruikt worden voor buurt- en clubhuizen en kinderopvang. Daarmee vangen we

schommelingen in de hoogte van de uitgaven op. Toevoegingen en onttrekkingen zijn conform het MOP 2020-2029.

11. Ziggo deal

De gemeente heeft met Ziggo op 27 januari 2016 een vierjarige samenwerkingsovereenkomst afgesloten waarmee een einde kwam aan de geschillen over de tariefharmonisatie. Op basis hiervan is afgesproken gezamenlijk te investeren in de verdere ontwikkeling en zichtbaarheid van Hilversum als mediastad. De looptijd van de samenwerking is formeel beëindigd, maar nog niet alle van Ziggo ontvangen middelen zijn besteed conform de afspraken. Dat maakt het noodzakelijk om deze te verlengen. Voor de besteding van de resterende middelen is een addendum opgesteld waarin de afspraken over de benutting van het resterend budget zijn vastgelegd. De in deze voorziening opgenomen middelen worden hiervoor aangewend.

12. Pensioenen wethouders

In 2012 zijn de maximale verplichtingen voor de pensioenlasten van de (oud-)wethouders becijferd en via een voorziening afgedekt. Een deel van de verplichting wordt gedekt door een belegging bij ASR Levensverzekeringen (voorheen Loyalis). Aan het eind van ieder jaar wordt het totaal van deze verplichting (gespaarde deel bij ASR Levensverzekeringen en de gemeentelijke voorziening) geactualiseerd en verwerkt. ASR levensverzekeringen N.V. heeft aangegeven in 2022 met de verzekering te willen stoppen per. De gevolgen van deze wijziging zijn nog niet in deze begroting verwerkt. De jaarlijkse toevoeging blijft € 100.000 en het uit deze voorziening te onttrekken bedrag voor pensioenuitkeringen voormalig wethouders is geraamd op € 206.000.

13. Onderhoud ambtenarenhuisvesting

Ter dekking van het jaarlijks groot cyclisch onderhoud is een onderhoudsvoorziening ingesteld voor de ambtelijke gebouwen, waarvan het Raadhuis en het stadskantoor de belangrijkste zijn. Toevoegingen en onttrekkingen zijn conform het MOP 2020-2029.

14. Onderhoud overige gebouwen

Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud aan de overige gebouwen te kunnen plegen en om schommelingen in deze uitgaven op te vangen. Toevoegingen en onttrekkingen zijn conform het MOP 2020-2029.

15. Planexploitaties

Deze voorziening heeft als doel financiële dekking te bieden voor de verwachte saldi voor grondexploitaties met een nadelig resultaat. De voorziening is een optelsom van de contante waarden van deze saldi. Op dit moment zijn er, op basis van de actualisatie grondexploitaties 2021, geen grondexploitaties met een nadelig resultaat.

5.6 Overlopende passiva, voortvloeiende uit rijks- en provinciale bijdragen

In de balans (hoofdstuk 5.1) worden onder andere genoemd overlopende activa (nog te ontvangen bedragen) en overlopende passiva (vooruit ontvangen bedragen). In dit onderdeel worden de van overheden (nog te) ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel gespecificeerd conform BBV artikel 52a naar herkomst (Europa, Rijk, overige Nederlandse overheidslichamen).

De specificatie van de overlopende passiva met betrekking tot de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren (BBV artikel 49 en 52a) is als volgt:

- = onttrekking en + = toevoeging

bedragen x 1.000

programma	Omschrijving bestedingsdoel	Saldo begin	ontvangen	vrijgevallen	Saldo einde
	nvt				
	Totaal Europese overheidslichamen	-	-	-	-
01	Maatregel Beter Benutten	60	-	-30	30
01	stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen	583			583
01	SIM Dudok Tribune	6	3	-	9
01	SDE Theater de Vorstin	-	1	-1	-
01	SDE 1e Loswal	-	3	-3	-
01	Woningbouwimpuls 2021 stationsomgeving	6.505	-	-	6.505
01	restaurantiesubsidie Raadhuis	9	42	-51	-
01	Proeftuin met een aardgasvrije wijk	4.533	-	-	4.533
01	Regeling reductie energiegebruik	75	-	-	75
01	Regeling reductie energiegebruik (woningen)	510	-	-	510
01	SIM Laan 1940-1945 2 (Noorder)	-	3	-3	-
01	SIM Kolhornseweg 19 (Zuider)	-	5	-5	-
01	spuk Huisvesting kwetsbare groepen	182	-	-	182
02	Bestr onderw achterstanden (OAB)	804	2.130	-2.130	804
02	R.M.C.	97	704	-704	97
02	Regionale aanpak VSV	-	297	-297	-
02	Volwasseneneducatie	375	709	-709	375
02	Ventilatie in scholen	32	-	-32	-
02	Preventieakkoord	-	50	-50	-
03	MKB Deal Spot 035	237	-	-118	118
04	SDE Stadskantoor	-	3	-3	-
	Totaal Rijk	14.008	3.951	-4.136	13.822
01	Toegankelijkheid bushaltes	349	-	-	349
01	Wateringrichtingsplan Huydecopersweg (overheid)	915	-	-	915
01	Hilversumse Meent aardgasvrij	46	-	-	46
03	HRIB subsidie Geef ze de ruimte	49	-	-	49
	Totaal overige Nederlandse overheidslichamen	1.360	-	-	1.360
	Totaal Europese en Nederlandse overheidslichamen	15.368	3.951	-4.136	15.182

De specificatie van de overlopende activa met betrekking tot de van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel (BBV artikel 40a en 52a) is als volgt:

- = onttrekking en + = toevoeging

bedragen x 1.000

programma	Omschrijving bestedingsdoel	Saldo begin	toevoegingen	ontvangen	Saldo einde
	nvt				-
	Totaal Europese overheidslichamen	-	-	-	-
01	Sanering railverkeerslawaaï	184			184
	Totaal Rijk	184	-	-	184
	nvt				-
	Totaal overige Nederlandse overheidslichamen	-	-	-	-
	Totaal Europese en Nederlandse overheidslichamen	184	-	-	184

5.7 Financiering

Langlopende leningen	Stand leningen per 1 1 2022	Aflossingen 2022	Nieuwe leningen 2022	Stand leningen per 31 12 2022
Bank Nederlandse gemeenten	108.287	8.090		100.197
Nederlandse Waterschapsbank	18.120	1.160		16.960
Aegon	19.920	1.040		18.880
Nationale Nederlanden	7.200	400		6.800
Provincie Noord Holland	16.081	0		16.081
Provincie Noord-Brabant	10.560	480		10.080
Nog af te sluiten in 2021	5.000			5.000
Nieuwe leningen 2022			36.000	36.000
Totaal	185.167	11.170	36.000	209.997

Bedragen x 1.000

Toelichting bij: Financiering

De staat van langlopende leningen geeft een beeld van de langlopende schulden (leningen met een looptijd > 1 jaar) per 1 januari 2022, de aflossingen op de bestaande leningen per in 2022, de naar verwachting af te sluiten langlopende lening(en) in 2022 en de geraamde eindstand van de langlopende schulden per 31 december 2022.

De prognose van het te lenen bedrag is gebaseerd op het berekende financieringstekort voor 2022 op basis van de begroting 2022, het investeringsprogramma 2022, de geactualiseerde grondexploitaties 2021 en de uitgaven ten behoeve openstaande kredieten (kredieten die in het verleden zijn verleend maar nog niet volledig zijn besteed).

De gemeentelijke liquiditeitsprognose wordt constant gevolgd en bijgesteld op basis van de actualiteiten en voortschrijdend inzicht. Op deze manier wordt de liquiditeitsprognose gebruikt om op het juiste moment de benodigde financiering te bepalen en aan te trekken.

Financiering kan in de vorm van een langlopende lening maar ook in de vorm van een kasgeldlening. Indien uit de liquiditeitsprognose blijkt dat de kasgeldlimiet voor langere tijd (> 3 kwartalen) overschreden zal worden zal een langlopende lening worden aangetrokken. Indien uit de liquiditeitsprognose blijkt dat de kasgeldlimiet voor kortere tijd (< 3 kwartalen) overschreden zal worden zal een kasgeldlening worden aangetrokken.

6. Bijlagen

6.1 Overzicht van taakvelden per programma

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2022			2023	2024	2025
	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
0.10 Mutaties reserves	1.840	-1.553	287	644	1.308	1.308
0.63 Parkeerbelasting	0	-4.575	-4.575	-4.575	-4.575	-4.575
2.1 Verkeer en vervoer	17.991	-3.519	14.473	14.069	14.226	13.879
2.2 Parkeren	4.021	-1.321	2.699	2.691	2.714	2.557
2.4 Economische havens en waterwegen	395	-66	329	374	445	475
5.1 Sportbeleid en activering	1.051	-6	1.045	1.040	1.043	1.042
5.2 Sportaccommodaties	2.943	-989	1.955	1.888	1.936	1.910
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.837	-473	3.364	3.357	3.347	3.339
5.4 Musea	1.054	-335	719	717	717	716
5.5 Cultureel erfgoed	760	-45	715	712	709	707
5.6 Media	1.713	-1	1.712	1.712	1.711	1.711
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.602	-377	6.224	6.164	6.179	6.167
7.2 Riolering	6.136	-8.328	-2.192	-2.245	-2.235	-2.240
7.3 Afval	10.042	-12.180	-2.138	-2.731	-3.268	-3.420
7.4 Milieubeheer	3.086	-7	2.828	2.720	2.727	2.758
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	572	-513	59	65	69	73
8.1 Ruimtelijke ordening	3.840	-21	3.819	2.572	2.462	2.354
8.3 Wonen en bouwen	3.967	-3.224	743	-736	-1.098	-264
Programma 1. Wonen en leven	69.850	-37.534	32.316	28.438	28.416	28.498

4.2	Onderwijshuisvesting	8.823	-222	8.601	8.948	8.551	8.372
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	6.247	-3.845	2.402	2.402	2.402	2.403
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	9.838	-354	9.484	9.382	9.375	9.370
6.2	Toegang	552	-3	549	599	595	594
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	3.502	-39	3.463	3.458	3.454	3.450
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	20.865	-576	20.290	19.679	19.667	19.658
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	19.166	-11	19.155	18.451	18.447	18.444
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	21.943	-1.002	20.941	21.049	21.058	21.059
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	4.123	-4	4.119	4.117	4.115	4.113
7.1	Volksgezondheid	3.486	-81	3.404	3.355	3.366	3.372
Programma 2. Zorg		98.546	-6.136	92.410	91.441	91.030	90.836
0.10	Mutaties reserves	0	-235	-235			
3.1	Economische ontwikkeling	2.518	-6	2.512	2.509	2.507	2.505
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	47	0	47	46	46	45
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	239	-540	-301	-309	-309	-310
3.4	Economische promotie	709	-1	709	709	708	708
6.3	Inkomensregelingen	44.033	-33.007	11.026	10.557	10.522	10.507
6.4	Begeleide participatie	6.534	-1	6.534	6.367	6.100	5.975
6.5	Arbeidsparticipatie	4.907	-19	4.888	4.695	4.719	4.748
Programma 3. Werken		58.988	-33.809	25.179	24.574	24.293	24.179
0.1	Bestuur	3.825	-2	3.823	3.752	3.750	3.750
0.10	Mutaties reserves	38	0	38	38	38	38
0.2	Burgerzaken	2.049	-1.148	901	925	650	643
0.4	Overhead	32.039	-394	31.645	31.424	31.051	30.932

1.1 Crisisbeheersing en brandweer	8.719	-14	8.706	8.735	8.735	8.735
1.2 Openbare orde en veiligheid	4.279	-149	4.129	4.115	4.100	4.088
Programma 4. Bestuur	50.950	-1.707	49.242	48.989	48.324	48.186
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.841	-2.157	-316	332	398	475
0.5 Treasury	-84	-340	-424	-638	-428	-210
0.61 OZB woningen	759	-11.981	-11.222	-11.431	-11.636	-12.188
0.62 OZB niet-woningen	571	-10.273	-9.702	-9.909	-10.121	-10.336
0.64 Belastingen overig	1.215	-1.243	-28	-58	-61	-64
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	-177.411	-177.411	-177.404	-179.505	-182.712
0.8 Overige baten en lasten	-887	0	-887	4.255	7.613	12.047
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	600	0	600	34	34	34
8.2 Grond exploitatie (niet bedrijventerrein)	1.267	-2.240	-973	625	1.122	1.127
Programma 5. Financiën en grondexploitaties	5.281	-205.643	-200.362	-194.195	-192.584	-191.827
Totaal	283.616	-284.830	-1.215	-753	-521	-128

6.2 Toelichting weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risicobeschrijvingen - Top 10

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
1	R100	18,9%	BUIG - Negatief saldo inkomsten-uitgaven bijstand	€ 0	€ 2.200.000	40%	<p>In 2015 tot en met 2019 was het budget voor de BUIG (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten) ontoereikend en is voor de jaren tot 2019 gebruik gemaakt van de landelijke vangnetregeling (2015-2018). Voor 2019 en 2020 is geen vangnetregeling aangevraagd. De landelijke vangnetregeling betreft een getrapte vergoeding, waarbij tekorten deels worden gecompenseerd door het Rijk. Door de landelijke vangnetregeling wordt het tekort voor Hilversum afhankelijk van de hoogte van het landelijke BUIG-budget (macrobudget). Voor Hilversum geldt dat het tekort BUIG door de vangnetregeling niet hoger zal zijn dan rond de € 3 miljoen.</p> <p>In de meerjarenraming gaan we uit van een tekort in 2022 van € 0.8 miljoen dat terugloopt naar € 0,7 miljoen in 2024. Hieruit blijkt dat de gemeente Hilversum op begrotingsbasis ook voor de jaren 2021 en verder niet in aanmerking zal komen voor de vangnetregeling.</p> <p>In de begroting 2022 is het maximale risico ten aanzien van de BUIG € 2,2 miljoen (verschil tussen het begrote tekort en het gemaximaliseerde tekort). Om dit risico te beheersen wordt ingezet op het stimuleren van de uitstroom en het zoveel als mogelijk beperken van de instroom. We doen dit o.a. op basis van het nieuwe beleidsplan Focus op Werk en de regionale arbeidsmarktanalyses van het UWV. Op basis van de resultaten 2019 en begin 2020 waren we hierin succesvol, echter de instroom is als gevolg van de coronacrisis aanzienlijk gestegen. Daarnaast bestaat het risico dat het macrobudget in de toekomst voor ons nadelig wordt aangepast. Vooral nog is het onduidelijk hoe het macrobudget zich voor de gemeente Hilversum meerjarig zal ontwikkelen.</p> <p>Door de stijgende lasten en onzekere inkomsten bestaat het risico dat de begroting onvoldoende middelen biedt voor de uitvoering van de BUIG. Wij schatten in dat dit risico de komende jaren aanwezig blijft en de kans van voordoen op 40%.</p>
2	R257	12%	Minder inkomsten lokale belastingen - uitstel betaaltermijnen en faillissementen	€ 200.000	€ 600.000	70%	<p>Vanaf de start van de coronacrisis is voorzien dat het economische schade bij burgers en bedrijven kan ontstaan door wegvallen inkomsten. Er wordt onder andere voorzien dat bedrijven in financieel zwaar weer terecht zullen komen met onder andere faillissementen en betalingsachterstanden bij burgers en bedrijven van de gemeentelijke belastingen tot gevolg. Vanwege de steunpakketten vanuit het Rijk is dit risico in 2020 niet merkbaar opgetreden. Zolang er steunpakketten zijn vanuit het Rijk, zullen bedrijven het inkomstenverlies langer kunnen rekken. Voor 2021 is de verwachting dat de minder inkomsten als gevolg van de coronacrisis nog minimaal zijn vanwege de corona steunmaatregelen en deze binnen de bestaande begrote voorziening</p>

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
3	R99	8,6%	Meer gebruik van voorzieningen WMO	€ 250.000	€ 750.000	40%	<p>(jaarlijkse dotatie aan de voorziening betreft € 583.000) zullen passen. De verwachting dat deze klap gaat komen, blijft desondanks wel staan maar wordt vooruitgeschoven naar gelang de steunpakketten blijven bestaan en niet worden versoberd. Het financiële gevolg zal zich niet op één enkel moment voordoen, maar de verwachting juist is dat het gespreid over de komende jaren op zal treden. Omdat niet te voorspellen is welk nadeel in welk jaar zou vallen, is het ook niet mogelijk de bestaande voorziening hierop aan te passen. Het geschatte risicogevolg is het totale gevolg waar dit risico naar verwachting op uit zou komen, over de jaren heen bij elkaar genomen. De ontwikkeling wordt nauw gevolgd en het risico wordt in elke paragraaf weerstandsvermogen kritisch geactualiseerd.</p> <p>Dit risico, welke tot en met FIA IV was opgenomen als Covid-19 risico (R51), is vanaf FIA V omgezet naar een regulier risico omdat het financiële effect pas in de jaren na 2021 wordt verwacht. Het wordt zodoende opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing vanaf de begroting 2022. De verwachting is dat het najlende effect van de coronacrisis in 2020-2021 pas de komende jaren op de inkomsten van de gemeentelijke belastingen zal optreden. De gemeente monitort de ontwikkelingen wat betreft betalingsachterstanden van gemeentelijke belastingen zodat snel gesignaleerd kan worden wanneer het risico op begint te treden. Er zijn geen aanwijzingen dat de verwachte schadekosten hoger of lager uit zouden vallen dan in voorheen in R51 gekwantificeerd en die kwantificering is zodoende hier aangehouden.</p> <p>De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de regelingen behorende bij de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO). Deze regelingen hebben een open-einde-karakter. De rekeningcijfers kunnen als gevolg van diverse onzekerheden in positieve, maar ook in negatieve zin afwijken van de begroting. De belangrijkste onzekerheden hebben betrekking op de te verwachten normale instroom en/of uitstroom. Bij verder gelijke omstandigheden wordt op termijn een groeiend beroep op de individuele voorzieningen verwacht, omdat op basis van demografische ontwikkeling steeds meer ouderen te verwachten zijn en omdat ouderen steeds langer zelfstandig thuis zullen blijven wonen. Vooruitkijkend zien wij voor de komende jaren de volgende risico's:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prijsontwikkelingen. Diverse contracten met zorgaanbieders houden de mogelijkheid van (jaarlijkse) prijsindexering open. Deze contractuele indexaties zijn vaak afhankelijk van landelijk bepaalde indices en kunnen afwijken van de in de begroting gehanteerde prijsindexering. • Stijging van de vraag door bijvoorbeeld de groei van het aantal inwoners of andere demografische ontwikkelingen. Ook voor de komende jaren wordt verwacht dat het aantal inwoners zal stijgen. • Met de invoering van een gemaximaliseerde eigen bijdrage – onafhankelijk van het zorggebruik, inkomen en vermogen – via het zogeheten "abonnementstarief" heeft het Rijk het doel gehad stapeling van eigen bijdragen bij een huishouden te voorkomen. Als gevolg van deze (voor veel mensen) verlaging van de eigen bijdrage hebben zich vanaf 2019 meer mensen bij het Sociaal Plein gemeld, waardoor de afhandelings- en zorgkosten zijn gestegen. Vooralnog is het onduidelijk of de (zorg)kosten als gevolg van het abonnementstarief ook in de komende jaren verder zullen stijgen.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							<ul style="list-style-type: none"> Het uitvoeringsplan 'ontmoeten en ondersteuning in de wijken' en ook de "Agenda WMO-welzijn in de wijk 2019-2021" veronderstellen o.a. dat de vraag naar individuele (duurdere) zorg via het Sociaal Plein zal dalen doordat meer burgers gebruik zullen gaan maken van de uit te breiden algemene voorzieningen (basisvoorziening begeleiding). De kans bestaat dat deze verschuiving zich later of anders voordoet dan nu verondersteld. <p>Bovenstaande risico's zijn niet te splitsen in afzonderlijke componenten omdat het niet mogelijk is de gevolgen die zich gezamenlijk (kunnen) voordoen afzonderlijk te herkennen of inzichtelijk te maken. Het kans percentage van de kwantificering van dit risico is ten opzichte van het vorige risicoprofiel (ten tijde van jaarstukken 2020) naar beneden bijgesteld.</p>
4	R184	8,6%	Het niet halen van taakstellende bezuinigingen Welzijn en Zorg	€ 0	€ 2.000.000	20%	<p>In de meerjarenraming 2022 is een structurele taakstelling opgenomen die oploopt tot € 2 miljoen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Jeugd: € 0,8 miljoen WMO: € 1,2 miljoen <p>Van deze taakstelling is € 750.000 reeds uitgewerkt en resteert een onuitgewerkte taakstelling van € 1.250.000. Voorzichtigheidshalve wordt het totaal van de taakstellingen als maximumbedrag van dit risico aangehouden (€ 2 miljoen). Vooralsnog wordt de kans van optreden ingeschat op 20%. Afhankelijk van de invulling van de in te vullen taakstelling zou het kans percentage in een volgend risicoprofiel kunnen worden bijgesteld.</p>
5	R103	7,6%	Tegenvallende uitkering gemeentefonds (AU)	€ 0	€ 1.400.000	25%	<p>De hoogte van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is afhankelijk van de Rijksuitgaven. Dit gaat op basis van het principe "samen de trap op en af", het 'accres' genaamd. Meer Rijksuitgaven betekent meer geld voor het gemeentefonds, minder Rijksuitgaven betekent minder geld voor het gemeentefonds.</p> <p>Daarnaast zijn er nog algemene mutaties op basis van de wijzigingen van de Hilversumse aantallen van de verdeelmaatstaven, die de basis vormen van de verdeling van het gemeentefonds (aantallen inwoners, woonruimten, bijstandsontvangers, leerlingaantallen etc.). Ook deze kunnen ertoe leiden dat Hilversum meer of minder geld uit het gemeentefonds ontvangt. Bijvoorbeeld: het inwonertal van Hilversum groeit. Dit heeft een gunstige uitwerking op de algemene uitkering uit het gemeentefonds.</p> <p>De Algemene uitkering bestaat voor een bedrag van ongeveer € 30 miljoen uit Integratie- en Decentralisatie uitkeringen. Het overige bedrag van € 140 miljoen is te beschouwen als het klassieke deel van de algemene uitkering. Een afwijking van 1% is € 1,4 miljoen.</p> <p>Op dit moment zijn er veel onzekerheden rondom de ontwikkeling van de algemene uitkering:</p> <ul style="list-style-type: none"> Herijking verdeling gemeentefonds: <p>In de decembercirculaire 2020 is aangekondigd dat de herijking van de verdeling van het gemeentefonds nog een jaar wordt verschoven, naar 01-01-2023. De mogelijke gevolgen van de herijking op onze inkomsten vanuit</p>

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							<p>de Algemene Uitkering is nog niet in te schatten en zodoende niet meegenomen in de kwantificering van dit risico. Het zou zowel tot meer als tot minder inkomsten kunnen leiden.</p> <ul style="list-style-type: none"> Voor 2022 zijn er extra middelen toegezegd voor de jeugd. Of dit ook voor 2023 en verder het geval zal zijn is ter besluitvorming van het nieuwe kabinet.
6	R206	7,1%	Minder dan begrote ontwikkelingen Grex (<i>geconsolideerd risico</i>)	€ 0	€ 2.500.000	20%	<p>Losse risico's die betrekking hebben op de ontwikkeling van (potentiële en bestaande) Grex-en zijn in dit geconsolideerde risico opgenomen. Vanaf de begroting 2022 is ook het risico inzake GEM Crailo (R254) in dit geconsolideerde risico opgenomen.</p> <p>Dit overkoepelende Grex risico is ten tijde van het opstellen van het risicoprofiel bij de begroting 2022 qua kwantificering gelijk aan onderliggend risico R190 inzake de Grex Anna's Hoeve. De twee andere onderliggende risico's (R104 niet tijdig openen van een Grex stationsgebied en R254 GEM Crailo) zijn aanzienlijk kleiner qua kans percentage, al zijn ze wel hoger qua maximumbedrag. Omdat de kans van optreden van die risico's echter klein wordt ingeschat, wordt de kwantificering van dit overkoepelende risico vooralsnog gebaseerd op die van R190 Grex Anna's Hoeve. Qua kwantificering is dit risico ongewijzigd ten opzichte van het vorige risicoprofiel (bij de jaarstukken 2020).</p>
7	R98	6,5%	Meer gebruik van voorziening Jeugdzorg	€ 0	€ 750.000	40%	<p>De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de regelingen behorende bij de Jeugdwet. Deze regelingen hebben een open-einde-karakter. Rekeningcijfers kunnen als gevolg van diverse onzekerheden in positieve, maar ook in negatieve zin afwijken van de begrotingsramingen. Vooruitkijkend zien wij voor de komende jaren de volgende risico's:</p> <ul style="list-style-type: none"> Prijsontwikkelingen. Diverse contracten met zorgaanbieders houden de mogelijkheid van (jaarlijkse) prijsindexering open. Deze contractuele indexaties zijn vaak afhankelijk van landelijk bepaalde indices en kunnen afwijken van de in de begroting gehanteerde prijsindexering. Stijging van de vraag door bijvoorbeeld de groei van het aantal inwoners of andere demografische ontwikkelingen. Ook voor de komende jaren wordt verwacht dat het aantal inwoners zal stijgen. De toegang tot de jeugdzorg loopt niet alleen via het Sociaal Plein, maar ook via gemachtigde verwijzers zoals huisartsen, jeugdartsen, medisch specialisten en gecertificeerde instellingen, waardoor er minder grip is op de kosten van deze zorg. De afgelopen periode is er veel te doen rondom de uitvoering van de jeugd wet. Wachtlijsten GGZ, regionale aanpak etc. Afhankelijk van de maatregelen die het rijk gaat voorschrijven kan dit gevolgen hebben voor de hoogte van de lasten. De grondslag van het woonplaatsbeginsel is aangepast. Dit zorgt ervoor dat het aantal jeugdigen waar Hilversum verantwoordelijk voor is per saldo met 25 stijgt. Het is nog niet bekend of dit ook hogere lasten met zich meebrengt. Dit is afhankelijk van de kosten per jeugdige. <p>In de nota "Visie & Agenda Jeugdhulp 2019-2021" hebben wij aangegeven het belangrijk te vinden te investeren in jeugdhulp en dan vooral in de preventieve en voorliggende voorzieningen sfeer. Hierdoor beperken we hopelijk een verdere stijging van de uitgaven.</p>

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
8	R106	5,4%	Extra heffingen VPB over reclame-inkomsten (Vennootschapsbelasting)	€ 250.000	€ 250.000	50%	<p>Bovenstaande risico's zijn niet te splitsen in afzonderlijke componenten omdat het niet mogelijk is de gevolgen die zich gezamenlijk (kunnen) voordoen afzonderlijk te herkennen of inzichtelijk te maken. Het kans percentage van de kwantificering van dit risico is ten opzichte van het vorige risicoprofiel (ten tijde van jaarstukken 2020) naar beneden bijgesteld.</p> <p>Vanaf 1 januari 2016 moeten publiekrechtelijke ondernemingen (waaronder gemeenten) vennootschapsbelasting (VPB) betalen voor de fiscale winst die zij met hun ondernemingsactiviteiten maken.</p> <p>Met de belastingdienst heeft een overleg plaatsgevonden over de methode waarop de fiscale openingsbalans per 1 januari 2016 is vastgesteld. Het doel van dit overleg is geweest om (open en transparant) de fiscale uitgangspunten van de waardering van de fiscale openingsbalans per 01-01-2016 met de belastingdienst af te stemmen. De afspraken zijn opgenomen in een vaststellingsovereenkomst waardoor geen verschil van fiscaal inzicht kan ontstaan. Daardoor wordt een wijziging van de belastingpositie (en de te betalen VPB) uitgesloten.</p> <p>Reclame-inkomsten Er blijft echter een risico dat de gemeente door een andere interpretatie van de wetgeving (m.u.v. wat in de vaststellingsovereenkomst is geregeld) door de belastingdienst geconfronteerd kan worden met extra VPB-heffingen. Dit geldt met name voor de (privaatrechtelijke) reclame-inkomsten omdat de belastingdienst over dit onderwerp een procedure is gestart. Deze procedure draait om de basisvraag of de openbare ruimte (van waaruit deze betreffende reclame-inkomsten worden gegenereerd) op zichzelf als ondernemingsactiviteit kan worden geclassificeerd. Omdat deze vraag eerder niet aan de orde is geweest - pas sinds 01-01-2016 is er sprake van het moeten afdragen van VPB door gemeenten - zal er een precedentwerking uitgaan van de uitspraak in deze procedure, met gevolgen voor alle Nederlandse gemeenten. De verwachting is zodoende dat het pas op het hoogste juridische niveau, de Hoge Raad, uiteindelijk beslecht zal worden, de definitieve uitspraak in deze zaak wordt verwacht medio 2022.</p> <p>Mocht het zo zijn dat de belastingdienst in het gelijk wordt gesteld, dan wordt er naar verwachting 4 jaar VPB over de reclame-inkomsten teruggevorderd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanaf 2016 zijn de reclame-inkomsten stabiel geweest. Jaarlijks is de fiscale winst geraamd op € 250.000. • Maal 25% VPB = € 62.500 het bedrag dat per jaar aan VPB betaald zou moeten worden, over 4 jaar is dit € 250.000 • Als het inderdaad tot een terugvordering over 4 jaar zou komen, zou er in totaal € 250,000 aan VPB moeten worden betaald. • Vanaf 2020 wordt de fiscale winst van buitenreclame activiteiten in de aangifte VPB opgenomen, daardoor beperkt dit risico zich tot de jaren voor 2020. De fiscus heeft een formeel (op schrift gesteld) standpunt ingenomen dat de buitenreclame een ondernemersactiviteit is. Vanaf dat moment geldt de Algemene Wet Rijksbelastingen (AWR) dat je juist, volledig en zonder voorbehoud de aangifte VPB moet indienen, daarom is vanaf 2020 de fiscale winst op buitenreclame activiteiten in de aangifte VPB opgenomen. Op

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
9	R205	5%	Verbonden partijen (<i>geconsolideerd risico</i>)	€ 0	€ 500.000	70%	<p>het moment dat de gemeenten in het lopende bezwaarschrift in het gelijk worden gesteld, wordt de afgedragen VPB op de buitenreclame inclusief rente door de Belastingdienst aan ons terugbetaald.</p> <p>In dit stadium zijn er nog geen aanwijzingen dat de uitspraak uiteindelijk in het voor- of nadeel van de gemeente zal uitpakken. Zodoende wordt de kans op het moeten betalen van 4 jaar achterstallige VPB - afhankelijk en in afwachting van de definitieve juridische uitspraak - op 50% ingeschat.</p> <p>De gemeente Hilversum heeft verschillende betrekkingen met een diversiteit aan Verbonden Partijen. Als externe partij is het voor de gemeente erg moeilijk om invloed uit te oefenen op risico's van Verbonden Partijen. Er is bijvoorbeeld vaak sprake van een risico inzake het al dan niet toereikend zijn van de begroting van een Verbonden Partij met mogelijk meerkosten in de bijdrage van de gemeente tot gevolg. Door de risico's echter scherp te houden, blijven we op de hoogte van actuele ontwikkelingen en kunnen we tijdig en concreet het gesprek aangaan met de betreffende partij.</p> <p>Alhoewel de kans van optreden van de meeste van deze risico's in het huidige risicoprofiel klein wordt ingeschat (10-30%), is er met in totaal tien gekwantificeerde risico's wel degelijk een kans dat in deze categorie een risico zal optreden. Zodoende komt de kans van het geconsolideerde risico van Verbonden Partijen relatief hoog uit (70%). Ten opzichte van het vorige risicoprofiel (jaarstukken 2020) is de kwantificering van dit geconsolideerde risico iets verhoogd op basis van gestegen BNG (R174) en Regio Gooi en Vechtstreek risico's (R178). Ook het risico inzake de ROM Regio Utrecht (R229) is vanaf de begroting 2022 opgenomen in dit geconsolideerde Verbonden partijen risico, maar heeft vanwege diens geschatte kans van optreden van 1% zeer beperkte invloed op de overkoepelende kwantificering.</p>
10	R259	4,8%	Niet voldoen aan activeringscriteria van SaaS-oplossingen (Software as a Service)	€ 0	€ 450.000	50%	<p>Ten onrechte zijn in de jaarrekening 2020 onder de materiële vaste activa SaaS-oplossingen (Software-as-a-Service) geactiveerd, terwijl deze niet voldoen aan de activeringscriteria. Bij een SaaS-oplossing worden namelijk diensten afgenomen in plaats van zaken in-eigendom-genomen en conform de BBV notitie materiële vaste activa mogen deze niet geactiveerd worden. De raad zal hierover middels een Raadsinformatiebrief worden geïnformeerd in het najaar van 2021. Daarin worden naast de te corrigeren lasten over 2020 ook die voor 2021 meegenomen.</p> <p>Dit betreft een technische verantwoording van de lasten binnen IP (investeringen) of exploitatie waarin een verschuiving van de lasten in de jaren plaatsvindt. De lasten van een SaaS-oplossing moeten, in tegenstelling tot een investering, in één keer ten laste van de exploitatie worden gebracht. Dat levert een nadeel op in de exploitatie in de eerste jaren, maar op termijn vallen daarentegen kapitaallasten vrij wat zorgt voor een voordeel. Over het geheel genomen is het meerjarig kostenneutraal, en daarmee eigenlijk risiconeutraal. Het nadeel in de eerste jaren doet echter wel een beroep op het gemeentebrede weerstandsvermogen. Het nadeel moet namelijk gedekt worden voordat de voordelen optreden. Om de weerstandsvermogen toets goed te kunnen doen, is dit zodoende als risico opgenomen in de begroting 2022.</p> <p>Tegenover deze financiële exploitatie nadelen in 2022 staan ook voordelen die bij het opstellen van dit risicoprofiel nog niet volledig in beeld zijn. Deze voordelen zijn daarom nog niet meerjarig in de begroting</p>

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							<p>verwerkt. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan minder kapitaallasten en andere lasten die samen zouden gaan met het in eigendom hebben van softwareapplicaties en de bijbehorende hardware installaties.</p> <p>Vooraf voor toekomstige aanbestedingen is nu nog onzeker welke SaaS-oplossingen worden en welke niet, aangezien de aanbesteding nog moet plaatsvinden. In de begroting 2022 zijn een aantal investeringen voor aanbestedingen van nieuwe softwarepakketten opgenomen. Als deze inderdaad SaaS-oplossingen zouden worden dan zijn dat geen investeringen maar directe exploitatielasten. De totale meerjarige effecten van de na- en voordelen worden onderzocht en nader uitgewerkt.</p>

Risicobeschrijvingen - Overige

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
	R243	3,9%	Het niet halen van taakstellende bezuinigingen Onderwijs, Werk en participatie	€ 0	€ 900.000	20%	<p>In de meerjarenraming 2022 is een structurele taakstelling opgenomen die oploopt tot € 0,9 miljoen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minima: € 0,1 miljoen • Onderwijs: € 0,3 miljoen • Bewindsvoering: € 0,5 miljoen <p>Van deze taakstelling zijn minima en onderwijs reeds uitgewerkt. Naast deze taakstellingen wordt in de huidige meerjarenraming een afname van de lasten bewindsvoering verondersteld als gevolg van het verbeterde beleid schuldhulpverlening. Uit nieuwe inzichten blijken deze uitgaven echter minder variabel. De taakstelling loopt op naar € 0,5 miljoen in 2024.</p> <p>Voorzichtigheidshalve wordt het totaal van de taakstellingen als maximumbedrag van dit risico aangehouden (€ 0,9 miljoen). Vooralsnog wordt de kans van optreden ingeschat op 20%. Afhankelijk van de mate van realisatie zou het kans percentage in een volgend risicoprofiel kunnen worden bijgesteld.</p>
	R202	2,3%	Financiën: borgstellingen, garanties, rechtstreekse geldleningen en deelnemingen (<i>geconsolideerd risico</i>)	€ 0	€ 5.500.000	3%	<p>In dit geconsolideerde risico zijn de risico's samengevoegd die in het teken staan van borgstellingen, garanties en rechtstreekse geldleningen. Zaken ten behoeve van GEM Crailo zijn apart samengebracht in R254 en vallen daarom niet onder dit risico.</p> <p>De kans inschattingen van de hier opgenomen risico's zijn allemaal erg laag, maar hebben elk grote financiële gevolgen op het moment dat ze zouden optreden (variërend tussen € 1.000.000 à € 5.500.000). De kans dat één van deze onderliggende risico's zou optreden is bijzonder klein. De kans dat er méér dan één van deze onderliggende risico's gelijktijdig zouden optreden, is nog veel kleiner. De kans van optreden voor dit geconsolideerde risico's is zodoende ingeschat op 3% met een maximale bandbreedte gelijk aan het hoogste individuele risicogevoel van de opgenomen risico's (€ 5.500.000). De kwantificering is ten tijde van het</p>

Top	Risico Nr.	Involed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							opstellen van het risicoprofiel in de begroting 2022 ongewijzigd. De wijzigingen van de onderliggende risico's heffen elkaar dusdanig op dat de inschatting van dit overkoepelende risico gelijk is gebleven.
	R258	2,2%	Lokale belastingen - meer bezwaarschriften OZB a.g.v. wettelijke omzetting m3 naar m2	€ 80.000	€ 120.000	50%	Door wetwijziging in de gemeentelijke belastingen per 1 februari 2022 dienen alle objecten (woningen, bedrijven etc) omgezet te zijn van m3 indicatie naar m2. Dit zal er toe leiden dat meer burgers maar vooral meer No Cure No Pay bedrijven worden verleid om bezwaren in te dienen. De verwachting is een toename in het aantal bezwaarschriften van ongeveer 20-25% en de kans dat die toename er komt wordt geschat op zo'n dan 50%. Alle Nederlandse gemeenten behalve de grote 4 gemeenten moeten over op waarden in vierkante meters in 2022. In 2021 zijn ongeveer 2000 bezwaren ontvangen en we verwachten er voor 2022 circa 400 tot 500 extra. Het behandelen van een bezwaarschrift kost circa 3 uur werk maal een tarief van €60, resulteert in een minimumbedrag van € 72.000 tot circa € 90.000. Daarnaast waren de bijkomende kosten van het bezwaarschrift totaal circa € 107.000, hetgeen op basis van een toename van 20-25% resulteert in een range van € 21.000 tot circa € 27.000. Dit is een landelijke trend die zichzelf al aankondigt.
	R252	<2%	Heffen en innen -Niet tijdig klaar zijn met het omzetten van objecten van m3 naar m2, hetgeen een verplichting is vanaf 2022	€ 0	€ 100.000	90%	Door wetwijziging in de gemeentelijke belastingen per 1 februari 2022 dienen alle objecten (woningen, bedrijven etc) omgezet te zijn van m3 indicatie naar m2. De grondslag voor gemeentelijke belastingen veranderd dan. In Hilversum betreft dit circa 40.000 objecten. Dit is een vereiste voor het heffen van de lokale belastingen voor het jaar 2022. De externe Waarderingskamer ziet hierop toe. Als de m2 grondslag op een adres niet beschikbaar zijn, kan de waarderingskamer besluiten dat er geen lokale belastingen kunnen worden geheven. Hiervoor is 1,5 jaar geleden een project opgestart waarbij studenten luchtfoto's maken en het aantal m2 berekenen. Inmiddels resteert er nog een half jaar tijd en moeten nog 19.000 objecten, waarvan 12.000 objecten van voor 1950 worden omgezet naar m2. Bij het gastheerschap Wijdmeren speelt dit probleem ook, daar moeten nog 4600 objecten worden omgezet naar m2. Deze kosten voor Wijdmeren worden met hen verrekend. Het risicobedrag is vastgesteld op de extra inzet van data entry - studenten voor het omzetten van grondslag m3 naar m2. De meerkosten hiervoor worden op € 100.000 geschat.
	R197	1,5%	Omgevingswet - extra inspanning met minder effectiviteit	€ 80.000	€ 200.000	25%	Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. De nieuwe Omgevingswet brengt de volgende risico's met zich mee: <ol style="list-style-type: none"> 1. De invoering van de Omgevingswet wordt mogelijk nog een keer uitgesteld, dus tot na 01-07-2022. Het kan mogelijk nog een keer worden uitgesteld. 2. Tijdige aansluiting op digitale stelsel. Dit risico is inmiddels klein. Voor de koppelingen DSO zijn contracten met softwareleveranciers aangegaan. 3. Onduidelijkheid verplichte overdracht taken omgevingsdienst Flevoland en Gooi en Vechtstreek zoals bijv. milieu toezicht. Dit zou ertoe kunnen leiden dat medewerkers naar een andere organisatie gaan of andere werkzaamheden krijgen. Risico wordt klein ingeschat. 4. Extra inhuur medewerkers dan wel medewerkers met andere vaardigheden. Dit is een reëel risico. In de kwantificering is bij het maximumbedrag uitgegaan van 2 medewerkers à € 200.000 totaal. 5. Extra kosten i.v.m. opstellen omgevingsvisie Hilversum 2040.

Top	Risico Nr.	Involed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							6. Afhankelijk van de besluitvorming omtrent eventueel vergunningvrij bouwen, kan er sprake zijn van een lagere legesopbrengst. Het bedrag is nu nog niet te kwantificeren en zodoende niet in de kwantificering van dit risico opgenomen.
	R250	<1,5%	Niet spoedeisende bodemsaneringen via de OFGV	€ 24.000	€ 81.000	50%	<p>Met de invoering van de Omgevingswet wordt de gemeente bevoegd gezag bij niet spoedeisende bodemsaneringen. Op dit moment is de provincie Noord-Holland nog bevoegd gezag. De saneringen worden alleen uitgevoerd indien er ontwikkelingen zijn die dit nodig maken, zoals nieuwbouw, het leggen van kabels en leidingen etc. De OFGV voert deze taken nu uit namens de provincie en zal deze namens de gemeente blijven uitvoeren. Een deel van het beleid en de afstemming hierover zal ook in de overdracht zitten. Dit kan zowel door de OFGV als door de gemeente uitgevoerd worden.</p> <p>Dit betekent dat er op dit moment nog veel onduidelijkheid is over mogelijke wijzigingen in het takenpakket van de OFGV en het takenpakket van de gemeente. Dat betekent automatisch ook onduidelijkheid over het financiële plaatje zoals dat het nog niet duidelijk is of hier compensatie van het Rijk tegenover komt te staan. Dit moet, indien aan de orde, allemaal nog uitgewerkt worden. Aangezien er in het kader van de inwerkingtreding van de Omgevingswet dus nog een discussie zal moeten plaatsvinden over welke taken door de OFGV worden uitgevoerd en welke door de gemeente is het niet het juiste moment om, vooruitlopend hierop, nu taken extra aan de OFGV over te dragen. De OFGV heeft een berekening gemaakt en heeft daarbij 3 scenario's opgenomen namelijk op basis van het aantal bodemlocaties impact €162.000 of op basis van stemverdeling impact € 48.000, of een combinatie van 50% aantal bodemlocaties, 50% stempercentage € 105.000. In de uitwerking van deze 3 scenario's is uitgegaan van inwerkingtreding van de omgevingswet per 1/1/2022. Omdat de omgevingswet een half jaar is uitgesteld naar 1/7/2022, zijn de bedragen voor 50% opgenomen.</p>
	R97	<1,5%	Extra uitgaven t.b.v. het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs	€ 0	€ 500.000	10%	<p>Voor de sturing op de financiën en risico's van onderwijshuisvesting wordt gewerkt met een investeringsplafond en een algemeen investeringskrediet onderwijs. Deze systematiek biedt de mogelijkheid om voorzieningen in de onderwijshuisvesting boven dit investeringsplafond af te wijzen en risico's op te vangen met eerdere overschotten uit het algemeen investeringskrediet onderwijs. Daarmee zijn maatregelen genomen om binnen het investeringskrediet te blijven.</p> <p>In mei 2020 heeft de gemeenteraad het door gemeente en schoolbesturen opgesteld integraal huisvestingsplan (IHP) voor het onderwijs vastgesteld. Het IHP is opgesteld voor een periode van 16 jaar. In die periode kan van alles gebeuren, wat nu nog niet wordt voorzien. Onzekerheden zijn groei en krimp van scholen in het algemeen en specifiek de wetswijziging rond uren bewegingsonderwijs. Daarnaast zijn er risico's zoals bijvoorbeeld asbestsanering, complexe inpassing van nieuwe schoolgebouwen door gebrek aan ruimte (bijvoorbeeld door combineren school en woningen/kantoren), gewijzigd onderwijsbeleid, grondaankoop en extra tijdelijke huisvesting als gevolg van vertraging.</p> <p>Het grootste risico betreft de marktomstandigheden in de bouw. De afgelopen jaren is er sprake van een ongunstige markt voor opdrachtgevers. De effecten hiervan zijn meegenomen in de raming van de projecten in</p>

Top	Risico Nr.	Involed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							<p>het IHP. De effecten van Covid-19 en de daarbij behorende economische teruggang zijn op dit moment (ten tijde van begroting 2022) nog niet in te schatten.</p> <p>In het IHP staan per opgave verschillende oplossingsrichtingen beschreven. Financieel is gekozen voor de minimale variant, wat het totaal is van alle goedkoopste oplossingen per school. Dit zijn oplossingen op hoofdlijnen. Wanneer de uitvoering start, wordt onderzocht wat op dat moment de beste oplossing is. Het kan voorkomen dat toch de duurste oplossing de best uitvoerbare oplossing is. Tegenover deze negatieve risico's bestaat een aantal zaken die kunnen leiden tot lagere rente en afschrijving. De lastigste te ramen is 'vertraging'. Immers, er zal dan later rente en afschrijving in de exploitatie worden opgenomen.</p> <p>Bovenstaande is vertaald naar een risicobedrag ter grootte van € 500.000 aan kapitaallasten, welke is berekend op basis van de helft van het investeringsrisico tussen de duurste en de goedkoopste oplossingen. We schatten de kans in op 10%. Deze kwantificering is ongewijzigd ten opzichte van het vorige risicoprofiel (ten tijde van jaarrekening 2020).</p>
	R101	<1,5%	Afschatting bij verscherpte herkeuring WIA gemeentelijke (ex)medewerkers	€ 0	€ 1.000.000	5%	<p>In het kader van de verscherpte herkeuringen WIA (voorheen WAO) loopt de gemeente een risico. Onbekend is of er nog (ex-)medewerkers van de gemeente Hilversum daadwerkelijk afgeschat gaan worden en zo ja, tegen welk percentage. Een lager percentage leidt tot extra lasten omdat de gemeente zelf de WW-uitkering of het wachtgeld betaalt. Vanwege de vele onzekerheden (aantal, leeftijd, inschaling, afschattingspercentage, huidige rechten op wachtgeld of WW, enz.) kunnen de werkelijke kosten aanzienlijk variëren. Tot dusver hebben bij voormalige personeelsleden, die een WAO-uitkering hadden, geen daadwerkelijke afschattingen plaatsgevonden. Gezien de ervaringen bij andere gemeenten is er evenwel geen garantie dat er geen claims binnen zullen komen. Het risico blijft bestaan, omdat het UWV herkeuringen uitvoert. We schatten het maximale risicobedrag op € 1.000.000. We schatten de kans op 5%. Dit risico is ongewijzigd ten tijde van het opstellen van het risicoprofiel bij de begroting 2022.</p>
	R217	<0,5%	Wegvallen vitale activiteiten omgeving automatisering door uitvallen toeleveranciers	€ 10.000	€ 100.000	10%	<p>De mogelijkheid dat een toeleverancier in de informatie en automatiseringsketen omvalt, is altijd aanwezig. Hoe groot de gevolgen ervan kunnen zijn, zijn erg divers. Over het algemeen kan worden gesteld dat het voornaamste risico kleinere leveranciers betreft. Op het moment dat een leverancier (groot of klein) omvalt, loopt de dienstverlening doorgaans wel nog een tijd door. Het is niet zo dat applicaties of systemen direct stil komen te liggen of worden afgesloten. Bovendien worden die spelers vervolgens vaak overgekocht. Wat er normaliter op volgt, is dat de dienstverlening aangepast doorgaat of er een alternatief wordt geboden, maar vaak wel tegen een meerprijs, implementatiekosten of een nieuwe aanbesteding. Het risico wordt echter klein ingeschat. De coronacrisis is niet risico verhogend, omdat er juist een grotere vraag naar IT-systemen en applicaties is in de huidige werkomstandigheden. Het risico is ongewijzigd ten opzichte van de vorige paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing.</p>
	R210	<0,5%	Grondwaterbeheer - tekort op de totale voorziening voor (sanerende)	€ 10.000	€ 247.000	5%	<p>Het grondwaterbeheer van verschillende bekende grondwaterverontreinigingen is door een convenant, waar de gemeente deel van uitmaakt, belegd bij de Provincie Noord-Holland (de gebiedsbeheerder). De provincie heeft de uitvoering van het grondwaterbeheer uitbesteed aan een derde partij: Bodemzorg B.V. Mogelijke</p>

Top	Risico Nr.	Invoed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
			maatregelen van de convenantpartijen				<p>risico's zijn op meerdere manieren en niveaus afgedekt. Zo zijn risico's vanuit operationeel beheer afgekocht bij Bodemzorg en is er vanuit het convenant bij de gebiedsbeheerder daarnaast nog een risicovoorziening van € 5 miljoen aanwezig. In het nieuwe convenant zijn er afspraken gemaakt over het opvangen van risico's die buiten die bestaande afdekking nog kunnen optreden. Er is een verdeelsleutel afgesproken om indien noodzakelijk een aanvullende bijdrage op te halen onder de convenantpartners van maximaal € 1,5 miljoen. De gemeente Hilversum zou conform de afspraken omtrent die verdeelsleutel maximaal € 247.000 extra moeten bijdragen.</p> <p>Ten tijde van de begroting 2022 wordt dit risico echter laag ingeschat. Het nieuwe convenant is kortgeleden beklonken en er is nog € 5 miljoen beschikbaar in de risicovoorziening bij de Provincie. Afhankelijk van de ontwikkelingen omtrent onder andere mogelijke aanspraken op die risicovoorziening en wet- en regelgeving rond grondwaterbeheer, zou de kans dat dit risico optreedt in de loop van de jaren wel groter kunnen worden. De gemeente staat in goed contact met de convenantpartijen en gebiedsbeheerder waardoor dit snel zou worden gesignaleerd.</p>
	R192	<0,5%	Uitval ICT-systemen gemeentebreed	€ 0	€ 500.000	1%	<p>Het thuiswerken heeft tot gevolg dat het gemeentenetwerk zwaar wordt belast. In maart 2020 is in overleg met de toeleverancier de beschikbare capaciteit (bandbreedte) al in zeer korte tijd succesvol verdubbeld. De huidige capaciteit is echter nog niet volledig opgewassen tegen het beslag dat het thuiswerken op het netwerk legt. Het is daardoor mogelijk dat ICT-systemen gemeentebreed uitvallen, wat enerzijds leidt tot productiviteitsverlies van de medewerkers en anderzijds tot externe imagoschade. Ook de burgers en ondernemers kunnen hier namelijk door geraakt. In een uiterst scenario zou de hele bedrijfsvoering ontwricht kunnen worden. Om het risico op uitval nog meer te beperken wordt de bandbreedte verder uitgebreid van 200Mb/s naar 10Gb/s. Dit moet zorgvuldig gebeuren omdat al het verkeer hier overheen loopt en we ook overstappen naar een nieuwe IP range voor de Gemeente. In juli 2021 zal dit traject afgerond moeten zijn. De lijnen zijn dan ook dubbel uitgevoerd waardoor de kans ingeschat blijft op 1%.</p>
	R212	0%	Facilitaire inrichting kantoorpanden - het "hybride werken" van de nieuwe normaal (2021 e.v.)	€ 0	€ 0	0%	<p>Vanaf het moment dat mogelijk is op kantoor te werken (vermoedelijk vanaf het derde kwartaal van 2021), zal het hybride werken binnen de organisatie zich gaan zetten en wordt inzichtelijk wat de gevolgen zijn voor de huisvesting. Zo kan de behoefte aan soorten werkplekken en vergaderruimte veranderen. Dit heeft gevolgen voor m2 gebruik en vraagt om het daarop aanpassen van de bestaande huisvesting. Voor de begroting 2022 wordt € 175.000 IP budget aangevraagd om kleine aanpassingen uit te kunnen voeren. Indien de wensen groter worden, is dit budget niet toereikend. Op dat moment zal er een nieuw voorstel worden gedaan en budget worden aangevraagd. Het risico op meerkosten boven de in het IP opgenomen € 175.000 wordt ingeschat op 35% met een bandbreedte van minimaal € 175.000 tot een maximum van € 500.000.</p> <p>Omdat het echter om investeringsbudget gaat, beperkt de financiële last in de begroting zich enkel tot de bijbehorende kapitaallasten. Uitgaande van een gemiddelde afschrijvingstermijn van 10 jaar zou het gaan om jaarlijks tussen de € 17.500 en € 50.000 aan extra lasten. Dit is van dermate kleine omvang dat het niet als gekwantificeerd risico zal worden opgenomen. Tevens start de afschrijvingstermijn pas in het jaar na het afsluiten van de kredieten (als het volledige investeringsbudget is uitgegeven of afgesloten). Op zijn vroegst zou</p>

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							dit dus in de begroting van 2023 tot uiting komen. Daar zal in het opstellen van die begroting rekening mee moeten worden gehouden. Het risico is daarmee komen te vervallen.
	R188	0%	Faillissement/ surseance/ financiële tegenvallers bij contractpartijen (leveranciers, afnemers) (fysiek domein)	€ 0	€ 0	0%	Ten tijde van de coronacrisis zijn bedrijven (waaronder gemeentelijke contractpartijen) ondersteund door diverse Rijkscompensatie-regelingen. De verwachting is daarom dat deze bedrijven de coronacrisis zelf zullen overleven. Het is echter wel mogelijk dat ze tijdens de coronacrisis schulden opbouwen die pas na afbouwen van de compensatieregelingen zichtbaar worden en mogelijk een tol zullen eisen. Mogelijk zouden dergelijke contractpartijen daardoor na de coronacrisis in financiële moeilijkheden komen. Halverwege 2021 wordt dit risico echter zo klein geacht dat het is komen te vervallen.
	R201	0%	Herfinanciering deel bestaande leningenportefeuille tegen hogere rente dan begroot	€ 0	€ 0	0%	<p>De leningenportefeuille van de gemeente Hilversum is zo samengesteld dat het risico van renteschommelingen zoveel mogelijk wordt beperkt en ruim binnen de wettelijke norm blijft (zie ook de paragraaf Financiering). Om dit te bereiken zijn de leningsvoorwaarden zo gekozen dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de rente van alle leningen gedurende de gehele looptijd vastligt, en • de aflossing van alle leningen gelijkmatig over de looptijd is gespreid (onder ander door lineaire aflossing) en daardoor de te herfinancieren bedragen een gelijkmatig patroon hebben. • In de begroting 2022 wordt voorzichtigheidshalve rekening gehouden met een oplopend rentetarief, voor 2022 0,75% 2023 1,0% 2024 1,25% en voor 2025 met 1,5%. Als het werkelijke rentetarief voor af te sluiten leningen hoger is dan de geraamde tarieven zal dat tot gevolg hebben dat de rentelasten hoger uitvallen dan geraamd. <p>De impact van toekomstige gebiedsontwikkelingen is op dit moment nog niet geheel duidelijk. Wel is duidelijk dat door de gebiedsontwikkelingen op termijn de schuldpositie van Hilversum significant zal toenemen. De begroting 2021, meerjarenraming en dit risico lopen echter niet vooruit op toekomstige besluitvorming. Op het moment dat de besluitvormingsprocedure is doorlopen en extra externe financiering nodig blijkt te zijn, zullen de bijbehorende rentelasten in de begroting en meerjarenraming worden verwerkt.</p>
	R204	0%	Taakstellende bezuinigingen en/of opbrengsten worden niet gehaald (<i>geconsolideerd risico</i>)	€ 0	€ 0	0%	<p>In een begroting kunnen taakstellende bezuinigingen en/of opbrengsten geformuleerd worden. Deze waren opgenomen in één overkoepelend geconsolideerd risico. Vanaf de begroting 2022 is dit overkoepelende risico (R204) echter komen te vervallen. De huidige bestaande taakstellingen zijn echter beperkt en niet divers. Het consolideren van dergelijke risico's is niet van toegevoegde waarde. Betreffende risico's (op dit moment enkel R184 en R243) zullen als individuele risico's mee worden genomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen.</p> <p>Dit geconsolideerde risico is daarmee komen te vervallen en wordt vanaf de paragraaf weerstandsvermogen & risicobeheersing van de jaarrekening 2021 niet meer opgenomen.</p>
	R203	0%	GEM Crailo (<i>geconsolideerd risico</i>)	€ 0	€ 0	0%	Vervallen. Zie toelichting bij R254 <i>GEM Crailo (vervangt R203, R105 en R181)</i> opgenomen in geconsolideerd risico R206.
	R209	0%	Datalekken en informatieveiligheid (analoog en digitaal)	€ 80.000	€ 150.000	25%	Het succesvol weren van cyberaanvallen is afhankelijk van twee elementen: mens en machine. De mens moet alert zijn op emails, linkjes, verzoeken en dergelijke die verdacht zijn om te voorkomen dat er een mogelijke aanval voet aan de grond krijgt. Het uitrollen van informatiecampagnes hierover onder de medewerkers draagt

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							<p>bij aan het bewustzijn op dit onderwerp. De inrichting vanuit de machine kant is erop gericht om een eventuele aanval direct te isoleren om de omvang en schade ervan tot een minimum te beperken. Omdat de technische inrichting met veel aandacht strak is ingericht, is de inschatting dat de kans op een dergelijke aanval erg klein is. De kans is echter wel altijd aanwezig, omdat ook cybercriminaliteit zich continue door ontwikkelt.</p> <p>Op het moment dat er sprake zou zijn van een succesvolle ransomware aanval, zouden er kosten moeten worden gemaakt om snel de schade te herstellen. In hoog tempo zouden de servers opnieuw moeten worden opgebouwd en data (voor zover mogelijk) hersteld. Daarvoor zou dan een specialistisch extern bureau voor moeten worden ingeschakeld. De minimum-maximum kwantificering van dit risico is gebaseerd op de directe kosten die bij dergelijke inhuur komen kijken. Door voortschrijdend inzicht is het minimumbedrag en de kans gestegen ten opzichte van het vorige risicoprofiel. Datalekken zijn een onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering en hebben in de regel een beperkte omvang. Er worden continu beheersmaatregelen geïmplementeerd op basis van en vooruitlopend op de ontwikkelingen in de cybercriminaliteit.</p>
	R94	0%	Compensatie voor BTW Sportvrijstelling	€ 0	€ 0	0%	<p>Gemeenten kunnen vanaf 1 januari 2019 de BTW op kosten die zij maken voor sportaccommodaties niet meer bij de fiscus vorderen. Het Rijk geeft gemeenten voor dit verlies een compensatie volgens de specifieke uitkering stimulering sport (SPUK). De gemeente kan in het kader van deze SPUK-regeling een aanvraag indienen bij het Rijk voor de ontstane BTW-nadelen. De regeling is geldig voor de periode 2019 t/m 2023. Er is een macro economisch plafond van € 182 miljoen voor de dekking van deze uitkering. Op het moment dat dit plafond wordt bereikt, worden alle ingediende aanvragen met eenzelfde percentage gekort. Voor 2020 heeft dit geresulteerd in een beschikking waarbij 20,3% van de subsidie aanvraag niet werd gehonoreerd. Dit verschil is in de jaarrekening verwerkt. Voor 2021 en 2022 is in de begroting rekening gehouden met een 20% lagere ontvangst en is het geen risico meer. Voor begrotingsjaar 2023 moet dit opnieuw worden beoordeeld.</p>
	R241	0%	Proces Omgevingsvisie i.c.m. uitstel dan wel gefaseerd invoeren omgevingswet	€ 0	€ 0	0%	<p>De besluitvorming omtrent het herziene plan van aanpak is inmiddels voltooid. In de raadsvergadering van 3 maart 2021 heeft de raad ingestemd met het herziene plan en daarmee met het verlenen van het gevraagde budget. Dit risico is daarmee opgetreden en is komen te vervallen. De tijdelijke pauzering van het participatieproces in juni heeft niet geleid tot een aanvullend risico. Naar verwachting wordt het participatieproces in de tweede helft van 2021 weer opgestart.</p>
	R256	0%	Kostenstijging door nieuwe aanbesteding beheer en exploitatie gemeentelijke sporthallen en zwembad per 1 januari 2022	€ 0	€ 0	0%	<p>Het beheer en de exploitatie van de gemeentelijke sporthallen en het gemeentelijk zwembad zijn tot en met 2021 uitbesteed aan Optisport. Voor beheer en exploitatie vanaf 1 januari 2022 moet opnieuw Europees worden aanbesteed. Deze aanbesteding loopt op dit moment. Dat betekent dat op dit moment niet bekend is welke partij tegen welk bedrag het beheer en de exploitatie vanaf 2022 zal verzorgen.</p> <p>Er zal worden aanbesteed voor een periode van 5 jaar, waardoor deze aanbesteding een meerjarig/structureel financieel effect zal hebben. Het beheer en de exploitatie van de sporthallen en het huidige zwembad zal risicodragend worden aanbesteed. Voor het zwembad zal gedurende de nieuwe contractperiode nieuwbouw plaats vinden. In de aanbesteding wordt bepaald dat het beheer en de exploitatie van het nieuwe zwembad op</p>

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							<p>regiebasis zal plaatsvinden, waarbij jaarlijks een afrekening plaatsvindt op basis van werkelijke kosten. Dit is een extra onzekere factor voor de gemeente, maar partijen kan niet gevraagd worden risicodragend in te schrijven op het beheer en exploitatie van een nog te ontwikkelen zwembad.</p> <p>In de begroting 2022 e.v. is rekening gehouden met de huidige huuropbrengsten en te betalen exploitatievergoedingen aan Optisport. De in 2021 berekende kostprijsdekkende huren zullen door deze aanbesteding niet wijzigen. Door nieuwe aanbesteding kan blijken dat de nieuwe exploitant hogere exploitatievergoedingen nodig heeft. De kans hierop is aanwezig, maar kan ten tijde van opstellen van de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing bij de begroting 2022 (halverwege 2021) nog niet concreet worden gekwantificeerd.</p> <p>Er zijn slechts weinig partijen actief in beheer en exploitatie van sporthallen en zwembaden. Verwacht wordt dat twee hooguit drie partijen zullen inschrijven.</p>

Risicobeschrijvingen - Geconsolideerde risico's

1- R206 Minder dan begrote ontwikkelingen Grex

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
7	R206	7,1%	Minder dan begrote ontwikkelingen Grex (<i>geconsolideerd risico</i>)	€ 0	€ 2.500.000	20%	<p>Losse risico's die betrekking hebben op de ontwikkeling van (potentiële en bestaande) Grex-en zijn in dit geconsolideerde risico opgenomen. Vanaf de begroting 2022 is ook het risico inzake GEM Crailo (R254) in dit geconsolideerde risico opgenomen.</p> <p>Dit overkoepelende Grex risico is ten tijde van het opstellen van het risicoprofiel bij de begroting 2022 qua kwantificering gelijk aan onderliggend risico R190 inzake de Grex Anna's Hoeve. De twee andere onderliggende risico's (R104 niet tijdig openen van een Grex stationsgebied en R254 GEM Crailo) zijn aanzienlijk kleiner qua kans percentage, al zijn ze wel hoger qua maximumbedrag. Omdat de kans van optreden van die risico's echter klein wordt ingeschat, wordt de kwantificering van dit overkoepelende risico vooralsnog gebaseerd op die van R190 Grex Anna's Hoeve. Qua kwantificering is dit risico ongewijzigd ten opzichte van het vorige risicoprofiel (bij de jaarstukken 2020).</p>

In R206 zijn de volgende risico's opgenomen:

R206	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
a	R78		Later of niet opstarten van bouwprojecten	€ 0	€ 0	0%	Het betreft het risico op later of niet opstarten van bouwprojecten. Dit geeft met name een risico tot meer rentelasten (langere looptijd) over reeds gedane investeringen. Als gevolg van deze vertraging kan het zijn dat verkoop ook op een later moment plaatsvindt; met andere woorden uitgestelde verkoopopbrengsten. Dit risico wordt als nihil ingeschat en komt zodoende te vervallen (na de begroting 2022 zal het niet meer worden opgenomen). Mocht zich een dergelijk risico voordoen bij specifieke exploitaties en ontwikkelingen, dan zal het specifiek daarvoor als risico worden benoemd.
b	R104		In één keer moeten afschrijven van investering sloop voormalig UWV pand	€ 0	€ 843.000	10%	De vernieuwing van het Stationsplein is in gang gezet met de sloop (2018) van het voormalig UWV pand aan het Stationsplein 25. De sloopkosten zijn uitgekomen op € 843.000 en zijn in het investeringsprogramma opgenomen. Op deze wijze kan de gemeente Hilversum, als te zijner tijd een grondexploitatie (GreX) wordt geopend voor de ontwikkeling van de grond, het krediet bij de GreX betrekken. Hiervoor geldt dat binnen 5 jaar (uiterlijk 2023) nadat de investering is geactiveerd, een GreX moet zijn geopend. Komt het niet binnen 5 jaar tot een GreX, dan dient de investering volgens de regels van het BBV in één keer te worden afgeschreven. Op dit moment (ten tijde van opstellen van de begroting 2022) bevindt het Ontwikkeling Stationsgebied zich in de besluitvormende fase. De kans dat uiterlijk in 2023 een GREX geopend wordt, ligt in de lijn der verwachting. Totdat het besluitvormingsproces voltooid is, blijft dit risico bestaan, maar de kans dat het zich voordoet wordt klein ingeschat.
c	R190		Minder dan begrote ontwikkelingen Grex - Anna's Hoeve Bouwplan	€ 0	€ 2.500.000	20%	Belangrijke risico's zijn het niet verkrijgen van een omgevingsvergunning vanwege stikstof, eventuele beroepsprocedure en daarmee gepaard gaande vertraging tegen een omgevingsvergunning, het al dan niet verharden van de Anton Philipsweg en de verkoop van de laatste 2 kavels tegen een prijs waardoor de ontwikkeling van de kavels wellicht niet van de grond komt. De hoge verkoopprijs van de laatste twee kavels zou tot gevolg kunnen hebben dat de ontwikkeling van de kavels niet van de grond komt. Het proces van verkoop heeft een doorlooptijd van zo'n 14 maanden. Pas dan zal duidelijk worden of aan alle voorwaarden is en kan worden voldaan en de verkoop dus definitief, tegen de gestelde prijs, doorgaat. Dit risico is ongewijzigd ten opzichte van het vorige risicoprofiel (bij de jaarstukken 2020).
d	R254		GEM Crailo (vervangt R203, R105 en R181)	€ 0	€ 9.000.000	1%	De gemeente Hilversum heeft samen met de gemeenten Gooise Meren en Laren de gebiedsontwikkeling Crailo op zich genomen. De gemeenten hebben hiervoor een grondexploitiemaatschappij (GEM) opgericht. Naar mate de activiteiten van de GEM Crailo vorderen, kunnen verschillende risico's worden geïdentificeerd. Vanaf de begroting 2022 is dit geen geconsolideerd risico meer. De opsplitsing onderliggende risico's en geconsolideerd risico was in dit geval inefficiënt en niet van toegevoegde waarde. Het onderliggende risico inzake het failliet gaan van de GEM Crailo was al nagenoeg nihil en is vanaf de begroting 2022 komen te vervallen. Het risico ten tijde van de begroting 2022 is tweeledig:

R206	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							<ul style="list-style-type: none"> Aanspraak op borgstellingen kredietfaciliteit BNG: de gemeente Hilversum staat voor 45% (€ 9 miljoen) borg voor de door GEM Crailo BV bij de BNG aangetrokken kredietfaciliteit, aangetrokken ter overbrugging van de zogenaamde "badkuipkosten". Bij ontwikkeling van een gebied gaan de kosten altijd voor de baat uit. Het risico op het aanspreken van de borgstelling door de BNG wordt als minimaal (1%) ingeschat. Uitstel van betaling van grondoverdracht: in 2020 is de grond verkocht aan de GEM Crailo t.w.v. € 16 miljoen. Daarbij is uitstel van betaling verleend tot 2028. De gemeente heeft eenzelfde betalingsuitstel gekregen van de provincie, van wie de grond aanvankelijk is aangekocht. Vanwege de voorziene winstgevendheid van de GEM Crailo is het risico op dit onderdeel nihil: de GEM Crailo, en in het verlengde de gemeente, wordt in staat geacht de betaling van de grondoverdracht tijdig en volledig te kunnen doen. <p>De kwantificering is zodoende gelijk gebleven aan die ten tijde van de jaarrekening 2020.</p>

2- R205 Verbonden partijen

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
10	R205	5%	Verbonden partijen (<i>geconsolideerd risico</i>)	€ 0	€ 500.000	70%	<p>De gemeente Hilversum heeft verschillende betrekkingen met een diversiteit aan Verbonden Partijen. Als externe partij is het voor de gemeente erg moeilijk om invloed uit te oefenen op risico's van Verbonden Partijen. Er is bijvoorbeeld vaak sprake van een risico inzake het al dan niet toereikend zijn van de begroting van een Verbonden Partij met mogelijk meerkosten in de bijdrage van de gemeente tot gevolg. Door de risico's echter scherp te houden, blijven we op de hoogte van actuele ontwikkelingen en kunnen we tijdig en concreet het gesprek aangaan met de betreffende partij.</p> <p>Alhoewel de kans van optreden van de meeste van deze risico's in het huidige risicoprofiel klein wordt ingeschat (10-30%), is er met in totaal tien gekwantificeerde risico's wel degelijk een kans dat in deze categorie een risico zal optreden. Zodoende komt de kans van het geconsolideerde risico van Verbonden Partijen relatief hoog uit (70%). Ten opzichte van het vorige risicoprofiel (jaarstukken 2020) is de kwantificering van dit geconsolideerde risico iets verhoogd op basis van gestegen BNG (R174) en Regio Gooi en Vechtstreek risico's (R178). Ook het risico inzake de ROM Regio Utrecht (R229) is vanaf de begroting 2022 opgenomen in dit geconsolideerde Verbonden partijen risico, maar heeft vanwege diens geschatte kans van optreden van 1% zeer beperkte invloed op de overkoepelende kwantificering.</p>

In R205 zijn de volgende risico's opgenomen:

R205	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
a	R172		Omgevingsdienst Flevoland en Gooi en Vechtstreek	€ 0	€ 50.000	10%	Uit de begroting 2021 van de OFGV blijkt dat de beschikbare weerstandscapaciteit ten opzichte van de gesignaleerde risico's van de organisatie binnen de afgesproken bandbreedte uitvalt. Om die reden is het risico op bijstorten vanuit onze gemeente, net als in 2020, zeer klein. De gemeente staat ambtelijk regelmatig in contact met de OFGV en de wethouder spreekt periodiek met de directeur. Op die manier zullen mogelijke problemen vroegtijdig worden gesignaleerd. De kwantificering is gelijk aan de vorige paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Dit risico is niet gewijzigd ten opzichte van de jaarrekening 2020, wel is er een nieuw risico bijgekomen inzake niet spoedeisende bodemsaneringen (R250).
b	R173		Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek - ontoereikende weerstandscapaciteit & het uittreden van gemeente Weesp per 1-1-2022	€ 0	€ 25.000	30%	<p>Binnen de programmabegroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024 Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek is de ratio weerstandscapaciteit berekend. Het risicoprofiel komt uit op € 1.606.000. De totale meerjarige weerstandscapaciteit is net niet voldoende. Het verschil tussen het bedrag van het weerstandsvermogen en het risicoprofiel bedraagt € 50.000.</p> <p>Als toegelicht in de Zienswijzebrief 2020 (raadsvergadering 3 juni 2020) is de gemeente van mening dat de Veiligheidsregio haar risico's te hoog inschat. Om die reden zal de gemeente geen bijstorting doen enkel ten behoeve van het op peil houden van het weerstandsvermogen van de Veiligheidsregio. Mocht er echter daadwerkelijk een financieel tekort ontstaan door het optreden van risico's, dan zou een bijstorting door de gemeente mogelijk aan de orde kunnen zijn. Deze kans wordt echter klein ingeschat voor een maximumbedrag van €25.000.</p> <p>Daarnaast is het een feit dat de gemeente Weesp uit de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek treedt per 1-1-2022. De Gemeente Weesp gaat naar de Veiligheidsregio Amsterdam. De onderhandelingen hierover zijn nog volop gaande. Uitgangspunt hierbij is dat de Veiligheidsregio Amsterdam de frictiekosten van de uittreding van de gemeente Weesp draagt en dat de bijdrage van de resterende gemeenten van Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek gelijk blijft.</p>
c	R174		BNG Bank N.V.	€ 0	€ 250.000	10%	De winst van de BNG Bank is aan wisselingen onderhevig en is afhankelijk van de economische omstandigheden. De te ontvangen dividenduitkering in jaar t is afhankelijk van de gerealiseerde winst van de BNG Bank in jaar t-1. Er blijft daarmee altijd een risico bestaan dat de geraamde dividenduitkering lager uitvalt dan begroot.
d	R175		Coöperatie Parkeerservice U.A.	€ 0	€ 50.000	10%	Door de gekozen rechtsvorm van Coöperatie met Uitgesloten Aansprakelijkheid is er geen verhaalsrecht op de leden voor de schulden en tekorten van de coöperatie. Hilversum betaalt de jaarlijkse bijdrage in 4 termijnen, dus bij een eventueel faillissement is Hilversum maximaal een kwart van de jaarlijkse bijdrage kwijt. De Coöperatie werkt aan de financiële continuïteit. Mede door de in 2018 ingezette transitie zijn risico's beter afgedekt en worden kosten beter doorbelast aan de leden. Het financiële risico is daardoor beperkt. De kwantificering is gelijk aan de vorige paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (bij de jaarrekening 2020).

R205	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
e	R176		Vitens N.V.	€ 0	€ 0	0%	Vitens keert voorlopig geen dividend uit. De solvabiliteit van Vitens voldoet niet aan de eigen continuïteitsdoelstelling van een solvabiliteit van minimaal 30%. Om deze reden is er voorlopig geen ruimte om dividend uit te keren. Dit heeft te maken met de lage toegestane WACC (Weighted Average Cost of Capital, die het maximale rendement op eigen vermogen begrenst) en het hoge investeringsniveau voor de komende jaren. Het hoge investeringsniveau is nodig om voldoende drinkwater van goede kwaliteit te kunnen blijven leveren. Vitens zal weer dividend gaan uitkeren als de solvabiliteit boven de 30% uitkomt. Wanneer dit zal zijn is op dit moment niet bekend. In de begroting 2022 en de bijbehorende meerjarenraming houden we geen rekening met ontvangst van dividend van Vitens.
f	R177		Stichting Gooisch Natuurreservaat	€ 0	€ 0	0%	<p>In de begroting 2021 van GNR zijn risico's benoemd waarop door de Stichting beheersmaatregelen zijn genomen. De vermelde risico's schatten we in als nihil als consequentie voor de gemeente.</p> <p>De benoemde risico's en beheersmaatregelen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> De stichting is eigenrisicodragers voor WW-uitkeringslasten en (langdurig) ziekteverzuim. Bij een aantal (langdurige) ziektegevallen tegelijk bestaat het risico dat werkzaamheden niet meer uitgevoerd worden, of moeten worden uitbesteed. De projectuitvoering kent een aantal risico's, te weten: <ol style="list-style-type: none"> Stel dat de Nationale Postcode Loterij in de toekomst besluit om het Goois Natuurreservaat niet meer als beneficiant aan te merken, dan zullen de ambities voor het realiseren van projecten in overeenstemming met de dan beschikbare middelen moeten worden bijgesteld. Eventuele overschrijdingen van kostenramingen bij projectuitvoering komen voor risico en rekening van de stichting. Voor de afdekking van dit risico houdt GNR een bestemmingsreserve aan. Tijdens de subsidieperiode 2017-2022 ontvangt de stichting GNR jaarlijks een bedrag van circa € 485.000 en legt hierover verantwoording af. Wanneer de stichting onvoldoende voldoet aan de subsidieverplichtingen SNL, kan de subsidieverstrekker een deel van de subsidie terugvorderen. De participanten mogen de door de stichting GNR betaalde omzetbelasting verrekenen, maar of dat ook lange tijd zo blijft is niet zeker. Dit is een mogelijk risico voor de participanten en daarmee indirect ook voor de stichting. <p>Met betrekking tot de uittreding van de gemeente Amsterdam is dit financieel geregeld in de begroting. De inzet van de afkoopsom is zodanig geregeld dat het niet leidt tot een verhoging van de participantenbijdrage en het is evenredig verdeeld over de participanten met behulp van een verdeelsleutel dat gebaseerd is op het participantenpercentage. Met de mogelijke uittreding van de provincie Noord-Holland dient net als bij de uittreding van gemeente Amsterdam nagedacht te worden over de inzet van de mogelijke afkoopsom in relatie tot de mogelijkheden voor financiële dekking op de lange termijn. Om die reden is er op dit moment geen gekwantificeerd risico aanwezig.</p>

R205	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
g	R178		Regio Gooi en Vechtstreek	€ 0	€ 560.000	25%	<p>De gemeenschappelijke regeling Regio Gooi en Vechtstreek (Regio GenV) heeft als doel vorm te geven aan de samenwerking met de regiogemeenten en de opgedragen taken doelmatig en doeltreffend uit te voeren. Op basis van inwoneraantal is de gemeente Hilversum ongeveer 35% aansprakelijk voor de schulden bij opheffing en tekorten van de Regio GenV. In de begroting van de regio G&V worden o.a. de volgende risico's benoemd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling verwerkingstarieven recycling componenten, • Arbeid gerelateerde kosten, waaronder ontwikkelingen van loon- en pensioenkosten • Opgelegde boete voor een datalek • Uitval ICT voorzieningen als gevolg van informatiebeveiliging <p>Het totale risicoprofiel van de Regio GenV is ingeschat op € 1,6 miljoen (Hilversum € 560.000 (35%)). Hiertegenover staat een weerstandscapaciteit van € 1,2 miljoen. De ratio van deze grootheden is 0,75. Gemeente Hilversum heeft ingestemd met het verzoek van de Regio de minimale ratio bij te stellen van 1,0 naar 0,75. Dit betekent dat de kans dat als gevolg van deze risico's de gemeente Hilversum een aanvullende bijdrage dient te doen in de gemeenschappelijke regeling wordt opgehoogd van 20% naar 25%.</p>
h	R179		Werkvoorzieningsschap Tomingroep - reorganisatie nodig om toekomstbestendige organisatie te worden	€ 0	€ 400.000	25%	<p>Het Werkvoorzieningsschap Tomingroep (Tomin) voert namens de deelnemende gemeenten taken uit in het kader van o.a. de 'oude' Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) die gericht zijn op het aanbieden van aangepast werk aan mensen met een arbeidsbeperking.</p> <p>In de begroting van Tomin worden de volgende risico's benoemd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onvoldoende resultaat door bijv. plotselinge omzet terugval (bedrijfsmatig) of overige bedrijfsrisico's t.a.v. o.a. prijzen, voorraden, debiteuren, claims, etc., en daarbij tevens een onvoldoende eigen vermogen om de garantietoekenning te kunnen betalen. • Herstructurering van afdelingen en eventuele afwaardering van activa. • Sociaaleconomische ontwikkelingen of politieke besluiten die leiden tot verdere bezuinigingen op de rijkssubsidie dan nu voorzien in de begroting. • Andere landelijke ontwikkelingen en aanpassingen in de regelgeving met betrekking tot de sociale werkvoorziening. • Uitkomsten van Cao-onderhandelingen voor SW-medewerkers (al dan niet gecompenseerd in de SW-subsidie). • Politieke ontwikkelingen, wetswijzigingen, Europese richtlijnen en renteontwikkelingen • Verdere achteruitgang van de subsidieratio • Tijdigheid subsidiebetalingen door de deelnemende gemeenten • Eventuele (onverzekerde) aansprakelijkheidsrisico's en juridische claims <p>In 2019 maakte Tomingroep BV voor het eerst sinds vele jaren verlies en ook voor 2020 is als gevolg van Covid-19 verlies geleden. Sinds 2019 heeft de directie diverse verbetertrajecten ingezet. Daarnaast is een verkenning uitgevoerd naar een aantal scenario's voor de regionale samenwerking in het sociaal domein.</p>

R205	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							<p>Inmiddels is duidelijk dat Tomin zich gaat door ontwikkelen tot werk leerbedrijf. Momenteel wordt het onderliggende bedrijfsplan uitgewerkt.</p> <p>Het eigen vermogen van Tomin wordt in relatie tot de genoemde risico's en tekorten als voldoende beoordeeld. Voor zover het eigen vermogen niet toereikend zou zijn, komt een eventueel tekort uiteindelijk voor rekening van de deelnemende gemeenten. De kans dat als gevolg van deze risico's de gemeente Hilversum een aanvullende bijdrage dient te doen in de gemeenschappelijke regeling wordt laag (25%) ingeschat. De kwantificering van dit risico is daarmee ongewijzigd ten opzichte van het vorige risicoprofiel ten tijde van de jaarstukken 2020.</p>
i	R182		Het failliet gaan van de Uitvaartstichting Hilversum	€ 0	€ 500.000	10%	<p>Vanaf 1 juli 2016 is de Uitvaartstichting Hilversum (USH) verantwoordelijk voor de exploitatie van de gemeentelijke begraafplaatsen en het crematorium in Hilversum. Door het verzelfstandigen van de uitvaartstichting is het eigen vermogen nog in opbouw. Met de huidige prognose van de meerjarenbegroting verwacht de stichting in 2025 te beschikken over een positief eigen vermogen. Naar verwachting is de kans dat de gemeente financieel zou moeten bijspringen echter klein. Er vinden continue gesprekken plaats tussen de gemeente en USH. Onvoorziene zaken kunnen daardoor vroegtijdig worden gesignaleerd en opgepakt. De kwantificering van dit risico is ongewijzigd ten opzichte van jaarstukken 2020.</p>
j	R229		ROM Regio Utrecht (ROMU)	€ 0	€ 2.000.000	1%	<p>De gemeente Hilversum is, sinds de oprichting in 2020, voor 3,7% aandeelhouder van de ROM Regio Utrecht B.V., naast onder andere het Ministerie van Economische Zaken. De deelneming aan de ROM Regio Utrecht geleid tot een kapitaalstorting: de eerste (start)storting van € 1 miljoen (conform raadsbesluit 29 januari 2020). De ROM B.V. stort het aandelenkapitaal door in het ROM Participatiefonds. Het ROM Participatiefonds koopt vervolgens, na zorgvuldige toetsing van de aanvragen, aandelen in ondernemingen om te kunnen voorzien in een geconstateerde financieringsbehoefte bij het MKB. Bij uiteindelijke verkoop van de aandelen wordt de opbrengst weer teruggestort in het ROM Participatiefonds, waardoor het fonds een revolverend (zichzelf hervullend) karakter heeft.</p> <p>In 2021 is besloten om € 1 miljoen (conform raadsbesluit 21 april 2021) extra te storten in de ROM. De € 1.000.000 aan middelen die dienen als bijdrage aan het aandelenkapitaal van de ROM Regio Utrecht worden beschouwd als een kapitaalverstrekking en vormen daarmee een balanspost. Het is een uitgave dat als bezit terugkomt op de balans. Dit is conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De rentelasten van € 14.000 op jaarbasis zijn verwerkt in de kadernota 2022.</p> <p>De ROM Utrecht is een verbonden partij en wordt in de begroting en jaarstukken als een verbonden partij opgenomen in de paragraaf Verbonden Partijen. Het enige risico dat in deze constructie door de gemeente als aandeelhouder gelopen kan worden, is het mogelijk niet volledig terugkrijgen van de totaalinleg (€ 2 miljoen). Op het moment dat het ROM Participatiefonds en de ROM Regio Utrecht B.V. zouden worden opgeheven, zou kapitaal terug moeten worden betaald aan de aandeelhouders. Als gevolg van waardedaling of nadelig rendement, zou het Participatiefonds mogelijk minder kapitaal bevatten dan de totaalinleg van de deelnemers. We schatten de kans hierop echter zeer klein in. Dergelijke fondsen hebben een zeer lange</p>

R205	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							<p>termijn karakter en zijn dus nauwelijks onderhevig aan kortstondige marktschommelingen. Daarnaast is er landelijk al ervaring opgedaan met dit type ROM fondsen en zijn in de bestuurlijke opzet van de ROM B.V. en het Participatiefonds verschillende waarborgen ingebed. Zo worden bijvoorbeeld jaarverslagen verstrekt en vindt er twee keer per jaar een aandeelhoudersvergadering plaats.</p> <p>In lijn met gelijksoortige risico's van de Gemeente Hilversum wordt de maximum bandbreedte ingeschat op de totale hoogte van de deelneming: € 2 miljoen. De kans van optreden van dit risico wordt met 1% zeer klein ingeschat.</p>

3- R202 Financiën: borgstellingen, garanties en rechtstreekse geldleningen

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
	R202	2,3%	Financiën: borgstellingen, garanties, rechtstreekse geldleningen en deelnemingen (<i>geconsolideerd risico</i>)	€ 0	€ 5.500.000	3%	<p>In dit geconsolideerde risico zijn de risico's samengevoegd die in het teken staan van borgstellingen, garanties en rechtstreekse geldleningen. Zaken ten behoeve van GEM Crailo zijn apart samengebracht in R254 en vallen daarom niet onder dit risico.</p> <p>De kans inschattingen van de hier opgenomen risico's zijn allemaal erg laag, maar hebben elk grote financiële gevolgen op het moment dat ze zouden optreden (variërend tussen € 1.000.000 à € 5.500.000). De kans dat één van deze onderliggende risico's zou optreden is bijzonder klein. De kans dat er méér dan één van deze onderliggende risico's gelijktijdig zouden optreden, is nog veel kleiner. De kans van optreden voor dit geconsolideerde risico's is zodoende ingeschat op 3% met een maximale bandbreedte gelijk aan het hoogste individuele risicogevolg van de opgenomen risico's (€ 5.500.000). De kwantificering is ten tijde van het opstellen van het risicoprofiel in de begroting 2022 ongewijzigd. De wijzigingen van de onderliggende risico's heffen elkaar dusdanig op dat de inschatting van dit overkoepelende risico gelijk is gebleven.</p>

In R202 zijn de volgende risico's opgenomen:

R202	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
a	R91		Uitkering t.b.v. gewaarborgde geldleningen sociale woningbouw	€ 1.600.000	€ 1.600.000	1%	<p>Het WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw) borgt voor rente- en aflossingsverplichtingen van leningen die corporaties afsluiten op de kapitaalmarkt om de sociale woningbouw in de gemeente te bevorderen. De gemeente Hilversum vormt samen met andere Nederlandse gemeenten en het Rijk de tertiaire achtervang voor de leningen.</p> <p>Eind 2020 was de stand van het door Hilversum geborgde deel € 463 miljoen. In overleg met de accountant is geconcludeerd dat, mocht het zo ver komen, de gemeente voor 50% van het geborgde bedrag (€ 231,5</p>

R202	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
b	R92		Aanspraak op gemeentelijke borging geldleningen	€ 0	€ 2.100.000	5%	<p>miljoen) aan de lat staat en het Rijk de overige 50%. In het geval dat de gemeente wordt aangesproken, moet zij ter hoogte van maximaal dat bedrag renteloze leningen verstrekken aan het WSW. De met de renteloze leningen gemoeide rentederving komt ten laste van de gemeente. Het komt erop neer dat de gemeente in zo'n geval een lening aan zou moeten trekken waar rente over betaald moet worden en de lening vervolgens doorverstrekkt aan het WSW, zónder rente. Ervan uitgaande dat de lening aan de gemeente wordt terugbetaald, beperken de schadekosten zich tot de rentelasten. Een dergelijke lening heeft uiteraard wel gevolgen voor de schuldpositie van de gemeente.</p> <p>Om het risico te kwantificeren wordt het maximaal door de gemeente geborgde bedrag (€ 231,5 miljoen) afgezet tegen het meest ongunstige actuele rentetarief op jaarbasis (t.t.v. begroting 2022: 0,7%). De rentelast van één jaar wordt opgenomen in de kwantificering (t.t.v. begroting 2022: € 1.600.000). Er zou namelijk hooguit één jaar rentelast uit het weerstandsvermogen gedekt moeten worden, de verdere looptijd moet in de volgende begrotingen worden verwerkt en opgevangen. De kans dat aanspraak wordt gemaakt op deze gemeentelijke achtervang is echter heel klein en wordt daarom ingeschat op 1%.</p> <p>Met ingang van 1 augustus 2021 is de nieuwe achtervangovereenkomst tussen het WSW en de gemeente van kracht. Welk effect dit heeft op de achtervangpositie zal blijken uit de opgaven die het WSW voor de jaarrekening 2021 zal verstrekken.</p> <p>Eind 2020 is het schuldrestant van de rechtstreeks door Hilversum geborgde leningen zo'n € 2,1 miljoen (exclusief de borging voor stichting Tergooi). Het gaat hierbij om een borgstelling voor een woningbouwlening (circa € 0,6 miljoen) maar ook om borging voor andere leningen zoals; de bibliotheek, een kinderdagverblijf, sportverenigingen, poppodium de Vorstin en het Sportinvesteringsfonds Hilversum. Het risicobedrag wordt gelijkgetrokken aan het totaal van de geborgde leningen (jaarrekening 2020: € 2,1 miljoen). De kans dat er daadwerkelijk een beroep op een dergelijke borgstelling zal worden gedaan, wordt met 5% klein ingeschat.</p>
c	R93		Aanspraak op garanties woninghypotheken	€ 0	€ 1.000.000	1%	<p>Op 1 januari 1995 is de Nationale Hypotheekgarantie (NHG) ingevoerd. Gemeenten konden vóór die datum ook al garant staan voor hypotheek. Ook in Hilversum was dit het geval. Op basis van de jaaropgaven van financiële instellingen, komt het resterende bedrag op 31 december 2021 uit op € 1 miljoen. Als het gaat om spaarhypotheken, is het saldo van de lening verminderd met het opgebouwde spaartegoed. Omdat het om zeer oude leningen gaat (minimaal 20 jaar oud), gaan we ervan uit dat aan deze hypotheek geen 'onderwater' risico's kleven en dat het risico hierop daarom zeer beperkt is. De kans dat dit risico optreedt, schatten we daarom in op 1%.</p> <p>De omvang van dit risico neemt overigens met de tijd alleen maar af omdat deze specifieke garantstelling tot 1995 bestond. Sindsdien zijn dit soort garantstellingen dus niet meer afgegeven en wordt er afgelost op de betreffende hypotheek. Door die aflossing daalt de omvang van de garantstelling jaarlijks en wordt de omvang van het risico dus steeds kleiner. De verwachting is dat het risico uiterlijk 2025 is uitgestorven.</p>

R202	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
d	R95		Aanspraak op borgstelling BNG lening Tergooi Ziekenhuizen	€ 0	€ 5.500.000	1%	<p>Op 26 november 2019 heeft het College het definitieve besluit genomen om borg te staan voor een bedrag van € 10 miljoen en eind 2019 is deze borgstelling voor een periode van 30 jaar ook geëffectueerd.</p> <p>Het consortium van banken en Waarborgfonds voor de Zorgsector als financiers hebben hun bestaande zekerheden (hypotheek op onroerend goed) gedeeld met de Gemeente Hilversum als onderpand voor de borgstelling. Onderpand in de vorm van hypotheek als 'normale' zekerheidsstelling, die in dit geval gelijk is aan de zekerheid van de private investeerders, is daarmee marktconform. Of en in welke mate de hypothecaire zekerheden de borgstelling afdekt, is moeilijk in te schatten. Het onroerend goed heeft waarde als ziekenhuis, maar welke waarde het heeft bij faillissement is onzeker. Door de marktconformiteit in zekerheden achten wij het niet nodig om een voorziening in te stellen, maar volstaat het om het risico op te nemen in de paragraaf Risicobeheersing en Weerstandsvermogen in de begroting en jaarrekening.</p> <p>In 2020 heeft de Europese Investeringsbank (EIB) de financiering van een aantal banken in dit project overgenomen. Het instappen van de EIB geeft extra vertrouwen omdat ze dat alleen na zeer zorgvuldige screening van projecten doet. De deelname van de EIB heeft geen invloed op de hoogte van de borgstelling van de gemeente of het mogelijke risico. De kwantificering van dit risico is daardoor ongewijzigd.</p> <p>Om de door de gemeente gemaakte kosten te dekken is een rentevergoeding (met een risico-opslag) in rekening gebracht. Met het ziekenhuis Tergooi is hiervoor een borgstellingsovereenkomst afgesloten. De gemeente heeft in geval van faillissement een gedeelde hypotheek op het onroerend goed als zekerheid. Als de waarde van de zekerheid lager is dan de verleende garantie dan is een verlies voor de gemeente Hilversum aan de orde. Voor nu schatten wij als volgt in: waarde gedeelde zekerheid van € 6 miljoen -/- bedrag verleende garantie € 11.500.000 (bedrag lening inclusief inschatting boete en bijkomende kosten) = € 5,5 miljoen. De kans dat dit zich voordoet schatten we echter heel klein in (1,01%). Het risico is niet gewijzigd ten opzichte van de jaarrekening 2020.</p>
e	R107		Partijen voldoen niet aan betalingsverplichtingen van rechtstreekse geldleningen (bijv. particulier stimuleringsduurzaamheid, Nationaal restauratiefonds)	€ 0	€ 4.200.000	10%	<p>De gemeente Hilversum heeft een aantal uitstaande (verstrekte) leningen. Het gaat om een totaalbedrag van ongeveer € 4,2 miljoen. Het betreft uitgezette leningen die via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting zijn verstrekt in het kader van stimuleringsregelingen voor particuliere woningverbetering en duurzaamheid. Ook zijn er leningen verstrekt via het Nationaal Restauratiefonds en aan het Pinetum Blijdenstein. De kans dat een partij mogelijk niet aan een betalingsverplichting voldoet, wordt voor dit risico geschat op 10%.</p>

R229 ROM Regio Utrecht (ROMU) deelneming is vanaf de begroting 2022 ondergebracht in het geconsolideerde risico R205 *Verbonden partijen*.

4- **R204** Taakstellende bezuinigingen en/of opbrengsten worden niet gehaald

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
	R204	0%	Taakstellende bezuinigingen en/of opbrengsten worden niet gehaald (<i>geconsolideerd risico</i>)	€ 0	€ 0	0%	<p>In een begroting kunnen taakstellende bezuinigingen en/of opbrengsten geformuleerd worden. Deze waren opgenomen in één overkoepelend geconsolideerd risico. Vanaf de begroting 2022 is dit overkoepelende risico (R204) echter komen te vervallen. De huidige bestaande taakstellingen zijn echter beperkt en niet divers. Het consolideren van dergelijke risico's is niet van toegevoegde waarde. Betreffende risico's (op dit moment enkel R184 en R243) zullen als individuele risico's mee worden genomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen.</p> <p>Dit geconsolideerde risico is daarmee komen te vervallen en wordt vanaf de paragraaf weerstandsvermogen & risicobeheersing van de jaarrekening 2021 niet meer opgenomen.</p>

R204 is vervallen, er zijn geen risico's meer opgenomen.

5- **R203** GEM Crailo

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
	R203	0%	GEM Crailo (<i>geconsolideerd risico</i>)	€ 0	€ 0	0%	Vervallen. Zie toelichting bij R254 <i>GEM Crailo</i> (<i>vervangt R203, R105 en R181</i>) opgenomen in geconsolideerd risico R206.

R203 is vervallen, er zijn geen risico's meer opgenomen.

Technische wijzigingen

Risico Nr.	Risicogebeurtenis	Kans JR2020	Financieel JR2020	Kans BG2022	Financieel BG2022
R203	GEM Crailo (geconsolideerd risico) (vervallen, is vervangen door R254 welke is opgenomen in het geconsolideerde risico R206 Minder dan begrote ontwikkelingen Grex)	1%	€ 9.000.000		
R254	GEM Crailo (vervangt R203, R105 en R181) (vervangt het geconsolideerde risico R203 en is vanaf nu opgenomen in het geconsolideerde risico R206 Minder dan begrote ontwikkelingen Grex)			1%	€ 9.000.000
R204	Taakstellende bezuinigingen en/of opbrengsten worden niet gehaald (vervallen, is vervangen door R184 en R243)	20%	€ 3.500.000		
R184	Het niet halen van taakstellende bezuinigingen Welzijn en Zorg (uitsplitsing in R243. Vervangt het geconsolideerde risico R204)			20%	€ 2.000.000
R243	Het niet halen van taakstellende bezuinigingen Onderwijs, Werk en participatie (uitsplitsing van R184. Vervangt het geconsolideerde risico R204)			20%	€ 900.000

In de risicogesprekken voorafgaand aan het huidige risicoprofiel kwamen twee geconsolideerde risico's naar voren die inhoudelijk niet meer van toegevoegde waarde zijn. Een geconsolideerd risico bestaat uit losse risico's die onderling vergelijkbaar zijn, bijvoorbeeld omdat ze onderdeel uitmaken van een bepaald thema of risicogebied. Door deze risico's als groep in de vorm van een geconsolideerd risico te kwantificeren, wordt duidelijker zichtbaar hoe een bepaalde categorie risico's zich tot het gehele risicoprofiel verhoudt.

Omdat het technisch niet mogelijk is een geconsolideerd risico om te zetten in een 'individueel' risico, zijn de volgende technische wijzigingen toegepast om de geconsolideerde risico's R203 en R204 te vervangen.

- Het nieuwe risico R254 *GEM Crailo* vervangt geconsolideerd risico R203 *GEM Crailo* en de twee voorheen daarin opgenomen losse risico's R105 *Aanspraak borgstellingen GEM Crailo BV* en R181 *Het failliet gaan van GEM Crailo BV*. De opsplitsing onderliggende risico's en geconsolideerd risico was in dit geval inefficiënt en niet van toegevoegde waarde. Het onderliggende risico inzake het failliet gaan van de GEM Crailo (R181) was al nagenoeg nihil en is vanaf de begroting 2022 komen te vervallen.
  - o Het nieuwe risico R254 *Gem Crailo* is nu opgenomen in het geconsolideerde risico R206 *Minder dan begrote ontwikkelingen Grex*.
- Het geconsolideerde risico R204 *Taakstellende bezuinigingen en/of opbrengsten worden niet gehaald* bestond slechts uit één opgenomen risico, namelijk R184 *Taakstellende bezuinigingen binnen het Sociaal Domein worden niet gehaald*, en voegde inhoudelijk zodoende niets toe. R184 is nu hernoemd en naar portefeuille opgesplitst om de verschillende onderdelen beter te duiden:
  - o R184 *Het niet halen van taakstellende bezuinigingen Welzijn en Zorg* en
  - o R243 *Het niet halen van taakstellende bezuinigingen Onderwijs, Werk en participatie*
  - o Deze twee risico's vervangen nu het geconsolideerde risico R204.

Hoewel de geconsolideerde risico's R203 en R204 dus zijn vervallen, maken de risico's inhoudelijk nog steeds onderdeel uit van het huidige risicoprofiel. Om die reden zijn ze niet opgenomen in het 'vervallen risico's' overzicht, maar zijn ze hier afgezet tegen de nieuwe en aangepaste risico's waar ze vanaf dit risicoprofiel door worden vervangen. Dergelijke technische wijzigingen worden bij voorkeur tot een minimum beperkt om het verloop van het risicoprofiel zo eenvoudig mogelijk te kunnen volgen en weergeven.